Ministerie van Financiën

TER BESLISSING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Aanbieding stukken actieve openbaarmaking aanvullende maatregelen energierekening

Datum
21 september 2022

Notanummer

Bijlagen
1. Aanbiedingsbrief
2. Set met stukken voor actieve o

Aanleiding
Hierbij ontvangt u de stukken voor openbaarmaking behorend bij de kamerbrief over de aanvullende maatregelen energierekening (prijsplafond) die gisteren is verstuurd.

Beslispunten
- Bent u akkoord met verzending?

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

TER INFORMATIE
Aan
de minister

nota

Bestuurlijk overleg energieleveranciers

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

Datum
8 september 2022

Notanummer
2022-0000224751

Bijlagen
Agenda bestuurlijk overleg
Bijlage 1. Startnotitie van Ener
Bijlage 2. Uitkomsten en vervo
Bijlage 3a. Brief Urgentie maat
Bijlage 3b. Toelichting bij brief
– Voortgang aanpak energieari

Aanleiding

- Vrijdag 9 september is van 17.00 tot 18.00 een bestuurlijk overleg gepland met de energieleveranciers, minister Schouten en Jetten en u (stas FB). Hierbij zal de huidige stand van zaken besproken worden en zullen vervolgafspraken voor het traject worden gemaakt.

Kernpunten

- Afgelopen maanden hebben de ministeries van EZK, SZW, BZK en Financiën gewerkt aan het in kaart brengen van maatregelen om betaalproblemen als gevolg van de hoge energierekening te voorkomen. Hierbij is gekeken naar vier sporen:
    1. Financiële ondersteuning van huishoudens (via een tariefplafond in de energierekening);
    2. Vroegsignalering van huishoudens met betalingsproblemen;
    3. Verkennen budgetteren als oplossing;
    4. Energiebesparing en verduurzaming.
- Vanuit Financiën wordt vooral gekeken naar spoor 1 en spoor 2. Spoor 3 wordt door SZW uitgewerkt binnen de bestaande armoede- en schuldenaanpak. Spoor 4 wordt uitgewerkt door BZK en EZK.
- *Spoor 1:* In de augustusbesluitvorming is budget gereserveerd voor het gericht compenseren van huishoudens via de energierekening (spoor 1). Het doel van deze regeling is om de groep huishoudens te bereiken die als gevolg van bovengemiddeld energieverbruik (bijv. door slechte isolatie) onvoldoende is geholpen met het reguliere pakket. Op dit moment wordt daarom gekeken naar mogelijkheden om inkomensgegevens (of een proxy daarvan) op een veilig manier te delen met de energieleveranciers. Om juridische problemen (AVG) en uitvoeringsproblemen te verminderen, kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een indeling o.b.v. openbare data zoals woz-waarde van de woning en energielabels. Omdat dit openbare data betreft vergemakkelijkt dit het delen van deze gegevens met energieleveranciers (zij hebben hier al toegang toe). Een eerste uitwerking van de opties wordt naar verwachting voor de APB opgeleverd.
- *Spoor 2:* De werkgroep vroegsignalering bekijkt de mogelijkheden om huishoudens die door de hoge energiekosten in problemen komen sneller in beeld te krijgen en wat voor hulp deze huishoudens willen als ze in beeld zijn.
- *Spoor 4:* In een werkgroep met BZK, EZK, VNG en energieleveranciers wordt bekeken hoe energiebesparing en verduurzaming op de korte termijn kan

worden versneld. Hierbij wordt ingezet op gedragsverandering en communicatie en de inzet van energiecoaches.
- In de toelichting zal nader ingegaan worden op de verschillende agendapunten (waar relevant per spoor).
- In de bijlagen treft u de agenda voor het overleg en de bijlagen bij het overleg.

Toelichting

1. Stand van zaken: probleemschets

De energieleveranciers zullen een schets te geven van de huidige situatie en wat zij op de (middel)lange termijn verwachten; daarbij kan gedacht worden aan een beschrijving van de marktsituatie (verwachte prijsontwikkelingen, waargenomen trends in energieverbruik) en de betalingsproblematiek die de leveranciers signaleren. Vervolgens kan hier door aanwezigen op gereflecteerd worden.

U kunt hierbij de energieleveranciers vragen wat hun verwachtingen zijn voor het aantal huishoudens met betalingsachterstanden en wanneer deze op zullen treden?

2. Opbrengsten taskforce

Spoor 1

- Na inzet van het regulier koopkrachtinstrumentarium blijft er een groep over met bovengemiddeld energieverbruik, waarvoor het koopkrachtpakket onvoldoende is. Dit gaat bijvoorbeeld om huishoudens met een laag middeninkomen die in een slecht geïsoleerde (huur)woning wonen.
- Energieleveranciers hebben ook aangegeven dat compensatie voor de energierekening wenselijk is, zij zien veel huishoudens met betalingsproblemen. Hierbij hebben zij (in het openbaar) aangegeven een inkomensafhankelijke verlaging van energiebelasting uit te willen voeren.
- Dit is echter uitvoeringstechnisch niet (op korte termijn) mogelijk, omdat dergelijke aanpassingen in de energiebelasting structuurwijzigingen vergen en huishoudens geen bezwaar kunnen maken.
- Wat wel als een kansrijke optie wordt gezien is een inkomensafhankelijke compensatie binnen de energierekening o.b.v. een tariefplafond voor gas en elektriciteit voor kwetsbare huishoudens.
- Op deze manier worden meer gericht kwetsbare huishoudens die worstelen met hoge tarieven gecompenseerd en neemt de compensatie toe naarmate zij meer last hebben van de gestegen prijzen. Dit zorgt er ook voor dat bij een eventuele verdere prijsstijging geen extra compensatie nodig is voor deze groep (hun tarieven staan immers vast). Zo wordt voorkomen dat er telkens nieuwe pakketten nodig zijn om huishoudens te compenseren.
- Er wordt nu gekeken wat er mogelijk is door een verkenning. De budgettaire beheersbaarheid is niet eenvoudig, omdat de kosten voor het Rijk sterk afhankelijk zijn van o.a. de energieprijzen. Dit vraagt nadere afspraken en keuzes in de vormgeving.
- Andere varianten die geopperd zijn, zijn een inkomensafhankelijke verlaging van de energiebelasting (niet uitvoerbaar) en een "Bedrag per dag" waarbij energieleveranciers een deel van hun klanten compenseren met een vast

bedrag per dag. In een later stadium zou dit naar verbruik en tarief uitgesplitst kunnen worden.

- Energieleveranciers hebben hierbij aangegeven dat zij geen controle kunnen doen op het inkomensgegeven, zij hebben immers alleen het adresgegeven van hun klanten. Zij zullen een lijst met adressen (van hun klantenbestand) aanleveren op basis waarvan een uitvoeringsorganisatie moet aangeven of deze huishoudens in aanmerking komen voor compensatie.
- In het voorbeeld van een maximumtarief geldt voor de huishoudens die in aanmerking komen o.b.v. deze controle dat de energieleveranciers een maximumprijs mogen doorbereken. Het verschil tussen deze maximumprijs en de marktprijs wordt vergoed aan de leveranciers, via voorschotten uitgekeerd door een uitvoerder van het Rijk.
- Mogelijke benaderingen voor inkomen waar nu naar wordt gekeken zijn bijvoorbeeld:
    - Is op een adres zorg- of huurtoeslag ontvangen? (Toeslagen)
    - Is op een adres inkomen uit bijstand of WW ontvangen? (UWV)
    - Is de WOZ-waarde van de woning onder 300 duizend euro? (Openbare data). Het feit dat het hier openbare data betreft vergemakkelijkt het instrument.
- U kunt vragen aan energieleveranciers wat zij nodig hebben qua tijd en uitvoering om een tariefplafond te implementeren in de contracten voor een door de overheid helder afgebakende groep huishoudens?
- U kunt aangeven dat u graag nogmaals een beroep doet aan andere departementen om na te denken over deze optie met de mindset 'hoe zou het kunnen' i.p.v. 'waarom kan het niet'. Ook omdat er in debatten vaak is gesuggereerd dat er sprake zou zijn van onwil van het kabinet bij maatregelen die afvielen vanwege uitvoerbaarheid.

Spoor 2

- Vaste lasten partners (huur, energie, water en zorgverzekering) moeten sinds 1 januari 2021 betalingsachterstanden melden bij de gemeente. Gemeenten zijn verplicht deze meldingen op te pakken met bestaande middelen en capaciteit. Dat leidt ertoe dat niet alle signaleren juist worden opgepakt. De verwachting is dat het aantal meldingen flink zal toenemen dit najaar.
- In het stuk staat daarom dat het kabinet extra middelen beschikbaar wil stellen aan gemeenten om deze taak goed uit te kunnen voeren. Het klopt dat er vanaf 2023 40 miljoen euro per jaar beschikbaar wordt gesteld vanuit de aanpak geldzorgen, armoede en schulden om de dienstverlening van gemeenten te verbeteren. Dit is echter voor zowel vroegsignalering als bijvoorbeeld schuldhulpverlening en beleid tegen kinderarmoede. Het is daarmee onduidelijk welke middelen hier precies worden bedoeld.
- U kunt hierbij aangeven dat er 40 miljoen beschikbaar is gesteld voor dienstverlening van gemeenten. Dit budget is dus niet gereserveerd voor alleen vroegsignalering. Ook kunt u aangeven dat er geen additionele structurele middelen beschikbaar zijn gesteld.
- U kunt vragen aan de energiebedrijven hoe ze staan tegenover het verplicht aanbieden van een betalingsregeling vóór afsluiting.

3. Vervolgafspraken

Spoor 1

- Voor spoor 1 is budget gereserveerd binnen het koopkrachtpakket. Dit is nog niet publiek bekend gemaakt. Een eerste uitwerking van de opties wordt naar verwachting voor de APB opgeleverd. Hierbij moet nog uitgewerkt worden hoe deze maatregel in de begroting ingepast zou kunnen worden, aangezien de regeling in deze vorm in principe een openeinderegeling is.
- U kunt hierbij aangeven dat andere politieke partijen inzetten op een algemeen prijsplafond en dat hier waarschijnlijk veel druk op zal komen in het debat.

Spoor 2

- Er zijn diverse verbeterpunten uit dit overleg gekomen welke door de betrokken partijen worden opgepakt. Er wordt nog bezien of het huidige -voor dit traject ingestelde- gremium hiervoor benut wordt of dat de verbeterpunten binnen reeds bestaande gremia worden opgepakt. Er wordt wel voorgesteld om over de voortgang van de geconstateerde punten apart te rapporteren aan dit bestuurlijk overleg en desgewenst aan de Tweede Kamer.

Communicatie
n.v.t.

Politiek/bestuurlijke context
Er is veel aandacht voor een eventueel prijsplafond. De Europese commissie heeft voorgesteld een prijsplafond in te voeren voor stroomproducenten die geen last hebben van hoge gasprijs (kolen, zon- en windstroom). Eventuele overwinst wordt afgeroomd om ingezet

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Directie Participatie & Decentrale Voorzieningen
Afdeling Generieke Participatievoorzieningen

Contactpersoon
Persoonsgegevens

Datum
22-08-2022

Onze referentie
2022-0000186860

Bijlage(n)
5

agenda

Omschrijving	Agenda bestuurlijk overleg aanpak energiearmoede
Vergaderdatum en - tijd	9 september 17.00-18.00 uur
Vergaderplaats	Digitaal (Webex)
Aanwezigen	*Namens het Rijk:* Minister Schouten, Minister Jetten, Minister Kaag, Persoonsgegevens (BZK), ambtelijke ondersteuning *Namens de energieleveranciers:* Persoonsgegevens (Greenchoice), Persoonsgegevens (Engie), Persoonsgegevens (Coolblue), Persoonsgegevens (Energie-Nederland), Persoonsgegevens (Innovatieenergie), Persoonsgegevens (Eneco), Persoonsgegevens (Vattenfall), Persoonsgegevens (Nutsgroep), Persoonsgegevens Essent) *Namens VNG:* Persoonsgegevens (VNG-commissie Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie), Persoonsgegevens (VNG-commissie Economie, Klimaat, Energie en Milieu) en ambtelijke ondersteuning

1. Stand van zaken: probleemschets (bijlage 1)
De energieleveranciers worden uitgenodigd om minister Schouten, minister Jetten en minister Kaag een schets te geven van de huidige situatie en wat zij op de (middel)lange termijn verwachten; daarbij kan gedacht worden aan een beschrijving van de marktsituatie (verwachte prijsontwikkelingen, waargenomen trends in energieverbruik) en de betalingsproblematiek die de leveranciers signaleren. Vervolgens kan hier door aanwezigen op gereflecteerd worden.
Bij dit agendapunt kan ook stil gestaan worden bij de stand van zaken van de uitvoering van het Plan van Aanpak energiearmoede dat de energiemaatschappijen en Geldfit eind maart hebben gelanceerd.

2. Opbrengsten taskforce (bijlage 2, 3 en 4)
Er is de afgelopen periode met het ministerie van SZW, EZK, BZK en Financiën en de energieleveranciers gewerkt aan het in kaart brengen van diverse maatregelen

om betaalproblemen als gevolg van de hoge energierekening voor huishoudens zo veel mogelijk te voorkomen. Bij dit traject waren onder meer op ambtelijk niveau VNG, Divosa en diverse maatschappelijke partners betrokken. Daarbij is in gezamenlijkheid gesteld dat huishoudens die hulp krijgen of zoeken bij het betalen van de energierekening, gedurende het jaar niet moeten worden afgesloten van energie.
Het pakket bevat vier sporen: (1) financiële ondersteuning, (2) het vroeg in beeld krijgen van potentiële betalingsproblemen en optimaliseren van inzet van hulpaanbod, (3) verkenning budgetteren als oplossing en (4) energiebesparing en verduurzaming. Daarbij zijn mogelijkheden onderzocht die de komende periode verder worden uitgewerkt en/of geïmplementeerd.
In bijlage 2 zijn de opbrengsten en vervolgafspraken van de vier sporen uiteengezet. Tevens is de brief van Energie-Nederland bijgevoegd (bijlage 3a en 3b), die ingaat op een aantal opties die de energieleveranciers ziet met betrekking tot energiecompensatie. De aanwezige partijen worden uitgenodigd om op deze resultaten te reageren.
Ter informatie is de concept-Tweede Kamerbrief Aanpak energiearmoede (vertrouwelijk) bijgevoegd (bijlage 4) welke een samenvatting bevat van de opbrengsten van het samenwerkingsverband. In deze brief is de besluitvorming in relatie tot Prinsjesdag uiteraard nog niet verwerkt. De brief wordt op Prinsjesdag aan de Tweede Kamer aangeboden.

Directie Participatie & Decentrale Voorzieningen
Afdeling Generieke Participatievoorzieningen

Datum
22-08-2022

Onze referentie
2022-0000186860

3. Vervolgafspraken

Er wordt voorgesteld om de vier bestaande sporen als volgt voort te zetten:
- *Spoor 1:* eventuele verdere uitwerking is afhankelijk van de Prinsjesdagbesluitvorming en deze wordt eerst afgewacht.
- *Spoor 2:* er zijn diverse verbeterpunten uit dit overleg gekomen welke door de betrokken partijen worden opgepakt. Er wordt nog bezien of het huidige -voor dit traject ingestelde- gremium hiervoor benut wordt of dat de verbeterpunten binnen reeds bestaande gremia worden opgepakt. Er wordt wel voorgesteld om over de voortgang van de geconstateerde punten apart te rapporteren aan dit bestuurlijk overleg en desgewenst aan de Tweede Kamer.
- *Spoor 3:* budgetteringsvraagstukken en ondersteuning vanuit een dergelijk concept worden door SZW binnen de bestaande armoede- en schuldenaanpak verder uitgewerkt. Daarmee wordt dit spoor niet meer binnen dit samenwerkingsverband uitgewerkt.
- *Spoor 4:* de samenwerking wordt voortgezet via: (1) via de Zet ook de knop om campagne waar EZK in de lead is en (2) via de Energiebespaarcoalitie van BZK. De tijdelijke werkgroep wordt ontbonden.

Er wordt voorgesteld dat het - voor dit traject ingerichte- ambtelijke kernteam[1], tot in ieder geval december op reguliere basis bij elkaar komt gezien de huidige problematiek en het belang elkaar snel te vinden op de inhoud en proces. Door dit kernteam worden de volgende zaken in gang gezet of gemonitord:
- Vervolg spoor 1, 2 en 4
- Oppakken nieuwe en aanvullende acties, waarbij ook het actieplan Energiearmoede van de energieleveranciers samen met Geldfit wordt betrokken.
- Synergie bereiken op communicatie richting huishoudens in relatie tot de energierekening. Daar worden bijvoorbeeld ook ACM en woningcorporaties bij betrokken.

[1] Leden van het kernteam zijn Energie-Nederland, Greenchoice, Vattenfall, Eneco, Essent, VNG, Divosa en ministeries van Financiën, SZW, BZK en EZK

Startnotitie Bestuurlijk Overleg hoge energieprijzen en energiearmoede

Deze startnotitie is een update op de startnotitie zoals deze is gebruikt in het Bestuurlijk Overleg van 30 juni 2022. Er zijn in de afgelopen weken verschillende ontwikkelingen geweest, zowel op de groothandelsmarkt als bij energieleveranciers.

Ontwikkelingen op de groothandelsmarkt voor energie

- Sinds begin 2021 stijgen de energieprijzen voor gas en elektriciteit significant. Afhankelijk van het inkoopproduct (1 jaar of 1 kwartaal vooruit) steeg de baseload prijs excl. BTW voor:
  - Gas: met een factor groter dan 10,0, extreem volatiel
  - Elektriciteit: met een factor tot 20-voudig, extreem volatiel

  Hierbij is er sprake geweest van een grote extra stijging ten opzicht van het BO van 30 juni.

- Voor een gemiddeld huishouden, bij een verbruik van 2.250 KWh en 1.200 m3, waren de jaarkosten incl alle belastingen tussen € 1.500 – 1.800. Op basis van de huidige groothandelsprijzen loopt dat op piekmomenten op tot 8.000 inclusief de overheidsondersteuning op de energienota.

- Wat brengt de toekomst? Niemand kan het weten. De groothandelsprijzen geven een beeld van "de marktverwachting". In oktober 2021 was de verwachting op de groothandelsmarkt dat de prijzen na afloop van de winter zouden dalen. Vooral door de gevolgen van de oorlog in Oekraïne is nu de verwachting dat de prijzen geheel 2023 extreem hoog blijven en ook voor 2024 en 2025 ver boven het historisch gemiddelde niveau zullen liggen.

Gevolgen voor klanten van energieleveranciers

- Omdat de trend in de prijsbeweging op de groothandelsmarkt stijgende is en de meeste leveranciers vanwege hun inkoopstrategie dit effect vertraagd doorgeven aan de klant, is te stellen dat vele huishoudens in Nederland nog niet in zijn geheel zijn blootgesteld aan het huidig prijsniveau. De pijn moet deels nog komen en kan verder groeien als de opwaartse trend doorzet. Het aandeel klanten met een vaste prijs daalt hard, omdat de contractperiode eindig is en het aanbod sinds oktober 2021 vrijwel is opgedroogd. Zoals eerder in de Task Force is gedeeld, zal het aantal variabele contracten naar schatting tussen 80-90% liggen.

- Hierbij is het goed om aan te geven dat het CPB in de Stresstest kosten van levensonderhoud van een donker scenario uitgaat wanneer de consumentenprijzen voor elektriciteit en gas exclusief belastingen 600% hoger zijn dan begin 2021. Inmiddels liggen de stijgingen ruim boven deze 600%, waarbij zeker niet is uitgesloten dat prijzen verder gaan stijgen.

- Energieleveranciers kopen op een verschillende manier hun energie in. Voor variabele tarieven was het gebruikelijk dat deze tweemaal per jaar werden aangepast obv ontwikkelingen op de groothandelsmarkt. Dat was afdoende om de risico's voldoende te kunnen beheersen. Inmiddels zien we door de extreme ontwikkelingen op de groothandelsmarkt en bijbehorende risico's voor energieleveranciers, grote verschillen in:
  1. Aantal prijswijzigingen voor variabel: van het gebruikelijke 2x per jaar naar iedere kwartaal of iedere maand
  2. Prijsniveau variabel: verschillen van meer dan 1.000 euro zijn regelmatig waar te nemen

Confidentiality: C2 - Internal

3. Prijsniveau voor "bestaande" resp. "nieuwe" klanten. De prijs voor nieuwe klanten is vaak aanmerkelijk hoger (€ 3.000 – 4.000) omdat leveranciers voor dit segment geen historische inkooppositie meer hebben.

- Door de grote verschillen in huidige prijzen tussen leveranciers, is het lastig aan te geven in welke mate de prijzen voor een gemiddeld huishouden verder gaan stijgen. Zou de marktprijs vanaf nu gelijk blijven, dan lijkt een aanname dat er nog een gemiddelde stijging van duizenden euro's op jaarbasis aankomt, realistisch. Dit is bijvoorbeeld af te leiden uit het verschil tussen het gemiddeld aanbod van modelcontracten (voor nieuwe klanten) en een beeld van de gemiddelde variabele prijzen van dit moment.

- Een combinatie van koude winter, geen Russisch gas en te beperkte energiebesparing kan de verhoging nog veel groter laten zijn: er is geen maximum aan een prijs op een groothandelsmarkt. Zeer substantiële vraagreductie (op Europese schaal) lijkt op dit moment de enige weg route naar substantieel lagere prijzen op kortere termijn.
  Voor het eerste deel van 2022 ziet Vattenfall voor haar huishoudens, dat geschoond voor het warme weer, er een verbruiksdaling van 8 – 14% waar te nemen is.

Trends en ontwikkelingen bij achterstanden

De huidige leveringstarieven leiden nu al tot zorgwekkende effecten, zo zien verschillende energieleveranciers de volgende ontwikkelingen:

- Klanten passen hun termijnbedrag aan tot het budget wat er is – bij verschillende energieleveranciers zien we groepen klanten van meer dan 10% die een fors te laag termijnbedrag hebben. Daarnaast zijn er nog tot wel 30% klanten die een behoorlijk te laag termijnbedrag heeft. Dit leidt tot grote bijbetalingen van honderden euro's of meer op de jaarafrekening. Ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar is het percentage met een (veel) te laag termijnbedrag fors gestegen, 3-4 keer zo hoog.
- De totale achterstanden bij verschillende energieleveranciers zijn op dit moment al gestegen met 20%-30% met een duidelijke trend omhoog
- Het aantal hulpverzoeken en doorverwijzingen naar Geldfit is meer dan verdubbeld ten opzichte van vorig jaar en blijft sterk stijgen in de afgelopen periode. Dat komt mede doordat energieleveranciers veel actiever doorverwijzen in verband met de zorgen bij klanten.
- Het aantal meldingen voor vroegsignalering is met 20% - 30% gestegen sinds begin dit jaar

Huidige initiatieven om effecten voor huishoudens te voorkomen

Energieleveranciers zetten zich al jarenlang in om achterstanden, schulden en armoede te voorkomen. Dit gebeurt voortdurend door het eigen incassoproces te optimaliseren en samen te werken met andere organisaties, onder andere:

- Het op veel verschillende manieren verschaffen van inzicht in verbruik en advies over energiebesparing. Ook worden verschillende soorten oplossingen aan klanten geboden, van warmtefolie tot warmtepompen, al naar gelang de behoefte en mogelijkheden van klanten.
- Het geven van inzicht in de actuele verbruik om zo een passend persoonlijk termijnbedrag vast te stellen. Hier zien energieleveranciers een stijging van meer dan 200% van het aantal adviezen om het maandbedrag aan te passen ten opzichte van een jaar geleden.
- Het via veel verschillende kanalen zoeken van persoonlijk contact met klanten om te komen tot een oplossing; ook hier zijn erg grote stijgingen te zien.
- Het bieden van verschillende mogelijkheden tot uitstel van betaling of een betalingsregeling
- Energieleveranciers hebben, in samenwerking met andere organisaties, een leidende rol gespeeld in het opzetten en het uitrollen van vroegsignalering in Nederland

Confidentiality: C2 - Internal

- Het overeenkomen van een nieuw en verbeterd convenant met de NVVK voor Minnelijke Schuldsanering
- Het samenwerken met de Nederlandse Schuldhulproute en vele andere organisaties met lokale en landelijke, grote en kleinere initiatieven
- Het gezamenlijk opstellen van het actieplan tegen energiearmoede, gezamenlijk met de NSR en SchuldenlabNL, omdat energieleveranciers al langer beseften dat met in de huidige situatie en ondanks de compensatie vanuit de Rijksoverheid, er veel extra acties nodig zijn om energiearmoede te voorkomen. De volgende vier onderdelen zijn in de lente afgesproken en zijn in de afgelopen weken bestendigd:
    1. Neerzetten digitale energieroute op Geldfit.nl → 1 juni live gegaan en in de eerste drie maanden meer dan 80.000 bezoekers, een significant deel van de totale bezoekers op Geldfit.nl
    2. Intensiever doorgeleiden naar Geldfit.nl → bij Vattenfall is het aantal doorverwijzingen verdubbeld. Daarnaast is Essent recent aangesloten en zijn er toezeggingen van twee middelgrote energieleveranciers om aan te sluiten.
    3. Aanvullend en passend hulpaanbod via Geldfit.nl → aanbod voor energiebesparing is uitgebreid met tips en doorverwijzingen naar energiecoaches en de energietoeslag, onder andere in samenwerking met de Voorzieningenwijzer.
    4. Noodfonds → het noodfonds is per begin juni in pilotvorm gestart. De eerste uitkeringen worden nu gedaan, na gedegen triage

Confidentiality: C2 - Internal

Inhoud

Achtergrond document 2

1. Financiële ondersteuning 3

2. Het vroeg in beeld krijgen van potentiële betalingsproblemen en optimaliseren van inzet van hulpaanbod 4

3. Verkenning budgetteren als oplossing 9

4. Energiebesparing en verduurzaming 11

Achtergrond document

Er is de afgelopen periode met het ministerie van SZW, EZK, BZK en Financiën en de energieleveranciers gewerkt aan het in kaart brengen van diverse maatregelen om betaalproblemen als gevolg van de hoge energierekening voor huishoudens zo veel mogelijk te voorkomen. Bij dit traject waren onder meer op ambtelijk niveau VNG, Divosa en diverse maatschappelijke partners betrokken. Daarbij is in gezamenlijkheid gesteld dat huishoudens die hulp krijgen of zoeken bij het betalen van de energierekening, gedurende het jaar niet moeten worden afgesloten van energie.

Het pakket bevat vier sporen: (1) financiële ondersteuning, (2) het vroeg in beeld krijgen van potentiële betalingsproblemen en optimaliseren van inzet van hulpaanbod, (3) verkenning budgetteren als oplossing en (4) energiebesparing en verduurzaming. Daarbij zijn mogelijkheden onderzocht die de komende periode verder worden uitgewerkt en/of geïmplementeerd.

Vervolgafspraken
In document zijn de opbrengsten en/of uitkomsten van de vier sporen uiteengezet. In de onderstaande tabel zijn alle vervolgafspraken opgenomen die in dit traject zijn afgesproken. Deze worden in dit document nader toegelicht.

Afspraak	Traject
Uitwerken van mogelijkheden tot gerichte energiecompensatie	1
Indien juridisch houdbaar, gaan energieleveranciers maandelijks signalen van betaalachterstanden melden (binnen 3 maanden)	2
Onderzoeken van de technische en juridische mogelijkheden om het afsluitsignaal (van de netbeheerder) als een geüpdated vroegsignaal met een bijzondere status , zodat deze gebruikt kan worden voor een extra melding bij gemeenten en hoe dit past in de totale aanpak van vroegsignalering,	2
Op basis van de Meetlat Sociale Incasso een self-assessment te doen door energieleveranciers	2
Het bieden van een regeling zou onderdeel moeten zijn van een sociaal hulpaanbod van een energieleverancier. Het beleid irt het convenant redelijke betalingsregeling wordt verder geconcretiseerd, waardoor ook in een fase van vroegsignalering gebruik kan worden gemaakt van een standaard betalingsregeling. Dus bereidheid tot samenwerken met betrokken partijen is een aandachtspunt.	2
Optimaliseren van uitvoering vroegsignalering door gemeenten (mits: voldoende middelen in 2023), bijv. een huisbezoek, een telefoontje bij niet reageren op een brief en plegen van nazorg	2
SZW verkent het opgeleverde voorstel binnen de Armoede- en schuldenaanpak verder, om betalingsproblematiek in den brede te voorkomen. Betrokkenheid van onder meer de vaste lastenpartners is essentieel.	3
Energieleveranciers worden betrokken bij de najaarsflight van de campagne via EZK: zowel inhoudelijke input vanuit de energieleveranciers maar ook ter bevordering van een brede verspreiding van dezelfde boodschap aan zoveel mogelijk huishoudens en de rol die de energieleveranciers daar zelf nog in kunnen spelen	4
Energieleveranciers voornemens om hun maandelijkse rapporten die zij sturen naar alle klanten aan te vullen met tips die aansluiten bij de huidige energiecrisis – en het bespaarpotentieel op korte termijn hiervan en huishoudens zo te prikkelen meer energie te besparen.	4
Afgesproken is om in twee concrete gremia de samenwerking voort te zetten: (1) via de Zet ook de knop om campagne waar EZK in de lead is en (2) via de Energiebespaarcoalitie van BZK.	4

1. Financiële ondersteuning

Leden werkgroep: FIN, EZK, SZW, Vattenfall, Eneco, Engie, Essent, Greenchoice, Energie-Nederland

In gezamenlijkheid is verkend welke generieke en specifieke financiële maatregelen er zijn ten aanzien van de energierekening, welke vervolgens als input is meegenomen bij de verkenning ten behoeve van Prinsjesdag. In het vorige bestuurlijk overleg zijn diverse varianten gepresenteerd, welke gedurende de zomer nader zijn onderzocht.
Energie-Nederland, de brancheverenigingvoor energieleveranciers, heeft op 3 augustus jongstleden de minister voor KE, de minister voor VRO, de minister van Financiën en mij een brief gestuurd waarin zij bepleit een aantal financiële maatregelen mee te nemen in de besluitvorming voor Prinsjesdag.
Allereerst wordt er door de energieleveranciers voor gepleit om de geldende verlaging van de btw op elektriciteit, gas en warmte, de verlaagde energiebelasting op elektriciteit en de verhoging van de vermindering energiebelasting in 2023 te continueren. Energie-Nederland geeft daarnaast aan dat in haar optiek de inkomensafhankelijke verhoging van de belastingvermindering energiebelasting de enige mogelijke maatregel is met een direct effect op de energierekening om gericht lagere inkomens te helpen. Om deze maatregel zo mogelijk in 2023 uit te kunnen voeren, roept zij het kabinet op om hiervoor (1) budget te reserveren in de begroting voor 2023 en (2) te onderzoeken of de uitvoerbaarheid gegarandeerd is. Voor beide acties geldt volgens Energie-Nederland een hoge mate van urgentie onder andere gezien de voorbereidingstijd die noodzakelijk is voor de uitvoering. Daarbij is implementatie per 1 januari 2023 volgens de energieleveranciers wenselijk om zo snel als mogelijk tegemoetkoming te bieden aan de stijging in de energierekening.

Deze voorstellen zijn meegenomen in de integrale afweging van de augustusbesluitvorming. De komende weken wordt gezamenlijk verkend welke mogelijkheden er tot gerichte energiecompensatie wel mogelijk zijn. Daarbij wordt gekeken naar de korte en (middel)lange termijn.

2. Het vroeg in beeld krijgen van potentiële betalingsproblemen en optimaliseren van inzet van hulpaanbod

Omschrijving thema's: 1. incasso, 2. betalingsproblemen, 3. afsluitbeleid, 4. communicatie (preventie), oppakken motie Omtzigt en motie Segers
Leden werkgroep: EZK, SZW, FIN, Divosa, Eneco, Vattenfall, Essent, Greenchoice, Nationale Schuldhulproute, VNG, Netbeheer Nederland, NVVK

VRAAG AAN DE WERKGROEP
Voor de werkgroep vroegsignalering staat de vraag centraal hoe vroegsignalering van betalingsproblemen kan bijdragen aan het sneller in beeld krijgen van inwoners die door de hoge energiekosten in financiële problemen raken en welke oplossingen nodig zijn als inwoners in beeld zijn en hulp willen. De vraag aan de werkgroep kan worden opgesplitst in drie onderdelen:

1. Vroegsignalering van schulden, opvolging van signalen en mogelijke oplossingen (uitvoeringspraktijk);
2. Wet- en regelgevingskader met betrekking tot signalen tussen leveranciers, netbeheerders en gemeenten;
3. Sociale incasso.

Hieronder wordt uitgewerkt wat in de werkgroep m.b.t. deze drie onderdelen besproken is en wat de conclusies hiervan zijn.

1. Vroegsignalering van schulden, opvolging van signalen en mogelijke oplossingen (uitvoeringspraktijk)
Sinds 1 januari 2021 is vroegsignalering van schulden een nieuwe wettelijke taak geworden van gemeenten (Wgs: Wet gemeentelijke schuldhulpverlening). Dit betekent dat alle vaste lasten partners, huur (woningbouwcorporaties, institutioneel en particulier), energie, drinkwater en zorgverzekering, vanaf 1 januari 2021 alle achterstanden in betalingen melden bij de gemeente. Gemeenten zijn vervolgens verplicht deze meldingen op te pakken. Op welke wijze gemeenten deze meldingen oppakken is de beleidsvrijheid van gemeenten. Alhoewel vroegsignalering een nieuwe wettelijke taak is, geeft de VNG aan dat hier geen extra structurele middelen vanuit het kabinet voor zijn ingezet. Dit betekent dat gemeenten deze nieuwe taak vanuit bestaande middelen en capaciteit moeten uitvoeren. Voor vaste lastenpartners is het melden vaak ook een compleet nieuwe taak. Ook wil het kabinet in overleg met gemeenten hiervoor structurele financiering beschikbaar stellen. Dit zal de slagkracht van gemeenten vergroten en zorgen voor betere opvolging van signalen.

Waar staan we?[1]
Vroegsignalering wordt door alle partijen gezien als een positieve ontwikkeling. Immers als inwoners eerder in beeld zijn, en achterstanden nog niet zo hoog, is het makkelijker om oplossingen te vinden. In die zin is vroegsignalering door alle partijen omarmd. Voor gemeenten is het een groot probleem dat er onvoldoende/geen structurele middelen zijn. Hierdoor kunnen zij niet de beste keuzes maken voor de uitvoering. Gevolg daarvan is dat signalen vaak noodgedwongen worden opgevolgd met een brief, in plaats van bijvoorbeeld een huisbezoek of een telefoontje. Bij een aantal vaste lastenpartners (VLP's) is het nog zoeken naar de juiste werkwijze. Hoe lever je goede signalen aan en hoe richt je sociale incasso in? Maar ook hoe zorg je voor goede bereikbaarheid wanneer een inwoner hulp wil en hoe spreek je dan snel een goede betalingsregeling af. Voor gemeenten en VLP's die eerder aan pilots Vroegsignalering hebben meegedaan geldt dat zij vroegsignalering sneller opschalen omdat er al enige ervaring is, maar het maakt wel verschil of de uitvoering een kleine pilot betreft of dat alle signalen van alle VLP's moeten worden gemeld en opgevolgd.

[1] Voor 1 januari 2021 liepen er al pilots in meer dan 150 gemeenten. De ervaringen van de pilots zijn vanaf het begin met andere gemeenten en vaste lastenpartners gedeeld. Dit heeft het voor nieuwe gemeenten en vaste lastenpartners makkelijker gemaakt met deze wettelijke taak aan de slag te gaan. Gemeenten en vaste lastenpartners kunnen aansluiten bij een Landelijk Convenant Vroegsignalering (LCV) en met deze aansluiting kan er per vaste lastenpartner eenvoudig een gestandaardiseerde lokale overeenkomst gesloten worden. Op een enkele kleine gemeente na maken inmiddels alle gemeenten gebruik van dit convenant . Bij de vaste lastenpartners zijn ondertussen ook heel veel partijen op het LCV aangesloten. Bij de energieleveranciers ontbreken nog 7 à 8 kleinere leveranciers, drinkwaterleveranciers en zorgverzekeraars zijn allemaal aangesloten. Woningcorporaties zijn actief bezig met vroegsignalering, maken lang niet altijd van de LCV-overeenkomst, doordat er vaak al lokale goedwerkende vroegsignaleringsafspraken waren waarop is doorgebouwd. De particuliere verhuur is in ontwikkeling. De grote institutionele partijen zijn aangesloten. Vele kleine(re) verhuurders nog niet. Dit is begrijpelijk omdat zij niet eerder bij de pilots betrokken waren en er veel soorten particuliere verhuurders zijn.

Voor het bepalen van de urgentie en opvolging van de signalen worden de signalen door gemeenten aan de hand van een afwegingskader geprioriteerd. Op basis van de prioritering kan de gemeente keuzes maken op welke wijze een signaal wordt opgevolgd. Uiteraard binnen de beschikbare middelen en capaciteit. Momenteel is er onvoldoende capaciteit binnen gemeenten om alle meldingen conform afwegingskader op te volgen waardoor een deel van de inwoners onvoldoende opvolging ontvangt
Nadat een inwoner is bereikt en aangeeft hulp te willen, kan op dit moment in 60% van de situaties worden opgevolgd met een quick fix. Dit betekent oa. in overleg met de vaste lastenpartner(s) een betalingsregeling treffen. Slechts een klein percentage <5% hoeft te worden doorverwezen naar schuldhulpverlening.
Bij een quick fix is het belangrijk dat de vaste lastenpartner snel kan worden bereikt en dat er ruimte is om betaalafspraken te maken die door de inwoner ook na te komen zijn.

Waar zijn verbeteringen mogelijk en welke acties kunnen we ondernemen?
Het is zaak om naar verbeteringen te zoeken "aan de voorkant" van het traject vanaf het oplopen van de eerste betaalachterstand tot het daadwerkelijk afsluiten omdat aan de voorkant het meeste effect bereikt kan worden. Daarbij dienen we enerzijds te kijken naar acties cq. maatregelen in bestaande afspraken mbt. vroegsignalering die de uitvoering kunnen optimaliseren en snel kunnen worden opgepakt en anderzijds naar randvoorwaarden voor verdere opschaling op de middellange termijn.

Optimalisatie en randvoorwaarden:
- Gemeenten hebben op dit moment (nog) beperkte mogelijkheden voor optimalisatie van vroegsignalering. De beperkte middelen en capaciteit om meldingen van betaalachterstanden op te volgen zorgen er voor dat niet wordt gekozen voor de meest effectieve aanpak, maar voor een aanpak waarbij de gemeente aan haar wettelijke taak voldoet. Wanneer er per 2023 voldoende financiële middelen voor vroegsignalering beschikbaar komen, kunnen gemeenten de uitvoering optimaliseren. Bijvoorbeeld vaker kiezen voor een huisbezoek of een telefoontje en wanneer een brief gestuurd wordt, de inwoners die niet reageren nabellen. Meer inzet op nazorg wanneer een betalingsregeling is afgesproken. De huidige beschikbare systemen voor de ontvangst en verwerking vroegsignalen kunnen gemeenten in principe op maat ondersteunen, maar wellicht zijn daar ook nog verbeteringen te realiseren.
- De leverancier kan verbetering aanbrengen door aan de klant niet alleen de (simpele) verbruiksterugkoppeling te verstrekken, maar ook de financiële positie aan te geven: wat is verwachting dat klant bij moet gaan betalen op jaarafrekening (concreet verwacht bedrag en datum); zodat klant wellicht ook zelf kan zorgen dat hij dat bedrag achter de hand heeft of hulp kan zoeken. Sommige leveranciers doen dit al en het verbetervoorstel is om dit door alle leveranciers te laten doen.
- Energieleveranciers verstrekken op dit moment slechts eenmaal een signaal over een betaalachterstand. Dit betekent dat daardoor niet de ontwikkeling van de achterstand van dat huishouden in de maandelijkse signalering zichtbaar wordt. Andere vaste lastenpartners leveren iedere maand alle signalen van alle achterstanden uit, ook herhaalde meldingen horen daarbij. We noemen dit een geüpdatet vroegsignaal. Bij de maandelijkse prioritering door gemeenten wordt niet alleen naar de signalen van die maand gekeken, maar ook naar de drie maanden ervoor en naar de hoogte van de achterstand. Zo kunnen we zien dat er bijvoorbeeld de ene maand de zorgverzekering niet wordt betaald, en de andere maand de energie niet. Ook zie je daardoor dat een signaal van één, twee of drie maanden eerder nog steeds niet is opgelost en zien we om welke bedragen het gaat. Bij de energie zien we de ontwikkeling van een achterstand niet. Er is maar één melding, die op één moment zichtbaar is. Hierdoor missen we de urgentie wanneer juist de hoge energiekosten tot problemen leiden.
- In een klein groepje vanuit de werkgroep hebben we gekeken wat het zou betekenen als juist energieleveranciers ook iedere maand alle betaalachterstanden zouden signaleren. We zijn het er met elkaar over eens dat dit echt een verschil kan maken. Ook wordt in de bestaande structuren waarin in het kader van Vroegsignalering wordt samengewerkt continu het gesprek gevoerd over het verbeteren van de kwaliteit van de meldingen.

Urgentie
In het najaar wordt (mede vanwege de stijgende inflatie en de oplopende energiekosten) een enorme toename van vroegsignalen verwacht. Een aantal leden van de werkgroep hebben op basis van de beschikbare data, prognoses van het CBS en verwachtingen van de energieleveranciers als ze vaker gaan melden berekend dat dit globaal een verviervoudiging van het aantal vroegsignalen betekent. Dit is inclusief de signalen van de andere

VLP's (huur, zorgverzekering, drinkwater). De berekening is als bijlage aan dit document toegevoegd. Daarbij moet worden opgemerkt dat in deze berekening de eventuele positieve gevolgen van het koopkrachtpakket dat op Prinsjesdag bekend wordt, nog niet is meegenomen. Disclaimer bij deze berekening is dat we uitgaan van een schatting en niet met zekerheid kunnen voorspellen of dit ook werkelijkheid zal worden. Vanuit de schatting hebben we de kengetallen gebruikt zoals die uit de monitor vroegsignalering 2021 zijn gerapporteerd. Wat betekent dit voor de uitvoering van vroegsignalering bij gemeenten? Behalve meer vroegsignalen, verwachten gemeenten ook een toename bij o.a. schuldhulpverlening en Bijzondere Bijstand. Dit zorgt voor een toenemende spanning op de hele dienstverlening van gemeenten in het sociaal domein, dus ook op de uitvoering van vroegsignalering. Om dit goed op te kunnen vangen zou nu al ruimte moeten komen om meer capaciteit op vroegsignalering in te zetten. Indien deze ruimte er niet komt, dan moeten gemeenten met dezelfde middelen en capaciteit meer vroegsignalen verwerken. Dit zal leiden tot een verdere verschraling van de uitvoering, waarbij gemeenten noodgedwongen moeten kiezen voor het voldoen aan hun wettelijke taak in plaats van optimale dienstverlening.

2. Wet- en regelgevingskader met betrekking tot signalen tussen leveranciers, netbeheerders en gemeenten

De meeste energieleveranciers interpreteren de Wgs in combinatie met de afsluitregeling waarnaar in de MvT van de Wgs wordt verwezen zo dat een betaalachterstand slechts één keer gemeld mag worden. Andere vaste lasten partijen zien deze belemmering niet en melden wel maandelijks alle signalen, ook als deze al eerder zijn gemeld. Ook is vanuit SZW eerder aangegeven dat een herhaald signaal op basis van de Wgs juist wel kan, dit zou een geüpdated vroegsignaal zijn. Vanuit de afsluitregeling zelf is deze belemmering er niet. Er wordt zsm gewerkt aan een juridische bevestiging.
Als de conclusie is dat ook bij energie meerdere meldingen mogelijk zijn, dan kan het maandelijks melden van alle signalen van betaalachterstanden en het ontvangen van deze signalen door gemeenten snel worden opgestart. De verwachting is dat na overeenstemming over de juridische grondslag het ongeveer 3 maanden duurt voordat de uitvoering van de werkwijze van een geüpdatet vroegsignaal doorgevoerd kan worden. Dit kan verschillen per leverancier.

Uitwisselen van gegevens tussen netbeheerders en gemeente wanneer zij daadwerkelijk gaan afsluiten
Als de leverancier het contract met een klant toch heeft moeten beëindigen stopt de levering van gas en elektriciteit niet meteen. Er ontstaat dan de onwenselijke situatie van verbruik zonder contract. In deze situatie draait de netbeheerder op voor de kosten van dit verbruik en de netbeheerder zal dan ook uiteindelijk tot afsluiting over gaan en de kosten alsnog verrekenen. Voordat een klant daadwerkelijk wordt afgesloten verstuurt de netbeheerder overigens nog minimaal een brief dat het er daadwerkelijk zal worden afgesloten.

In de werkgroep is besproken of het zinvol zou kunnen zijn om een extra moment van uitwisseling van gegevens toe te voegen aan de vroegsignalering als experiment, maar de vaststelling is dat het weliswaar mogelijk maar niet wenselijk is omdat het niet zal bijdragen aan de oplossing: want te laat in het proces gegeven. De Wgs maakt het mogelijk experimenten te organiseren met nieuwe vroegsignalen. Het afsluitsignaal van de netbeheerder is feitelijk geen nieuw signaal, dus het is nog de vraag of dit als experiment mogelijk is. De dreigende afsluiting moet immers al gemeld worden door de energieleverancier. Daarnaast is een mogelijk signaal van een netbeheerder niet bepaald een vroegsignaal. Op het moment dat een klant daadwerkelijk wordt afgesloten is er al heel wat tijd overheen gegaan en heeft de klant al geen contract meer met een leverancier. De netbeheerder zal de klant aansporen een nieuw contract af te sluiten bij een andere leverancier, echter in de huidige markt omstandigheden is dit erg lastig: een klant zal waarschijnlijk met hogere tarieven te maken krijgen. Het heeft de voorkeur om deze klanten juist eerder in beeld te krijgen zodat voorkomen kan worden dat zij zonder energiecontract komen te zitten.
Het toevoegen van een signaal tussen netbeheerder en gemeente zou een nieuwe grondslag voor gegevensuitwisseling vragen. Op dit moment staat deze grondslag niet in de Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas, omdat is beoogd contractloze situaties te voorkomen doordat de leverancier deze gegevens mag uitwisselen met de gemeente. En in feite is een dergelijke melding geen vroegsignalering, maar een dreigende crisis. Conform de Wgs zal de gemeente in geval van een dreigende crisis altijd binnen drie dagen actie ondernemen. Alleen is er op dit moment geen grondslag voor gegevensuitwisseling tussen netbeheerder en gemeente.
De mogelijkheden om het afsluitsignaal te gebruiken voor een extra melding bij gemeenten vraagt nog onderzoek over grondslagen en technische mogelijkheden.

Afsluitsignaal als crisis (vroeg)signaal
Momenteel loopt in Den Haag een pilot waarbij de gemeente een afsluitsignaal energie als onderdeel van de aanpak vroegsignalering ontvangt. Dit signaal wordt altijd opgevolgd met een huisbezoek. De eerste resultaten zijn positief. Deze aanpak zou een extra en goede aanvulling kunnen zijn op de bestaande aanpak van vroegsignalering. Omdat het een dreigende afsluiting betreft is het feitelijk geen vroegsignalering, maar zou het signaal mogelijk als een geüpdated vroegsignaal met een bijzondere status kunnen worden beschouwd. Onderzocht moet worden hoe dit past in de totale aanpak van vroegsignalering, ook in samenhang met de signalen van andere vaste lastenpartners en daarnaast moeten duidelijke afspraken worden gemaakt op welk moment en onder welke voorwaarden (sociale incasso) er sprake is van een afsluitsignaal.

Sociale incasso
In de afsluitregelingen is vastgesteld dat er sprake dient te zijn van sociale incasso bij de energieleverancier, voorafgaand aan het aanleveren van vroegsignaleringsmeldingen. Sociale incasso kan, indien goed uitgevoerd, leiden tot minder afsluitingen, betere oplossingen voor klanten en een beter incassoresultaat. Aan de andere kant is er onder leden van de VNG en de NVVK behoefte aan concretisering van de richtlijnen rondom sociaal incasso in de sector en het hulpaanbod vanuit de leveranciers in het geval van hulp na vroegsignalering. Hierop worden twee initiatieven verkend.

<u>Meetlat sociale incasso</u>
Veel energieleveranciers hebben in de afgelopen 10 jaar vooruitgang geboekt op het gebied van sociale incasso. Het voorstel vanuit de energieleveranciers is om op basis van de Meetlat Sociale Incasso (opgesteld door Purpose) een self-assessment te laten doen. Hierdoor moet bij individuele leden kenbaar worden wat het huidige niveau van sociaal incasseren is en welke ambitie er wordt uitgesproken. Om de ambitie te realiseren zullen de leden ervaringen delen.

In dit kader is het ook belangrijk om te vermelden dat de definitie van sociale incasso uit de Wgs en de regeling leidend moet zijn en dat het aan te bevelen is dat de leveranciers de voorwaarden die hierover in de MvT zijn opgenomen meenemen. De Autoriteit Persoonsgegevens benadrukt dat de wetgever de vroegsignalering beperkt tot het verwerken van signalen waaruit een vermoeden of wetenschap blijkt dat er sprake is van (dreigende) problematische schulden van klanten. Ook mogen of moeten schuldeisers deze signalen pas bij de gemeente melden als een zogeheten sociale incasso niet tot (afspraken over) betaling heeft geleid. Deze beperkingen houden verband met de vereiste proportionaliteit van de verwerking. Alleen díe persoonsgegevens mogen worden verwerkt die noodzakelijk (proportioneel) zijn voor vroegsignalering. Zowel de verstrekker als de ontvanger moeten die noodzaak ook kunnen aantonen. Soms krijgen gemeenten signalen doorgezet die geringe betalingsachterstanden betreffen en/of ogenschijnlijk niet voldoen aan de eisen van sociale incasso. Een signaal dat niet voldoet aan de wettelijke vereisten, mag de gemeente niet verwerken.

Onder een maatschappelijk verantwoorde incasso wordt verstaan:
a. ten minste eenmaal een schriftelijke betalingsherinnering gestuurd,
b. zich ingespannen om in persoonlijk contact te treden om te wijzen op mogelijkheden om betalingsachterstanden te voorkomen en te beëindigen,
c. gewezen op de mogelijkheden voor schuldhulpverlening,
d. aangeboden gegevens door te geven aan gemeenten (methode 2).

<u>Concretisering hulpaanbod van de leveranciers</u>
Gemeenten lopen in toenemende mate tegen het probleem aan dat er in samenwerking met de energieleveranciers geen oplossing mogelijk is binnen het traject van vroegsignalering. Het bieden van een regeling zou onderdeel moeten zijn van een sociaal hulpaanbod van een energieleverancier.

De energieleveranciers, zoals verenigd in Energie-Nederland, hebben al met de NVVK via een convenant vastgesteld dat er akkoord wordt gegaan met een redelijke betalingsregeling als onderdeel van een schulphulptraject. Dit beleid zal verder worden geconcretiseerd, waardoor ook in een fase van vroegsignalering gebruik kan worden gemaakt van een standaard betalingsregeling. Aandachtspunt is dat vroegsignalering niet altijd door NVVK-leden uit wordt gevoerd. Dus bereidheid tot samenwerken met deze partijen is een aandachtspunt.

Zo weten alle partijen wat er over en weer verwacht wordt en kan er een realistische inschatting worden gemaakt van haalbare laagdrempelige hulp of benodigde zwaardere interventies door een gemeente.

Disclaimer
Inzet op al deze sporen is wenselijk en nodig, echter hierbij moet vermeld worden dat dit niet alle problemen bij huishoudens weg kan nemen. Ook werkt vroegsignalering enkel als mensen er zelf voor kiezen geholpen te willen worden. Het treffen van een betalingsregeling werkt alleen als hiervoor ruimte in een budget is. Daarnaast is capaciteit qua uitvoering (middelen, maar ook mensen) een aandachtspunt.

Berekening extra kosten vroegsignalering

Benodigde middelen/inzet vroegsignalering als gevolg van inflatie/stijging energiekosten	Aantal	Benodigde tijd in uren
Aantal vroegsignalen 2021	550.000	
Aantal **extra** vroegsignalen, uitgaande van globaal verviervoudiging: 1.500.000, aantal matches 30%, aantal meldingen enkel- en	1.275.000	
In ontvangst nemen en controle uitgevallen signalen (20% van totaal), circa 1 minuut per signaal (gegevens ontbreken, gegevens kloppen niet)	255.000	4.250
Huisbezoeken (2/3 van matches) één professional gaat op huisbezoek, ca 1,5 uur per melding, 3 pogingen. De huidige situatie is dat niet bij 2/3 van de gemachte meldingen een huisbezoek plaatsvindt, maar bij 12%.	150.000	225.000
Telefoontjes (1/3 van matches + hoge bedragen enkelvoudige signalen, circa 0,5 uur per melding (in 2021 werd vaker gebeld als gevolg van de beperkingen van corona)	75.000	37.500
Kaartje, brief of sms/whatsapp, circa 5 minuten per melding	750.000	62.500
Bereikte huishoudens (25% van totaal aantal meldingen)	318.750	
Inwoner wil hulp (3,5% van het aantal meldingen), eerste en volgende gesprekken, opstellen budgetplan, berekenen afloscapaciteit etc.,	44.625	133.875
Quick fixes, inclusief contact met en terugkoppeling naar vaste lasten partner, betalingsregelingen treffen, overige afspraken maken met schuldeisers, circa 2 uur per quick fix (60% van de inwoners die hulp willen)	26.775	53.550
Verwijzing naar overige hulpverlening, circa 0,5 uur per overdracht (30% van de inwoners die hulp willen)	13.388	6.694
Verwijzen naar financiële hulpverlening, niet schuldhulp, circa 0,5 uur per overdracht (5,8% van de inwoners die hulp willen)	2.588	1.294
Extra aanmeldingen schuldhulpverlening, circa 1 uur per overdracht (5,5% van inwoners die hulp willen)	2.454	2.454
Administratieve verwerking signalen, intern, naar vaste lasten partner en voor monitoring	318.750	79.688
Totaal aantal uren		606.805

Totaal extra kosten: aantal uren (729.105) * kosten (€ 70,-) = € 42.476.333,-
Bij deze kosten is geen rekening gehouden met eventuele extra overhead, inrichting werkplekken en overige materiële kosten (bijv.
Schatting aantallen is gebaseerd op: 1. CBS cijfers verwachtte aantallen huishoudens die in financiële problemen gaan komen; 2. verwachtingen energieleveranciers aantallen meldingen + opvolgende signalen, 3. monitoringcijfers en data softwareleveranciers 2021; 4. kengetallen monitor vroegsignalering 2021.

3. Verkenning budgetteren als oplossing

Leden werkgroep: SZW, EZK, twee gemeenten (Rotterdam en Arnhem), de Nationale Schuldhulproute/Geldfit, Eneco, een woningcorporatie en een 'techpartij'.

Achtergrond

- Voor de zomer ontstond het idee van het nationaal opschalen van het Vaste Lastenpakket, wat is omgedoopt naar de Nationale Budgetservice (NBS), als onderdeel van een vangnet in relatie tot energiearmoede. Vanuit de gedachte dat op deze wijze betalingen voor diverse vaste lasten centraal geregeld worden, zoals woonlasten, zorgverzekering, energie, water, mobiele telefoon, TV en internet en WA- en inboedelverzekering. Daarnaast zouden deelnemers weten wat ze de rest van de maand kunnen besteden. Een aanzienlijke korting op de totale lasten voor burgers was daarbij randvoorwaardelijk om dit voorstel in te zetten als oplossing, omdat anders simpelweg voor veel mensen de kosten de inkomsten overstijgen en goed budgetteren geen oplossing biedt.
- Op basis van het bovenstaande is adviesbureau Purpose (de organisatie die eerder ook het Vaste Lasten Pakket heeft opgezet) samen met een werkgroep aan de slag gegaan voor een eerste oriëntatie. In deze klankbordgroep namen onder meer SZW, EZK, twee gemeenten, de Nationale Schuldhulproute/Geldfit, een energieleverancier, een woningcorporatie en een 'techpartij' deel. Daarbij is onderzocht wat ervoor nodig zou zijn om nog vóór de start van de winter (december 2022) een basisvorm van het Vasten Lasten Pakket met budgetservice 'live' te hebben?
- De opbrengst van deze exercitie is 'een open source platform, waarbij burgers met langdurig financiële zorgen, financiële rust krijgen, ondanks stijgende kosten van energie en boodschappen'. In dit open source platform, de Nationale Budgetservice (NBS), voert de coöperatie namens andere IT-partners diensten uit. In feite is de NBS een verbinding van reeds bestaande (online) voorzieningen aangevuld met een persoonlijke intake:
  - Vaste Lasten Pakket biedt een servicedesk met persoonlijke intake en beloont meedoen met maandelijks financieel extraatje;
  - Virtueel Inkomsten Loket maakt aanvragen van regelingen simpel en direct2;
  - Huishoudboekje helpt deelnemers om lange tijd financieel stabiel te blijven;
  - 'HouVast' app geeft lichtere doelgroep meer grip op financiën door een slimme koppeling met de bank.

  Daarnaast bestaat de ambitie om aan te sluiten bij (voorliggende voorzieningen van) gemeenten, formele en informele (schuld)hulpverleners.
- Het gaat om een investering van €4,5 miljoen voor een groep van naar schatting in het projectplan 100.000 – 400.000 burgers. De baten van deze investering (€4,5 miljoen) vallen richting enerzijds de burger, anderzijds de vaste lastenleveranciers. Om doorgang te kunnen vinden met dit concept dient er draagvlak te zijn onder alle vaste lastenleveranciers, om de schaalbaarheid en daarmee rendement van het concept te kunnen garanderen.

Kern conclusie: NBS is geen oplossing voor problematiek energiearmoede

- Op basis van een uitvoerige verkenning van de mogelijkheden van een NBS is door ambtelijk SZW, in samenspraak met de hiervoor genoemde partijen, geconcludeerd dat dit voorstel geen directe oplossing is voor de aanpak energiearmoede.
- De urgentie komt voort uit de huidige maatschappelijke context waarbij er sprake is van stijgende prijzen. Met een gelijkblijvend inkomen veroorzaakt dit een disbalans in de inkomsten/uitgaven verhouding. De NBS is er met name voor groepen die inzicht moeten krijgen in hun huishoudboekje. Het lost niet direct het momenteel ontstane acute probleem op bij een tekort aan het einde van de maand vanwege de exponentieel gestegen energierekening of boodschappenuitgaven.
- Een aantal redenen heeft tot deze conclusie geleid:
  - Een stevige cashback is randvoorwaardelijk om dit voorstel in te zetten als oplossing, omdat anders simpelweg voor veel mensen de kosten de inkomsten overstijgen en goed budgetteren geen oplossing biedt. De voorgestelde €25 per maand (voor zes maanden) is voor huishoudens met betalingsproblemen is echt een substantieel bedrag, Echter dat zal gezien de huidige en verwachte prijsstijgingen, voelen als een druppel op een gloeiende plaat.

[2] Dit is gericht op inkomstenverhoging.

- Het is niet inzichtelijk hoeveel burgers daadwerkelijk deze ondersteuning bij budgettering nodig hebben ten opzichte van de stevige benodigde jaarlijkse investering (€2,5mjn).
- Er worden (te) grote vraagtekens gezet bij de implementatieduur
- Het draagvlak bij de verschillende betrokken organisaties en maatschappelijke partners is onvoldoende zeker; alle partijen zien het belang van hulp bij goed budgetteren voor een bepaalde groep, maar niet in het kader van energiearmoede.

- Meer beschouwend moeten we erop alert zijn dat beleid dat gaat over op landelijke schaal voorkomende problemen (armoede, schulden etc.) niet wordt afgewenteld op individuen. Neem het huidige probleem: alles wordt duurder, reële inkomsten (loon, uitkeringen en subsidies) stijgen niet (voldoende) mee. En de oplossing van dit concept is: mensen moeten afstand doen van hun huishoudboekje en leren budgetteren via een app. Dit past niet goed bij elkaar en als we dit als Rijk/samenwerkingsverband zouden presenteren als oplossing, lopen we het risico om daarmee de plank mis te slaan.

Vervolg

- Er zal zeker een groep Nederlanders gebaat zijn bij een lichte vorm van budgetbeheer, maar een deel van deze groep groeit slechts als gevolg van de stijgende (energie)prijzen. Dat neemt niet weg dat in een ander traject zoals armoede/schuldhulpverlening/geldzorgen aandacht besteed kan worden aan budgetteringsvraagstukken en ondersteuning vanuit een dergelijk concept.
- Vanuit SZW en de deelnemende partners werd er wel meerwaarde gezien in een voorziening die landelijk ingezet kan worden. De tools die nu in de NBS worden opgenomen worden lang niet in alle gemeenten gebruikt. Het open source karakter van de NBS is daarbij erg interessant. Dus buiten de energieproblematiek om, zitten er bruikbare elementen in voor vraagstukken rondom inkomens- en budgetteringsproblemen. De vervolgvragen die voortkomen uit dit traject zijn dan ook dat het goed is om samen met partners te onderzoeken:
  1) welke omvang de doelgroep heeft die aan dit concept behoefte heeft;
  2) welke behoefte deze doelgroep heeft aan handreikingen;
  3) welke tools voor de gemeenten reeds bruikbaar/inzetbaar zijn;
  4) en tot slot of deze behoeften van gemeenten en burgers op elkaar aansluiten.
     a. Is er meer informatie verstrekking nodig richting burgers of het delen van best-practices richting gemeenten?
     b. Is er een additionele tool nodig? Of bestaan deze reeds maar gebruikt men ze niet? Zo ja, waarom worden deze tools niet gebruikt?
- Er wordt bezien of het opgeleverde voorstel binnen de Armoede- en schuldenaanpak verder verkend kan worden, om betalingsproblematiek in den brede te voorkomen. Daarbij is betrokkenheid van onder meer de vaste lastenpartners essentieel.

4. Energiebesparing en verduurzaming

Leden werkgroep: BZK, EZK, VNG, Vattenfall, Eneco, Milieucentraal, Aedes, NVDE, Greenchoice

In deze werkgroep is gekeken of er tot een versnelling kan worden gekomen ten aanzien van energiebesparing en verduurzaming om zo de betalingsproblemen te verminderen. De energie die je niet gebruikt, hoef je immers niet te betalen. Hoewel alle partijen het belang onderkennen van structurele woningverbetering in het tegengaan van energiearmoede is gefocust op de maatregelen die op de korte termijn uitvoerbaar zijn en effect kunnen hebben. Hiertoe is besloten langs twee sporen te verkennen wat we voor elkaar kunnen betekenen en hoe we in de toekomst de samenwerking vormgeven.

1) Gedragsverandering en communicatie

Er zit veel potentie om energie te besparen door gedragsverandering. Denk aan korter douchen, warme trui aantrekken en de thermostaat lager zetten en de was drogen aan de waslijn. Het Rijk is in het voorjaar de campagne 'Zet ook de knop om' gestart om huishoudens hiervan bewust te maken. Energieleveranciers zijn, samen met de Nederlandse Schuldhulproute en SchuldenLabNL, een initiatief gestart om huishoudens die hulp nodig hebben bij besparen te verbinden met het bestaande hulpaanbod. Via www.geldfit.nl/energie kunnen klanten op laagdrempelige wijze toegang krijgen tot bespaartips van Milieu Centraal, energiecoaches en andere beschikbare hulp vanuit gemeentes zoals de energietoeslag, schuldhulp en budgetbeheer. De campagne is inmiddels gelinkt aan het initiatief van energieleveranciers. Milieu Centraal draagt de zorg dat de tips en informatie die op deze sites staan en via deze kanalen gebruikt worden helder en eenduidig staan zodat er geen ruis ontstaat over welke energiebesparingstips er nu daadwerkelijk toe doen.

Concrete vervolg stappen:

- Om de boodschap van gedragsverandering kracht bij te zetten zijn de energieleveranciers betrokken bij de najaarsflight van de campagne via EZK. Dit is tweeledig: Voor de inhoudelijke input vanuit de energieleveranciers maar ook ter bevordering van een brede verspreiding van dezelfde boodschap aan zoveel mogelijk huishoudens en de rol die de energieleveranciers daar zelf nog in kunnen spelen.
- Conform motie Segers/Heerma[3] zijn de energieleveranciers voornemens om hun maandelijkse rapporten die zij sturen naar alle klanten aan te vullen met tips die aansluiten bij de huidige energiecrisis – en het bespaarpotentieel op korte termijn hiervan en huishoudens zo te prikkelen meer energie te besparen.

2) Energiecoaches/FIXbrigader

Er zijn op verschillende plekken diverse initiatieven om het aantal energiecoaches en FIXbrigades te vergroten zodat meer huishoudens geholpen kunnen worden bij het besparen van energie, in het bijzonder bij de huishoudens die moeite hebben met het betalen van de energierekening. Ook de energieleveranciers ondersteunen reeds een aantal initiatieven en geven bijvoorbeeld werknemers de tijd om op vrijwillige basis als energiecoach aan de slag te gaan. Gemeenten hebben €368,5 miljoen ontvangen waarmee zij o.a. energiecoaches kunnen inhuren, opleiden of in dienst kunnen nemen. Daarnaast wordt ook verkend of er op landelijk niveau behoefte is aan een gezamenlijk initiatief. In de werkgroep is daarom afgesproken dat daar waar dat kan de krachten worden gebundeld. BZK is een energiebesparingscoalitie gestart waar ook een initiatief tot de opschaling van energiecoaches wordt onderzocht. Energieleveranciers sluiten bij die route aan zodra dit initiatief in een verder stadium is.

Vervolg werkgroep: Afgesproken is om in de twee concrete gremia de samenwerking voort te zetten: (1) via de Zet ook de knop om campagne waar EZK in de lead is en (2) via de Energiebespaarcoalitie van BZK. Deze werkgroep zal daarom niet meer verder bij elkaar komen.

[3] Kamerstukken II 2021/22, 36120 nr. 13

Van: Persoonsgegevens
Aan:
Cc:
Onderwerp: Energierekening/energiearmoede noodfonds
Datum: dinsdag 13 september 2022 21:33:09
Bijlagen: nota_noodfonds_energieleveranciers_v3.docx

Ha Sigrid, Marnix, Aukje,

Bijgevoegd een appreciatie van het voorstel van de energieleveranciers en een voorstel voor de weg voorwaarts.
We sturen dit onderdeel van de totale set voor de vierhoek nu al om de voortgang er op te houden.
We vragen jullie akkoord op het voorgestelde vervolg met het noodfonds deze week.

Morgen volgen de andere stukken, over onder meer varianten tariefplafonds, de set maatregelen vanuit MINAPP, steun bedrijven et c.
Eea uiteraard vergezeld van een annotatie voor de vierhoek.

Met groeten en fijne avond,
Persoonsgegevens

Ministerie van Financiën

HEDEN
TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Noodfonds energieleveranciers

Datum
13 september 2022

Notanummer

Bijlagen
geen

Aanleiding

Gisteren einde dag (maandag) heeft overleg plaatsgevonden tussen ambtelijk SZW, EZK en FIN met de energieleveranciers. Hierin hebben zij een voorstel voor een noodfonds gepresenteerd. Dit voorstel lag direct na afloop en detail bij NOS. Deze week wordt dit voorstel verder uitgewerkt en besproken in de politieke vierhoek van a.s. vrijdag.

Kern

- De energieleveranciers stellen voor om twee groepen huishoudens toegang te geven tot het noodfonds:
    1. huishoudens die (direct) dreigen afgesloten te worden vanwege niet betalen (spoor 1);
    2. huishoudens die risico lopen op afsluiting (spoor 2).
- Het voorstel onder spoor 2 gaat zeer ver, leidt tot ongecontroleerde voorschotten aan grote groepen mensen zonder dat er een idee is hoe dit gecontroleerd of teruggevorderd zou moeten worden. Je creëert zo een geheel nieuwe toeslag zonder dat er zicht is op een uitvoerder. Dit spoor achten we daarom niet verstandig.
- Het voorstel onder spoor 1 moet nog verder uitgewerkt worden. Ook hier is de afbakening nog niet goed, die zou verder ingevuld moeten worden. Wij zouden het voorstel van leveranciers daarom op een aantal punten willen aanpassen. Voor uitbetaling moet getoetst worden of huishoudens en de energieleverancier recht hebben op de tegemoetkoming. Ook moet de doelgroep scherper worden gedefinieerd: het budgettair beslag van het huidige voorstel van de energieleveranciers (alleen spoor 1) wordt geschat op 200 miljoen. Er is tijdens de augustusbesluitvorming slechts 50 miljoen gereserveerd voor het noodfonds.
- Over het voorstel van spoor 1 kan vrijdag een principebesluit genomen worden waarbij de verdere uitwerking nog zeer complex is en een zorgvuldige uitwerking vraagt. Gezien de benodigde kennis en expertise hierover adviseren we om de verdere uitwerking hiervan bij het ministerie van SZW te beleggen.

Advies

- De energieleveranciers geven aan nog voor het bestuurlijk overleg op vrijdag het noodfonds te willen bespreken. Wij willen inbrengen dat:

1. Spoor 1 verder uitgewerkt moet worden en sterker gericht moet worden voordat hierover besluitvorming kan plaatsvinden.
2. Spoor 2 onverstandig is en dus niet voorgelegd zal worden in het bestuurlijk overleg.
3. Een eventueel in te richten noodfonds aan onderstaande randvoorwaarden moet voldoen.

- Gaat u akkoord met het doorgeven van deze inbreng aan de energieleveranciers?

Randvoorwaarden

- Er moet een toets worden ingericht om te controleren of energieleveranciers aan hun verplichtingen hebben voldaan. Controle moet plaatsvinden voor uitkeren uit het noodfonds.
  - Voor uitkering uit het fonds aan de energieleverancier moet een toets worden ingericht of deze aan de verplichtingen heeft voldaan:
  - Het huishouden is een betalingsregeling aangeboden;
  - Er is een inspanningsverplichting om huishoudens te bereiken. Er moet aantoonbaar geprobeerd zijn huishoudens te bereiken (bijvoorbeeld d.m.v. een huisbezoek);
  - Er is contact gelegd met de gemeente in het kader van vroegsignalering.
- Er moet een toets voor uitkeren uit het noodfonds worden ingericht. Bijvoorbeeld op basis van draagkracht:
  - Het huishoudinkomen valt onder een nader te bepalen grens;
  - De energierekening beslaat meer dan 20% van het huishoudinkomen.
- Er moet duidelijkheid zijn over de uitvoering van een regeling. Concreet betekent dit dat duidelijk moet zijn welke instantie de controles uitvoert en verantwoordelijk is voor beroep en bezwaar.

Toelichting

Voorstel energieleveranciers

- De energieleveranciers stellen voor om twee groepen huishoudens toegang te geven tot het noodfonds: 1) huishoudens die (direct) dreigen afgesloten te worden vanwege niet betalen; 2) huishoudens die risico lopen op afsluiting.
- De eerste groep huishoudens wordt door de energieleveranciers aangemeld bij het noodfonds. Deze keert de energierekening voor een half jaar uit aan de energieleveranciers en deze huishoudens worden niet afgesloten. De aanvraag wordt na 6 maanden (na de winter) gecontroleerd door het noodfonds en eventueel teruggevorderd bij het huishouden (als het inkomen boven de beslagvrije voet ligt).
- Huishoudens uit de tweede groep melden zich vrijwillig bij het noodfonds en geven op een kort formulier aan wat het verschil is tussen hun oude (lage) en nieuwe (hoge) termijnbedrag. Vanaf het moment van opgeven betalen zij het oude termijnbedrag. Energiebedrijven ontvangen via het noodfonds direct compensatie voor het niet ontvangen termijnbedrag en het huishouden wordt niet afgesloten. De aanvraag wordt na 6 maanden (na de winter) gecontroleerd door het noodfonds en eventueel teruggevorderd bij het huishouden (als het inkomen boven de beslagvrije voet ligt).
- Het voorstel van de energieleveranciers vinden wij zeer risicovol/onwenselijk. Wij voorzien in ieder geval de volgende knelpunten:

- Gerichtheid. Er is sprake van een instrument waarbij huishoudens door niet te betalen of door een formulier in te vullen tegemoet worden gekomen. Het is onduidelijk of je hiermee de juiste huishoudens bereikt. Het is bovendien voor huishoudens niet goed in te schatten of zij kwalificeren aangezien heldere criteria op dit moment ontbreken.
- Uitvoerbaarheid. Er is op dit moment geen (bestaande) uitvoeringsorganisatie aangewezen om controles uit te voeren. Het nieuw op te richten noodfonds heeft niet de capaciteit om voor ca. 600 duizend huishoudens controles uit te voeren. Ook is er onvoldoende capaciteit voor de afhandeling van beroep en bezwaar.
- Terugvorderingsproblematiek. De huidige vormgeving met controles en invorderingen achteraf levert dezelfde problematiek op als het toeslagensysteem kent. Het voorstel heeft betrekking op een zeer groot aantal huishoudens (ca. 600 duizend) en is geen bestaande uitvoeringsinstantie die deze taken op zich kan nemen. Dit kan de uitvoering van een dergelijke regeling
- Budgettaire beheersbaarheid. Het fonds heeft geen budgettair plafond (open-einde karakter). De energiebedrijven verwachten ca. 1 miljard aan uitgaven uit het noodfonds. We hebben geen onderbouwing ontvangen van deze raming en hebben deze niet kunnen toetsen. Er is incidenteel 50 miljoen gereserveerd voor dit doel bij de augustusbesluitvorming.
- Juridische houdbaarheid. Het is onduidelijk in hoeverre de vormgeving van het fonds voldoet aan wet- en regelgeving, bijv. staatssteunregels en privacywetgeving.

Communicatie
n.v.t.

Politiek/bestuurlijke context
Verschillende media hebben gisteren (maandag) berichten gepubliceerd over het noodfonds. Op basis van anonieme bronnen is onder andere gepubliceerd dat het fonds alleen bestemd is voor huishoudens met een nieuw (variabel) energiecontract, dat het noodfonds de schulden overneemt van klanten nadat deze verschillende aanmaningen hebben ontvangen en dat het systeem gevoelig is voor misbruik, maar dat de overheid dit op de koop toe neemt.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

goed het hele pakket te beschouwen.

TERSTOND
TER ADVISERING
Aan
de minister

DG Rijksbegroting
Inspectie der Rijksfinanciën

Persoonsgegevens

nota

Nota Steun aan het bedrijfsleven ten gevolge van hoge energieprijzen

Datum
13 september 2022

Notanummer
2022-0000227848

Bijlagen
geen

Aanleiding

U heeft gevraagd om naar aanleiding van de stijgende energieprijzen in beeld te brengen of dit leidt tot de noodzaak om bedrijven extra te steunen en welke mogelijkheden daarvoor zijn. EZK heeft hiervoor ook opties in beeld gebracht, deze worden vanmiddag om 16.00 uur besproken in de ambtelijke vierhoek. Deze nota gaat in op:

1. De wenselijkheid van steun
2. Het huidige instrumentarium
3. Beleidsopties voor het bieden van aanvullende steun
4. Internationale vergelijking

Daarnaast is op dit moment directie Financiële Markten samen met EZK aan het inventariseren of het nodig is om een liquiditeitsloket/garantieregeling op te tuigen voor energiebedrijven (leveranciers, producenten) naar aanleiding van de volatiele gasprijzen. U wordt daarover separaat geadviseerd.

Advies

- Beslispunt: Steunt u onderstaande ambtelijke lijn? Desgewenst kunnen we deze richting de politieke Vierhoek van aanstaande vrijdag nader met u bespreken.
- Ondanks de hoge energieprijzen gaat het over het algemeen goed met het Nederlandse bedrijfsleven. In veel sectoren wordt nog groei verwacht in 2022 en 2023 en de winstgevendheid is historisch hoog.
- Bedrijven kunnen op dit moment de hogere kosten doorberekenen aan afnemers, maar gelet op de hoge winsten ook genoegen nemen met lagere winstmarges; bepaalde bedrijven zullen moeten kiezen voor het (tijdelijk) terugbrengen of zelfs staken van hun productie.
- Het bedrijfsleven profiteert van het tijdelijk verlagen van de energiebelasting en accijnzen (nog niet bekend hoeveel). Belangrijke steun is dat het koopkrachtpakket de vraag naar producten en diensten op peil houdt.
- Er zijn veel generieke instrumenten beschikbaar voor bedrijven om hen te ondersteunen als zij in de problemen komen of willen verduurzamen (zie overzicht onder 2 in de toelichting).
- Daarnaast kunnen grote individuele bedrijven een beroep doen op steun, een dergelijk verzoek wordt beoordeeld via het zogenoemde 'Afwegingskader voor steun aan individuele bedrijven', waarbij bedrijven onder voorwaarden steun op maat krijgen als sprake is van een maatschappelijk belang en het een in de kern gezond bedrijf betreft.

- In het sombere scenario dat een fysiek gastekort ontstaat zullen bedrijven via Bescherm- en Herstelplan gas moeten afschakelen. Daarbij kan het verplicht zijn om als overheid te compenseren.
- Voor aanvullende steun is nu geen aanleiding. Bedrijven kunnen de hogere kosten doorberekenen, steun vermindert de prikkel tot verduurzaming en gasbesparing en verstoort het gelijke speelveld.
- We monitoren of beleidswijzigingen in andere landen aanleiding geven tot aanvullende steun. Sommige andere Europese landen geven binnen de voorwaarden van het Europese staatssteunkader directe subsidies aan (energie-intensieve) bedrijven om 30% van de kostenstijging van elektriciteit en gas te vergoeden. Op deze manier wordt de prikkel tot energiebesparing echter ondergraven.
- In de toelichting onder 3 zijn verschillende mogelijkheden voor het bieden van extra steun op een rij gezet. De verwachting is dat EZK richting de vierhoek ook opties uitwerkt, daarover zullen wij u separaat adviseren. Opties die zien op het tijdelijk bieden van liquiditeitssteun zijn het minst schadelijk vanuit budgettair oogpunt. Maatregelen die bedrijven verder ondersteunen in het verduurzamen hebben de minst schadelijke effecten op het gasgebruik.

Toelichting

1. Wenselijkheid van steun

Stand van het Nederlandse bedrijfsleven

- **De uitgangspositie van het Nederlands bedrijfsleven is goed**. In het eerste kwartaal van 2022 boekten niet-financiële bedrijven recordwinsten van in totaal 81,5 mld. en het aantal faillissementen is nog steeds erg laag. De winstquote - de operationele winst als percentage van de toegevoegde waarde – ligt met 42,1 procent ook nog op een historisch hoog niveau.
- **Volgens de meest recente sectorprognoses, wordt er nog steeds groei verwacht in de meeste sectoren in 2022 en 2023.** Er wordt in 2023 wel een krimp verwacht in de handel en industrie.
- **Er is op dit moment nog geen sprake van een risico op fysieke gastekorten, waarbij de overheid bepaalde energie-intensieve sectoren of bedrijven dient te dwingen tot een productiestop of productieplafond.** De prijs van gas en elektriciteit is wel sterk gestegen. De gasprijs liep in augustus op tot 350 euro per megawattuur, maar ligt inmiddels weer onder de 200 euro.
- **Ondernemers kunnen op verschillende manieren omgaan met kostenstijgingen**. Bijvoorbeeld door deze zoveel mogelijk door te berekenen in de prijzen voor afnemers, genoegen te nemen met lagere winstmarges of te kiezen voor het (tijdelijk) terugbrengen of zelfs staken van hun productie. 49,6% van de industriële bedrijven geeft aan hun gestegen kosten voor een groot deel of volledig te kunnen doorberekenen en 45,4% geeft aan hun kosten voor een klein deel te kunnen doorberekenen.
- **Een aantal bedrijven heeft besloten hun productie (deels) stil te leggen**, namelijk Yara Sluiskil, ALDEL en Nyrstar. Dit levert een grote bijdrage aan het verminderen van het gasgebruik, door substitutie van productie via import. Het is de vraag of deze bedrijven bij langdurig hoge energieprijzen in Europa structureel kunnen concurreren op de wereldmarkt. Het tijdelijk bieden van steun lost dit niet op.
- **Het gasverbruik van de industrie is 31% gedaald ten opzichte van dezelfde periode in 2021**. Dit terwijl de industriële productie 9% hoger ligt dan een jaar eerder. Het lukt de industrie dus gemiddeld genomen om hun gasverbruik af te schalen terwijl de productie op peil blijft.

- **In langjarig perspectief staat het mkb er goed voor**. De stemmingsindicatoren over het financiële vertrouwen, de vacatures en de exportontwikkeling bleven gelijk ten opzichte van de afgelopen kwartalen.

Argumenten tegen aanvullende steun

- Richting de augustusbesluitvorming bent u geïnformeerd over een analyse van DNB naar het effect van de gestegen energieprijzen op bedrijfswinsten.[1]
- **DNB zag geen aanleiding voor aanvullende steunmaatregelen** omdat de sterk gestegen energieprijzen beperkt invloed hebben op de winstgevendheid van het Nederlandse bedrijfsleven op macroniveau. Hoewel de gasprijzen harder zijn gestegen dan de DNB voorzag, lijkt het erop dat energie-intensieve bedrijven de mogelijkheid hebben om kosten door te berekenen en hun gasverbruik te verminderen.
- **Op dit moment lijkt de macro-economische impact voor Nederland beperkt.** Slechts enkele sectoren worden relatief hard geraakt. Deze sectoren vormen bovendien maar een klein deel van de economie.
- **Het compenseren van hoge energieprijzen vermindert de prikkel om gasverbruik te verminderen en te verduurzamen,** terwijl dit de enige structurele oplossing is voor hoge prijzen. Het compenseren van hoge energieprijzen kan het verbruik en daarmee de prijs verhogen. Daarnaast leidt het verlagen van de prijs van gas en elektriciteit tot een verergering van het leveringszekerheidsprobleem.
- **Steun houdt niet-levensvatbare en niet-toekomstbestendige bedrijven in stand, zeker als energieprijzen langdurig hoog blijven.** De DNB benadrukt het belang van een strategische heroriëntatie in energie-intensieve sectoren. De marktdynamiek is namelijk al langdurig verstoord door de coronasteun de laatste twee jaar. Het aantal faillissementen is sinds corona lager dan het ooit is geweest. Een nieuwe ronde steun verslechtert de dynamiek verder.
- **Compensatie is kostbaar en verstoort de economische en arbeidsmarktdynamiek**. Er is een risico dat niet-levensvatbare bedrijven overeind worden gehouden. Ook is het gegeven de krappe arbeidsmarkt onwenselijk om laagproductieve bedrijven te lang in stand te houden, wat werknemers vasthoudt in minder productieve banen en daarmee de krapte op de arbeidsmarkt vergroot.

2. Huidig instrumentarium

In Nederland hebben bedrijven toegang tot een scala aan generieke regelingen om ze te helpen met innoveren en verduurzamen en is er specifieke ondersteuning om ondernemers te helpen met financiering. Deze regelingen generiek ondersteuning, helpen met de liquiditeit en solvabiliteit.

Generieke ondersteuning

- **Verduurzaming.** Er is veel beleid om bedrijven te helpen met verduurzaming. Dat leidt in beginsel ook tot kostenbesparing, zeker als het gaat om maatregelen om minder energie te verbruiken. Zo is er een aantal maatregelen om bedrijven te helpen met duurzame investeringen en innovatie, zowel **normering** (energiebesparingsplicht), **subsidies** (SDE++, VEKI, HER, DEI+) als **fiscale aftrekposten** (EIA/MIA). In het Klimaatfonds is (indicatief) 3 miljard gereserveerd om de industrie (en mkb) te helpen met

[1] https://www.dnb.nl/algemeen-nieuws/2022/hogere-energiekosten-krijgen-beperkt-vat-op-bedrijfswinsten/

verduurzaming via maatwerkafspraken; bij MJN is een eerste tranche hiervan (50 mln.) toegekend.

- **Belastingverlaging**. In april zijn de accijnzen op brandstof verlaagd en per 1 juli is de btw op energie verlaagd van 21% naar 9%. Dit is niet alleen voordelig voor huishoudens, maar ook voor ondernemers en industrie. Daarnaast profiteren kleine ondernemers ook van de verlaging van de Energiebelasting.
- **Ondersteuning door RVO**. Ondernemers die getroffen worden door sancties of de energieprijzen, kunnen bij de RVO terecht met vragen en voor advies over alternatieve afzetmarkten.
- **Werktijdverkorting** De WTV-regeling helpt bedrijven (en werknemers) die door bijzondere omstandigheden minder werk hebben voor hun personeel. Het gaat dan om omstandigheden die buiten het normale bedrijfsrisico liggen, zoals bijvoorbeeld een overstroming. Het dekt prijsstijgingen of verstoringen in de keten niet.
- **Individueel afwegingskader**. Individuele bedrijven die in financiële problemen raken, kunnen bij EZK een aanvraag indienen voor individuele bedrijfssteun. In samenwerking met Financiën worden deze aanvragen uitgebreid getoetst op basis van politiek-maatschappelijke relevantie en de bedrijfseconomische stand van zaken. Het gaat hierbij om grote bedrijven en is door het benodigde maatwerk niet geschikt voor het mkb.

Financiering.
Er zijn verschillende regelingen om ondernemers te ondersteunen bij liquiditeits- of solvabiliteitsproblemen.

- **Garantieregelingen**
  - **Borgstelling MKB-kredieten (BMKB)**
    - Borgstelling voor mkb inclusief starters, om een lening te verkrijgen voor investeringen.
    - EZK staat hiermee voor een deel garant voor bedrijven die een lening willen afsluiten, maar een financier niet genoeg zekerheid kunnen bieden ('onderpand', zoals gebouwen of machines).
    - Bestemd voor ondernemingen met maximaal 250 werknemers (fte) met een jaaromzet tot €50 miljoen of een balanstotaal tot €43 miljoen.
  - **Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)**
    - Garantstelling voor (middel)grote ondernemingen die krediet nodig hebben. Het biedt bedrijven de mogelijkheid om financiering te krijgen die anders niet mogelijk was geweest. De GO geeft banken een 50% staatsgarantie op middelgrote en grote leningen. Leningen van maximaal € 150 miljoen zijn tot maximaal € 75 miljoen gegarandeerd.
    - Die staatsgarantie verkleint het risico voor banken op te verstrekken bedrijfsfinanciering en vergroot hun mogelijkheden om geld uit te lenen.
  - **Borgstellingskrediet voor de Landbouw (BL)**
    - Deze borgstelling is gericht op de landbouw. Het biedt de agrarische ondernemers ruimte om te investeren en te innoveren. De leningen variëren van €1,2 tot 2,5 miljoen euro waar de overheid 70-90% garant voor staat.
  - **Groeifaciliteit**
    - Garantstelling voor financiers om risicodragende financieringen te verstrekken aan ondernemers. Als een

ondernemer risicodragend vermogen nodig heeft, krijgt de financier met deze regeling 50% garantie op het risicodragend vermogen dat hij aan een ondernemer verstrekt.

- Daarnaast hebben bedrijven met financiële problemen ook **andere financieringsmogelijkheden**. Zo kunnen zij een beroep doen reguliere financiers, overbruggingsfinanciering of non-bancaire financiering, bijvoorbeeld via Qredits of Invest-NL.

3. *Beleidsopties aanvullende steun*

- **Verruimen of versoepelen voorwaarden van garantieregelingen** EZK is momenteel aan het nadenken over een speciaal Oekraïne-luik binnen de BMKB en GO, met mogelijk soepelere voorwaarden. De scope daarvan staat nog ter discussie.
    - Voordelen :
        - In tegenstelling tot subsidies, heeft een garantieregeling beperkte kosten omdat de schades voor de overheid naar verwachting klein zijn.
        - Een garantieregeling kan relatief snel worden opgezet en uitgevoerd.
        - Banken voeren de due diligence uit en behouden zelf een deel van het risico.
    - Nadelen:
        - Dit zijn liquiditeitsoplossingen voor een solvabiliteitsprobleem. Geld lenen voor de energierekening is onwenselijk als deze gasprijzen langdurig hoog zijn. Daarmee wordt ook het risico voor de partij de garant staat, de Staat, groter.
- Subsidies voor **Energiebesparende maatregelen bedrijfsleven.** In augustus hebben MKE en MEZK een pakket gepresenteerd van ca. €250 miljoen euro (incidenteel) aan energiebesparingsmaatregelen voor het bedrijfsleven/industrie. Het grootste deel daarvan is bedoeld voor generieke groene subsidies voor het bedrijfsleven/industrie (VEKI, DEI+, EIA). Een kleiner deel van het budget is bedoeld voor kennis en onderzoek, of praktische ondersteuning (bijv. Fixteams en Subsidie Verduurzaming MKB (SVM) van bedrijven bij verduurzaming.
    - Voordelen:
        - Prikkel tot verduurzaming blijft in stand.
        - Goed uitvoerbaar
    - Nadelen
        - Subsidies zijn ondoelmatig bij huidige energieprijzen. Het loont immers nu meer dan ooit voor bedrijven om te investeren in verduurzaming.
        - Niet alle bedrijven hebben voldoende mogelijkheden om te verduurzamen door hun energieverbruik terug te dringen.
- **IKC ETS.** De IKC-ETS compenseert bedrijven voor de hogere kosten van stroom doordat kolen- en gascentrales ETS-rechten moeten kopen voor hun uitstoot. Met deze regeling worden voornamelijk de grote stroomverbruikers gecompenseerd, zij krijgen aan de hand van het aantal geproduceerde goederen een vergoeding. Er is budget voor de openstelling van de regeling in 2022 voor compensatie over 2021. Voor de komende jaren is in het CA geen budget gereserveerd.
    - Voordelen openstelling latere jaren of verhoging vergoedingspercentages:
        - Bestaande methodiek, goed uitvoerbaar.

        - Prikkel tot energiebesparing op productbasis blijft in stand.
    - Nadelen:
        - Verlenging geeft een prikkel tot hogere productie, dit kan leiden tot hoger stroomverbruik.
        - Alleen stroomverbruikers ontvangen de compensatie, doet niets voor bedrijven met een hoge gasrekening.
        - Het betreft een selectieve groep grote ondernemingen.
        - Kan kostbaar zijn, zeker naar latere jaren waar ETS-prijzen hoger liggen.
        - Hoog risico dat verlenging met een jaar leidt tot verdere verlenging.
- **Verder verlagen energiebelasting voor bedrijven (liefst sectoraal)**
    - Voordelen:
        - Uitvoerbaarheid: makkelijk uitvoerbaar
        - Politiek draagvlak creëren
    - Nadelen:
        - Kosten: Kostbare maatregel.
        - Vermindert prikkel om energieverbruik te verminderen.
        - Subsidieert grootgebruikers.
- **TVL-achtige regeling**
    - Voor:
        - Via een TVL-achtige regeling kan een brede groep ondernemers gecompenseerd worden.
    - Tegen:
        - Het richten van de maatregel is nog lastiger dan bij de eerdere TVL die op omzetverlies gericht was: De hoge gasprijzen beïnvloeden de kosten van bedrijven, daarover is minder data beschikbaar voor een regeling. Het is niet duidelijk op welke parameters een dergelijke regeling geënt zou worden.
        - De mogelijkheden om hogere kosten door te berekenen verschillen enorm per bedrijf en sector. Kostencompensatie zal daarmee voor veel bedrijven leiden tot overcompensatie.
        - De coronasteunpakketten hebben veel bedrijven helpen overleven die het ook in normale omstandigheden niet zouden hebben gered. Dit gaat ten koste van de dynamiek in de Nederlandse economie.
        - De TVL was een zeer kostbare maatregel. Aangezien er geen zicht is op een daling van de energieprijzen kan een nieuwe maatregel ook miljarden gaan kosten.

4. Internationale analyse

	Steun aan huishoudens en bedrijven (% bbp)	Verlaagd energietarief	Garantie en leenprogramma's voor bedrijven	Directe subsidies	IKC-ETS
Denemarken	0,1	Nee	Nee	Nee	Nee
Nederland	0,7	Ja	Ja	Nee	Nee
Duitsland	1,7	Ja	Ja	Ja	Ja
Frankrijk	1,8	Ja	Ja	Ja	Nee

- Een aantal lidstaten hebben al gebruik gemaakt van het verruimde staatssteunkader om steun te verlenen aan bedrijven. De bedragen voor de steun lopen wat uiteen, net als het doel van de pakketten.[2]
- **Frankrijk en Duitsland geven directe subsidie aan hun industrie**.
    - De directe subsidie die Duitsland aan bedrijven geeft kent drie stappen.
        - Alle bedrijven die tot een energie-intensieve of handels-intensieve sector behoren, (gedefinieerd door de Europese Commissie in de CEEAG) krijgen 30% van de kostenstijging van elektriciteit en gas ten opzichte van 2021 vergoed. Dit tot een maximum van 2 miljoen per bedrijf.
        - Bedrijven die tot eerdergenoemde sectoren behoren én een operationeel verlies lijden krijgen 50% van het prijsverschil vergoed. Deze vergoeding kent een maximum van 25 miljoen per bedrijf, en een maximum van 80% van het operationeel verlies.
        - Bedrijven die aan eerdergenoemde voorwaarden voldoen, en tot één van 26 zwaar getroffen sectoren behoren (o.a. chemie, glas, staal en metaal) krijgen 70% van het prijsverschil vergoed. Er geldt een maximum van 50 miljoen per bedrijf.
    - De directe subsidies van Frankrijk en Duitsland voldoen aan de voorwaarden van het Europese Temporary Crisis Framework. Zo mag maximaal 30% van de kostenstijging worden vergoed, met een maximum van 2 miljoen per bedrijf. Als bedrijven operationele verliezen lijden, mag 80% van het verlies tot een maximum van 50 miljoen worden vergoed. Dergelijke subsidies hebben als nadeel dat ze de prikkel tot verduurzaming verminderen.
- **Nederland is terughoudender met subsidies dan Duitsland en Frankrijk.** Het vergoeden van de energieprijzen in energie-intensieve sectoren ondergraaft immers de verduurzamingsprikkel.
- Frankrijk en Duitsland hebben naast directe subsidies garantie- en leenprogramma's opgetuigd die grotendeels verruimingen zijn van bestaande programma's. **Nederland heeft vergelijkbare liquiditeitsregelingen** met de Borgstelling MKB-kredieten (BMKB) en Garantie Ondernemersfinanciering (GO).
- **Het VK heeft aangekondigd voor zes maanden een plafond te zetten op energieprijzen voor bedrijven.** De hoogte van het prijsplafond is nog niet bekend.
- Ook biedt het VK bedrijven ondersteuning via de IKC-ETS en een soortgelijke regeling.
- Sommige landen, zoals Polen, Spanje, Italië, Ierland en Frankrijk, geven sectorale steun, meestal op het gebied van landbouw en visserij.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

[2] Zie hier een overzicht van goedgekeurde staatssteunaanvragen tot 8 juli 2022: https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2022-07/State_aid_TCF_decisions_1.pdf

Persoonsgegevens **(AFEP)**

Van: Persoonsgegevens (AFEP)
Verzonden: woensdag 14 september 2022 23:01
Aan:
CC: Persoonsgegevens

Onderwerp: Stukken vierhoek vrijdag as en annotatie
Bijlagen: pt0 oplegger vierhoek 16-9.docx; pt1 Gerichte compensatie via de energierekening.docx; pt3 Pakket bedrijfsleven.docx; pt4 SZW stuk politieke vierhoek Energietoeslag 2022-2023.docx; pt4 FIN intern_Mogelijkheden koopkrachtmaatregelen in 2022.docx; Annotatie vierhoek_def.docx

Ha Sigrid, Marnix en Aukje,

Bijgevoegd ontvangen jullie de agenda en de vierhoek stukken (voor zover beschikbaar).
Met dank aan velen!

Annotatie FIN

0. Oplegger vierhoek (AZ)
1. Prijsplafond energierekening (stuk FIN ism EZK, SZW).
   -Bevat verschillende varianten plafond, voorstel dekking en appreciatie voorstel energieleveranciers.
2. Vangnet voorkomen betalingsproblemen (stuk SZW) volgt morgen
3. Steunmaatregelen MKB (stuk EZK).
   -Bevat redenering waarom steun niet opportuun is en inventarisatie opties.
4. Wat kan er nog in 2022 (stuk SZW & stuk FIN intern).
   -Betreft schuif energietoelage. Daarnaast stuk FIN met mogelijkheden die eerder de revue passeerden.
5. Koopkrachtbrief (stuk SZW) volgt morgen
6. IBO vermogensverdeling (stuk FIN) volgt morgen
7. Vooruitblik gesprek SoPa's (stuk SZW) volgt morgen
8. Pillar 2 (Stuk FIN) volgt morgen

Excuus voor het late moment en de omvangrijke set.

Met groeten en tot morgen,
Persoonsgegevens

1. Gerichte compensatie via de energierekening

- De energieprijzen zijn sterk toegenomen waardoor er veel onzekerheid is over de effecten hiervan op kwetsbare huishoudens. Daarom heeft het kabinet een koopkrachtpakket samengesteld van 17,4 miljard euro om de teffecten te dempen.
- De maatregelen gericht op het verlagen van de energierekening betreffen generieke maatregelen. Daarnaast zijn deze niet geschikt om op fluctuerende prijzen te reageren dus blijft de discussie terugkomen over steun bij elke prijsschommeling.
- Politiek is afgesproken dat wordt verkend of een gerichte tegemoetkoming in de vorm van een tariefplafond binnen de energierekening voor kwetsbare huishoudens uitvoerbaar is vanaf januari 2023. Hiervoor is € 700 mln gereserveerd.[1]
- Op Europees niveau worden ook verschillende maatregelen uitgewerkt. Zo wordt naar verwachting de Europese wet- en regelgeving over tariefplafonds versoepeld, hierdoor kunnen meer groepen onder een sociaal tarief worden gebracht, maar de Commissie vereist wel dat er een besparingsprikkel blijft bestaan (Duits model), wat betekent dat normale huishoudens maar voor een deel van hun gebruik een sociaal tarief kunnen krijgen. Ook wordt een inframarginale heffing en een solidariteitsheffing verkend. Dit levert naar verwachting extra inkomsten op die uitgegeven dienen te worden aan compensatie via de energierekening, maar dit is nog zeer onzeker.
- In de notitie worden de verschillende opties nader toegelicht. Hierbij is uitgewerkt wat wanneer uitvoerbaar is en wat de verschillende voor- en nadelen van de varianten zijn.
- Indien er niet wordt gekozen voor een van deze opties is de terugvaloptie een verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting. De doelmatigheid en doeltreffendheid van de verschillende varianten moet dus in de eerste plaats worden afgezet tegen dit alternatief, maar ook tegen het bestaande inkomensinstrumentarium en de uitlegbaarheid van de gemaakte keuzes.

- De opties worden momenteel verder uitgewerkt en zijn nog niet allemaal gereed voor finale besluitvorming. Het gesprek in de vierhoek is van belang om te verkennen welke denkrichtingen politiek wenselijk worden geacht en te bezien in hoeverre voorafgaand of in de APB op dit onderwerp kan worden ingegaan.

A. Prijsplafond

Bespreekpunten:

1. Vindt de vierhoek een prijsplafond wenselijk?
    - Zo ja, welke van onderstaande varianten?

[PM HIER INVOEGEN TABEL MET VERGELIJKING]

2. Per wanneer kan deze variant worden ingevoerd (uitvoerbaarheid)?

3. Indien wenselijk en uitvoerbaar, komt een prijsplafond naast of gedeeltelijk in plaats van het augustuspakket? Zo ja, alleen de maatregelen in de EB of ook de overige maatregelen?

4. Indien niet wenselijk of uitvoerbaar, is de terugvaloptie voor de reservering (€700 mln) een verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting. Eventuele andere opties voor de reservering en eventuele extra opbrengsten uit de solidariteitsheffing en inframarginal cap zijn:
    - Vaste belastingvermindering energiebelasting verhogen
    - Variabele energiebelasting verlagen
    - BTW op energie verlagen
    - Andere koopkrachtinstrumenten

B. Dekking, waaronder solidariteitsheffing en inframarginal cap

[1] In augustusbrief: *Een deel van het budget (ruim 700 miljoen euro) wordt gereserveerd voor gerichte steun via de energierekening. Er wordt op dit moment onder andere een tariefplafond verkend waarbij de steun via de energierekening wordt gericht op huishoudens die door het regulier instrumentarium te weinig worden bereikt.*

- Mondelinge toelichting door minister voor K&E en staatssecretaris van Financiën, waarin kan worden ingegaan op het proces voor uitwerken heffingen/belastingen.

Bespreekpunt:

5. Wil de vierhoek het principe vaststellen aanvullende maatregelen te dekken uit de nog onzekere opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap?
    - Indien aanvullende maatregelen worden aangekondigd voordat de opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap voldoende zeker is, is een placeholder nodig om dekking te verzekeren.

6. Wil de vierhoek nog alternatieven dekkingsopties in kaart brengen voor aanvullende maatregelen?

Toelichting:
- Een prijsplafond is een open einde regeling. De kosten zijn sterk afhankelijk van het gekozen plafond en de onzekere ontwikkeling van de marktprijzen.
- In de augustusbesluitvorming is €5472 mln. Gereserveerd voor verlaging van de energierekening (€ 4772 mln verlaging energiebelasting + €700 mln reservering gerichte steun). Daarnaast zijn er additionele middelen voor gerichte ondersteuning.

C. Communicatie

Bespreekpunt
7. Wat wordt de woordvoeringslijn richting de APB en wilt u dit voorafgaand aan de APB per brief melden aan de Tweede Kamer en opnemen in de Troonrede?

Toelichting:
- Indien de vierhoek besluit een tariefplafond verder te willen uitwerken, stellen wij voor op Prinsjesdag een brief te sturen aan de Kamer. Het voornemen kan tevens nog worden verwerkt in de Troonrede.
- De strekking van de brief zal zijn dat het kabinet denkt aan een prijsplafond op energie, met interesse kennis heeft genomen van de voorstellen van GL/PvdA en hierover graag in gesprek wil tijdens de APB. De komende weken zal het voorstel verder worden uitgewerkt en in lijn worden gebracht met de verordening in Brussel. De brief kan ook ingaan op de besluitvorming van agendapunt 2 (vangnet), 3 (mkb) en 4 (2022).

2. Vangnet/voorkomen betalingsproblemen

Bespreekpunt:

1. Stemt de vierhoek in met het verder uitwerken van het verbod op afsluiten ('nee tenzij') in combinatie met een vangnet?

2. Stemt de vierhoek in met het voorstel om het pakket van vroegsignalering en schuldhulpverlening bij betalingsproblemen te versterken?

3. Wat wordt de woordvoeringslijn richting de APB en wilt u dit voorafgaand aan de APB per brief melden aan de Tweede Kamer en opnemen in de Troonrede?

3. Steunmaatregelen mkb

1. Wil de vierhoek nog aanvullende maatregelen voor het bedrijfsleven treffen?

4. Wat kan er nog in 2022?

Beslispunt:

1. Stemt de vierhoek in met het naar voren halen van een deel van de eenmalige energietoelage 2023, zodat gemeenten er nog dit jaar over kunnen beschikken en kwetsbare huishoudens dit jaar 1800 euro ontvangen.

5. Koopkrachtbrief

Beslispunt:

1. Bent u akkoord met verzending van deze brief op Prinsjesdag?

Toelichting:

- De brief bevat een technische toelichting op de koopkrachtcijfers van dit jaar. De koopkrachtcijfers zijn lastiger te interpreteren dan in andere jaren vanwege het ongelijk neerslaan van stijging van de energieprijzen.

6. Kabinetsreactie IBO vermogensverdeling

Bespreekpunt:

1. In de kabinetsreactie is een aantal passages geel gemarkeerd. Deze passages vergen nog politieke weging. De vraag hierbij is in hoeverre het kabinet zich normatief wil uitlaten over de vermogensongelijkheid in Nederland. Een ander punt betreft het in deze kabinetsperiode nog terugkomen op de schenk- en erfbelasting in het algemeen.

Het gaat om volgende 3 passages:

a) Het kabinet ziet de zorgen in de samenleving over toenemende ongelijkheid. Er zijn groeiende zorgen over de hoge kosten van levensonderhoud, het vinden van een woning en het volgen van een studie.[2] De grootte van iemands vermogen is meer bepalend geworden in het wel of niet mee kunnen doen in de samenleving. De fiscale onevenwichtigheden spelen daarbij een belangrijke rol. Het kabinet is van mening dat hiermee de vermogensverschillen tussen groepen huishoudens te groot is geworden.

b) Het kabinet onderschrijft het inzicht vanuit het IBO dat een scheve vermogensverdeling een dominant negatief effect heeft op kansengelijkheid. In een maatschappij met kansengelijkheid als belangrijk uitgangspunt is het moeilijk te verantwoorden dat een scheve vermogensverdeling leidt tot verschillen in mogelijkheden tussen groepen huishoudens in het volgen van onderwijs en verder studeren, het starten van een onderneming, het vinden van een woning en het opbouwen van een oudedagsvoorziening.

c) Het kabinet komt volgend jaar ook terug op de andere geschetste beleidsrichtingen uit het IBO waaronder die met betrekking tot de schenk- en erfbelasting.

7. Vooruitblik gesprek sociale partners

Buiten reikwijdte

[2] Het SCP (2022) "Burgerperspectieven bericht 1 2022" gaat hier nader op in.

Buiten reikwijdte

8. Pillar II

Buiten reikwijdte

1. Gerichte compensatie via de energierekening

A. Prijsplafond

Aanleiding

- De energieprijzen zijn sterk toegenomen waardoor er veel onzekerheid is over de koopkrachteffecten hiervan op kwetsbare huishoudens. Daarom is er een koopkrachtpakket voor 2023 van 15 miljard euro om de energiekosten zoveel mogelijk te compenseren. Dit pakket richt zich op reguliere koopkrachtmaatregelen zoals verhoging van de huur- en zorgtoeslag alsmede verlenging van de energietoeslag. De wens is daarnaast om ook nog te kijken of huishoudens in de lage- en middenklasse met een hoge energierekening of slecht geïsoleerd huis gericht gecompenseerd kunnen worden. De reguliere maatregelen zijn namelijk niet geschikt om op fluctuerende energieprijzen te reageren.
- Politiek is afgesproken dat wordt verkend of een gerichte tegemoetkoming binnen de energierekening voor kwetsbare huishoudens uitvoerbaar is vanaf januari 2023. Hiervoor is budget gereserveerd (€700 mln) en hierbij is afgesproken dat er geen taboes bestaan en de opdracht te kijken wat er wel kan, waarbij expliciet is afgesproken dat er in elk geval naar een bijzonder tariefplafond wordt gekeken.[1]
- Op Europees niveau worden ook verschillende maatregelen uitgewerkt. Zo wordt mogelijk de Europese wet- en regelgeving over prijsregulering versoepeld waardoor wellicht meer ruimte komt voor een generiek prijsplafond zolang de besparingsprikkel blijft. Ook wordt een inframarginale heffing en een solidariteitsheffing verkend. Dit levert mogelijk extra inkomsten op dat uitgegeven kan worden aan compensatie via de energierekening, maar is zeer onzeker.
- Parallel wordt onderzocht welke mogelijkheden er bestaan om afsluitingen komende winter (1 oktober 2022 – 31 maart 2023) te voorkomen, vooruitlopend op het in werking treden van de koopkrachtmaatregelen en gerichte compensatie via de energierekening.
- In de notitie worden de verschillende opties nader toegelicht. Hierbij is uitgewerkt wat wanneer uitvoerbaar is en wat de verschillende voor- en nadelen van de varianten zijn.
- Indien er niet wordt gekozen voor een van deze opties is de terugvalopties een verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting. De doelmatigheid en doeltreffendheid van de verschillende varianten moet dus in de eerste plaats worden afgezet tegen dit alternatief, maar ook tegen de uitlegbaarheid van de gemaakte keuzes.

1. *Vindt de vierhoek een prijsplafond wenselijk? Zo ja, welke van onderstaande varianten?*
2. *Per wanneer kan deze variant worden ingevoerd (uitvoerbaarheid)?*
3. *Indien wenselijk en uitvoerbaar, komt een prijsplafond naast of gedeeltelijk in plaats van het augustuspakket? Zo ja, alleen de maatregelen in de EB of ook de overige maatregelen?*
4. *Indien niet wenselijk of uitvoerbaar, is de terugvaloptie voor de reservering (700 mln. euro) een verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting. Eventuele andere opties voor de reservering en eventuele extra opbrengsten uit de solidariteitsheffing en inframarginal cap zijn.*

[1] In augustusbrief: *Een deel van het budget (ruim 700 miljoen euro) wordt gereserveerd voor gerichte steun via de energierekening. Er wordt op dit moment onder andere een tariefplafond verkend waarbij de steun via de energierekening wordt gericht op huishoudens die door het regulier instrumentarium te weinig worden bereikt.*

a. *Vaste belastingvermindering energiebelasting verhogen*
b. *Variabele energiebelasting verlagen*
c. *BTW op energie verlagen*
d. *Andere koopkrachtinstrumenten*

	aantal huishoudens (x mln)	gas verbruik gecompenseerd	elektriciteitsverbruik gecompenseerd	prijsplafond	Ruwe inschatting relatieve kosten*	Percentage 40% laagste inkomens bereikt
1. Generiek prijsplafond huishoudens en bedrijven	Alle huishoudens + bedrijfsleven (excl. grootverbruikers)	Alles	Alles	PM	€31 mld	100%
2. Generiek prijsplafond huishoudens: voorstel PvdA\GL	Alle huishoudens	tot 1500 m3	tot 3300 kwh	niveau jan 2022	€11,1 mld	100%
3. Prijsplafond huishoudens maximum verbruik	Alle huishoudens	tot 700 m3	tot 1650 kwh	PM	€7,6 mld	100%
4 Prijsplafond WOZ-waarde <355.000 (NHG)	4,8	Alles	Nee	PM	€4,9 mld	81%
5 *Gericht prijsplafond:* WOZ-waarde < 300.000 i.c.m. energielabel GFE	0,8	Alles	Nee	PM	€0,8 mld	71%

*NB: Bovenstaande tabel geeft een grove inschatting van de kosten van een tariefplafond. Om tot een stabiele prijs voor huishoudens te komen varieert de omvang van de subsidie met de gasprijs op de markt. Hier is gerekend met een verschil tussen plafond en marktprijs van €1 compensatie per m3 gas en €0,2 compensatie per KWh. **Bovenstaande tabel is dus nog geen feitelijke raming van de kosten van verschillende varianten van het tariefplafond maar geeft wel goed het relatieve verschil in budgettaire omvang aan. Bij een tariefplafond zijn de budgettaire kosten afhankelijk van de hoogte van het tarief en de daadwerkelijke prijsontwikkeling. Deze inschatting en het bepalen van het niveau van het prijsplafond zal bij nadere uitwerking moeten worden gemaakt.**

De afbakening maakt sterk uit voor de omvang van compensatie, van het aantal huishoudens, de budgettaire kosten en de uitvoerbaarheid. In de eerste variant worden ook bedrijven meegenomen, wat de kosten aanzienlijk verhoogt. In de eerste twee varianten is geen sprake van een afbakening binnen de groep huishoudens. Er is nog geen goede inschatting waarmee valt te zeggen of dit bedrag afdoende is, gelet op de onzekerheid in de ontwikkeling van de gas en elektriciteitsprijzen de komende maanden.

- Bij een tariefplafond zijn de kosten dus afhankelijk van de ontwikkeling van de energieprijzen, het aantal huishoudens en hun verbruik. Gegeven het beschikbare budget is dus sowieso een scherpe afbakening nodig. Bij verdere uitwerking zal een gedetailleerdere inschatting moeten worden gemaakt van de kosten en de risico's hierbij. Ook is in bovenstaande berekening geen onderscheid gemaakt tussen huishoudens met een vast en variabel contract, ook hier zal bij verdere uitwerking naar moeten worden gekeken.

- NB: Energieleveranciers geven aan dat zij per 1-1-2023 een vaste vergoeding (kWh/m3) aan huishoudens kunnen uitkeren indien deze groep vooraf is afgebakend door een derde partij, maar dat een tariefplafond per 1 januari 2023 onuitvoerbaar is. Om met zekerheid te kunnen of en wanneer een tariefplafond ingevoerd kan worden, is nog verdere verkenning door leveranciers nodig. Het is onduidelijk of dit afgedwongen zou kunnen worden door de prijzen(nood)wet.
- Verschillende afbakeningen hebben juridische en uitvoeringsrisico's, zoals hieronder geschetst. Deze zullen moeten worden meegenomen in de politieke weging en zullen bij verdere uitwerking van een of meerdere afbakeningen, nader in beeld worden gebracht, ook wat betreft de haalbaarheid van invoering per 1-1-2023.

Kern

1. Hoe wordt het tariefplafond afgebakend

- Belangrijk onderdeel is de gerichtheid van de maatregel en de politieke keuze waarop de groep 'kwetsbare huishoudens' wordt afgebakend; op basis van gebruik, draagkracht of energetische waarde van de woning. In **tabel 2** staat een overzicht van alle onderzochte opties waar uiteindelijk bovenstaande vijf varianten vanuit gekozen zijn. Hieronder wordt een korte appreciatie van die varianten gegeven.

(1) De meest brede variant van een tariefplafond zou inhouden dat alle huishoudens én bedrijven met een contract bij de energieleverancier gecompenseerd worden d.m.v. een tariefplafond voor al het energieverbruik. Bedrijven die direct op de groothandelsmarkt handelen vallen hiermee buiten het plafond. Deze variant is zeer ongericht, aangezien het ook huishoudens en ondernemers helpt die de hogere energierekening kunnen dragen. Hierdoor zullen de budgettaire kosten toenemen. Daarnaast vermindert dit de noodzakelijke besparingsprikkel voor bedrijven en huishoudens, afhankelijk van hoe hoog het prijsplafond wordt gesteld. Ter illustratie: bedrijven meenemen (naast huishoudens) is 20 miljard euro per 1 euro subsidie voor m3 gas en 0,2 euro per kWh elektriciteit en dus zeer kostbaar. Daar staat tegenover dat de Nederlandse concurrentiepositie mogelijk afneemt als andere landen wel een generiek prijsplafond instellen voor huishoudens én bedrijfsleven. Daarnaast kan dit de roep om specifieke steunmaatregelen voor het bedrijfsleven verminderen.

(2) Een generiek tariefplafond zoals het voorstel van GroenLinks/PvdA, voor een groot deel van het energieverbruik van de huishoudens is minder breed dan variant 1 maar ook ongericht. Hoewel het voordeel is dat dit alle huishoudens helpt, betekent dit ook dat huishoudens die de hoge energieprijzen wel kunnen dragen (omdat deze een hoog inkomen/vermogen hebben of in een energiezuinig huis wonen) steun ontvangen, waardoor de maatregel afhankelijk van de hoogte van het tariefplafond en de energieprijzen al snel tientallen miljarden euro's kan kosten. Daarnaast is het prijsplafond in deze variant relatief laag gelegd (prijzen januari 2022), waardoor de prijsprikkel om energie te besparen wordt beperkt (maar nog altijd boven het niveau van voor de prijsstijging komt te liggen) en de budgettaire kosten hoog kunnen zijn.

(3) Een scherper maximum verbruik voor het tariefplafond is doelmatiger dan optie 1 en 2. Het heeft als voordeel dat het zich richt op een beperktere hoeveel gas wat vergoed wordt, waardoor er voor de meeste huishoudens nog steeds een hele sterke besparingsprikkel is over het overige deel van het verbruik. Omdat het nog steeds alle huishoudens betreft die de eerste 700 m3 gas en 1650 kWh elektriciteit voor een lagere prijs (tariefplafond) krijgen, is deze maatregel ongericht wat betreft draagkracht en energiezuinigheid van de woning. Met deze hoeveelheden gas en elektra wordt wel gerichter gestuurd op de basisbehoefte van het energieverbruik.

(4) Compensatie o.b.v. WOZ-waarde. Voor het afbakenen van huishoudens naar **draagkracht** lijkt een afbakening op **basis van inkomen** een voor de hand liggende keuze. Deze optie is echter op korte termijn **niet uitvoerbaar.** De Belastingdienst kan door het ontbreken van een systeem geen vertaling maken van de inkomensgegevens op basis van BSN-nummer naar een huishoudinkomen op adresniveau voor in ieder geval de jaren 2023 en 2024. Onduidelijk is nog wanneer dit wel kan. Een **alternatief op korte termijn is om draagkracht af te bakenen door middel van de hoogte van de WOZ-waarde van de woning. Door het hanteren van de WOZ-waarde compenseer je een gerichtere groep dan bij een generiek tariefplafond.** Er zijn echter ook verschillende nadelen van deze afbakening, bijv. dat WOZ-waarden locatie specifiek zijn en kamerverhuur binnen een groot pand buiten de afbakening valt. Deze WOZ-waarde is te raadplegen via het Kadaster (voor in ieder geval t-2). Er kan worden gekozen om aan te sluiten bij een bestaande objectieve grens, zoals de NHG-grens van 355.000. Wanneer de NHG-grens wordt gehanteerd betekent dit dat meer dan 80% van de huishoudens in de onderste twee inkomenskwintielen onder de regeling vallen.

(5) Compensatie o.b.v. WOZ-waarde én slechte energielabels (draagkracht én energetische kwaliteit woning). Daarnaast is het nog gerichter om de maatregel te richten op huishoudens die wonen in een woning met een slecht energielabel, aanvullend op de afbakening o.b.v. draagkracht. In de tabel is uitgegaan van energielabel G, F en E, maar ook label D zou hier eventueel onder kunnen vallen. Hoe gerichter de afbakening hoe groter het bedrag dat per huishouden beschikbaar is. Echter, dit kan mogelijk ook leiden tot meer juridische en uitvoeringsriscio's. **Het energielabel geeft aan wat de energetische kwaliteit is van de woning op het moment dat het label wordt afgegeven en laat daarmee zien hoe energiezuinig of onzuinig een woning is.** Er wordt hiermee geen rekening gehouden met kenmerken van het huishouden en gebruik (bv. grootte en samenstelling van het huishouden en stookgedrag), terwijl deze kenmerken ook een belangrijke impact hebben op het energieverbruik en daarmee de hoogte van de energierekening. Het is echter een (politieke) vraag op welke groep huishoudens de maatregel gericht moet zijn: de groep huishoudens met een hoge energierekening of de groep huishoudens die wonen in een woning van slechte energetische kwaliteit. Voor de eerste groep is het energielabel een minder gerichte indicator, voor de tweede groep kan het energielabel wel geschikt zijn. Daarbij zal in veel gevallen het label geen goede weergave zijn van de huidige situatie, aangezien het label 10 jaar geldig is en het goed kan zijn dat een woning sinds het labelen verduurzaamd is. Er spelen bovendien uitvoeringsvragen, zoals het feit hoe op korte termijn huizen waarvoor geen energielabel is afgegeven wel een energielabel beschikbaar komt: voor veel koopwoningen (54%) en private huurwoningen (34%) is nog geen energielabel bekend In de afbakening. Ook is er nog geen uitvoerder gevonden voor deze regeling.

Tabel 2 schetst hieronder andere opties die ook onderzocht zijn maar niet voorliggen omdat de afbakeningsgegevens niet gebruikt kunnen worden of alleen maar nadelen kent. Deze worden in de bijlage verder toegelicht.

Tabel 2: afbakening en mogelijkheden gebruik gegevens

Voorstel nummer	Afbakening	Gegevens voor gebruik energieleveranciers	Op welke groep gericht	Wie?	Gerichtheid	Andere overwegingen
I.	**Voorgelegde varianten**					
1	Algeheel prijsplafond	Ja	Alle huishoudens én bedrijven	Leveranciers	Heel ongericht (niet op draagkracht en slecht geïsoleerd), slechte besparingsprikkel	.
2	**Generiek prijsplafond: Voorstel GL/PvdA**	Ja	Alle huishoudens, gebruik tot 1500 m3 en 3300 kWh, tarieven januari 2022	Leveranciers	Ongericht (niet op draagkracht en slecht geïsoleerd), weinig besparingprikkels	
3	**Gedeeltelijk prijsplafond: maximum verbruik**	Ja	Alle huishoudens, gebruik tot 700 m3 en 1600 kWh	Leveranciers	Ongericht w.b. draagkracht en isolatie, gerichter gestuurd op noodzakelijkverbruik. Hierdoor grotere besparingsprikkel.	
4	**Gedeeltelijk prijsplafond: WOZ-waarde <355.000 euro**	Ja	Alle huishoudens met een WOZ tot bepaald maximum	Kadaster	Matig verband met inkomen en vermogen (bij koopwoningen)	Mogelijk wet WOZ aanpassen om gegevens te hebben
5	**Gericht prijsplafond WOZ-waarde <300.000 i.c.m. energielabel GFE**	Ja	Alle huishoudens met een WOZ tot bepaald maximum én alle huishoudens in woningen met een slechte energetische waarde	Kadaster	Matig verband met inkomen en vemogen, gericht wat betreft energetische waarde. Slechte indicator wat betreft verbruik. (Bij totaal verbruik zijn ook o.a. grootte huishouden, gedrag en m2 huis belangrijk)	In korte tijd veel energielabels aanvragen. Kwaliteit oude labels minder dan nieuwe.
Alternatieven voor afbakening draagkracht						
X	Inkomen direct	**Nee (ook niet op 1-1-2024)**	Huishoudens met laag inkomen	Belastingdienst	Kan heel gericht op lage inkomens. Geen vermogen	Op korte termijn niet uitvoerbaar
X	Alle sociale huur + WOZ <200.000	**Nee. WOZ-waarde beschikbaar, maar niet alle sociale huurwoningen bekend**	Alle huishoudens in een sociale huurwoning + overige huishoudens tot €200.000	Kadaster PM	Meer gericht dan alleen op WOZ-waarde	Rechtsgrondslag, niet alle private huurders bekend
X	Zorgtoeslag	**Nee (ook niet op 1-1-2024)**	Alle zorgtoeslagontvangers	Toeslagen	Niet uitvoerbaar. Gegevens per definitie onvolledig.	

2. Hoe zou de maatregel worden uitgevoerd en wanneer kan deze worden ingevoerd?

De maatregel werkt als volgt voor **uitvoerder**s en **energieleveranciers**:

- Een uitvoerder beheert de dataset o.b.v. huishoudens worden afgebakend als kwetsbaar (niet nodig bij opties 1, 2 en 3)
- Leveranciers ramen de voorschotten die zij nodig hebben o.b.v. gegevens van die huishoudens
- Uitvoerder maakt een voorschot voor de subsidie voor leveranciers over per kwartaal/halfjaar en doet de terugvordering
- Leveranciers berekenen het tariefplafond door aan de kwetsbare groep huishoudens of aan alle huishoudens met een contractprijs onder het tariefplafond, afhankelijk van de gekozen variant
- Uitvoerder doet een wettelijke controle van de ca. 60 individuele subsidiebesluiten.
- Uitvoerder doet de bezwaar- en beroepsmogelijkheden van leveranciers en/of voor huishoudens (voor huishoudens niet nodig bij opties 1, 2 en 3)

- Er is een **'proof of concept' applicatie** waarmee aangetoond is dat het uitvoerbaar is om een dataset te ontwikkelen en te beheren die de gegevens, indicatoren en adressen, koppelt. Deze kent zowel de mogelijkheid om handmatig adressen op te vragen, als de optie om adressen

geautomatiseerd te checken. Wel moet juridisch geregeld worden dat de benodigde gegevens daadwerkelijk gedeeld/gebruikt kunnen worden.

- Het **individuele subsidiebesluit** ligt op niveau van de leveranciers en niet op die van individuele huishoudens, omdat de subsidie ook door de leveranciers ontvangen wordt. De subsidietoekenning (het besluit) is dan gebaseerd op 'het verlies' dat leveranciers hebben geleden door het verlenen van een tariefplafond. Het besluit richt zicht dus niet op huishoudens en bevat ook geen afweging m.b.t. welke huishoudens voor een korting in aanmerking komen. De controle van het subsidiegebruik evenals de klantrelatie vindt daarmee ook alleen plaats bij de ca. 60 leveranciers. Ambtelijk wordt nog betwist of deze systematiek voldoet aan het Tijdelijke Steunkader Oekraïne van de Europese Commissie. Hiervoor kan mogelijk de **Landsadvocaat gevraagd worden voor verder juridisch advies** of meegenomen worden met de Nederlandse input op Europees niveau. Ook wordt ambtelijk betwist dat het uit elkaar knippen van de subsidieketen de aanspreekbaarheid op de kwaliteit van de gebruikte data en de toepassing in het subsidiebesluit betekenisvol van elkaar zou scheiden.
- Het **beheren van de database** zou juridisch los moeten worden gezien **van het verstrekken van subsidies** aan energieleveranciers voor het splitsen van onderstaande uitvoeringstaken (1 vs. 2 t/m 4). Het beheren van de database waarvan wordt vastgesteld welke huishoudens een tariefplafond krijgen kan dan gedaan worden door een andere uitvoerder dan de uitvoerder die de subsidies aan de energieleveranciers verleent. **Bij opties 1,2 en 3 is het losknippen minder relevant omdat dan taak 1 vervalt.** Ambtelijk wordt op dit moment nog betwist of deze uitvoeringstaak daadwerkelijk los kan worden gezien van andere uitvoeringstaken omdat de verstrekking van de subsidies enigszins correleert met de output van de database. Aan de andere kant dienen de subsidies als een tegemoetkoming van het 'verlies' wat leveranciers zouden maken en staat dit los van de afbakening van de huishoudens die een korting krijgen. Bij dit laatste punt is het dan weer de vraag of deze systematiek voldoet aan het Tijdelijke Steunkader Oekraïne van de Europese Commissie (zie punt hierboven). Volgens RVO is de gangbare lezing van de ABW is dat het bestuursorgaan die het besluit effectueert, ook integraal verantwoordelijk is en aanspreekbaar op de kwaliteit en inhoud van de gebruikte data.
  Het grootste **knelpunt** in de uitvoering vormt op dit moment de klachten van huishoudens die geen tariefplafond krijgen maar er wel recht op menen te hebben. Idealiter wordt hiervoor een speciaal loket opgericht. Hier. Aandachtspunt hierbij is nog geen uitvoerder voor in zicht. dat degenen die bezwaarprocedures kunnen starten zijn louter de energieleveranciers gegeven dat zij de subsidie ontvangen. Ook problematisch is dat de voorgestelde datasets niet overlappen met de subsidie doelgroep (bijvoorbeeld VVE's of huizen die niet in de WOZ database voorkomen of geen energielabel hebben). De energiemaatschappij zou daar dan geen korting mee kunnen verrekenen en een traceerbaar spoor voor de bepaling van de subsidie zou ontbreken. Dat is niet oplosbaar in deze variant.

Uitvoeringsstap/uitvoerder	Belastingdienst	RVO	UWV
1. **Beheer en ontwikkelen dataset (alleen nodig bij opties 4 en 5)**	Nee, nu te onduidelijk wat database behelst. Tevens gebrek aan capaciteit.	Niet mogelijk indien RVO verantwoordelijk wordt voor gebruik en beheer dataset	Onduidelijk
2. **Overmaken subsidie naar leveranciers**	Nee, minimaal 2 jaar nodig voor nieuwe toeslag/belasting	**Alleen bij opties 4-5**: Niet mogelijk indien RVO verantwoordelijk wordt voor gebruik en beheer dataset	Alleen indien expertise op energiedomein beschikbaar wordt gesteld, bijv. door RVO

3. **Wettelijke controle van de ca. 60 individuele subsidiebesluiten**	Geen fiscale taak.	**Alleen bij opties 4-5:** Niet mogelijk indien RVO verantwoordelijk wordt voor gebruik en beheer dataset	Alleen indien expertise op energiedomein beschikbaar wordt gesteld, bijv. door RVO
4. **Uitvoeren van de bezwaar- en beroepsmogelijkheden**	Nee, geen capaciteit	**Alleen bij opties 4-5:** Niet mogelijk indien RVO verantwoordelijk wordt voor gebruik en beheer dataset	Wel van energieleveranciers. Niet van huishoudens. En mits aanvullende capaciteit of prioriteitstelling. Geen expertise op energiedomein in huis.

B. Dekking, waaronder solidariteitsheffing en inframarginal cap

5. Wil de vierhoek het principe vaststellen aanvullende maatregelen te dekken uit de nog onzekere opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap? Indien aanvullende maatregelen worden aangekondigd voordat de opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap voldoende zeker is, is een placeholder nodig om de dekking te verzekeren. 6. Wil de vierhoek nog alternatieven dekkingsopties in kaart brengen voor aanvullende maatregelen?

Conform de begrotingsregels moeten evt. nieuwe maatregelen gedekt worden. Daarvoor zijn een aantal mogelijkheden:

1. Herschikking binnen het bestaande koopkrachtpakket. Indien gekozen wordt voor een andere vormgeving van maatregelen om hogere energiekosten te compenseren, ligt het in de reden om elementen uit het bestaande pakket te halen om overcompensatie te voorkomen. Dat gaat direct op de energierekening gericht om 4,7mld en de reservering van 700mln. In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de budgettaire opbrengst wanneer de in augustus afgesproken verlaging van de energiebelasting en brandstofaccijnzen voor 2023 wordt teruggedraaid. Zie daarnaast bijlage 1 voor het laatste overzicht van de maatregelen uit het augustuspakket zoals gaat worden gepubliceerd in de Miljoenennota 2023.

2. De EC komt met de verordening dat er een solidariteitsheffing op fossiele bedrijven en een inframarginal cap op energieproducenten met overwinsten. Deze middelen dienen te worden ingezet om huishoudens te compenseren. Het pakket aan maatregelen dat door de EC is gepubliceerd brengt naar verwachting extra inkomsten voor lidstaten met zich mee, die als 'placeholder' in de dekkingsplaat kunnen worden opgenomen. Het voorstel bestaat uit twee elementen:

    - *Een verplichte solidariteitsheffing:* De Europese Commissie stelt een verplichte solidariteitsheffing op basis van de winst van olie- en gasbedrijven voor. Het huidige voorstel laat naar verwachting voldoende ruimte om een dergelijke verplichte heffing naast de verhoging van de Nederlandse Mijnbouwheffingen te laten bestaan. De budgettaire opbrengst bedraagt naar verwachting enkele honderden miljoenen. Deze inschatting is met veel onzekerheden omgeven, omdat de fiscale winst van 2021 (relevant voor de vergelijking) en die van 2022 (hoogte van overwinst) nog niet bekend zijn. Daarbij hebben mogelijk belastingplichtigen handelingsperspectief om het effect van de heffing gedeeltelijk te mitigeren.
    - *Een cap op infra-marginale energieprijzen:* Het voorstel verplicht lidstaten om de marktopbrengsten (=inkomsten) voor producenten van elektriciteit geproduceerd door middel van inframarginale technologiën te maximeren met een prijs op 180 euro/MWH. Elektriciteitsproducenten die kolen en gas gebruiken zijn uitgezonderd. De omvang van de budgettaire opbrengst is zeer onzeker en hangt sterk af van de ontwikkeling van de p en de q. Daarnaast is veel elektriciteit verkocht in lange termijn contracten, die een veel lagere prijs kennen dan de huidige spotprijs. NB. deze maatregel is vooralsnog niet uitvoerbaar voor Nederland.

3. In aanvulling op de verhoging van het cijnstarief in de Mijnbouwwet die is afgesproken in augustus (ingeboekte budgettaire opbrengst is € 2,8 miljard voor de jaren 2023 en 2024), kan een verdere verhoging van het tarief extra inkomsten opleveren (orde grootte € 0,5mld.). De juridische haalbaarheid van hogere tarieven vergt nadere toetsing bij de Landsadvocaat.

4. Er bestaat op dit moment onzekerheid over deze extra inkomsten vanuit de verordening. Daarnaast is de som van 1 en 2 mogelijk onvoldoende om de extra maatregelen te dekken. Het resterende dekkingstekort kan dan 50/50 wordt opgehaald uit hogere aof-premies en een hoger vpb-tarief. Er kan ook worden gekozen voor verkorten van de schijfgrenzen in de vpb. Ter indicatie: een verdere verhoging van het tarief 1e vpb-schijf van 19% naar 20% geeft een budgettaire opbrengst van 403 mln. in 2023 en een verhoging naar 21% een budgettaire opbrengst van 806 mln. Zie ook tabel 1. Verhoging van de Vpb kan ook tijdelijk.

Tabel 1 – Budgettaire opbrengst terugdraaien fiscale maatregelen energiepakket augustus en verhogen vpb-tarief (in € mln. + = saldo verbeterend/lastenverzwarend)						
Maatregelen	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Struc**
Tarief eerste schijf VPB naar 20%	403	403	403	403	403	403
Tarief eerste schijf VPB naar 21%	806	806	806	806	806	806
Tarief hoogste schijf VPB naar 26.8%	884	884	884	884	884	884
Verlaging brandstofaccijns 2023 terugdraaien	1204	0	0	0	0	0
Verlaging energiebelasting (EB) terugdraaien, exclusief reservering compensatie energierekening	4772	0	0	0	0	0

2. vangnet/voorkomen betalingsproblemen (Voorstel energieleveranciers Noodfonds)

Aanleiding

- Als gevolg van de hoge energieprijzen komen huishoudens in betalingsproblemen. Uiteindelijk kan dit er toe leiden dat zij worden afgesloten van gas/elektra.
- Afgelopen maanden is er overleg geweest tussen de energieleveranciers, FIN, SZW en EZK. Hierbij is onder andere gekeken naar het oprichten van een noodfonds.
- Deze week hebben de energieleveranciers een voorstel gedaan voor een noodfonds voor een brede groep (tot 2,6 mln. huishoudens).
- In reactie is door SZW, EZK en FIN een ambtelijke variant uitgewerkt van een noodfonds dat gericht is op een gerichtere groep huishoudens die al in de problemen zit. Om te zorgen dat er een gericht voorstel komt dat binnen het budget van 50mln inpasbaar is. Dit vraagt nadere uitwerking.
- Over beide voorstellen vindt vrijdagochtend een bestuurlijk overleg plaats.

Beslispunten

- *Is de vierhoek akkoord met het verder uitwerken van een noodfonds dat zich heel specifiek richt op de specifieke groep die nu al in de problemen zit op basis van de drie randvoorwaarden hieronder?*

Kern

- De energieleveranciers hebben een voorstel uitgewerkt om twee groepen huishoudens toegang te geven tot het noodfonds:
    1. huishoudens die risico lopen op afsluiting door betaalbaarheidsproblemen. De huidige schatting gaat uit van maximaal 2,6 mln. huishoudens maar het voorstel is niet begrensd (spoor 1);
    2. huishoudens die (direct) dreigen afgesloten te worden vanwege niet betalen 20.000-100.000 huishoudens (spoor 2).
- Het voorstel van de energieleveranciers gaat zeer ver (budgettair beslag geschat tussen 0,5 en 6 miljard euro). Er is geen heldere toegangspoort en er is voor huishoudens vooraf niet duidelijk of zij achteraf zullen kwalificeren. De regeling leidt tot ongecontroleerde voorschotten aan grote groepen mensen zonder dat er een idee is hoe dit gecontroleerd zou moeten worden. In het voorstel van de energieleveranciers wordt er niets teruggevorderd. Op deze manier wordt een geheel nieuwe toeslag ingericht zonder dat er zicht is op een uitvoerder.
- Ambtelijk (SZW, EZK, FIN) zijn daarom randvoorwaarden geformuleerd waaraan een eventueel noodfonds moet voldoen. Op basis hiervan wordt het voorstel voor een noodfonds verder uitgewerkt.
- Deze randvoorwaarden zijn:
    1. De energieleverancier heeft alle mogelijkheden uitgeput en er is medewerking vanuit het de client (er is een coulante betalingsregeling aangeboden, er is een melding gemaakt bij de gemeente t.b.v. vroegsignalering, er is gepoogd de burger thuis te bereiken).
    2. Het huishouden wordt voor uitkering uit het fonds getoetst op draagkracht: hierbij wordt gekeken naar inkomen en energiekosten. Bijvoorbeeld inkomen <150% sociaal minimum en energiekosten > 20% van het huishoudbudget.
    3. Energieleveranciers dragen een (substantieel) deel van de kosten van huishoudens die worden aangemeld bij het noodfonds.
    4. Het voorstel moet budgettair passen en beheersbaar zijn. Een strikte afbakening tot een beperkte doelgroep is noodzakelijk om binnen het gereserveerde budget van 50 mln. te blijven.
- Een noodfonds dat voldoet aan de bovenstaande randvoorwaarden richt zich op de groep die al echt in de knel zit. Een dergelijke invulling past bij het bredere instrumentarium van SZW (zie agendapunt 2) waarmee wordt voorkomen dat huishoudens worden afgesloten.

- Voordat een dergelijk meer gericht fonds met toets op toegang aan de voorkant aangekondigd kan worden moeten nog een aantal knelpunten worden uitgewerkt. Het belangrijkste knelpunt is welke partij in vroeg stadium de toets voor uitkering uit het fonds kan uitvoeren.

Toelichting

Voorstel energieleveranciers

- De energieleveranciers stellen voor om twee groepen huishoudens toegang te geven tot het noodfonds: 1) huishoudens die risico lopen op afsluiting en 2) huishoudens die (direct) dreigen afgesloten te worden vanwege niet betalen.
- Huishoudens uit de eerste groep melden zich vrijwillig bij het noodfonds en geven op een kort formulier aan wat het verschil is tussen hun oude (lage) en nieuwe (hoge) termijnbedrag. Vanaf het moment van opgeven betalen zij het oude termijnbedrag. Energiebedrijven ontvangen via het noodfonds direct compensatie voor het niet ontvangen termijnbedrag en het huishouden wordt niet afgesloten. De aanvraag wordt na 6 maanden (na de winter) gecontroleerd door het noodfonds en eventueel teruggevorderd bij het huishouden (als het inkomen boven de beslagvrije voet ligt).
- De tweede groep huishoudens wordt door de energieleveranciers aangemeld bij het noodfonds. Deze keert de energierekening voor een half jaar uit aan de energieleveranciers en deze huishoudens worden niet afgesloten. De aanvraag wordt na 6 maanden (na de winter) gecontroleerd door het noodfonds en eventueel teruggevorderd bij het huishouden (als het inkomen boven de beslagvrije voet ligt).
- Het voorstel van de energieleveranciers vinden wij zeer risicovol/onwenselijk. Wij voorzien in ieder geval de volgende knelpunten:
    - Gerichtheid. Er is sprake van een instrument waarbij huishoudens door niet te betalen of door een formulier in te vullen tegemoet worden gekomen. Het is onduidelijk of je hiermee de juiste huishoudens bereikt. Het is bovendien voor huishoudens niet goed in te schatten of zij kwalificeren aangezien heldere criteria op dit moment ontbreken.
    - Uitvoerbaarheid. Er is op dit moment geen (bestaande) uitvoeringsorganisatie aangewezen om controles uit te voeren. Het nieuw op te richten noodfonds heeft niet de capaciteit om voor ca. 600 duizend huishoudens controles uit te voeren. Ook is er onvoldoende capaciteit voor de afhandeling van beroep en bezwaar.
    - Terugvorderingsproblematiek. De huidige vormgeving met controles en invorderingen achteraf levert dezelfde problematiek op als het toeslagensysteem kent. Het voorstel heeft betrekking op een zeer groot aantal huishoudens (ca. 600 duizend) en er is geen bestaande uitvoeringsinstantie die deze taken op zich kan nemen. Als er niet wordt teruggevorderd (maar een check wel achteraf plaatsvindt), is er kans op grote aanzuigende werking.
    - Budgettaire beheersbaarheid. Het fonds heeft geen budgettair plafond (open-einde karakter). De energiebedrijven verwachten ca. 1 miljard aan uitgaven uit het noodfonds. We hebben geen onderbouwing ontvangen van deze raming en hebben deze niet kunnen toetsen. Er is incidenteel 50 miljoen gereserveerd voor dit doel bij de augustusbesluitvorming.
    - Juridische houdbaarheid. Het is onduidelijk in hoeverre de vormgeving van het fonds voldoet aan wet- en regelgeving, bijv. staatssteunregels en privacywetgeving.

Ambtelijke uitwerking randvoorwaarden

Gegeven de samenhang met andere stappen is het noodfonds voor huishoudens waarvoor acute afsluiting dreigt. Dit leidt tot onderstaande uitwerking op hoofdlijnen. Deze zal, indien gewenst, komende week verder worden uitgewerkt.

- Voor burgers betekent dit:
    - Je wordt aangemeld bij het noodfonds door de energieleverancier (i.p.v. dat daadwerkelijk tot afsluiting wordt overgegaan).

    - Na aanmelding vind z.s.m. (binnen 1 maand?) een toets plaats of je daadwerkelijk in aanmerking komt voor het noodfonds. Hierbij wordt getoetst of:
        - De energiekosten zijn meer dan 20% van je besteedbaar inkomen bedragen.
        - Het inkomen lager is dan de vastgestelde inkomensgrens (bijv. PM).
        - Indien het huishouden door de gestegen energierekening een inkomen overhoudt lager dan de beslagvrije voet dan wordt het huishouden geaccepteerd (ook als de energierekening minder dan 20% van het inkomen betregft)
    - Geen toets achteraf. Voordeel: Geen terugvordering nodig.
- Voor energieleveranciers betekent dit dat zij compensatie krijgen voor de kosten die doorlopen door het niet afsluiten (uitkering uit noodfonds), indien zij aan de voorwaarden voldoen:
    - Stevige inspanningsverplichting aan de voorkant:
        - betalingsregeling aanbieden,
        - nadrukkelijk contact leggen (tot huisbezoeken aan toe),
        - vroegsignalering naar gemeenten.
    - De energieleveranciers leveren een vastgestelde bijdrage aan het noodfonds (25% tot 50%). Hierdoor wordt het risico gedeeld en is er een prikkel om niet alle huishoudens aan te melden voor het noodfonds.
- Voor de Rijksoverheid betekent dit dat een financiële bijdrage aan het fonds geleverd wordt.
    - De raming van de kosten is nog niet beschikbaar. Deze zal moeten worden uitgewerkt voordat een besluit kan worden genomen.
    - Bij de augustusbesluitvorming is 50 miljoen euro gereserveerd voor een bijdrage aan dit fonds. De doelgroep moet streng afgebakend worden om binnen dit budget te blijven.
    - Gezien gewenste voorwaarden is een open-einde karakter voor het fonds bijna onvermijdelijk. Hiervoor dient voor inrichting van het fonds te worden vastgelegd welke departementen aan de lat staan bij dreigende overschrijding.

Openstaande vragen

Op dit moment staan onderstaande vragen nog open. Deze worden komende week verder uitgewerkt.

- Wie kan toegang tot noodfonds voor huishoudens toetsen? (gemeenten, UWV, RVO, Belastindienst, geldfit)
- Welke mogelijkheid wordt er geboden tot beroep en bezwaar? Hoe zorgen we ervoor dat het Noodfonds voldoende capaciteit heeft om dit af te handelen?
- Wat gebeurt er met huishoudens waarvoor op dit moment ene betalingsregeling is getroffen?
- Is het Noodfonds ook toegankelijk voor huishoudens die hun jaarafrekening ontvangen en een hoge naheffing krijgen?
- PM verdere vragen

Bijlage A. Prijsplafond

1. Afbakening tariefplafond
a. Algemene uitgangspunten tariefplafond
b. Generiek tariefplafond?
c. Afbakening draagkracht
d. Afbakening (noodzakelijk) energieverbruik
e. Wie voert afbakening uit?
f. Budgettaire aspecten hoogte tarief en afbakening

2. Uitvoering energieleveranciers, subsidies en per wanneer?
a. Welke uitvoeringstaken zijn er?
b. Wat kunnen energieleveranciers per wanneer?
c. Wat (kunnen) uitvoerders subsidie per wanneer?

3. Alternatieve vormgeving
a. Tariefsubsidie (per m3/KWh of vaste subsidie)
b. Inkomensafhankelijke compensatie EB

1. Afbakening tariefplafond

a. Algemene uitgangspunten tariefplafond

- De gedachte achter een prijsplafond op gas is om zowel direct de kosten van gasverbruik voor huishoudens te verminderen als ook zekerheid te bieden. Een plafond, in tegenstelling tot een subsidie of belastingvermindering, betekent namelijk dat huishoudens in elk geval weten wat de bovengrens is van de prijs die zij betalen.
- Gegeven dat er minder gastoevoer vanuit Rusland is en je (ook vanuit klimaatoverwegingen) wilt dat huishoudens gas besparen, is een randvoorwaarde dat een eventueel tariefplafond niet te laag wordt gesteld en idealiter ook dat de maatregel gericht is op de groepen die ondersteuning nodig hebben.
- Daarnaast is het van belang dat maatregelen de prikkel om je huis te isoleren niet wegneemt. Daarom wordt de maatregel idealiter tijdelijk vormgegeven en wordt er flankerend gestimuleerd om de woning te verduurzamen.

b. Generiek tariefplafond of bijzonder tariefplafond

- Een tariefplafond betekent dat wettelijk wordt geregeld dat er voor een afgebakende groep een prijsplafond voor de gasprijzen wordt gehanteerd waarmee voor deze huishoudens zekerheid ontstaat over de prijs die nu ontbreekt.
- EU regelgeving staat normaliter generieke prijsregulering toe als deze:
    - 1) gericht is op een afgebakende groep energiearme en/of kwetsbare huishoudelijke afnemers en/of als deze
    - 2) tijdelijk is, er geen volledige mededinging bestaat op de energiemarkt en het prijsplafond gericht is op huishoudelijke afnemers en micro-ondernemingen die niet profiteren van eventuele prijsregulering gericht op energiearme en/of kwetsbare huishoudelijke eindafnemers.
- Momenteel wordt over deze regelgeving op Europees niveau gesprekken over gevoerd. Zo wordt mogelijk de Europese wet- en regelgeving over prijsregulering versoepeld waardoor wellicht meer ruimte komt voor een generiek prijsplafond zolang de besparingsprikkel blijft.
- Kijkend naar de huidige regelgeving dient Nederland zich te houden aan criterium 1 en een afbakening van 'kwetsbare/energiearme huishoudens' wat betreft energieprijzen vorm te geven. Nederland heeft namelijk geen fysieke tekorten van elektriciteit en/of gas en met circa 60 marktpartijen is er wel sprake van mededinging op de energiemarkt.
- Het is aan lidstaten zelf om de criteria voor "kwetsbare afnemers" vast te stellen. Een richtlijn hierbij is dat het concept "kwetsbare afnemers" kan bestaan uit inkomensniveaus, het percentage dat energie-uitgaven vormen van het besteedbare inkomen, de energie-efficiëntie van huizen, kritieke afhankelijkheid van elektrische apparatuur om gezondheidsredenen, vanwege leeftijd of andere criteria.

- Vanuit zekerheid voor huishoudens en gerichtheid voor kwetsbare groepen is een tariefplafond de voorkeursoptie. Het voorkomt dat er continu nieuwe koopkrachtmaatregelen moeten worden bedacht om de verhoogde gasprijzen te compenseren.
- Tegelijkertijd zijn er ook belangrijke aandachtspunten. Het plafond moet gericht zijn en het moet uitvoerbaar zijn. Daarnaast moet het plafond zeker niet te laag zijn omdat er voldoende prikkel moet blijven voor energiebesparing. Ten slotte is dit een maatregel waarmee sterk ingegrepen wordt in de marktordening. Indien leveranciers energie onder de kostprijs moeten verkopen dan zullen zij gecompenseerd moeten worden om de financiële risico's en de kans op faillissementen te verminderen. Dit is geen wettelijk vereiste.

c. Afbakening draagkracht

- Voor huishoudens die kwetsbaar zijn en dus onder de regeling zouden vallen is er nog geen afgebakende definitie (zoals in België het geval is). Hieronder verschillende mogelijkheden om draagkracht af te bakenen.

i. Direct op inkomen

- Een logische proxy voor draagkracht is het inkomen van bewoners van een adres. Indicaties van inkomen kunnen aangeleverd worden door de Belastingdienst, Toeslagen of het UWV.
- Op welke groep gericht?
    - De Belastingdienst stelt inkomens definitief vast na afloop van het belastingjaar. Om onzekerheid (zoals bij toeslagenstelsel) te voorkomen zal dus aangesloten moeten worden op een zogenaamde t-2-systematiek. Dit betekent dat wordt toegekend op basis van het inkomen van twee jaar geleden. Dit is ook onderzocht voor een verbetering van het toeslagenstelsel, met de conclusie dat hierbij 345 duizend huishoudens een extra vangnet nodig zou hebben om betalingsproblemen te voorkomen.
    - Het UWV kent de inkomens van personen uit loon en verzekeringen. Inkomen uit vermogen en ondernemerschap zijn niet bekend. Dit maakt het moeilijk om een goed beeld te krijgen van het inkomen. Daarnaast is er geen koppeling met huishoudens in de gegevens van het UWV, in tegenstelling tot Toeslagen. Wel kan gekozen worden voor een doelgroep op basis van kenmerken (ontvangers van bijstand of WW o.i.d.). Het is echter zeer de vraag in hoeverre dit de beoogde doelgroep is. Daarnaast kan dit de armoedeval doen vergroten.
    - [PM uitwerking variant Eneco]

ii. WOZ-waarde alle woningen

- Als een proxy voor draagkracht kan indien inkomen direct niet lukt ook middels een WOZ waarde afbakening zorgen dat de maatregel zich meer richt op lagere inkomens (en vermogens)
- Op welke groep gericht?
    - Een andere manier om naar de gerichtheid te kijken is door te kijken hoeveel procent per inkomensdeciel zou worden geholpen. Onderstaande tabel laat zien dat bij een afbakening van €300.000 ongeveer de helft van de huishoudens hieronder zou vallen, waarvan 75% van de laagste kwintiel, twee derde van tweede kwintiel en 15% dan hoogste kwintiel.

Aantal huishoudens per inkomstenkwintiel

	WOZ<=200k	200k<WOZ<=250k	250k<WOZ<=300	300k<WOZ<=350k	WOZ>350k	Totaal
1ste	570	360	240	130	240	1550
2de	400	340	290	190	330	1550
3de	230	280	300	240	490	1550
4de	110	180	260	270	740	1550
5de	30	70	130	180	1140	1550
Totaal	1340	1230	1220	1010	2930	7730

- Zijn de gegevens beschikbaar?
    - De WOZ-gegevens kunnen beschikbaar worden gesteld voor deze maatregel door een aanpassing van het Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet waardering onroerende zaken bij het Eindejaarsbesluit (EJB) 2022. Dit vergt op korte termijn een besluit om nog mee te kunnen lopen in het EJB 2022.
    - Het is ook mogelijk om de WOZ-waarden te benutten die in 2022 naar de belanghebbenden zijn gestuurd in plaats van 2023. Het voordeel hiervan is dat de bezwaartermijn al is verstreken. De verwachting is dat er anders een toename zal zijn aan bezwaarschriften rondom de te bepalen woz-grens.

iii. Sociale huur + (WOZ waarde) Mogelijk wordt enkel een proxy als WOZ waarde gezien als te ongericht. Alternatief hierbij zou zijn om in elk geval alle sociale huurder (huur tot liberalisatiegrens) onder de regeling te laten vallen plus nog alle andere woningen met een WOZ waarde tot (bijv.) € 200.000.

- Op welke groep gericht?
- De reikwijdte van de regeling is alle woningen met een woz-waarde beneden een nader te bepalen grens en ieder huishouden met een huur onder de liberalisatiegrens (€ 763,47). Bij woningcorporaties gaat het om 95% van circa 2,4 miljoen huurwoningen. Het is niet mogelijk om de resterende 5% met een huur boven de liberalisatiegrens uit te zonderen. Er zijn circa 300.000 huurwoningen onder de liberalisatiegrens bij particuliere verhuurders (exacte cijfer vergt nog een check).
- Indien huurders geen onderdeel zijn van de initiële afbakening, kunnen ze door een huurcontract in te dienen alsnog onder de regeling vallen. De vormgeving hiervan moet nog nader uitgewerkt worden.
    - Onderstaande figuur laat zien dat je door je te richten op de sociale huur gerichter richt op de laagste inkomens dan enkel op WOZ. Met enkel de sociale huur heb je ca 80% van laagste kwintiel en meer dan de helft van tweede kwintiel, terwijl de hoogste twee kwintielen erg beperkt zijn.
    - Door alle woningen met een WOZ tot €200.000 er aan toe te voegen voeg je nog een groep van 350.000 huishoudens toe, waarvan 150.000 tot de laagste twee inkomenskwintielen behoren.

Aantal huishoudens per inkomstenkwintiel

	Soc. huur	WOZ<=200k excl. soc. huur	Totaal
1ste	1.230	40	1550
2de	800	110	1550
3de	400	110	1550
4de	200	60	1550
5de	70	20	1550
Totaal	2.690	350	7730

Zijn de gegevens beschikbaar?

- De adressen van sociale huurwoningen bij particuliere verhuurders zijn niet bekend, omdat er geen inzicht is in de huurcontracten. De huidige inschatting is dat dit de regeling dusdanig kan compliceren dat er beter enkel op WOZ waarde voor draagkracht kan worden afgebakend.
- Het Kadaster levert de adressen van alle woningen onder de woz-grens. Het is daarnaast mogelijk om al het bezit van woningcorporaties ook aan te leveren. Het mogen delen van deze gegevens vergt nog juridische toetsing. Het Kadaster heeft in een recent onderzoek naar grondposities alle adressen van woningen in corporatiebezit geïdentificeerd op basis van de rechtspersonen van de corporaties.
- Op basis van de verantwoordingsgegevens van corporaties is bekend dat 95% hiervan sociale huurwoningen zijn en 5% vrije sector huurwoningen. Het is binnen de gegevens van het

Kadaster niet mogelijk om dit onderscheid te maken. De vrijesectorwoningen vallen daarmee binnen de regeling wanneer ze een hogere woz-waarde hebben dan de te bepalen grens.

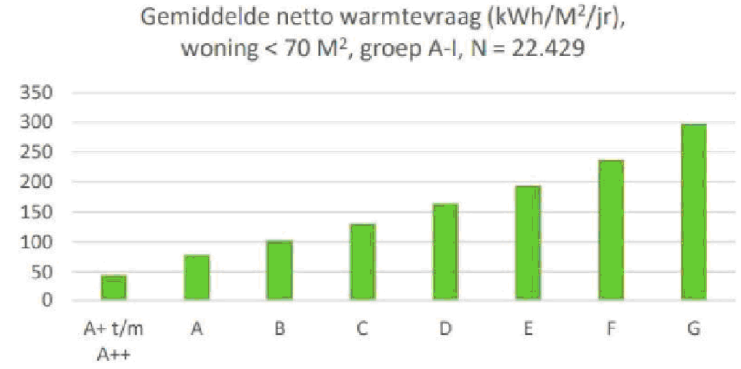
d. Afbakening noodzakelijk energieverbruik

- Naast inkomen is ook het uitgangspunt dat het sociaal tarief zich richt op de groep die door slechte energetische kwaliteit van de woning toch een relatief hoog energiebruik heeft.
- Door deze afbakening samen te nemen met een afbakening voor draagkracht ontstaat er idealiter een gerichte groep.

i. Energielabel

- Het energielabel geeft aan wat de energetische kwaliteit is van de woning op het moment dat het label wordt afgegeven en laat daarmee zien hoe energiezuinig of onzuinig een woning is.
- In het energielabel zit onder andere de volgende informatie verwerkt: woningkwaliteit, bouwjaar, en woningtype. Op het energielabel staat vanaf 1 januari 2021 (700.000 van de 4,7 miljoen woningen hebben een dergelijk label) ook de indicator van de warmtevraag weer in kWh/m2.jaar; de labelletter is gekoppeld aan een andere indicator namelijk het primair fossiel energiegebruik. Over het algemeen geldt hoe beter de labelletter, hoe lager de warmtevraag per m2.

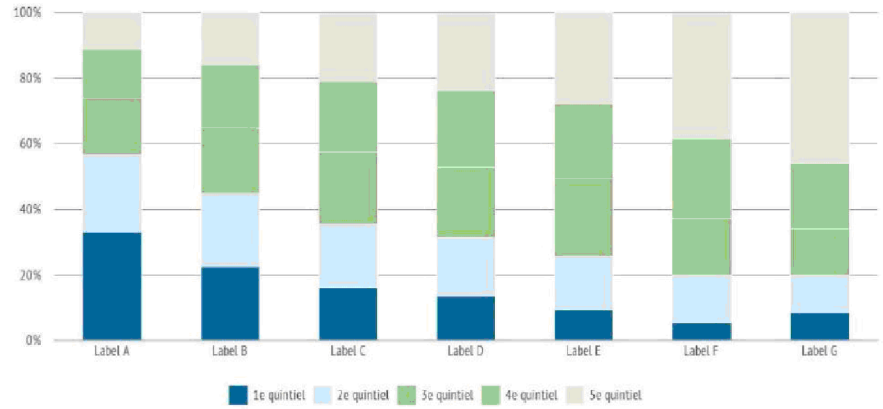
Figuur 4.1: Gemiddelde Netto Warmtevraag per labelklasse, woningen tot 70 M² gebruiksoppervlak, onderzoeksgroep A-I

Bron: SHAERE, RVO, CBS microdata, bewerking Companen.

- Wanneer het label vertaald zou moeten worden naar daadwerkelijk energiegebruik zijn ook de andere parameters van belang: oppervlak van de woning, de gezinsgrootte en -samenstelling, (stook)gedrag en niet gebouw gebonden energiegebruik. De spreiding in het energiegebruik van energielabels is dus ook gebaseerd op de verschillen in deze parameters. Onderstaande figuur laat zien dat hoewel er een duidelijk verband is tussen gasverbruik en energielabel (bijv.: energielabel A zit vaak in 1e quintiel gasverbruik, energielabel G relatief vaak in 5e kwintiel) er tegelijkertijd ook veel spreiding is van gasverbruik binnen energielabels.

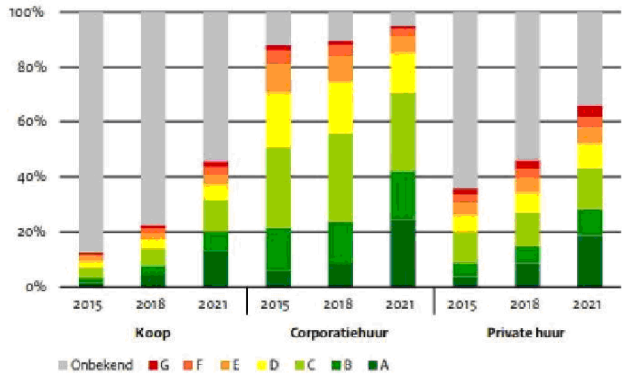
Gasverbruik van huishoudens naar energielabels

Zijn de gegevens beschikbaar?

- Ongeveer 40% van de woningen (3,2 miljoen woningen) heeft geen geregistreerd energielabel. Daarvan heeft naar verwachting (inschatting op basis van woningen met energielabel) 15-20% energielabel E of lager, wat neerkomt op 480.000-640.000 woningen. Echter, als de afbakening wordt gecombineerd met een afbakening voor inkomen zal deze groep significant kleiner zijn, zeker als de nadruk wordt gelegd op sociale huurwoningen (van de woco's heeft 95% een energielabel zie ook onderstaande figuur)).
- Per 25 augustus heeft Nederland 2.096 vakbekwame energieadviseurs die gebouwen van een geldig energielabel kunnen voorzien. De afgelopen maanden zijn er gemiddeld 35.000 nieuwe energielabels per maand voor bestaande woningen afgegeven.
- Hoe haalbaar het is om iedereen die recht zou hebben een energielabel er een te laten krijgen hangt dus vanaf hoe de groep op inkomen wordt afgebakend. Aandachtspunt is hoe private verhuurders verplicht zouden kunnen worden een label aan te vragen voor hun huurders.
- Een energielabel kost zo'n 270 euro voor een bestaande eengezinswoning (exl. btw). Degene die de energieadviseur de opdracht geeft de woning te laten labelen betaalt het label. Deze kosten hangen samen met de verbeterde kwaliteit van het energielabel.
- In het geval van huur, moet in principe een woningeigenaar/verhuurder een label aanvragen (of kunnen laten zien als deze er al is) op moment van verhuur.
- Blijkt er geen label te zijn bij het transactiemoment van verhuur, dan kan de huurder de verhuurder vragen alsnog een label aan te vragen. De verhuurder kan kiezen om te labelen. Doet de verhuurder dat niet dan kan de huurder een handhavingsverzoek doen bij de ILT. De verhuurder krijgt dan een boete opgelegd of kan alsnog een label registreren. maar kan ook een boete betalen. Per 1 november 2021 is het boetebedrag verhoogd, daardoor kan de situatie zich voordoen dat in de periode van 1 januari 2021 tot 1 november 2021 een boete voor de verhuurder interessanter is dan de kosten van een nieuw label.
- Als de verhuurder niet wil laten labelen, kan een huurder een energieadviseur opdracht geven. Vaak valt het energielabel dan slechter uit, omdat de huurder niet alle benodigde info kan aanleveren (bijv. bouwtekeningen en facturen). Er wordt dan gerekend met forfaitaire waardes of bouwjaar. Inschattingen zijn hierdoor altijd conservatief.
- Wanneer het energielabel ten tijde van de verhuur is verlopen, omdat het label ouder is dan 10 jaar, dan kan de huurder de verhuurder niet aanspreken voor het beschikbaar stellen van een label. Op het moment van start van de verhuur was er immers een label.

Figuur 6.2 Verdeling van geregistreerde energielabels naar type eigendom; 2015 t/m 2021

ii. Bouwjaar.

- Een mogelijk eenvoudiger alternatief is om niet naar energielabel te kijken naar woningen vanaf een bepaald bouwjaar uit te sluiten. Er zou bijvoorbeeld kunnen worden besloten om enkel woningen met een recent bouwjaar in aanmerking te laten komen voor de regeling. Cijfers van het CBS laten zien dat huizen met bouwjaar vanaf 1992 bijvoorbeeld gemiddeld significant minder energieverbruiken dan het gemiddelde verbruik van de huizen ervoor, maar op welk jaar de grens wordt gelegd is moeilijk te bepalen.

Op welke groep gericht?

- Onderstaande tabel laat het gemiddeld gasverbruik zien per bouwjaar van de woning in 2021 (bron: CBS). Duidelijk is dat het energiegebruik van woningen in een recenter bouwjaar aanzienlijk minder gas gebruiken. Ook als gecorrigeerd voor huishoudsamenstelling blijft het verband grofweg even groot.
- Wel weten we dat er een relatief grote groep is met een ouder bouwjaar die wel in een relatief goed geïsoleerd huis woont. Er is ook een significante spreiding tussen groepen binnen eenzelfde bouwjaar. Het bouwjaar is dan ook in elk geval een minder goede inschatting dan het energielabel.

Bouwjaar	gem verbruik per jaar totaal (m3)	gem verbruik per jaar 1 persoonshuishouden met 75-100m2 (m3)
Totaal	1190	850
1000 tot 1946	1500	1110
1946 tot 1965	1300	1060
1965 tot 1975	1280	900
1975 tot 1992	1130	820
1992 tot 2006	1010	620
2006 tot 2013	830	530
2013 tot heden	700	470

Zijn de gegevens beschikbaar?

- Deze optie lijkt veruit het makkelijkst qua gegevensverzameling. Van elke woning is het bouwjaar beschikbaar.
- Grotere uitdaging is de argumentatie en juridische houdbaarheid van de afbakening. Waarom vallen goed geisoleerde huizen met een eerder bouwjaar wel onder de regeling bijv.? Er zijn ook veel woningen met een ouder bouwjaar met een goed energielabel.

e. Populatie toeslagen

- Als proxy voor draagkracht kan aangesloten worden bij bestaande definities. Bijvoorbeeld de huishoudens die huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget ontvangen.
- Het voordeel van deze optie is dat geen aparte check op inkomen uitgevoerd hoeft te worden en dat een bestaande definitie voor huishouden gehanteerd kan worden.
- Een groot nadeel is dat er niet real-time gegevens uitgewisseld kunnen worden met de toeslagpopulatie. Dus er moet een peildatum gekozen worden wat hele grote bezwaren met zich meebrengt omdat er geen manier is om mensen weer toe te voegen of geld terug te halen. Bij de tegemoetkoming kinderopvang (TTKO) leidde dit tot rechtszaken.
- Een derde nadeel van deze optie is dat huishoudens die hun toeslagen moeten terugbetalen als gevolg van wisselend inkomen dan ook hun recht op de energiekorting verliezen. Hierdoor zullen terugbetalingen, die in de huidige toeslagensystematiek al voor problemen zorgen, groter worden. Als wordt gekozen voor niet terugvorderen levert dit een financiële prikkel om onterecht toeslag aan te vragen. Deze moet weliswaar terugbetaald worden, maar het voordeel van de verlaagde energierekening blijft behouden. Dit levert veel extra druk op de organisatie Toeslagen.
- De definitie van huishouden die binnen de zorgtoeslag wordt gehanteerd verschilt van de andere toeslagen. Zo ontvangen ook meerderjarige kinderen die bij hun ouders wonen zorgtoeslag. Het ligt daarom niet voor de hand om aan te sluiten bij de zorgtoeslag.

f. Hoe ziet de uitvoering van de afbakening eruit?

- Om de kwetsbare groep die in aanmerking komt voor het tariefplafond af te bakenen op basis van de gekozen indicatoren (e.g. WOZ-waarden, energielabels), moet er een database opgesteld en beheerd worden waarbij de huishoudens in deze groep gelinkt worden aan postcode en huisnummer.
- Er is een 'proof of concept' applicatie waarmee aangetoond is dat het uitvoerbaar is om deze gegevens, indicatoren en adressen, te koppelen. Deze kent zowel de mogelijkheid om handmatig adressen op te vragen, als de optie om adressen geautomatiseerd te checken.
- In de 'proof of concept' applicatie kost het 0.001 seconden om een adres geautomatiseerd op te vragen. De afbakening kan dus voor 400.000 huishoudens per uur worden opgevraagd door energieleveranciers. De geautomatiseerde adrescheck vereist de volgende gegevens als parameters van een GET-request:
    - Postcode
    - Huisnummer
    - Toevoeging
- Dit levert een respons op met daarin enkel de informatie of dit adres binnen de afbakening valt. Het is AVG-compliant omdat er geen persoonsgegevens uitgewisseld worden, alleen publieke adressen en of deze in aanmerking komen voor een tariefplafond.
- De 'proof of concept' applicatie is een simpele Flask webapplicatie van ongeveer 100 regels geschreven in Python met een PostgreSQL database met daarin de energielabels en WOZ waarden.
- Indien publieke data wordt gebruikt, wordt de database automatisch geactualiseerd door andere organisaties die de data verzamelen en updaten.
- De afweging welke huishoudens in aanmerking komen voor de korting, vindt op een eerder moment (en mogelijk door een andere instantie plaats) en staat (juridisch) los van de subsidie. Ook het beheren van de database moet los gezien worden van het verstrekken van subsidie aan de energieleveranciers. (Een vergelijking met de TVL gaat niet op, omdat bij die regeling juist de subsidieaanvrager zelf aan bepaalde criteria dient te voldoen om in aanmerking te komen voor de subsidie, waardoor de beslissing of aan die criteria wordt voldaan daar wel bij de subsidieverstrekker ligt.)
- Die subsidietoekenning (het besluit) is dus dan gebaseerd op 'het verlies' die het aanvragende energiebedrijf stelt te hebben geleden door het geven van de korting aan die bepaalde huishoudens. Het subsidiebesluit richt zich dus niet alleen niet tot de huishoudens, maar het bevat ook geen afweging met betrekking tot welke huishoudens voor korting in aanmerking komen.

II. Uitvoering energieleveranciers, subsidies en per wanneer?

Er zijn verschillende uitvoeringstaken die nodig zouden zijn bij de uitvoering van een sociaal tariefplafond. Daarom zijn er gesprekken geweest met verschillende instanties: de Belastingdienst, het UWV en RVO. Hieronder de verschillende uitvoeringstaken

- Door het op zich nemen van de subsidieverlening aan de energieleveranciers komt de verantwoordelijkheid voor die subsidieverlening bij de uitvoerder te liggen, maar dat brengt niet met zich mee dat de verantwoordelijkheid voor de afweging welke huishoudens in aanmerking komen voor korting en de data die daarvoor worden gebruikt ook bij dezelfde uitvoerder moet liggen. Dit punt wordt nog ambtelijk betwist en dient nader te worden uitgezocht worden door de Landsadvocaat.
- Het ontwikkelen en beheren van een dataset (vraag 1e) kan dus mogelijk door een andere instantie/uitvoerder worden gedaan dan de andere onderstaande taken voor uitvoerders (2, 4 en 5). Dit resulteert in de resterende onderstaande taken voor uitvoerders en leveranciers.

Uitvoeringstaak 1: energieleveranciers maken een raming van de benodigde voorschotten

- Per kwartaal bereken leveranciers het voorschot en geven dat door aan de uitvoeringsorganisatie.

Uitvoeringstaak 2: een uitvoerder maakt de subsidie over aan de ca. 60 energieleveranciers per kwartaal/half jaar en doet de afrekening;

Indien voorschot ontoereikend blijkt te zijn, wordt een nabetaling uitgekeerd door de uitvoerder. Indien het voorschot te veel is, wordt dat weer opgehaald.

Belastingdienst:

- Het verlenen van subsidies is geen primaire taak van hen. Daarnaast kunnen de systemen niet zomaar geld uitkeren in plaats van innen. Dit komt in feite neer op een soort van nieuwe toeslag/belasting/heffing. Hiervoor is altijd minimaal 2 jaar nodig.

UWV:

- Geeft aan dat ze de expertise niet hebben om een subsidieregeling o.b.v. energieprijzen uit te voeren. Als deze expertise beschikbaar wordt gesteld (bijvoorbeeld door RVO) is het mogelijk om uitbetalingen te doen.

RVO:

- Niet uitvoerbaar indien RVO verantwoordelijk is voor de brondata, zoals eventueel bij opties 4 en 5. De te nemen subsidiebesluiten zijn afhankelijk van de brondata eerder in de keten. Het bestuursorgaan blijft aanspreekbaar voor de gevolgtrekkingen die ze maakt op basis van die data.

Uitvoeringstaak 3: energieleveranciers bereken tariefplafond door aan afgebakende groep;

- Energieleveranciers geven aan dat zij per 1 januari 2023 een afgebakende groep klanten een vaste korting kunnen geven. Hierbij hebben zij aangegeven ook een "eenvoudige" filtering aan te kunnen brengen. Dit kan bijvoorbeeld zijn dat alleen huishoudens met een variabel contract deze korting krijgen.
- Het is op korte termijn niet mogelijk een dynamische korting te geven zoals een prijsmaximum (die afhangt van verbruik en tarief). Op dit moment wordt onderzocht op welke termijn dit wel mogelijk is.

Uitvoeringstaak 4: er vindt een wettelijke controle plaats van de doorsluis van de subsidies van energieleverancier aan huishoudens;

- Het individuele subsidiebesluit ligt op niveau van de leveranciers en niet op die van individuele huishoudens. De controle van het subsidiegebruik vindt daarmee ook plaats bij de ca. 60 leveranciers.

- Accountantscontrole: parallel met de NOW en TVL zou er ook een accountscontrole bij energieleveranciers gevraagd kunnen worden.

Belastingdienst:

- Moet worden uitgezocht.

UWV:

- Geeft aan dat ze de expertise niet hebben om een subsidieregeling o.b.v. energieprijzen uit te voeren. Omdat het om slechts een kleine aantal klantrelaties gaat is het waarschijnlijk wel mogelijk om dit uit voeren als deze expertise beschikbaar wordt gesteld (bijvoorbeeld door RVO).

RVO:

- Niet uitvoerbaar indien RVO verantwoord De te nemen subsidiebesluiten zijn afhankelijk van de brondata eerder in de keten. Het bestuursorgaan blijft aanspreekbaar voor de gevolgtrekkingen die ze maakt op basis van die data. Omdat de brondata niet goed aansluit (vel huishoudens hebben geen energielabel), vervuild is (kadaster en woz data is vervuild en vertraagd o.a. door verkoop, verhuur, etc.) en niet match met de doelgroep huishoudens (zoals bij VVEs) is dit een niet te nemen verantwoordelijkheid. Deze keten kan niet worden opgeknipt en dit model op basis van proxy databases is volstrekt onuitvoerbaar voor RVO.

<u>Uitvoeringstaak 5</u>: een uitvoerder voert de bezwaar- en beroepsmogelijkheden uit evenals de communicatie.

- De bezwaarmogelijkheden gelden alleen voor leveranciers aangezien zij de subsidie ontvangen.
- Wenselijk is wel een telefoonlijn of iets soortgelijks waar huishoudens terecht kunnen als ze denken onterecht geen tariefplafond te ontvangen.

Belastingdienst:

- Heeft op korte termijn ook geen capaciteit voor het verwerken van bezwaar- en beroepsmogelijkheden van energieleveranciers of klachten van huishoudens.

UWV:

- Geeft aan op dit moment geen capaciteit beschikbaar te hebben om grote aantallen beroepen en bezwaren te behandelen (o.a. door afhandeling NOW-regeling). Mogelijk kan het dus alleen bezwaren van energieleveranciers verwerken, maar geen klachten of vragen van huishoudens.

RVO:

- Niet uitvoerbaar indien RVO verantwoordelijk is voor gehele uitvoeringsketen.

Ministerie van Financiën

TER INFORMATIE
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Algemene Fiscale Politiek

Persoonsgegevens

Datum
14 september 2022

Notanummer
2022-0000229065

Bijlagen
geen

nota

Mogelijkheden koopkrachtmaatregelen in 2022

Aanleiding

Op maandag 12 september 2022 heeft u (Staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst) van een aantal maatregelen gevraagd of het mogelijk is om deze nog in 2022 in te voeren. In onderstaande nota vindt u een toelichting van hoe invoering in 2022 vormgegeven zou worden en wat de gevolgen van deze maatregelen zouden zijn.

Verruimen werkkostenregeling in 2022

- Het verruimen van de WKR met terugwerkende kracht voor 2022 is fiscaaltechnisch mogelijk, maar zal in de praktijk niet het leiden tot een snelle verhoging van de lonen om twee redenen:
    - Werkgevers kunnen niet in 2023 met terugwerkende kracht loon verstrekken over 2022.
    - Op het moment van verstrekken van loon wordt aangegeven of dit eindheffingsloon is. Dat kan niet zomaar herzien worden.
- Daarnaast is verruiming met terugwerkende kracht gegeven de vereiste snelheid extra ondoelmatig. Als de verhoging van de vrije ruimte met terugwerkende kracht op Prinsjesdag wordt aangekondigd, kunnen werkgevers nog snel dit jaar extra loon verstrekken binnen die extra ruimte. Echter, de bedrijven die binnen drie maanden hiertoe geadviseerd worden, het besluit nemen hoger loon toe te kennen en dit kunnen verwerken zijn hoogstwaarschijnlijk de bedrijven die ook zonder WKR-verruiming weinig moeite hebben om loonsverhoging aan te bieden.

Verhogen kindgebonden budget in 2022

- Het is mogelijk om het kindgebonden budget over 2022 te verhogen, maar niet om deze verhoging in 2022 nog uit te betalen.
- In de laatste maanden van het kalenderjaar neemt het massaal automatisch continueren van de toeslagen veel ICT-capaciteit van de dienst in beslag. De bijkomende opgave van het wijzigen en uitbetalen van een verhoogd kindgebonden budget kan door de systemen niet tegelijkertijd verwerkt worden.
- Extra uitbetaling kan op zijn vroegst in januari 2023 indien de gehele toeslagensystematiek gehanteerd wordt. Dit is dan een eenmalige nabetaling van de verhoging van het kindgebonden budget over 2022.

Deze maatregelen leiden tot de volgende uitvoeringsrisico's:

- Door de steilere afbouw die een verhoging met zich meebrengt zal een deel van de eenmalige verhoging ook weer teruggevorderd worden.
- Dit laatste betekent meer bezwaar en beroep. Opgeteld bij de extra dienstverlening en extra burgerinteractie kan dit een negatief effect hebben op de reguliere uitvoeringsprocessen, resulterend in langere wachttijden en doorlooptijden voor alle burgers.
- Dat een noodmaatregel die hulp in een uitzonderlijke situatie moet bieden vervolgens tot een extra terugvordering leidt, kan tot een vergroot gevoel van onrechtvaardigheid bij getroffen burgers leiden.

Verlagen energiebelasting in 2022

Er zijn twee opties om de energiebelasting dit jaar nog te verlagen:

- Aanpassing van de belastingvermindering gedurende het jaar
  - Een tussentijdse verhoging van de belastingvermindering in 2022 - waarbij bijvoorbeeld tot 1 oktober de huidige belastingvermindering van 680 euro geldt en in de periode na 1 oktober een belastingvermindering van bv 1000 euro – is niet mogelijk voor de Belastingdienst. De uitvoeringssystemen van de Belastingdienst zijn namelijk gericht op jaaraanpassingen. Tarieven en de hoogte van de belastingvermindering kunnen alleen voor een heel jaar worden aangepast.

- Belastingvermindering met terugwerkende kracht voor heel 2022

  Deze optie brengt twee uitvoeringsbezwaren met zich mee:
  - *Aanpassing eindafrekening niet mogelijk:* Energieleveranciers kunnen niet aan deze wettelijke plicht van de verhoogde belastingvermindering voldoen, omdat voor klanten die gedurende het jaar zijn overgestapt al een eindafrekening is opgesteld. De nieuwe energieleverancier mag niet de eindafrekening van de vorige leverancier aanpassen om de verhoogde belastingvermindering correct te kunnen uitbetalen.
  - *Extra administratieve last aanpassen jaarafrekeningen*: Indien een verhoging van de belastingvermindering per 1 januari 2022 met terugwerkende kracht zou ingaan, dan hebben de klanten die in de periode van 1 januari tot (bijvoorbeeld) 1 november een jaarafrekening hebben ontvangen een onjuist bedrag betaald. Dit zou betekenen dat de energieleveranciers voor deze klanten een nieuwe jaarafrekening moeten opstellen. Dit betekent een grote administratieve last.
  - Voor de Belastingdienst is het voorstel niet uitvoerbaar, mede doordat het voorstel voor de energiebedrijven niet kan worden uitgevoerd.

Voor beide opties geldt dat los van bovenstaande geschetste uitvoeringsproblematiek, een verhoging van de belastingvermindering in 2022 niet veel sneller bij huishoudens terechtkomt dan een reguliere verhoging per 1 januari 2023:

- Een aanpassing van de belastingvermindering vergt een wetswijziging. In het voorjaar heeft het wetstraject van de btw-verlaging over de EB, ondanks de spoed, circa 3 maanden geduurd.

- Om het belastingvoordeel daadwerkelijk in december bij de huishoudens terecht te laten komen is het nodig dat energieleveranciers actief de voorschotten verlagen of op een andere wijze zorgen voor uitbetaling aan de klant.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Politieke vierhoek 16 september

Datum
13 september 2022

Notanummer

Bijlagen
geen

Aanleiding
Vrijdag 16 september is er een politieke vierhoek met MKE en MBZK.

Adviezen

Agendapunt 1. Gerichte compensatie via de energierekening
Spreeklijn (u introduceert het stuk)

- De energieprijzen zijn erg toegenomen waardoor er veel onzekerheid is bij huishoudens of ze de energierekening dit en volgend jaar kunnen betalen. Niet alleen het prijsniveau maar ook de enorme schommelingen zorgen voor toenemende onzekerheid bij huishoudens of ze de touwtjes wel aan elkaar geknoopt krijgen.
- Het kabinet heeft al een regulier koopkrachtpakket afgesproken in augustus om de effecten van de hoge rekeningen te dempen. Er is ook een reservering getroffen van 700 mln. euro om een tariefplafond uit te werken waarmee huishoudens weer zekerheid kunnen gaan ervaren.
- De overheid is ook beter in staat om deze onzekerheid maand op maand te dragen dan huishoudens en daarmee voorkomen we in rap tempo opvolgende steunpakketten.
- Ook op Europees niveau en in onze buurlanden wordt naar een tariefplafond gekeken als effectieve maatregel om de prijseffecten voor burgers te beperken.
- Daarom zijn er verschillende varianten van een tariefplafond uitgewerkt met het doel om zo snel mogelijk tot een werkbare variant te komen. De insteek is ook om tijdens deze vierhoek een principe-afspraak te maken óf en hoe we een tariefplafond willen vormgeven. We moeten nu kiezen wat we willen. En als dat niet per 1 oktober of 1 januari uitvoerbaar is, dan uiterlijk 1 april.
- Energieleveranciers hebben aangegeven dat een echt plafond niet meteen mogelijk is maar hebben ook laten weten dat er in de uitvoering ruimte zit, laten we die dan ook volledig benutten gegeven de uitzonderlijke situatie. En ook de uitingen van energiebedrijven in de media betekenen dat we echt wel wat mogen vragen, wij mogen in de Kamer uitleggen waarom het niet kan als we ons daarbij zouden neerleggen.
- Uiteraard dienen de uitgaven van het prijsplafond te worden gedekt, daarover spreken we bij het volgende agendapunt.

A. prijsplafond

Tabel met 5 varianten prijsplafond

	aantal huishoudens (x mln)	gas verbruik gecompenseerd	elektriciteitsverbruik gecompenseerd	prijsplafond	Ruwe inschatting relatieve kosten*	Percentage 40% laagste inkomens bereikt
1. Generiek prijsplafond huishoudens en bedrijven	Alle huishoudens + bedrijfsleven (excl. grootverbruikers)	Alles	Alles	Nader te bepalen	€31 mld	100%
2. Generiek prijsplafond huishoudens: voorstel PvdA\GL	Alle huishoudens (8,1)	tot 1500 m3	tot 3300 kwh	Ntb (voorstel GL/PvdA tarieven jan 2022)	€11,1 mld	100%
3. Prijsplafond huishoudens maximum verbruik	Alle huishoudens (8,1)	tot 700 m3	tot 1650 kwh	Nader te bepalen	€7,6 mld	100%
4 Prijsplafond WOZ-waarde <355.000 (NHG)	4,8	Alles	Nee	Nader te bepalen	€4,9 mld	81%
5 *Gericht prijsplafond:* WOZ-waarde < 300.000 i.c.m. energielabel GFE	0,8	Alles	Nee	Nader te bepalen	€0,8 mld	71%

*NB: Bovenstaande tabel geeft een grove inschatting van de kosten van een tariefplafond. Om tot een stabiele prijs voor huishoudens te komen varieert de omvang van de subsidie met de gasprijs op de markt. Hier is gerekend met een verschil tussen plafond en marktprijs van €1 compensatie per m3 gas en €0,2 compensatie per KWh. **Bovenstaande tabel is dus nog geen feitelijke raming van de kosten van verschillende varianten van het tariefplafond maar geeft wel goed het relatieve verschil in budgettaire omvang aan. Bij een tariefplafond zijn de budgettaire kosten afhankelijk van de hoogte van het tarief en de daadwerkelijke prijsontwikkeling. Deze inschatting en het bepalen van het niveau van het prijsplafond zal bij nadere uitwerking moeten worden gemaakt.**

1. Vindt de vierhoek een prijsplafond wenselijk? Zo ja, welke van onderstaande varianten?

Advies Wenselijkheid plafond

- U kunt instemmen met het verder uitwerken van een prijsplafond voor huishoudens. Het is belangrijk dat er een gerichte maatregel komt die de onzekerheid omtrent fluctuerende energieprijzen voor huishoudens wegneemt die deze onzekerheid niet goed kunnen dragen.
- U kunt aangeven dat na de uitingen van energieleveranciers over wat er zou moeten, er ook wat gevraagd mag worden van de leveranciers. Daar willen we ook een tegemoetkoming tegenover zetten maar dan moeten de huishoudens die we willen bereiken ook daadwerkelijk worden bediend. Dat betekent dat we z.s.m. ervoor moeten zorgen dat we de onzekerheid echt weg gaan nemen en niet elke paar maanden hoeven bijsturen.

Advies voorkeur varianten bovenstaande tabel

- U kunt aangeven dat in de geest van de afspraak in augustus een gerichte afbakening van het prijsplafond (5) de voorkeur verdiend. Een dergelijke variant past aan de reservering van 700 mln en bediend een bredere groep dan met de energietoelage wordt bereikt. Als er groter en breder de wens is te compenseren dan moet dat ook gedekt worden. Vanuit dit oogpunt past de meest gerichte variant met de WOZ-waarde als een indicator van draagkracht en energielabel als teken van noodzakelijke energiebehoefte. Aan optie 5 zitten, zoals aan elke gerichte regeling, afbakenings- en uitvoeringsvraagstukken die om een politieke keuze vragen.
- Andere departementen hebben sterke twijfels geuit bij deze afbakening en deze gerichte variant zal veel weerstand oproepen. Wij zien twee alternatieven die daar aan tegemoet komen:
  Optie 3: De variant de prijs bevriest tot een scherp maximaal energieverbruik op gas en elektra. Dit helpt alle huishoudens, door vooral een basisbehoefte aan energie betaalbaar te houden. Zo behouden we een goede besparingsprikkel en steunen we alle inkomensgroepen.
  Optie 4: De variant die bewoners van duurdere woningen uitsluit. De groep huishoudens kan op de WOZ-waarde <355.000 euro (NHG-grens) ingeperkt. Daarmee bereik je 4,8 mln. huishoudens, waarvan ca 80% van de huishoudens in de onderste 2 inkomenskwintielen en de lage middeninkomens. Vermogen hebben in een huis wijst ook op enige draagkracht.
- U kunt uitspreken dat u een generiek prijsplafond zoals het voorstel van PvdA/GL met hoog maximumverbruik (optie 2) niet verder wil uitwerken, omdat het te ongericht is (afbakening verbruik hoger dan gemiddeld verbruik), er minder besparingsprikkels in zitten en de budgettaire uitgaven die gedekt moeten worden erg hoog zijn.
- Optie 1, waarbij ook bedrijven een tariefplafond krijgen, is helemaal onbespreekbaar want het is zeer ongericht en zou al snel gaan om meer dan 30 miljard euro per jaar. Waarvan het overgrote deel bij bedrijven zou neerslaan die de gestegen kosten deels kunnen doorberekenen.
- In algemene zin kunt u uitspreken dat de tabel een eerste inschatting geeft van de budgettaire kosten van een subsidie (van €1 per m3 en €0,2 per Kwh), maar dat pas bij vaststelling van de hoogte van het tariefplafond een goede inschatting kan worden gegeven van de budgettaire kosten. In elk geval moet het tariefplafond niet te laag moet zijn om de kosten budgettair beheersbaar te houden en de besparingsprikkel goed te houden.
- Het voorstel dat de energieleveranciers zelf hebben gedaan in de vorm van een breed noodfonds deze week loopt ook behoorlijk in de papieren (tot 6mld). Zonder dat er een heldere keuze wordt gemaakt wie wel en niet geholpen wordt. Dat voorstel zien wij niet als een begaanbaar alternatief voor een tariefplafond omdat huishoudens daarmee niet de zekerheid krijgen.

2. Per wanneer kan deze variant worden ingevoerd (uitvoerbaarheid)?

- U kunt uitspreken dat gegeven de politieke opdracht de wens is om zo snel mogelijk een prijsplafond in te voeren, tenminste per 1-1-2023. U kunt aangeven dat het voor ons niet duidelijk is waarom onze buurlanden wel een prijsplafond kunnen invoeren maar energieleveranciers bij ons aangeven dat dit niet lukt op korte termijn.
- In het geval er tot nadere uitwerking van een prijsplafond wordt besloten kan na worden gegaan hoe snel dit kan. En mocht dat nog enkele maanden duren

dan kan in de tussentijd worden gekozen voor een vaste vergoeding per kubieke meter en per kilowattuur vanuit energieleveranciers, zij hebben aangegeven dit wel te kunnen.

3. Indien wenselijk en uitvoerbaar, komt een prijsplafond naast of gedeeltelijk in plaats van het augustuspakket? Zo ja, alleen de maatregelen in de EB of ook de overige maatregelen?

- U kunt aangeven dat het prijsplafond gedekt moet worden. Extra dekking is afhankelijk van de vormgeving inclusief hoogte van het plafond en de eventuele afbakening. Het ligt dan in de reden om elementen uit het bestaande pakket te halen om overcompensatie te voorkomen. Dat gaat direct op de energierekening gericht om 4,7 mld. van de EB-verlaging en de reservering van 700 mln.

4. Indien niet wenselijk of uitvoerbaar, is de terugvaloptie voor de reservering (€700 mln.) een verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting. Eventuele andere opties voor de reservering en eventuele extra opbrengsten uit de solidariteitsheffing en inframarginal cap zijn:
    - Vaste belastingvermindering energiebelasting verhogen
    - Variabele energiebelasting verlagen
    - BTW op energie verlagen
    - Andere koopkrachtinstrumenten

- U kunt aangeven dat er in samenspraak afgelopen augustus een keuze is gemaakt omtrent de terugvaloptie, namelijk een verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting indien gerichte compensatie via de energierekening echt niet wenselijk of uitvoerbaar is. Wij zien geen reden om hier nu van af te wijken.

Spoor B: Dekking, waaronder solidariteitsheffing en inframarginal cap

5. Wil de vierhoek het principe vaststellen aanvullende maatregelen te dekken uit de nog onzekere opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap?
    - Indien aanvullende maatregelen worden aangekondigd voordat de opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap voldoende zeker is, is een placeholder nodig om dekking te verzekeren.
6. Wil de vierhoek nog alternatieven dekkingsopties in kaart brengen voor aanvullende maatregelen?

- Aanvullende budgettaire uitgaven voortkomend uit een prijsplafond moeten gedekt worden. Daarbij is het logisch om conform de lijn van de Cie de solidariteitsheffing en de inframarginal cap in te zetten. Indien er geen voldoende opbrengsten komen uit aanvullende Europese energiemaatregelen dan kan als placeholder hiervoor dienen de Aof-premie of het lage VPB-tarief.

C. Communicatie

7. Bespreekpunt

Wat wordt de woordvoeringslijn richting de APB en wilt u dit voorafgaand aan de APB per brief melden aan de Tweede Kamer en opnemen in de Troonrede?

Agendapunt 2. Vangnet/voorkomen betalingsproblemen

1. Is de vierhoek akkoord met het verder uitwerken van een noodfonds dat zich heel specifiek richt op de specifieke groep die nu al in de problemen zit op basis van de drie randvoorwaarden hieronder?

- Wij adviseren u akkoord te gaan met het verder uitwerken van het verbod op afsluiten. U kunt hierbij inbrengen dat dit er niet toe moet leiden dat de overheid alle risico's overneemt van energieleveranciers.
- Wij adviseren u akkoord te gaan met het voorstel om het pakket van vroegsignalering en schuldhulpverlening te versterken, zolang dit pakket blijft binnen het budget van 2 keer 75 mln. in 2023 en 2024.
- Wij adviseren u in te stemmen met een gerichte uitwerking van een noodfonds langs de randvoorwaarden die interdepartementaal voorgesteld zijn. We adviseren u af te spreken dat SZW hierbij het voortouw neemt.
- Wij adviseren u voorafgaand aan de APB geen concrete toezeggingen te doen aan de Tweede Kamer. Er is nog veel onduidelijkheid over de uitvoering van alle trajecten. We achten het realistisch dat deze voorstellen in een verder uitgewerkt stadium onuitvoerbaar blijken te zijn (m.n. noodfonds).

Toelichting agendapunt 2)

- Het vangnet bestaat uit drie onderdelen:
  - Tijdelijk verbreden afsluitverbod;
  - Noodfonds;
  - Alternatieven schuldhulproutes.
- Concreet betekent dit voor burgers huishoudens dat zij eerst een coulante betalingsregeling aangeboden krijgen door de energieleverancier, vervolgens worden aangemeld bij de gemeente en eventueel bij het Noodfonds uitkomen. Huishoudens waarvoor dit niet voldoet worden doorverwezen naar (alternatieve) schuldhulproutes.
- Voor zowel traject 1 (verbreden afsluitverbod) als traject 2 (Noodfonds) zijn er nog grote uitvoeringsvraagstukken.
  - Voor traject 1 moeten nog gesprekken gevoerd worden met ACM, netbeheerders en consumentenorganisaties en moet nadeelcompensatie voor energieleveranciers worden uitgewerkt (bijvoorbeeld in de vorm van een beperkte liquiditeitsgarantie).
  - Voor traject 2 is nog niet duidelijk wel partij de uitvoering op zich kan nemen. Mocht dit uitvoerbaar blijken, dan moeten aan de randvoorwaarden voldaan zoals beschreven in het stuk.
  - Voor traject 3 ligt op moment van schrijven nog geen stuk met uitgewerkte budgettaire consequenties. We verwachten dat het stuk aansluit bij de doelstellingen voor het flankerend beleid waar 2 x 75 mln. voor is gereserveerd tijdens de augustusbesluitvorming. De focus ligt op vroegsignalering, schuldhulpverlening, het versterken van vrijwilligersnetwerken en het doorverwijzen naar hulp.

Agendapunt 6. Schuif Energietoeslag

1. MAPP zal vragen om een deel van het budget voor de energietoeslag 2023 te schuiven naar 2022 (500 mln. schuif). Daarmee komt de energietoeslag in 2022 op 1800 euro (i.p.v. 1300 euro) en in 2023 op 800 euro (i.p.v. 1300 euro).

- Wij adviseren niet in te stemmen met deze schuif. Een ophoging van de energietoeslag in 2022 heeft voorgelegen tijdens de augustusbesluitvorming, maar daar is toen niet voor gekozen.

- Als er voor de energietoeslag in 2023 800 euro per huishouden overblijft, is er een reëel risico dat er een roep komt om additionele middelen vrij te maken om ook in 2023 een energietoeslag van 1800 euro uit te keren. Dit zou ruim 1 miljard euro kosten. Ook kloppen bij een schuif de koopkrachtplaatjes van het CPB en het kabinet niet meer.
- De VNG geeft aan dat niet alle gemeenten een additionele toeslag in 2022 dit jaar kunnen uitkeren, maar dat het desondanks hun voorkeur kent om een deel van de middelen naar 2022 te schuiven.

Agendapunt 7. Steunmaatregelen MKB/Energie intensieve sectoren

1. Wenst u bij de APB deze redeneerlijn te benutten bij vragen over toegenomen lasten van het mkb/bedrijfsleven (zie toelichting), of wenst u hier aanvullende maatregelen te nemen? Zie daartoe bijgaande lijst te overwegen maatregelen bij onderdelen A, B en C.

Advies algemeen

- U kunt inbrengen dat u wilt vasthouden aan de redeneerlijn voor de APB dat bedrijven voldoende ondersteund worden, en het onverstandig vindt om additionele steun te bieden. De drie belangrijkste argumenten zijn:
  - Ondanks de hoge energieprijzen gaat het in vergelijking met andere EU-landen op macroniveau goed met de Nederlandse economie. Dit blijkt o.a. uit het lage aantal faillissementen, de historische krapte op de arbeidsmarkt, en de hoge winstgevendheid van bedrijven.
  - Bedrijven blijken hogere kosten te kunnen doorberekenen aan afnemers (vandaar de hoge inflatie), of kunnen genoegen nemen met lagere winstmarges of kiezen voor het (tijdelijk) terugbrengen of ander organiseren van hun productieproces
  - Het bedrijfsleven wordt via het bestaande instrumentarium en pakketten geholpen als ze in de problemen komen of willen verduurzamen. Additionele steun ligt niet in de rede.
    - Er is een uitgebreid instrumentarium voor bedrijfslevenfinanciering en ondersteuning bij verduurzaming.
    - Het bedrijfsleven profiteert ook van het tijdelijk verlagen van de energiebelasting en accijnzen (nog niet bekend hoeveel).
    - Het koopkrachtpakket stimuleert de vraag naar producten en diensten waarvan ondernemers indirect profiteren.
    - De Europese maatregelen om stijging van de energieprijzen te dempen is ook vna belang voor het bedrijfsleven, en waarborgt een gelijk speelveld. Bij nationale steun komt dat in gedrang.
- Indien het politiek onvermijdelijk is om extra steun te bieden, kunt u daaraan een aantal randvoorwaarden verbinden:
  - Het totaalpakket moet gedekt worden. Indien er steun komt voor bedrijven die zwaar geraakt worden door gasprijzen ligt het o.i. in de rede om dit te dekken uit (zie ook dekkingsmemo):
    a. herschikking binnen het bredere pakket;
    b. extra inkomsten vanuit het EU-energiepakket (al zijn die op dit moment nog onzeker);
    c. de vpb, dan is er solidariteit tussen winstgevende bedrijven (die iets meer vpb betalen) en bedrijven die het zwaar hebben.
  - De voorkeur gaat naar ondersteuning voor verduurzaming (onderdelen van pakket A; dit grijpt aan bij de bron van het probleem, is tijdelijk en uitvoerbaar in 2022, maar helpt slechts een deel van bedrijven en

doelmatigheid/doeltreffendheid is matig) of garantiestellingen en liquiditeitssteun (zoals de BMKB-groen; pakket B), omdat deze het minst kostbaar zijn, het minste invloed hebben op de marktdynamiek en het minst invloed hebben op de verduurzamingsprikkel
- Een definitief besluit over additionele steun kan pas worden genomen als de kosten in beeld zijn en gedekt worden.

Advies per pakket (indien de individuele pakketten worden besproken)

A. Energiebesparingspakket
- Afgelopen augustusbesluitvorming is dit pakket door MEZK en MKE voorgesteld.
- U kunt inbrengen dat de directe effecten op verduurzaming van dit pakket onzeker is. Naar verwachting is de onrendabele top bij energiebesparing momenteel al klein, omdat de gas- en energieprijs zo hoog is. Ook bevat het Klimaatfonds al veel middelen voor verduurzaming van bedrijven.
- Het pakket leidt waarschijnlijk niet tot lastenverlichting op de korte termijn.

B. MKB-pakket
- Vanuit de politiek (VVD en mogelijk CDA) lijkt er een behoefte om het mkb te steunen. U kunt aangeven dat er geen economische redenen zijn om het mkb te steunen.
  a. Het energie-intensieve mkb heeft de mogelijkheid om haar prijzen te verhogen, omdat ze in minder mate onderhevig zijn aan internationale concurrentie en omdat het koopkrachtpakket de vraag van consumenten zal verhogen.
  b. Faillissementen van energie-intensieve mkb'ers hebben geen maatschappelijk ontwrichtende werking. Faillissementen zijn onderdeel van een gezonde marktdynamiek. Een gezonde marktdynamiek vermindert arbeidsmarktkrapte en jaagt verduurzaming en innovatie aan.
- Veel van de maatregelen in het pakket zijn niet dit jaar te realiseren. Het is zeer onzeker of dit pakket daardoor doelgericht, doelmatig en doeltreffend is U kunt aangeven dat het koopkrachtpakket het mogelijk maakt voor mkb'ers om prijzen te verhogen, waardoor het de vraag is of het mkb daadwerkelijk ondersteund moet worden.
- U kunt inbrengen welke ondernemers nu precies worden geholpen met dit pakket. Niet duurzame ondernemers of ondernemers met een onvoldoende winstgevend bedrijfsmodel zijn niet de doelgroep. Het is nog maar de vraag steun in de vorm van liquiditeit bijdraagt.

C. Industriepakket
- U kunt aangeven dat de industrie er gemiddeld genomen goed voorstaat, te zien uit de stijgende omzet en de nauwelijks dalende productie in de meeste industriële sectoren.
- De voorgestelde maatregel (IKC-ETS) is kostbaar, leidt alleen tot steun voor grote elektriciteitsverbruikers en ondergraaft de benodigde duurzaamheidsprikkel.
- U kunt aangeven dat concurrentieverschillen tussen landen om meer gaat dan alleen steun, maar ook over het hele ondernemingsklimaat. De steun is tijdelijk en heeft op de lange termijn waarschijnlijk geen invloed op de concurrentiepositie van Nederland tegenover nabijgelegen landen, en daarmee geen invloed op de vestigingsbeslissing van bedrijven.

Ministerie van Financiën

HEDEN
TER ADVISERING
Aan
de minister

nota

Embargoregeling en budgetrecht

Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

Datum
14 september 2022

Notanummer
2022-0000228614

Bijlagen
geen

Aanleiding

Mogelijk wordt op korte termijn besloten tot aanvullende maatregelen voor koopkrachtreparatie. Deze notitie informeert u over de samenloop met het tijdpad richting Prinsjesdag en de rechtmatige verwerking van eventuele aanvullende maatregelen.

Advies

We adviseren om:

- Een eventueel aanvullend pakket niet mee te laten lopen in de bestaande embargoregeling van Prinsjesdag. Daarbij is het relevant onderscheid te maken tussen 2022 en 2023:
    - Het heeft de voorkeur om een aanvullend pakket met gevolgen voor 2023 niet eerder dan Prinsjesdag met het parlement te delen. Publiekelijk is dat ook niet mogelijk omdat het de facto een amendement op de plannen voor Prinsjesdag betreft. Indien het gewenst is om het parlement vertrouwelijk eerder mee te nemen in de besluitvorming, dan heeft het reguliere proces van vertrouwelijk informeren buiten de bestaande embargoregeling de voorkeur.
    - Indien een aanvullend pakket alleen betrekking heeft op het begrotingsjaar 2022, dan is het mogelijk om deze wijzigingen voorafgaand aan Prinsjesdag aan het parlement te versturen. Er is dan immers geen sprake van een aanpassing van de plannen die in de nieuwe begrotingen worden voorgelegd ter autorisatie. Overigens bevatten zowel de Miljoenennota als de begrotingen in de toelichtende tabellen cijfers over het lopende jaar 2022. Deze cijfers zijn bij een aanvullend pakket voorafgaand aan Prinsjesdag achterhaald. Dit kan worden ondervangen met een toelichtende zin over de samenloop.
- Voor maatregelen met gevolgen voor 2022 het parlementaire proces van de incidentele suppletoire begrotingen af te ronden voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen en/of doen van uitgaven. In dat geval wordt geen beroep gedaan op artikel 2.27, tweede lid, van de Comptabiliteitswet 2016. Dit is in lijn met wat u op andere dossiers heeft uitgedragen en past ook bij de inzet van de Taskforce Financieel beheer. Maatregelen voor 2023 zullen via een nota van wijziging op de begrotingen verwerkt te worden.

Toelichting

Aanloop Prinsjesdag: embargoregeling

- Deze week worden de Miljoenennota en ontwerpbegrotingen 2023 definitief afgerond. Na de kabinetsreactie op het advies van de Raad van State staat de Miljoenennota stil. De vrijdag voor Prinsjesdag worden de Miljoenennotastukken ter voorbereiding op de Algemene Politieke Beschouwingen onder embargo gedeeld met het parlement. Dit betreft de zogeheten embargoregeling. Hieronder valt sinds vorig jaar ook het Belastingplan.
- Om de stukken onder embargo te kunnen delen moeten de stukken op woensdag 14 september definitief zijn. Donderdag en vrijdag zijn noodzakelijk voor de laatste controles en de invulling van de embargoregeling. De embargoregeling bestaat uit het delen van beveiligde USB-sticks met de Tweede en Eerste Kamer. Voor dit proces moeten de stukken voor elke fractie van de Tweede en Eerste Kamer van de Staten-Generaal apart worden klaargemaakt en beveiligd. In totaal gaat het om 124 USB-sticks. Dit tijdrovende proces verzorgt de Sdu. De Miljoenennota en de begrotingen worden conform afspraak vrijdag 16 september om 15.00 uur met het parlement gedeeld. Het Belastingplan kent een aparte stroom en volgt later op de dag.
- De embargoregeling volgt een kritisch tijdpad en een proces dat sinds vorig jaar complexer is geworden door de toevoeging van het Belastingplan. Gezien de korte termijn en het al kritische proces adviseren we een aanvullend pakket niet mee te laten lopen in de bestaande embargoregeling. In dat geval is het zeer onzeker of de stukken conform afspraak tijdig met het parlement kunnen worden gedeeld. Ook wordt hierdoor het proces verstoord waardoor de kans op fouten toeneemt.

Budgetrecht en parlementair proces

- Er is maatschappelijke druk om snel te handelen met de stijgende prijzen, met name de energierekening. Dat laat onverlet dat het parlement budgetrecht heeft bij uitgaven en verplichtingen door de overheid. In eerdere gevallen is gebleken dat het parlementaire proces van een incidentele suppletoire begrotingswet (ISB) zeer snel kan worden doorlopen als er spoed en draagvlak is. Aanvullende maatregelen over 2022 zouden dan ook snel behandeld moeten kunnen worden. Eventuele maatregelen voor 2023 kunnen via een nota van wijziging worden meegenomen in de betreffende begrotingen.
- Uitgaande van een regulier parlementair proces is het van belang dat in de communicatie niet vooruit wordt gelopen op autorisatie, maar dat het kabinet communiceert dat zij voornemens is maatregelen te nemen. Daadkrachtigere bewoordingen zouden kunnen worden uitgelegd als het aangaan van verplichtingen voorafgaand aan parlementaire autorisatie. Zie daarvoor de casus van 30.000 euro compensatie toeslagen kinderopvanggedupeerden. Een dergelijk oordeel van de controleurs maakt de betreffende verplichtingen onrechtmatig. Dan kan om forse bedragen gaan waarbij de tolerantiegrenzen worden overschreden.
- Een alternatief voor het reguliere parlementaire proces is een beroep op artikel 2.27, tweede lid, van de Comptabiliteitswet 2016. Op deze uitzonderingsgrond is veel kritiek geweest; deze dient uiterst terughoudend te worden toegepast. Het kan echter nodig zijn als blijkt dat het tijdig doorlopen van het parlementair proces niet mogelijk is. In dat geval is van belang dat het spoedeisend karakter en het belang van het Rijk goed worden

gemotiveerd. Dat betekent ook dat moet kunnen worden betoogd waarom de effecten van een vertraging van naar verwachting enkele weken dusdanig zijn dat het kabinet ervoor kiest het parlementaire proces niet te volgen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

-0-

Van: Persoonsgegevens
Aan:
Cc:

Onderwerp: Speaking notes vierhoek
Datum: donderdag 15 september 2022 12:52:51
Bijlagen: speaking notes 4hoek.docx
Politieke vierhoek 16 september - Annotatie v3.docx

Ha Sigrid,

Bijgevoegd concept speaking notes zoals vanmorgen besproken.

Daarnaast de volledige annotatie zoals die vanmiddag nog met de volledige stukkenset jouw kant op komt.

Met groeten,
Persoonsgegevens

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Politieke vierhoek 16 september

Datum
13 september 2022

Notanummer

Bijlagen
geen

Aanleiding

Op vrijdag 16 september vindt er een politieke vierhoek plaats tussen 10.00 en 11.00. De volgende punten staan op de agenda:

1. Prijsplafond energierekening (stuk FIN ism EZK, SZW)
2. Vangnet voorkomen betalingsproblemen (stuk SZW)
3. Steunmaatregelen MKB (stuk EZK).
4. Wat kan er nog in 2022? Schuif energietoeslag (stuk SZW & stuk FIN intern).
5. Koopkrachtbrief (stuk SZW)
6. IBO vermogensverdeling (stuk FIN)
7. Vooruitblik gesprek sociale partners (stuk SZW)
8. Pillar 2 (Stuk FIN)

Agendapunt 1 – Gerichte compensatie via de energierekening

Spreeklijn (u introduceert het stuk)

- De energieprijzen zijn erg toegenomen waardoor er veel onzekerheid is bij huishoudens of ze de energierekening dit en volgend jaar kunnen betalen. Niet alleen het prijsniveau maar ook de enorme schommelingen zorgen voor toenemende onzekerheid bij huishoudens of ze de touwtjes wel aan elkaar geknoopt krijgen.
- Het kabinet heeft al een regulier koopkrachtpakket afgesproken in augustus om de effecten van de hoge rekeningen te dempen. Er is ook een reservering getroffen van 700 mln. euro om een tariefplafond uit te werken waarmee huishoudens weer zekerheid kunnen gaan ervaren.
- De overheid is ook beter in staat om deze onzekerheid maand op maand te dragen dan huishoudens en daarmee voorkomen we in rap tempo opvolgende steunpakketten.
- Ook op Europees niveau en in onze buurlanden wordt naar een tariefplafond gekeken als effectieve maatregel om de prijseffecten voor burgers te beperken.
- Daarom zijn er verschillende varianten van een tariefplafond uitgewerkt met het doel om zo snel mogelijk tot een werkbare variant te komen. De insteek is ook om tijdens deze vierhoek een principe-afspraak te maken óf en hoe we een tariefplafond willen vormgeven. We moeten nu kiezen wat we willen. En als dat niet per 1 oktober of 1 januari uitvoerbaar is, dan uiterlijk 1 april.

- Energieleveranciers hebben aangegeven dat een echt plafond niet meteen mogelijk is maar hebben ook laten weten dat er in de uitvoering ruimte zit, laten we die dan ook volledig benutten gegeven de uitzonderlijke situatie. En ook de uitingen van energiebedrijven in de media betekenen dat we echt wel wat mogen vragen, wij mogen in de Kamer uitleggen waarom het niet kan als we ons daarbij zouden neerleggen.
- Uiteraard dienen de uitgaven van het prijsplafond te worden gedekt, daarover spreken we bij het volgende agendapunt.

A. prijsplafond

Tabel met 5 varianten prijsplafond

	aantal huishoudens (x mln)	gas verbruik gecompenseerd	elektriciteitsverbruik gecompenseerd	prijsplafond	Ruwe inschatting relatieve kosten*	Percentage 40% laagste inkomens bereikt
1. Generiek prijsplafond huishoudens en bedrijven	Alle huishoudens + bedrijfsleven (excl. grootverbruikers)	Alles	Alles	Nader te bepalen	€31 mld	100%
2. Generiek prijsplafond huishoudens: voorstel PvdA\GL	Alle huishoudens (8,1)	tot 1500 m3	tot 3300 kwh	Ntb (voorstel GL/PvdA tarieven jan 2022)	€11,1 mld	100%
3. Prijsplafond huishoudens maximum verbruik	Alle huishoudens (8,1)	tot 700 m3	tot 1650 kwh	Nader te bepalen	€7,6 mld	100%
4 Prijsplafond WOZ-waarde <355.000 (NHG)	4,8	Alles	Nee	Nader te bepalen	€4,9 mld	81%
5 *Gericht prijsplafond:* WOZ-waarde < 300.000 i.c.m. energielabel GFE	0,8	Alles	Nee	Nader te bepalen	€0,8 mld	71%

*NB: Bovenstaande tabel geeft een grove inschatting van de kosten van een tariefplafond. Om tot een stabiele prijs voor huishoudens te komen varieert de omvang van de subsidie met de gasprijs op de markt. Hier is gerekend met een verschil tussen plafond en marktprijs van €1 compensatie per m3 gas en €0,2 compensatie per KWh. **Bovenstaande tabel is dus nog geen feitelijke raming van de kosten van verschillende varianten van het tariefplafond maar geeft wel goed het relatieve verschil in budgettaire omvang aan. Bij een tariefplafond zijn de budgettaire kosten afhankelijk van de hoogte van het tarief en de daadwerkelijke prijsontwikkeling. Deze inschatting en het bepalen van het niveau van het prijsplafond zal bij nadere uitwerking moeten worden gemaakt.**

1. Vindt de vierhoek een prijsplafond wenselijk? Zo ja, welke van onderstaande varianten?

Advies Wenselijkheid plafond

- U kunt instemmen met het verder uitwerken van een prijsplafond voor huishoudens. Het is belangrijk dat er een gerichte maatregel komt die de

onzekerheid omtrent fluctuerende energieprijzen voor huishoudens wegneemt die deze onzekerheid niet goed kunnen dragen.
- U kunt aangeven dat na de uitingen van energieleveranciers over wat er zou moeten, er ook wat gevraagd mag worden van de leveranciers. Daar willen we ook een tegemoetkoming tegenover zetten maar dan moeten de huishoudens die we willen bereiken ook daadwerkelijk worden bediend. Dat betekent dat we z.s.m. ervoor moeten zorgen dat we de onzekerheid echt weg gaan nemen en niet elke paar maanden hoeven bijsturen.

Advies voorkeur varianten bovenstaande tabel
- U kunt aangeven dat in de geest van de afspraak in augustus een gerichte afbakening van het prijsplafond (5) de voorkeur verdiend. Een dergelijke variant past aan de reservering van 700 mln en bediend een bredere groep dan met de energietoelage wordt bereikt. Als er groter en breder de wens is te compenseren dan moet dat ook gedekt worden. Vanuit dit oogpunt past de meest gerichte variant met de WOZ-waarde als een indicator van draagkracht en energielabel als teken van noodzakelijke energiebehoefte. Aan optie 5 zitten, zoals aan elke gerichte regeling, afbakenings- en uitvoeringsvraagstukken die om een politieke keuze vragen.
- Andere departementen hebben sterke twijfels geuit bij deze afbakening en deze gerichte variant zal veel weerstand oproepen. Wij zien twee alternatieven die daar aan tegemoet komen:
  Optie 3: De variant de prijs bevriest tot een scherp maximaal energieverbruik op gas en elektra. Dit helpt alle huishoudens, door vooral een basisbehoefte aan energie betaalbaar te houden. Zo behouden we een goede besparingsprikkel en steunen we alle inkomensgroepen.
  Optie 4: De variant die bewoners van duurdere woningen uitsluit. De groep huishoudens kan op de WOZ-waarde <355.000 euro (NHG-grens) ingeperkt. Daarmee bereik je 4,8 mln. huishoudens, waarvan ca 80% van de huishoudens in de onderste 2 inkomenskwintielen en de lage middeninkomens. Vermogen hebben in een huis wijst ook op enige draagkracht.
- U kunt uitspreken dat u een generiek prijsplafond zoals het voorstel van PvdA/GL met hoog maximumverbruik (optie 2) niet verder wil uitwerken, omdat het te ongericht is (afbakening verbruik hoger dan gemiddeld verbruik), er minder besparingsprikkels in zitten en de budgettaire uitgaven die gedekt moeten worden erg hoog zijn.
- Optie 1, waarbij ook bedrijven een tariefplafond krijgen, is helemaal onbespreekbaar want het is zeer ongericht en zou al snel gaan om meer dan 30 miljard euro per jaar. Waarvan het overgrote deel bij bedrijven zou neerslaan die de gestegen kosten deels kunnen doorberekenen.
- In algemene zin kunt u uitspreken dat de tabel een eerste inschatting geeft van de budgettaire kosten van een subsidie (van €1 per m3 en €0,2 per Kwh), maar dat pas bij vaststelling van de hoogte van het tariefplafond een goede inschatting kan worden gegeven van de budgettaire kosten. In elk geval moet het tariefplafond niet te laag moet zijn om de kosten budgettair beheersbaar te houden en de besparingsprikkel goed te houden.
- Het voorstel dat de energieleveranciers zelf hebben gedaan in de vorm van een breed noodfonds deze week loopt ook behoorlijk in de papieren (tot 6mld). Zonder dat er een heldere keuze wordt gemaakt wie wel en niet geholpen wordt. Dat voorstel zien wij niet als een begaanbaar alternatief voor een tariefplafond omdat huishoudens daarmee niet de zekerheid krijgen.

2. Per wanneer kan deze variant worden ingevoerd (uitvoerbaarheid)?

- U kunt uitspreken dat gegeven de politieke opdracht de wens is om zo snel mogelijk een prijsplafond in te voeren, tenminste per 1-1-2023. U kunt aangeven dat het voor ons niet duidelijk is waarom onze buurlanden wel een prijsplafond kunnen invoeren maar energieleveranciers bij ons aangeven dat dit niet lukt op korte termijn.
- In het geval er tot nadere uitwerking van een prijsplafond wordt besloten kan na worden gegaan hoe snel dit kan. En mocht dat nog enkele maanden duren dan kan in de tussentijd worden gekozen voor een vaste vergoeding per kubieke meter en per kilowattuur vanuit energieleveranciers, zij hebben aangegeven dit wel te kunnen.

3. Indien wenselijk en uitvoerbaar, komt een prijsplafond naast of gedeeltelijk in plaats van het augustuspakket? Zo ja, alleen de maatregelen in de EB of ook de overige maatregelen?

- U kunt aangeven dat het prijsplafond gedekt moet worden. Extra dekking is afhankelijk van de vormgeving inclusief hoogte van het plafond en de eventuele afbakening. Het ligt dan in de reden om elementen uit het bestaande pakket te halen om overcompensatie te voorkomen. Dat gaat direct op de energierekening gericht om 4,7 mld. van de EB-verlaging en de reservering van 700 mln.

4. Indien niet wenselijk of uitvoerbaar, is de terugvaloptie voor de reservering (€700 mln.) een verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting. Eventuele andere opties voor de reservering en eventuele extra opbrengsten uit de solidariteitsheffing en inframarginal cap zijn:
    - Vaste belastingvermindering energiebelasting verhogen
    - Variabele energiebelasting verlagen
    - BTW op energie verlagen
    - Andere koopkrachtinstrumenten

- U kunt aangeven dat er in samenspraak afgelopen augustus een keuze is gemaakt omtrent de terugvaloptie, namelijk een verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting indien gerichte compensatie via de energierekening echt niet wenselijk of uitvoerbaar is. Wij zien geen reden om hier nu van af te wijken.

Spoor B: *Dekking, waaronder solidariteitsheffing en inframarginal cap*

5. Wil de vierhoek het principe vaststellen aanvullende maatregelen te dekken uit de nog onzekere opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap?
    - Indien aanvullende maatregelen worden aangekondigd voordat de opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap voldoende zeker is, is een placeholder nodig om dekking te verzekeren.
6. Wil de vierhoek nog alternatieven dekkingsopties in kaart brengen voor aanvullende maatregelen?

- Aanvullende budgettaire uitgaven voortkomend uit een prijsplafond moeten gedekt worden. Daarbij is het logisch om conform de lijn van de Cie de solidariteitsheffing en de inframarginal cap in te zetten. Indien er geen voldoende opbrengsten komen uit aanvullende Europese energiemaatregelen dan kan als placeholder hiervoor dienen de Aof-premie of het lage VPB-tarief.

C. Communicatie

7. Bespreekpunt
Wat wordt de woordvoeringslijn richting de APB en wilt u dit voorafgaand aan de APB per brief melden aan de Tweede Kamer en opnemen in de Troonrede?

Agendapunt 2 – Vangnet/voorkomen betalingsproblemen

1. Stemt de vierhoek in met het verder uitwerken van het verbod op afsluiten ('nee tenzij') in combinatie met een vangnet?
2. Stemt de vierhoek in met het voorstel om het pakket van vroegsignalering en schuldhulpverlening bij betalingsproblemen te versterken?
3. Wat wordt de woordvoeringslijn richting de APB en wilt u dit voorafgaand aan de APB per brief melden aan de Tweede Kamer en opnemen in de Troonrede?

Kern en Advies

- Wij adviseren u akkoord te gaan met het verder uitwerken van het verbod op afsluiten. U kunt hierbij inbrengen dat dit er niet toe moet leiden dat de overheid alle risico's overneemt van energieleveranciers.
- Wij adviseren u in te stemmen met een gerichte uitwerking van een noodfonds langs de randvoorwaarden die interdepartementaal voorgesteld zijn. Een van de randvoorwaarden is dat het moet passen binnen het gereserveerde bedrag van 50 mln. We adviseren u af te spreken dat SZW hierbij het voortouw neemt.
- We adviseren u in te stemmen met het pakket van vroegsignalering en schuldhulpverlening bij betalingsproblemen met uitzondering van extra middelen voor het waarborgfonds. Het voorstel voor het waarborgfonds is onvoldoende uitgewerkt en doorkruist de huidige systematiek van het fonds waardoor kostendekkendheid onder druk komt te staan.
- Het huidige voorstel bestaat uit maatregelen voor vroegsignalering, schuldhulpverlening en doorverwijzing naar hulp. Dit wordt gedekt uit bestaande reserveringen: 50 mln. bijzondere bijstand in 2022 en een deel van de 75 mln. voor flankerend beleid in 2023.
- Let wel, er is nog veel onduidelijkheid over de uitvoering van alle trajecten. We achten het realistisch dat deze voorstellen in een verder uitgewerkt stadium onuitvoerbaar blijken te zijn (m.n. noodfonds). Daarom adviseren we u voorafgaand aan de APB geen concrete toezeggingen te doen aan de Tweede Kamer.

Toelichting

- Het vangnet bestaat uit drie onderdelen:
  - Tijdelijk verbreden afsluitverbod;
  - Noodfonds;
  - Alternatieven schuldhulproutes.
- Concreet betekent dit voor burgers huishoudens dat zij eerst een coulante betalingsregeling aangeboden krijgen door de energieleverancier, vervolgens worden aangemeld bij de gemeente en eventueel bij het Noodfonds uitkomen. Huishoudens waarvoor dit niet voldoet worden doorverwezen naar (alternatieve) schuldhulproutes.

- Voor zowel traject 1 (verbreden afsluitverbod) als traject 2 (Noodfonds) zijn er nog grote uitvoeringsvraagstukken.
    - Voor traject 1 moeten nog gesprekken gevoerd worden met ACM, netbeheerders en consumentenorganisaties en moet nadeelcompensatie voor energieleveranciers worden uitgewerkt (bijvoorbeeld in de vorm van een beperkte liquiditeitsgarantie).
    - Voor traject 2 is nog niet duidelijk wel partij de uitvoering op zich kan nemen. Mocht dit uitvoerbaar blijken, dan moeten aan de randvoorwaarden voldaan zoals beschreven in het stuk.
    - Voor traject 3 ligt op moment van schrijven nog geen stuk met uitgewerkte budgettaire consequenties. We verwachten dat het stuk aansluit bij de doelstellingen voor het flankerend beleid waar 2 x 75 mln. voor is gereserveerd tijdens de augustusbesluitvorming. De focus ligt op vroegsignalering, schuldhulpverlening, het versterken van vrijwilligersnetwerken en het doorverwijzen naar hulp.

Agendapunt 3 – Steunmaatregelen mkb

1. Wenst u bij de APB deze redeneerlijn te benutten bij vragen over toegenomen lasten van het mkb/bedrijfsleven (zie toelichting), of wenst u hier aanvullende maatregelen te nemen? Zie daartoe bijgaande lijst te overwegen maatregelen bij onderdelen A, B en C.

Advies algemeen

- U kunt inbrengen dat u wilt vasthouden aan de redeneerlijn voor de APB dat bedrijven voldoende ondersteund worden, en het onverstandig vindt om additionele steun te bieden. De drie belangrijkste argumenten zijn:
    - Ondanks de hoge energieprijzen gaat het in vergelijking met andere EU-landen op macroniveau goed met de Nederlandse economie. Dit blijkt o.a. uit het lage aantal faillissementen, de historische krapte op de arbeidsmarkt, en de hoge winstgevendheid van bedrijven.
    - Bedrijven blijken hogere kosten te kunnen doorberekenen aan afnemers (vandaar de hoge inflatie), of kunnen genoegen nemen met lagere winstmarges of kiezen voor het (tijdelijk) terugbrengen of ander organiseren van hun productieproces
    - Het bedrijfsleven wordt via het bestaande instrumentarium en pakketten geholpen als ze in de problemen komen of willen verduurzamen. Additionele steun ligt niet in de rede.
        - Er is een uitgebreid instrumentarium voor bedrijfslevenfinanciering en ondersteuning bij verduurzaming.
        - Het bedrijfsleven profiteert ook van het tijdelijk verlagen van de energiebelasting en accijnzen (nog niet bekend hoeveel).
        - Het koopkrachtpakket stimuleert de vraag naar producten en diensten waarvan ondernemers indirect profiteren.
        - De Europese maatregelen om stijging van de energieprijzen te dempen is ook vna belang voor het bedrijfsleven, en waarborgt een gelijk speelveld. Bij nationale steun komt dat in gedrang.
- Indien het politiek onvermijdelijk is om extra steun te bieden, kunt u daaraan een aantal randvoorwaarden verbinden:
    - Het totaalpakket moet gedekt worden. Indien er steun komt voor bedrijven die zwaar geraakt worden door gasprijzen ligt het o.i. in de rede om dit te dekken uit (zie ook dekkingsmemo):
        a. herschikking binnen het bredere pakket;

b. extra inkomsten vanuit het EU-energiepakket (al zijn die op dit moment nog onzeker);
c. de vpb, dan is er solidariteit tussen winstgevende bedrijven (die iets meer vpb betalen) en bedrijven die het zwaar hebben.

- De voorkeur gaat naar ondersteuning voor verduurzaming (onderdelen van pakket A; dit grijpt aan bij de bron van het probleem, is tijdelijk en uitvoerbaar in 2022, maar helpt slechts een deel van bedrijven en doelmatigheid/doeltreffendheid is matig) of garantiestellingen en liquiditeitssteun (zoals de BMKB-groen; pakket B), omdat deze het minst kostbaar zijn, het minste invloed hebben op de marktdynamiek en het minst invloed hebben op de verduurzamingsprikkel
- Een definitief besluit over additionele steun kan pas worden genomen als de kosten in beeld zijn en gedekt worden.

Advies per pakket (indien de individuele pakketten worden besproken)

A. Energiebesparingspakket
- Afgelopen augustusbesluitvorming is dit pakket door MEZK en MKE voorgesteld.
- U kunt inbrengen dat de directe effecten op verduurzaming van dit pakket onzeker is. Naar verwachting is de onrendabele top bij energiebesparing momenteel al klein, omdat de gas- en energieprijs zo hoog is. Ook bevat het Klimaatfonds al veel middelen voor verduurzaming van bedrijven.
- Het pakket leidt waarschijnlijk niet tot lastenverlichting op de korte termijn.

B. MKB-pakket
- Vanuit de politiek (VVD en mogelijk CDA) lijkt er een behoefte om het mkb te steunen. U kunt aangeven dat er geen economische redenen zijn om het mkb te steunen.
  a. Het energie-intensieve mkb heeft de mogelijkheid om haar prijzen te verhogen, omdat ze in minder mate onderhevig zijn aan internationale concurrentie en omdat het koopkrachtpakket de vraag van consumenten zal verhogen.
  b. Faillissementen van energie-intensieve mkb'ers hebben geen maatschappelijk ontwrichtende werking. Faillissementen zijn onderdeel van een gezonde marktdynamiek. Een gezonde marktdynamiek vermindert arbeidsmarktkrapte en jaagt verduurzaming en innovatie aan.
- Veel van de maatregelen in het pakket zijn niet dit jaar te realiseren. Het is zeer onzeker of dit pakket daardoor doelgericht, doelmatig en doeltreffend is U kunt aangeven dat het koopkrachtpakket het mogelijk maakt voor mkb'ers om prijzen te verhogen, waardoor het de vraag is of het mkb daadwerkelijk ondersteund moet worden.
- U kunt inbrengen welke ondernemers nu precies worden geholpen met dit pakket. Niet duurzame ondernemers of ondernemers met een onvoldoende winstgevend bedrijfsmodel zijn niet de doelgroep. Het is nog maar de vraag steun in de vorm van liquiditeit bijdraagt.

C. Industriepakket
- U kunt aangeven dat de industrie er gemiddeld genomen goed voorstaat, te zien uit de stijgende omzet en de nauwelijks dalende productie in de meeste industriële sectoren.

- De voorgestelde maatregel (IKC-ETS) is kostbaar, leidt alleen tot steun voor grote elektriciteitsverbruikers en ondergraaft de benodigde duurzaamheidsprikkel.
- U kunt aangeven dat concurrentieverschillen tussen landen om meer gaat dan alleen steun, maar ook over het hele ondernemingsklimaat. De steun is tijdelijk en heeft op de lange termijn waarschijnlijk geen invloed op de concurrentiepositie van Nederland tegenover nabijgelegen landen, en daarmee geen invloed op de vestigingsbeslissing van bedrijven.

Agendapunt 4 – Wat kan er nog in 2022? (Schuif energietoeslag)

1. MAPP zal vragen om een deel van het budget voor de energietoeslag 2023 te schuiven naar 2022 (500 mln. schuif). Daarmee komt de energietoeslag in 2022 op 1800 euro (i.p.v. 1300 euro) en in 2023 op 800 euro (i.p.v. 1300 euro).

Kern en Advies

- Wij adviseren niet in te stemmen met deze schuif. Een ophoging van de energietoeslag in 2022 heeft voorgelegen tijdens de augustusbesluitvorming, maar daar is toen niet voor gekozen.
- Als er voor de energietoeslag in 2023 800 euro per huishouden overblijft, is er een reëel risico dat er een roep komt om additionele middelen vrij te maken om ook in 2023 een energietoeslag van 1800 euro uit te keren. Dit zou ruim 1 miljard euro kosten. Ook kloppen bij een schuif de koopkrachtplaatjes van het CPB en het kabinet niet meer.
- De VNG geeft aan dat niet alle gemeenten een additionele toeslag in 2022 dit jaar kunnen uitkeren, maar dat het desondanks hun voorkeur kent om een deel van de middelen naar 2022 te schuiven.

Agendapunt 5 – Koopkrachtbrief

1. Bent u akkoord met verzending van deze brief op Prinsjesdag?

Kern en Advies

De minister van SZW stuurt de Tweede Kamer een technische brief met toelichting op de manier waarop het koopkrachtpakket tot stand is gekomen en welke instrumenten hiervoor zijn gebruikt. Wij adviseren u akkoord te gaan met verzenden van deze brief.

Toelichting

De brief is als volgt opgebouwd:

- Eerst wordt ingegaan op de uitgangspunten die gehanteerd zijn bij het opstellen van het koopkrachtpakket:
  - Ondersteuning van kwetsbare groepen;
  - Perspectief voor middengroepen;
  - Werken moet lonen.
- Vervolgens wordt uitgelegd waarom het normale koopkrachtinstrumentarium niet voldeed voor het opstellen van het pakket (samenhang koopkrachtcijfers 2022 en 2023, de grote spreiding in het effect van de hoge energieprijzen op de koopkracht van huishoudens en het feit dat koopkrachtontwikkeling niet laat zien hoeveel huishoudens in betaalbaarheidsproblemen kunnen komen).

- Er wordt ingegaan op de instrumenten die zijn gebruikt:
    - Koopkrachtboxplot voor 2022 en 2023;
    - Effecten van het pakket in specifieke gevallen (microvoorbeelden);
    - Het inkomenseffect van de stijgende energierekening en de mate waarin het kabinetsbeleid hiervoor compenseert;
    - Effecten van het pakket op het aantal huishoudens met betaalbaarheidsproblemen (stresstest CPB);
    - Effecten van het pakket op (kinder)armoede.

Agendapunt 6 – Kabinetsreactie IBO Vermogensverdeling

1. In de kabinetsreactie is een aantal passages geel gemarkeerd. Deze passages vergen nog politieke weging. De vraag hierbij is in hoeverre het kabinet zich normatief wil uitlaten over de vermogensongelijkheid in Nederland. Een ander punt betreft het in deze kabinetsperiode nog terugkomen op de schenk- en erfbelasting in het algemeen.

Kern en Advies

- Het IBO Vermogensverdeling is vlak voor het reces zonder kabinetsreactie naar de Kamer gestuurd. In uw aanbiedingsbrief staat vermeld dat zo is gehandeld omdat in augustus op basis van dit IBO naar de belasting op arbeid en vermogen wordt gekeken en dat de kabinetsreactie met Prinsjesdag volgt.
- Een IBO dient altijd vergezeld te gaan van een kabinetsreactie. Geen kabinetsreactie is dus geen optie.
- We adviseren u aan te geven dat u graag ziet dat de passages die politieke weging vergen blijven staan zoals ze nu zijn opgeschreven. U kunt aangeven dat het belangrijk is dat het kabinet een duidelijk standpunt inneemt over het maatschappelijk relevante onderwerp van vermogensverdeling. In de augustusbesluitvorming zijn enkele maatregelen genomen die enkele adviezen van het IBO rapport ter harte nemen, zoals ook aangegeven in de kabinetsreactie. De toon van de passages is in lijn met het gepresenteerde kabinetsbeleid.
- De terugvaloptie is het laten vervallen van de geel gearceerde passages.
- De commissie Financiën heeft verzocht om vrijdag (vandaag) bij de embargostukken voor de Miljoenennota ook de kabinetsreactie IBO Vermogensverdeling te willen ontvangen. Wij adviseren u de vierhoek om toestemming vragen dit te doen. Ambtelijk adviseren wij positief. Dit betekent wel dat het verstrekken van de embargostukken pas na de Ministerraad kan, als de kabinetsreactie officieel is vastgesteld.

Toelichting

Het betreft volgende drie passages uit de kabinetsreactie:

- Het kabinet ziet de zorgen in de samenleving over toenemende ongelijkheid. Er zijn groeiende zorgen over de hoge kosten van levensonderhoud, het vinden van een woning en het volgen van een studie.[1] De grootte van iemands vermogen is meer bepalend geworden in het wel of niet mee kunnen doen in de samenleving. De fiscale onevenwichtigheden spelen daarbij een belangrijke rol. Het kabinet is van mening dat hiermee de vermogensverschillen tussen groepen huishoudens te groot is geworden.
- Het kabinet onderschrijft het inzicht vanuit het IBO dat een scheve vermogensverdeling een dominant negatief effect heeft op kansengelijkheid.

[1] Het SCP (2022) "Burgerperspectieven bericht 1 2022" gaat hier nader op in.

In een maatschappij met kansengelijkheid als belangrijk uitgangspunt is het moeilijk te verantwoorden dat een scheve vermogensverdeling leidt tot verschillen in mogelijkheden tussen groepen huishoudens in het volgen van onderwijs en verder studeren, het starten van een onderneming, het vinden van een woning en het opbouwen van een oudedagsvoorziening.

- Het kabinet komt volgend jaar ook terug op de andere geschetste beleidsrichtingen uit het IBO waaronder die met betrekking tot de schenk- en erfbelasting.

Agendapunt 7 – Vooruitblik gesprek sociale partners

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Agendapunt 8 – Pillar II

Buiten reikwijdte

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing

Speaking notes vierhoek

Agendapunt 1. Gerichte compensatie via de energierekening

Inleiding

- Het kabinet heeft al een regulier koopkrachtpakket afgesproken in augustus om de effecten van de inflatie in brede zin en ook de hoge energierekeningen te dempen. Er is daarbij een reservering getroffen van 700 mln. euro om een tariefplafond uit te werken waarmee huishoudens weer zekerheid kunnen gaan ervaren. De resultaten van dit werk liggen er nu.
- De energieprijzen zijn erg toegenomen waardoor er veel onzekerheid is bij huishoudens of ze de energierekening dit en volgend jaar kunnen betalen. Niet alleen het prijsniveau maar ook de enorme schommelingen zorgen voor toenemende onzekerheid bij huishoudens of ze de touwtjes wel aan elkaar geknoopt krijgen.
- De overheid is ook beter in staat om deze onzekerheid maand op maand te dragen dan huishoudens en daarmee voorkomen we in rap tempo opvolgende steunpakketten.
- Ook op Europees niveau en in onze buurlanden wordt naar een tariefplafond gekeken als effectieve maatregel om de prijseffecten voor burgers te beperken.
- Daarom zijn er verschillende varianten van een tariefplafond uitgewerkt met het doel om zo snel mogelijk tot een werkbare variant te komen. De insteek is ook om tijdens deze vierhoek een principe-afspraak te maken óf en hoe we een tariefplafond willen vormgeven. We moeten nu kiezen wat we willen. En als dat niet per 1 oktober of 1 januari uitvoerbaar is, dan uiterlijk 1 april.
- Energieleveranciers hebben aangegeven dat een echt plafond niet meteen mogelijk is maar hebben ook laten weten dat er in de uitvoering ruimte zit, gisteren is in de Kamer 1 november genoemd. Ik zou hier grote vaart op willen zetten gegeven de uitzonderlijke situatie.
- En ook de uitingen van energiebedrijven in de media betekenen dat we echt wel wat mogen vragen, wij moeten in de Kamer uitleggen waarom het niet nu al kan als we zouden besluiten om dit nu niet verder te brengen.
- Uiteraard dienen de uitgaven van het prijsplafond te worden gedekt, daarover spreken we bij het volgende agendapunt.

A. Prijsplafond

Vindt de vierhoek een prijsplafond wenselijk?
Zo ja, welke van onderstaande varianten?

- Dat ik een prijsplafond wenselijk vind is duidelijk en het moet er zsm komen, 1 november klinkt goed.
- Vanuit de afspraak in augustus is het logisch dat er een gerichte afbakening van het prijsplafond (optie 5) voorligt op basis van draagkracht en de energiezuinigheid van het huis die past binnen de reservering van 700 mln. Gegeven de breedte van de onrust over de energierekening gaat mijn voorkeur echter naar een bredere regeling.
- Mijn voorkeur heeft optie 3 waarmee alle huishoudens worden geholpen in hun basisbehoefte. Voor huurders en koopappartementen zorg je dat hun noodzakelijk verbruik betaalbaar is en blijft. Hiermee richten we een prijsplafond op een wat beperkter gebruik dan de GL PvdA variant en dat vind ik verdedigbaar, ook vanuit de rekening die betaald moet worden en gedekt moet worden
- Een brede variant (optie1) waar we alle energiegebruik wordt vergoed vind ik niet haalbaar, de rekening van 31mld is veel te hoog waarvan het overgrote deel niet bij huishoudens zou neerslaan, we verliezen besparingsprikkels en het is de vraag of het van Europa mag.

Achter de hand:

- Het voorstel dat de energieleveranciers zelf hebben gedaan in de vorm van een breed noodfonds deze week loopt behoorlijk in de papieren (tot 6mld). Zonder dat er een heldere

keuze wordt gemaakt wie wel en niet geholpen wordt. Zonder dat alle huishoudens zekerheid krijgen. Dat voorstel is voor mij geen begaanbaar alternatief voor een tariefplafond.

B. Dekking, waaronder solidariteitsheffing en inframarginal cap

5. Wil de vierhoek het principe vaststellen aanvullende maatregelen te dekken uit de nog onzekere opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap?

Indien aanvullende maatregelen worden aangekondigd voordat de opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap voldoende zeker is, is een placeholder nodig om dekking te verzekeren.

- Een tariefplafond kost geld om uit te voeren, dat moet gedekt.
- De ontwikkelingen in Europa bieden aanknopingspunten voor dekking, de verordening dat er een solidariteitsheffing op fossiele bedrijven en een inframarginal cap op energieproducenten met overwinsten zou ik willen inzetten voor dekking.
- Als het bedrag dat met de heffingen in Europa niet afdoende blijkt dan wil ik herschikking van een aantal onderdelen die direct aan de energierekening raken op tafel houden. Naast budgettaire redenen ook vanwege het risico op overcompensatie als we de prijzen al bevriezen. Het gaat dan primair om de belastingvermindering en/of tarieven.

3. Steunmaatregelen mkb

1. Wil de vierhoek nog aanvullende maatregelen voor het bedrijfsleven treffen?

Persoonsgegevens **(AFEP)**

Van: Persoonsgegevens (AFEP)
Verzonden: donderdag 15 september 2022 19:17
Aan:
CC: Persoonsgegevens

Onderwerp: Annotatie gesprek energieleveranciers en achtergrond tbv vierhoek
Bijlagen: Annotatie bestuurlijk overleg energieleveranciers v2.docx; Huiswerk TVL energielasten.docx; Indicatieve inkomenseffecten tariefplafond.docx

Ha Sigrid, Marnix en Aukje,

Bijgevoegd ontvangen jullie de annotatie voor het bestuurlijk overleg morgen 0845 met de energieleveranciers.

Daarnaast ter aanvulling voor de vierhoek een stuk met eerste ideeën voor de invulling van de voorwaarden aan een TVL.
Voor de gedachtevorming en niet om actief in te brengen.

Tot slot een eerste analyse van de inkomenseffecten van een prijsplafond waar wij SZW om verzochten.
Zie dit laatste als indicatief voor de richting van de effecten ook als de EB maatregelen uit augustus erdoor worden vervangen.

Met groeten en tot morgen,
Persoonsgegevens

Hoe zou een TEL (Tegemoetkoming Energie Lasten) gericht op energieproblematiek voor het MKB er uit zien?

Aanleiding

- In de vierhoek brengt MEZK mogelijk een TVL-achtige variant voor bedrijfslevensteun in.
- De ervaringen met de uitvoering van een TVL tijdens Corona stemmen niet positief. De regeling is heel complex, levert grote stroom aan bezwaar en procedures op en legt een heel groot beslag op de capaciteit die ook voor andere regelingen nodig is bij RVO.
- In dit memo hebben wij een eerste aanzet gedaan voor een variant gericht op Mkb'ers die fors hogere energielasten hebben, zonder afstemming met EZK. Wij adviseren dit dan ook niet actief in te brengen.
- Indien de vierhoek kiest voor het verder uitwerken van een dergelijke variant, zal EZK dit in afstemming met FIN verder moeten uitwerken, incl. dekking.

Algemene omschrijving

- De groep 'energie-intensieve bedrijven' wordt afgebakend door het energieverbruik (in eenheden) van een onderneming af te zetten tegen hun omzet, beiden over kalenderjaar 2021. Doel is om bijvoorbeeld wel de bakkers te ondersteunen, maar niet de schoenwinkel voor wie het gasverbruik maar een klein onderdeel van de kosten is.
- Deze bedrijven ontvangen steun ter grootte van 30% van de stijging van de energieprijs (gas en elektra) * hun energieverbruik.
- Het beroep is gemaximeerd op 1 of 2 jaar. Bedrijven moeten zich op termijn aanpassen aan mogelijk meerjarige hoge energieprijzen door verduurzaming of aanpassing van productieprocessen.
- Deze steun is nadrukkelijk bedoeld als overbrugging zodat ondernemers zich kunnen aanpassen. Steun voor Q3 en Q4 is maximum 50.000 euro per bedrijf. Dit past binnen de de-minimusverondering (EU staatssteunregels), die een maximum steunbedrag van 200.000 per bedrijf voor drie belastingjaren stelt.
- Indien uiteindelijk winst wordt gemaakt wordt de tegemoetkoming (boven een drempelbedrag) teruggevorderd.

Nadere invulling TEL (Tegemoetkoming Energie Lasten) MKB

ELEMENTEN	TEGEMOETKOMING ENERGIELASTEN (TEL)
Selectiecriteria	• Afbakening 'energie-intensieve bedrijven' o.b.v. energieverbruik (gas + elektra) t.o.v. omzet in jaar t-1. • Nederlandse vaste vestigingsplaats niet zijnde eigen woning (geen zzp'ers). • Een eis van verlieslatendheid per kwartaal (Duitse model).
Vergoeding	• X eurocent per eenheid elektriciteitsverbruik, Y eurocent per eenheid gasgebruik. • Vergoeding einde jaar gebaseerd op gemiddelde stijging energieprijzen in jaar t t.o.v. jaar t-1. De vergoeding bedraagt 30% van de gemiddelde stijging. •
Effect op verduurzaming	• Door uitgangspunt van gebruik vorig jaar blijft prikkel tot energiebesparingsbeperking in stand, dat verbruik staat immers al vast. Is wel alsnog lager dan bij geen gebruik van steun. • Bedrijven die in 2021 al een relatief laag energiegebruik hadden krijgen minder steun.
Uitvoering	• O.b.v. eerdere ervaring weten we dat RVO Belastingdienstdata heeft over omzet. • Data over energieverbruik zullen door ondernemers moeten worden aangeleverd. • Het is onbekend of en op welke termijn RVO dit kan uitvoeren. • Eerste uitkeringen 2022 kunnen mogelijk in Q1 2023 worden uitgekeerd op basis van energierekening 2022.
Doeltreffendheid & doelmatigheid	• Plafond vergoeding en selectiecriteria beperken ongerichte steun en overcompensatie. • Effectiever voor MKB door gemaximeerde vergoeding. • Steun wordt gebaseerd op het referentiejaar 2021. Risico op overcompensatie doordat ondernemers al energiebesparingsmaatregelen hebben doorgevoerd. • Geen prikkel om de compensatie te verwerken in lagere prijzen voor consumenten. • Ook voor energie-intensieve, minder duurzame bedrijven in sectoren, is er steun beschikbaar. Zij krijgen procentueel evenveel als koplopers.
Budgettair	• De exacte budgettaire consequenties zijn onbekend. • Dekking kan gevonden worden in de VPB.

Overwegingen

- Hogere gasprijzen zijn, anders dan omzetschade door gedwongen sluitingen tijdens corona, een ondernemersrisico. Compensatie hiervoor door de overheid ligt minder voor de hand.
- Risico bestaat dat we de regeling moeten verlengen bij aanhoudend hoge prijzen. Ondernemers die nu steun nodig hebben, blijven bij aanhoudend hoge prijzen afhankelijk van steun. Afbouw van nieuwe steunmaatregelen is politiek erg complex, zoals in corona-tijd is gebleken. Daarom maximeren we de duur van het beroep op 1-2 jaar. Tijdens de coronacrisis golden nog duidelijk te definiëren beperkende maatregelen, het eindbeeld voor energie is vooralsnog onduidelijk, zeker als de prijzen komende jaren nog hoog zijn.
- Steun voor het MKB schept een groot precedent voor andere specifieke sectoren, zoals de semipublieke instellingen en de landbouwsector. Deze sectoren zullen ook vragen om aanvullende compensatie. U bent eerder geïnformeerd dat dit tot ca. 4 mld. aan claims kan leiden.
- Steun houdt niet-levensvatbare en niet-toekomstbestendige bedrijven in stand, zeker als energieprijzen langdurig hoog blijven. De DNB benadrukt het belang van een strategische heroriëntatie in energie-intensieve sectoren. De marktdynamiek is namelijk al langdurig verstoord door de coronasteun de laatste twee jaar.
- Het bedrijfsleven wordt via het bestaande bedrijfsleveninstrumentarium en het recent koopkrachtpakket (vraagzijde van de markt) al geholpen, zodat mensen kunnen blijven kopen, als ze in de problemen komen of willen verduurzamen.

Ministerie van Financiën

HEDEN
TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

Datum
15 september 2022

Notanummer

Bijlagen
geen

nota

Annotatie bestuurlijk overleg energieleveranciers 16 september

Aanleiding

Op vrijdag 16 september vindt er een bestuurlijk overleg plaats tussen ministers Jetten, Schouten, u (staatssecretaris en minister) en de energieleveranciers. De volgende punten staan op de agenda:

1. Terugblik afgelopen week
2. Energiecompensatie
3. Vangnet / noodfonds
4. Vervolg en communicatie

Agendapunt 1 – Terugblik afgelopen week

Kern en advies

- De samenwerking met de energieleveranciers is afgelopen weken geplaagd door actieve berichtgeving over plannen die nog nauwelijks uitgewerkt/besproken zijn.
- U kunt aangeven dat u gisteren positief verrast was door de mededeling van enkele leveranciers in de Kamer dat zij per 1 november een prijsplafond kunnen invoeren.
- U kunt aangeven dat u betreurt dat afgelopen week het voorstel voor het noodfonds van de energieleveranciers gelekt is naar media.

Speaking notes

- Afgelopen weken hebben we met elkaar een zeer intensief traject doorlopen. En daarbij is natuurlijk niet alles soepel verlopen. Afgelopen week is door de leveranciers hard gewerkt aan een voorstel waarover nog fundamentele vragen open staan. Hierdoor hebben wij pas laat de moeilijke boodschap kunnen brengen dat dit plan niet binnen onze randvoorwaarden past.
- Zo waren de uitspraken die de energieleveranciers woensdag in de Kamer hebben gedaan voor ons een grote verrassing. Desalniettemin zijn wij zeer verheugd dat het nu mogelijk blijkt om op kortere termijn een prijsplafond in te voeren.
- Het kabinet heeft in augustus afgesproken om een compensatieregeling via de energierekening verder te verkennen. Daarbij is specifiek afgesproken om een tariefplafond uit te werken.

- Ook op Europees niveau en in onze buurlanden wordt naar een tariefplafond gekeken als effectieve maatregel om de prijseffecten voor burgers te beperken. Europese wetgeving hierover is in beweging.
- Eerder is door de energieleveranciers aangegeven dat een echt tariefplafond niet meteen mogelijk is. Maar u heeft ook laten weten dat er in de uitvoering ruimte zit. Gisteren is daarbij in de Tweede Kamer de datum 1 november genoemd.
- Ik zou hier graag grote vaart op willen zetten gegeven de uitzonderlijke situatie. Daarom hoor ik graag wat er nodig is om een tariefplafond op 1 november te realiseren.

NB:

- Ook betreur ik zeer dat er meerdere keren informatie over onze overleggen is gedeeld met de media. Dit verstoort het proces en breekt het vertrouwen af.

Agendapunt 2 – Energiecompensatie

Kern en Advies

- U kunt aangeven dat u graag zo snel mogelijk een tariefplafond wil invoeren en dat u heeft begrepen dat energieleveranciers in de Tweede Kamer hebben aangegeven dat dit per 1 november kan.
- U kunt aangeven dat andere Europese landen ook een tariefplafond hebben geïmplementeerd en dat het onverkoopbaar is dat dit hier niet kan.
- U kunt vragen wat ervoor nodig is om per 1 november een tariefplafond in te voeren?
- U kunt vragen wat hebben zij nog meer nodig vanuit het Rijk om dit uit te voeren?

Speaking notes

Zie agendapunt 1

Agendapunt 3 – Vangnet / noodfonds

Kern en Advies

- U kunt aangeven dat er interdepartementaal randvoorwaarden zijn uitgewerkt waaraan een verdere uitwerking van het fonds dient te voldoen. Een van de randvoorwaarden is dat het moet passen binnen het gereserveerde bedrag van 50 mln. Een noodfonds dat voldoet aan deze randvoorwaarden richt zich op een beperkte groep die al echt in de knel zit. Een dergelijke invulling past bij het bredere instrumentarium waarmee wordt voorkomen dat huishoudens worden afgesloten.
- We adviseren u om terughoudend te zijn met het wekken van verwachtingen rond het noodfonds. Daar zit een grote vrees dat er een potentieel toeslagen drama zou kunnen ontstaan. Ook omdat er nog veel onduidelijkheid is over de uitvoering van het noodfonds. We achten het realistisch dat dit fonds in een verder uitgewerkt stadium onuitvoerbaar blijkt te zijn, ook als getracht wordt om aan de gestelde randvoorwaarden te voldoen.
- NB: Als het noodfonds wordt gebracht adviseren wij het voorstel van de energieleveranciers aan te horen en aan te geven dat u de voorgestelde vormgeving onwenselijk en niet haalbaar acht. Het voorstel van de energieleveranciers gaat zeer ver (budgettair beslag geschat tussen 0,5 en 6

miljard euro). Er is geen heldere toegangspoort en er is voor huishoudens vooraf niet duidelijk of zij achteraf zullen kwalificeren. De regeling leidt tot ongecontroleerde voorschotten aan grote groepen mensen zonder dat er een idee is hoe dit gecontroleerd zou moeten worden. Zeer waarschijnlijk leidt dit tot hoge terugvorderingen bij een grote groep kwetsbare huishoudens.
- Als het voorstel voor een kredietfaciliteit wordt opgebracht kunt u aangeven dat het kabinet hier eerst intern over zal spreken.

Speaking notes
- Bedankt voor uw harde werk rondom het uitwerken van een noodfonds. Het is voor ons allen belangrijk om te voorkomen dat kwetsbare huishoudens in de knel raken en schulden opbouwen omdat zij hun energierekening niet meer kunnen betalen. Met deze doelstelling in ons achterhoofd hebben onze ambtenaren uw voorstel aandachtig bekeken.
- De vormgeving zoals voorgesteld wordt daarbij niet uitvoerbaar geacht. Zij zien met name het risico dat er voorschotten worden verstrekt aan grote groepen zonder dat er capaciteit is om te controleren of er een recht op toegang tot het noodfonds bestaat. Daarnaast zijn er twijfels over de budgettaire beheersbaarheid en de juridische houdbaarheid.
- Deze ideeën nemen we graag mee als input in de verdere discussies over een noodfonds. Daartoe zijn aan onze zijde ook een aantal randvoorwaarden uitgewerkt. Ik zal met mijn collega's bespreken in hoeverre deze ideeën verder uitgewerkt zullen worden.
- Indien dit voorstel verder uitgewerkt zal worden dan gaan wij daarover graag verder met u in overleg.

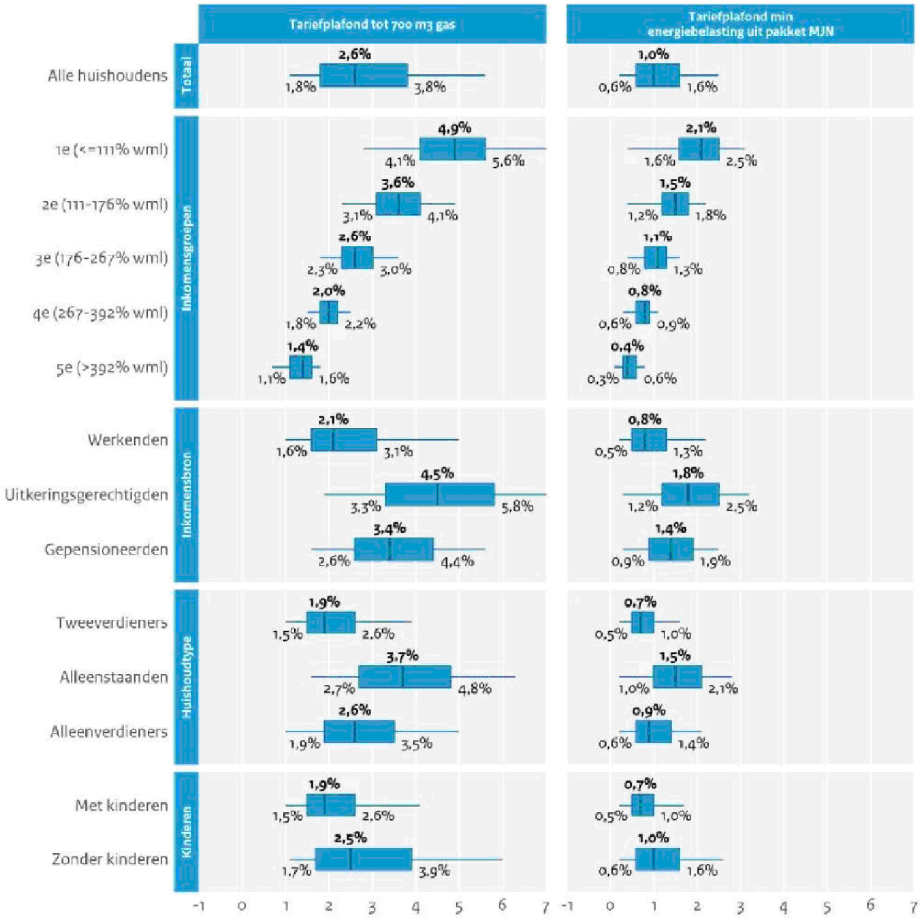
***Agendapunt 4* –Vervolg en communicatie**

Kern en Advies
- U kunt akkoord gaan met het voorstel van MAPP om komende weken de werkgroep samen te laten komen om de voorstellen verder uit te werken.
- U kunt aangeven dat u zeer betreurt dat afgelopen week meerdere keren interne informatie is gelekt naar de media. U kunt aangeven dat het uitgangspunt voor de communicatie moet zijn dat er voor Prinsjesdag geen communicatie zal plaatsvinden over de uitkomsten van het overleg.
- Ook kunt u aangeven dat het belangrijk is dat beide partijen naar buiten toe een positieve toon aanhouden en niet de andere partij 'de schuld geven' als processen langer duren dan verwacht.

Speaking notes
Geen aparte spreektekst.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

- In onderstaande figuur staat de inkomenseffecten van korting op het leveringstarief met €1,21/m³ voor gas en €0,24/kWh voor elektriciteit (beide voor consumenten) d.m.v. een prijsplafond tot 700 m3 gas en 1.650 kWh elektriciteit.
- Voor de vergelijking is het inkomenseffect van uitsluitend het plafond links weeregegeven.
- Rechts zijn de effecten zichtbaar gemaakt waarbij de EB maatregelen uit het augusutuspakket zijn vervangen door dit tariefplafond (dit is nodig voor dekking).
- Het budgettair beslag van het tariefplafond zoals hier voorgesteld is ca. € 9 miljard (t.o.v. € 5,5 miljard voor de maatregelen in de energiebelasting plus reservering).

Figuur 1: Inkomenseffecten tariefplafond en inkomenseffecten tariefplafond minus EB uit augustuspakket

- In deze berekening wordt het daadwerkelijk verbruik (gecorrigeerd voor gemiddeld verbruik 2022) van alle huishoudens meegenomen.
- Het leveringstarief is voor alle huishoudens gelijk in deze berekening. In de werkelijkheid is de spreiding van effecten groter bij een tariefplafond: Huishoudens met een laag vast tarief ervaren geen effect, terwijl huishoudens met een hoog instaptarief sterkere effecten ervaren.
- Vrijwel alle huishoudens verzilveren het voordeel van dit tariefplafond volledig, doordat de verbruiksgrenzen van het tariefplafond ruim onder het gemiddeld verbruik liggen. Bij hogere verbruiksgrenzen zullen minder huishoudens het bedrag volledig verzilveren.

1. Gerichte compensatie via de energierekening

- De energieprijzen zijn sterk toegenomen waardoor er veel onzekerheid is over de effecten hiervan op kwetsbare huishoudens. Daarom heeft het kabinet een koopkrachtpakket samengesteld van 17,4 miljard euro om de teffecten te dempen.
- De maatregelen gericht op het verlagen van de energierekening betreffen generieke maatregelen. Daarnaast zijn deze niet geschikt om op fluctuerende prijzen te reageren dus blijft de discussie terugkomen over steun bij elke prijsschommeling.
- Politiek is afgesproken dat wordt verkend of een gerichte tegemoetkoming in de vorm van een tariefplafond binnen de energierekening voor kwetsbare huishoudens uitvoerbaar is vanaf januari 2023. Hiervoor is € 700 mln gereserveerd.[1]
- Op Europees niveau worden ook verschillende maatregelen uitgewerkt. Zo wordt naar verwachting de Europese wet- en regelgeving over tariefplafonds versoepeld, hierdoor kunnen meer groepen onder een sociaal tarief worden gebracht, maar de Commissie vereist wel dat er een besparingsprikkel blijft bestaan (Duits model), wat betekent dat normale huishoudens maar voor een deel van hun gebruik een sociaal tarief kunnen krijgen. Ook wordt een inframarginale heffing en een solidariteitsheffing verkend. Dit levert naar verwachting extra inkomsten op die uitgegeven dienen te worden aan compensatie via de energierekening, maar dit is nog zeer onzeker.
- In de notitie worden de verschillende opties nader toegelicht. Hierbij is uitgewerkt wat wanneer uitvoerbaar is en wat de verschillende voor- en nadelen van de varianten zijn.
- Indien er niet wordt gekozen voor een van deze opties is de terugvaloptie een verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting. De doelmatigheid en doeltreffendheid van de verschillende varianten moet dus in de eerste plaats worden afgezet tegen dit alternatief, maar ook tegen het bestaande inkomensinstrumentarium en de uitlegbaarheid van de gemaakte keuzes.

- De opties worden momenteel verder uitgewerkt en zijn nog niet allemaal gereed voor finale besluitvorming. Het gesprek in de vierhoek is van belang om te verkennen welke denkrichtingen politiek wenselijk worden geacht en te bezien in hoeverre voorafgaand of in de APB op dit onderwerp kan worden ingegaan.

A. Prijsplafond

Bespreekpunten:

1. Vindt de vierhoek een prijsplafond wenselijk?
    - Zo ja, welke van onderstaande varianten?

2. Per wanneer kan deze variant worden ingevoerd (uitvoerbaarheid)?

3. Indien wenselijk en uitvoerbaar, komt een prijsplafond naast of gedeeltelijk in plaats van het augustuspakket? Zo ja, alleen de maatregelen in de EB of ook de overige maatregelen?

4. Indien niet wenselijk of uitvoerbaar, is de terugvaloptie voor de reservering (€700 mln) een verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting. Eventuele andere opties voor de reservering en eventuele extra opbrengsten uit de solidariteitsheffing en inframarginal cap zijn:
    - Vaste belastingvermindering energiebelasting verhogen
    - Variabele energiebelasting verlagen
    - BTW op energie verlagen
    - Andere koopkrachtinstrumenten

[1] In augustusbrief: *Een deel van het budget (ruim 700 miljoen euro) wordt gereserveerd voor gerichte steun via de energierekening. Er wordt op dit moment onder andere een tariefplafond verkend waarbij de steun via de energierekening wordt gericht op huishoudens die door het regulier instrumentarium te weinig worden bereikt.*

	aantal huishoudens (x mln)	gas verbruik gecompenseerd	elektriciteitsverbruik gecompenseerd	prijsplafond	Ruwe inschatting relatieve kosten*	Percentage 40% laagste inkomens bereikt
1. Generiek prijsplafond huishoudens en bedrijven	Alle huishoudens + bedrijfsleven (excl. grootverbruikers)	Alles	Alles	PM	€31 mld	100%
2. Generiek prijsplafond huishoudens: voorstel PvdA\GL	Alle huishoudens	tot 1500 m3	tot 3300 kwh	niveau jan 2022	€11,1 mld	100%
3. Prijsplafond huishoudens maximum verbruik	Alle huishoudens	tot 700 m3	tot 1650 kwh	PM	€7,6 mld	100%
4 Prijsplafond WOZ-waarde <355.000 (NHG)	4,8	Alles	Nee	PM	€4,9 mld	81%
5 *Gericht prijsplafond:* WOZ-waarde < 300.000 i.c.m. energielabel GFE	0,8	Alles	Nee	PM	€0,8 mld	71%

*NB: Bovenstaande tabel geeft een grove inschatting van de kosten van een tariefplafond. Om tot een stabiele prijs voor huishoudens te komen varieert de omvang van de subsidie met de gasprijs op de markt. Hier is gerekend met een verschil tussen plafond en marktprijs van €1 compensatie per m3 gas en €0,2 compensatie per KWh. Bovenstaande tabel is dus nog geen feitelijke raming van de kosten van verschillende varianten van het tariefplafond maar geeft wel goed het relatieve verschil in budgettaire omvang aan. Bij een tariefplafond zijn de budgettaire kosten afhankelijk van de hoogte van het tarief en de daadwerkelijke prijsontwikkeling. Deze inschatting en het bepalen van het niveau van het prijsplafond zal bij nadere uitwerking moeten worden gemaakt.

B. Dekking, waaronder solidariteitsheffing en inframarginal cap

- Mondelinge toelichting door minister voor K&E en staatssecretaris van Financiën, waarin kan worden ingegaan op het proces voor uitwerken heffingen/belastingen.

Bespreekpunt:

5. Wil de vierhoek het principe vaststellen aanvullende maatregelen te dekken uit de nog onzekere opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap?
    - Indien aanvullende maatregelen worden aangekondigd voordat de opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap voldoende zeker is, is een placeholder nodig om dekking te verzekeren.

6. Wil de vierhoek nog alternatieven dekkingsopties in kaart brengen voor aanvullende maatregelen?

Toelichting:

- Een prijsplafond is een open einde regeling. De kosten zijn sterk afhankelijk van het gekozen plafond en de onzekere ontwikkeling van de marktprijzen.
- In de augustusbesluitvorming is €5472 mln. Gereserveerd voor verlaging van de energierekening (€ 4772 mln verlaging energiebelasting + €700 mln reservering gerichte steun). Daarnaast zijn er additionele middelen voor gerichte ondersteuning.

C. Communicatie

Bespreekpunt

7. Wat wordt de woordvoeringslijn richting de APB en wilt u dit voorafgaand aan de APB per brief melden aan de Tweede Kamer en opnemen in de Troonrede?

Toelichting:

- Indien de vierhoek besluit een tariefplafond verder te willen uitwerken, stellen wij voor op Prinsjesdag een brief te sturen aan de Kamer. Het voornemen kan tevens nog worden verwerkt in de Troonrede.
- De strekking van de brief zal zijn dat het kabinet denkt aan een prijsplafond op energie, met interesse kennis heeft genomen van de voorstellen van GL/PvdA en hierover graag in gesprek

wil tijdens de APB. De komende weken zal het voorstel verder worden uitgewerkt en in lijn worden gebracht met de verordening in Brussel. De brief kan ook ingaan op de besluitvorming van agendapunt 2 (vangnet), 3 (mkb) en 4 (2022).

2. Vangnet/voorkomen betalingsproblemen

Bespreekpunt:

1. Stemt de vierhoek in met het verder uitwerken van het verbod op afsluiten ('nee tenzij') in combinatie met een vangnet?

2. Stemt de vierhoek in met het voorstel om het pakket van vroegsignalering en schuldhulpverlening bij betalingsproblemen te versterken?

3. Wat wordt de woordvoeringslijn richting de APB en wilt u dit voorafgaand aan de APB per brief melden aan de Tweede Kamer en opnemen in de Troonrede?

3. Steunmaatregelen mkb

1. Wenst u bij de APB deze redeneerlijn te benutten bij vragen over toegenomen lasten van het mkb/bedrijfsleven, of wenst u hier aanvullende maatregelen te nemen?

4. Energietoelage

Beslispunt:

1. Stemt de vierhoek in met het naar voren halen van een deel van de eenmalige energietoelage 2023, zodat gemeenten er nog dit jaar over kunnen beschikken en kwetsbare huishoudens dit jaar 1800 euro ontvangen.

5. Koopkrachtbrief

Beslispunt:

1. Bent u akkoord met verzending van deze brief op Prinsjesdag?

Toelichting:

- De brief bevat een technische toelichting op de koopkrachtcijfers van dit jaar. De koopkrachtcijfers zijn lastiger te interpreteren dan in andere jaren vanwege het ongelijk neerslaan van stijging van de energieprijzen.

6. Kabinetsreactie IBO vermogensverdeling

Bespreekpunt:

1. In de kabinetsreactie is een aantal passages geel gemarkeerd. Deze passages vergen nog politieke weging. De vraag hierbij is in hoeverre het kabinet zich normatief wil uitlaten over de vermogensongelijkheid in Nederland. Een ander punt betreft het in deze kabinetsperiode nog terugkomen op de schenk- en erfbelasting in het algemeen.

Het gaat om volgende 3 passages:

a) Het kabinet ziet de zorgen in de samenleving over toenemende ongelijkheid. Er zijn groeiende zorgen over de hoge kosten van levensonderhoud, het vinden van een woning en het volgen van een studie.[2] De grootte van iemands vermogen is meer bepalend geworden in het wel of niet mee kunnen doen in de samenleving. De fiscale onevenwichtigheden spelen daarbij een belangrijke rol. Het kabinet is van mening dat hiermee de vermogensverschillen tussen groepen huishoudens te groot is geworden.

[2] Het SCP (2022) "Burgerperspectieven bericht 1 2022" gaat hier nader op in.

b) Het kabinet onderschrijft het inzicht vanuit het IBO dat een scheve vermogensverdeling een dominant negatief effect heeft op kansengelijkheid. In een maatschappij met kansengelijkheid als belangrijk uitgangspunt is het moeilijk te verantwoorden dat een scheve vermogensverdeling leidt tot verschillen in mogelijkheden tussen groepen huishoudens in het volgen van onderwijs en verder studeren, het starten van een onderneming, het vinden van een woning en het opbouwen van een oudedagsvoorziening.

c) Het kabinet komt volgend jaar ook terug op de andere geschetste beleidsrichtingen uit het IBO waaronder die met betrekking tot de schenk- en erfbelasting.

7. Vooruitblik gesprek sociale partners

Buiten reikwijdte

8. Pillar II

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Secretariaat Ministerraad
Ministerie van Algemene Zaken

VIERHOEK

Kenmerk : 3773350

AGENDA

Vergadering te houden op vrijdag 16 september 2022
in de Trêveszaal van het ministerie van Algemene Zaken,
aan te vangen 's morgens om 10:00 uur

---

1. Gerichte compensatie via de energierekening
2. Vangnet/voorkomen betalingsproblemen
3. Steunmaatregelen mkb
4. Energietoelage
5. Koopkrachtbrief
6. Kabinetsreactie IBO vermogensverdeling
7. Vooruitblik gesprek sociale partners
8. Pillar II

\+ stukken zijn bijgevoegd
x stukken zijn rondgezonden
o stukken worden rondgezonden
• stukken zijn in de samenwerkingsruimte geplaatst
= geen stukken
A aanbiedingsdatum

Persoonsgegevens

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

Datum
15 september 2022

Notanummer
2022-0000229790

Bijlagen
geen

nota

Politieke Vierhoek 16 september 10.00 – 11.00

Aanleiding

Op vrijdag 16 september vindt er een politieke vierhoek plaats tussen 10.00 en 11.00. De volgende punten staan op de agenda:

1. Prijsplafond energierekening (stuk FIN ism EZK, SZW)
2. Vangnet voorkomen betalingsproblemen (stuk SZW)
3. Steunmaatregelen MKB (stuk EZK).
4. Wat kan er nog in 2022? Schuif energietoeslag (stuk SZW & stuk FIN intern).
5. Koopkrachtbrief (stuk SZW)
6. IBO vermogensverdeling (stuk FIN)
7. Vooruitblik gesprek sociale partners (stuk SZW)
8. Pillar 2 (Stuk FIN)

Agendapunt 1 – Gerichte compensatie via de energierekening

Spreeklijn (u introduceert het stuk)

- De energieprijzen zijn erg toegenomen waardoor er veel onzekerheid is bij huishoudens of ze de energierekening dit en volgend jaar kunnen betalen. Niet alleen het prijsniveau maar ook de enorme schommelingen zorgen voor toenemende onzekerheid bij huishoudens of ze de touwtjes wel aan elkaar geknoopt krijgen.
- Het kabinet heeft al een regulier koopkrachtpakket afgesproken in augustus om de effecten van de hoge rekeningen te dempen. Er is ook een reservering getroffen van 700 mln. euro om een tariefplafond uit te werken waarmee huishoudens weer zekerheid kunnen gaan ervaren.
- De overheid is ook beter in staat om deze onzekerheid maand op maand te dragen dan huishoudens en daarmee voorkomen we in rap tempo opvolgende steunpakketten.
- Ook op Europees niveau en in onze buurlanden wordt naar een tariefplafond gekeken als effectieve maatregel om de prijseffecten voor burgers te beperken.
- Daarom zijn er verschillende varianten van een tariefplafond uitgewerkt met het doel om zo snel mogelijk tot een werkbare variant te komen. De insteek is ook om tijdens deze vierhoek een principe-afspraak te maken óf en hoe we een tariefplafond willen vormgeven. We moeten nu kiezen wat we willen. En als dat niet per 1 oktober of 1 januari uitvoerbaar is, dan uiterlijk 1 april.

- Energieleveranciers hebben aangegeven dat een echt plafond niet meteen mogelijk is maar hebben ook laten weten dat er in de uitvoering ruimte zit, laten we die dan ook volledig benutten gegeven de uitzonderlijke situatie. En ook de uitingen van energiebedrijven in de media betekenen dat we echt wel wat mogen vragen, wij mogen in de Kamer uitleggen waarom het niet kan als we ons daarbij zouden neerleggen.
- Uiteraard dienen de uitgaven van het prijsplafond te worden gedekt, daarover spreken we bij het volgende agendapunt.

A. prijsplafond

Tabel met 5 varianten prijsplafond

	aantal huishoudens (x mln)	gas verbruik gecompenseerd	elektriciteitsverbruik gecompenseerd	prijsplafond	Ruwe inschatting relatieve kosten*	Percentage 40% laagste inkomens bereikt
1. Generiek prijsplafond huishoudens en bedrijven	Alle huishoudens + bedrijfsleven (excl. grootverbruikers)	Alles	Alles	Nader te bepalen	€31 mld	100%
2. Generiek prijsplafond huishoudens: voorstel PvdA\GL	Alle huishoudens (8,1)	tot 1500 m3	tot 3300 kwh	Ntb (voorstel GL/PvdA tarieven jan 2022)	€11,1 mld	100%
3. Prijsplafond huishoudens maximum verbruik	Alle huishoudens (8,1)	tot 700 m3	tot 1650 kwh	Nader te bepalen	€7,6 mld	100%
4 Prijsplafond WOZ-waarde <355.000 (NHG)	4,8	Alles	Nee	Nader te bepalen	€4,9 mld	81%
5 *Gericht prijsplafond:* WOZ-waarde < 300.000 i.c.m. energielabel GFE	0,8	Alles	Nee	Nader te bepalen	€0,8 mld	71%

*NB: Bovenstaande tabel geeft een grove inschatting van de kosten van een tariefplafond. Om tot een stabiele prijs voor huishoudens te komen varieert de omvang van de subsidie met de gasprijs op de markt. Hier is gerekend met een verschil tussen plafond en marktprijs van €1 compensatie per m3 gas en €0,2 compensatie per KWh. **Bovenstaande tabel is dus nog geen feitelijke raming van de kosten van verschillende varianten van het tariefplafond maar geeft wel goed het relatieve verschil in budgettaire omvang aan. Bij een tariefplafond zijn de budgettaire kosten afhankelijk van de hoogte van het tarief en de daadwerkelijke prijsontwikkeling. Deze inschatting en het bepalen van het niveau van het prijsplafond zal bij nadere uitwerking moeten worden gemaakt.**

1. Vindt de vierhoek een prijsplafond wenselijk? Zo ja, welke van onderstaande varianten?

Advies Wenselijkheid plafond

- U kunt instemmen met het verder uitwerken van een prijsplafond voor huishoudens. Het is belangrijk dat er een gerichte maatregel komt die de

onzekerheid omtrent fluctuerende energieprijzen voor huishoudens wegneemt die deze onzekerheid niet goed kunnen dragen.
- U kunt aangeven dat na de uitingen van energieleveranciers over wat er zou moeten, er ook wat gevraagd mag worden van de leveranciers. Daar willen we ook een tegemoetkoming tegenover zetten maar dan moeten de huishoudens die we willen bereiken ook daadwerkelijk worden bediend. Dat betekent dat we z.s.m. ervoor moeten zorgen dat we de onzekerheid echt weg gaan nemen en niet elke paar maanden hoeven bijsturen.

Advies voorkeur varianten bovenstaande tabel
- U kunt aangeven dat in de geest van de afspraak in augustus een gerichte afbakening van het prijsplafond (5) de voorkeur verdiend. Een dergelijke variant past aan de reservering van 700 mln en bediend een bredere groep dan met de energietoelage wordt bereikt. Als er groter en breder de wens is te compenseren dan moet dat ook gedekt worden. Vanuit dit oogpunt past de meest gerichte variant met de WOZ-waarde als een indicator van draagkracht en energielabel als teken van noodzakelijke energiebehoefte. Aan optie 5 zitten, zoals aan elke gerichte regeling, afbakenings- en uitvoeringsvraagstukken die om een politieke keuze vragen.
- Andere departementen hebben sterke twijfels geuit bij deze afbakening en deze gerichte variant zal veel weerstand oproepen. Wij zien twee alternatieven die daar aan tegemoet komen:
  Optie 3: De variant de prijs bevriest tot een scherp maximaal energieverbruik op gas en elektra. Dit helpt alle huishoudens, door vooral een basisbehoefte aan energie betaalbaar te houden. Zo behouden we een goede besparingsprikkel en steunen we alle inkomensgroepen.
  Optie 4: De variant die bewoners van duurdere woningen uitsluit. De groep huishoudens kan op de WOZ-waarde <355.000 euro (NHG-grens) ingeperkt. Daarmee bereik je 4,8 mln. huishoudens, waarvan ca 80% van de huishoudens in de onderste 2 inkomenskwintielen en de lage middeninkomens. Vermogen hebben in een huis wijst ook op enige draagkracht.
- U kunt uitspreken dat u een generiek prijsplafond zoals het voorstel van PvdA/GL met hoog maximumverbruik (optie 2) niet verder wil uitwerken, omdat het te ongericht is (afbakening verbruik hoger dan gemiddeld verbruik), er minder besparingsprikkels in zitten en de budgettaire uitgaven die gedekt moeten worden erg hoog zijn.
- Optie 1, waarbij ook bedrijven een tariefplafond krijgen, is helemaal onbespreekbaar want het is zeer ongericht en zou al snel gaan om meer dan 30 miljard euro per jaar. Waarvan het overgrote deel bij bedrijven zou neerslaan die de gestegen kosten deels kunnen doorberekenen.
- In algemene zin kunt u uitspreken dat de tabel een eerste inschatting geeft van de budgettaire kosten van een subsidie (van €1 per m3 en €0,2 per Kwh), maar dat pas bij vaststelling van de hoogte van het tariefplafond een goede inschatting kan worden gegeven van de budgettaire kosten. In elk geval moet het tariefplafond niet te laag moet zijn om de kosten budgettair beheersbaar te houden en de besparingsprikkel goed te houden.
- Het voorstel dat de energieleveranciers zelf hebben gedaan in de vorm van een breed noodfonds deze week loopt ook behoorlijk in de papieren (tot 6mld). Zonder dat er een heldere keuze wordt gemaakt wie wel en niet geholpen wordt. Dat voorstel zien wij niet als een begaanbaar alternatief voor een tariefplafond omdat huishoudens daarmee niet de zekerheid krijgen.

2. Per wanneer kan deze variant worden ingevoerd (uitvoerbaarheid)?

- U kunt uitspreken dat gegeven de politieke opdracht de wens is om zo snel mogelijk een prijsplafond in te voeren, tenminste per 1-1-2023. U kunt aangeven dat het voor ons niet duidelijk is waarom onze buurlanden wel een prijsplafond kunnen invoeren maar energieleveranciers bij ons aangeven dat dit niet lukt op korte termijn.
- In het geval er tot nadere uitwerking van een prijsplafond wordt besloten kan na worden gegaan hoe snel dit kan. En mocht dat nog enkele maanden duren dan kan in de tussentijd worden gekozen voor een vaste vergoeding per kubieke meter en per kilowattuur vanuit energieleveranciers, zij hebben aangegeven dit wel te kunnen.

3. Indien wenselijk en uitvoerbaar, komt een prijsplafond naast of gedeeltelijk in plaats van het augustuspakket? Zo ja, alleen de maatregelen in de EB of ook de overige maatregelen?

- U kunt aangeven dat het prijsplafond gedekt moet worden. Extra dekking is afhankelijk van de vormgeving inclusief hoogte van het plafond en de eventuele afbakening. Het ligt dan in de reden om elementen uit het bestaande pakket te halen om overcompensatie te voorkomen. Dat gaat direct op de energierekening gericht om 4,7 mld. van de EB-verlaging en de reservering van 700 mln.

4. Indien niet wenselijk of uitvoerbaar, is de terugvaloptie voor de reservering (€700 mln.) een verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting. Eventuele andere opties voor de reservering en eventuele extra opbrengsten uit de solidariteitsheffing en inframarginal cap zijn:
    - Vaste belastingvermindering energiebelasting verhogen
    - Variabele energiebelasting verlagen
    - BTW op energie verlagen
    - Andere koopkrachtinstrumenten
- U kunt aangeven dat er in samenspraak afgelopen augustus een keuze is gemaakt omtrent de terugvaloptie, namelijk een verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting indien gerichte compensatie via de energierekening echt niet wenselijk of uitvoerbaar is. Wij zien geen reden om hier nu van af te wijken.

Spoor B: *Dekking, waaronder solidariteitsheffing en inframarginal cap*

5. Wil de vierhoek het principe vaststellen aanvullende maatregelen te dekken uit de nog onzekere opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap?
    - Indien aanvullende maatregelen worden aangekondigd voordat de opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap voldoende zeker is, is een placeholder nodig om dekking te verzekeren.
6. Wil de vierhoek nog alternatieven dekkingsopties in kaart brengen voor aanvullende maatregelen?

- Aanvullende budgettaire uitgaven voortkomend uit een prijsplafond moeten gedekt worden. Daarbij is het logisch om conform de lijn van de Cie de solidariteitsheffing en de inframarginal cap in te zetten. Indien er geen voldoende opbrengsten komen uit aanvullende Europese energiemaatregelen dan kan als placeholder hiervoor dienen de Aof-premie of het lage VPB-tarief.

C. Communicatie

7. Bespreekpunt
Wat wordt de woordvoeringslijn richting de APB en wilt u dit voorafgaand aan de APB per brief melden aan de Tweede Kamer en opnemen in de Troonrede?

Agendapunt 2 – Vangnet/voorkomen betalingsproblemen

1. Stemt de vierhoek in met het verder uitwerken van het verbod op afsluiten ('nee tenzij') in combinatie met een vangnet?
2. Stemt de vierhoek in met het voorstel om het pakket van vroegsignalering en schuldhulpverlening bij betalingsproblemen te versterken?
3. Wat wordt de woordvoeringslijn richting de APB en wilt u dit voorafgaand aan de APB per brief melden aan de Tweede Kamer en opnemen in de Troonrede?

Kern en Advies

- Wij adviseren u akkoord te gaan met het verder uitwerken van het verbod op afsluiten. U kunt hierbij inbrengen dat dit er niet toe moet leiden dat de overheid alle risico's overneemt van energieleveranciers.
- Wij adviseren u in te stemmen met een gerichte uitwerking van een noodfonds langs de randvoorwaarden die interdepartementaal voorgesteld zijn. Een van de randvoorwaarden is dat het moet passen binnen het gereserveerde bedrag van 50 mln. We adviseren u af te spreken dat SZW hierbij het voortouw neemt.
- We adviseren u in te stemmen met het pakket van vroegsignalering en schuldhulpverlening bij betalingsproblemen met uitzondering van extra middelen voor het waarborgfonds. Het voorstel voor het waarborgfonds is onvoldoende uitgewerkt en doorkruist de huidige systematiek van het fonds waardoor kostendekkendheid onder druk komt te staan.
- Het huidige voorstel bestaat uit maatregelen voor vroegsignalering, schuldhulpverlening en doorverwijzing naar hulp. Dit wordt gedekt uit bestaande reserveringen: 50 mln. bijzondere bijstand in 2022 en een deel van de 75 mln. voor flankerend beleid in 2023.
- Let wel, er is nog veel onduidelijkheid over de uitvoering van alle trajecten. We achten het realistisch dat deze voorstellen in een verder uitgewerkt stadium onuitvoerbaar blijken te zijn (m.n. noodfonds). Daarom adviseren we u voorafgaand aan de APB geen concrete toezeggingen te doen aan de Tweede Kamer.

Toelichting

- Het vangnet bestaat uit drie onderdelen:
  - Tijdelijk verbreden afsluitverbod;
  - Noodfonds;
  - Alternatieven schuldhulproutes.
- Concreet betekent dit voor burgers huishoudens dat zij eerst een coulante betalingsregeling aangeboden krijgen door de energieleverancier, vervolgens worden aangemeld bij de gemeente en eventueel bij het Noodfonds uitkomen. Huishoudens waarvoor dit niet voldoet worden doorverwezen naar (alternatieve) schuldhulproutes.
- Voor zowel traject 1 (verbreden afsluitverbod) als traject 2 (Noodfonds) zijn er nog grote uitvoeringsvraagstukken.

- Voor traject 1 moeten nog gesprekken gevoerd worden met ACM, netbeheerders en consumentenorganisaties en moet nadeelcompensatie voor energieleveranciers worden uitgewerkt (bijvoorbeeld in de vorm van een beperkte liquiditeitsgarantie).
- Voor traject 2 is nog niet duidelijk wel partij de uitvoering op zich kan nemen. Mocht dit uitvoerbaar blijken, dan moeten aan de randvoorwaarden voldaan zoals beschreven in het stuk.
- Voor traject 3 ligt op moment van schrijven nog geen stuk met uitgewerkte budgettaire consequenties. We verwachten dat het stuk aansluit bij de doelstellingen voor het flankerend beleid waar 2 x 75 mln. voor is gereserveerd tijdens de augustusbesluitvorming. De focus ligt op vroegsignalering, schuldhulpverlening, het versterken van vrijwilligersnetwerken en het doorverwijzen naar hulp.

Agendapunt 3 – Steunmaatregelen mkb

1. Wenst u bij de APB deze redeneerlijn te benutten bij vragen over toegenomen lasten van het mkb/bedrijfsleven (zie toelichting), of wenst u hier aanvullende maatregelen te nemen? Zie daartoe bijgaande lijst te overwegen maatregelen bij onderdelen A, B en C.

Advies algemeen

- U kunt inbrengen dat u wilt vasthouden aan de redeneerlijn voor de APB dat bedrijven voldoende ondersteund worden, en het onverstandig vindt om additionele steun te bieden. De drie belangrijkste argumenten zijn:
  - Ondanks de hoge energieprijzen gaat het in vergelijking met andere EU-landen op macroniveau goed met de Nederlandse economie. Dit blijkt o.a. uit het lage aantal faillissementen, de historische krapte op de arbeidsmarkt, en de hoge winstgevendheid van bedrijven.
  - Bedrijven blijken hogere kosten te kunnen doorberekenen aan afnemers (vandaar de hoge inflatie), of kunnen genoegen nemen met lagere winstmarges of kiezen voor het (tijdelijk) terugbrengen of ander organiseren van hun productieproces
  - Het bedrijfsleven wordt via het bestaande instrumentarium en pakketten geholpen als ze in de problemen komen of willen verduurzamen. Additionele steun ligt niet in de rede.
    - Er is een uitgebreid instrumentarium voor bedrijfslevenfinanciering en ondersteuning bij verduurzaming.
    - Het bedrijfsleven profiteert ook van het tijdelijk verlagen van de energiebelasting en accijnzen (nog niet bekend hoeveel).
    - Het koopkrachtpakket stimuleert de vraag naar producten en diensten waarvan ondernemers indirect profiteren.
    - De Europese maatregelen om stijging van de energieprijzen te dempen is ook vna belang voor het bedrijfsleven, en waarborgt een gelijk speelveld. Bij nationale steun komt dat in gedrang.
- Indien het politiek onvermijdelijk is om extra steun te bieden, kunt u daaraan een aantal randvoorwaarden verbinden:
  - Het totaalpakket moet gedekt worden. Indien er steun komt voor bedrijven die zwaar geraakt worden door gasprijzen ligt het o.i. in de rede om dit te dekken uit (zie ook dekkingsmemo):
    a. herschikking binnen het bredere pakket;
    b. extra inkomsten vanuit het EU-energiepakket (al zijn die op dit moment nog onzeker);

c. de vpb, dan is er solidariteit tussen winstgevende bedrijven (die iets meer vpb betalen) en bedrijven die het zwaar hebben.

- De voorkeur gaat naar ondersteuning voor verduurzaming (onderdelen van pakket A; dit grijpt aan bij de bron van het probleem, is tijdelijk en uitvoerbaar in 2022, maar helpt slechts een deel van bedrijven en doelmatigheid/doeltreffendheid is matig) of garantiestellingen en liquiditeitssteun (zoals de BMKB-groen; pakket B), omdat deze het minst kostbaar zijn, het minste invloed hebben op de marktdynamiek en het minst invloed hebben op de verduurzamingsprikkel
- Een definitief besluit over additionele steun kan pas worden genomen als de kosten in beeld zijn en gedekt worden.

- Overbruggingsfaciliteit:
  - U kunt aangeven dat de overbruggingsfaciliteit niet los van het noodloket kan worden bezien. Op dit moment onderzoekt EZK al samen met FIN een noodloket voor energiebedrijven die als gevolg van onderpandeisen ("margin calls") in liquiditeitsproblemen komen, waarmee er twee loketten kunnen ontstaan waarbij de overheid energiebedrijven van liquiditeitssteun voorziet – onder verschillende voorwaarden.
  - U kunt aangeven dat voor deze faciliteit geen dekking gevonden is, en het risico voor de overheid (als energiebedrijven de lening niet kunnen terugbetalen) is nog onbekend. Ook moet er goed in kaart worden gebracht in hoeverre deze faciliteit bijdraagt aan de opbouw van schulden van kwetsbare huishoudens. Dit is alleen wenselijk als een huishouden de energieschuld binnen afzienbare tijd kan terugbetalen, wat vaak niet het geval zal zijn.

Advies per pakket (indien de individuele pakketten worden besproken)

A. Energiebesparingspakket
- Afgelopen augustusbesluitvorming is dit pakket door MEZK en MKE voorgesteld.
- U kunt inbrengen dat de directe effecten op verduurzaming van dit pakket onzeker is. Naar verwachting is de onrendabele top bij energiebesparing momenteel al klein, omdat de gas- en energieprijs zo hoog is. Ook bevat het Klimaatfonds al veel middelen voor verduurzaming van bedrijven.
- Het pakket leidt waarschijnlijk niet tot lastenverlichting op de korte termijn.

B. MKB-pakket
- Vanuit de politiek (VVD en mogelijk CDA) lijkt er een behoefte om het mkb te steunen. U kunt aangeven dat er geen economische redenen zijn om het mkb te steunen.
  a. Het energie-intensieve mkb heeft de mogelijkheid om haar prijzen te verhogen, omdat ze in minder mate onderhevig zijn aan internationale concurrentie en omdat het koopkrachtpakket de vraag van consumenten zal verhogen.
  b. Faillissementen van energie-intensieve mkb'ers hebben geen maatschappelijk ontwrichtende werking. Faillissementen zijn onderdeel van een gezonde marktdynamiek. Een gezonde marktdynamiek vermindert arbeidsmarktkrapte en jaagt verduurzaming en innovatie aan.
- Veel van de maatregelen in het pakket zijn niet dit jaar te realiseren. Het is zeer onzeker of dit pakket daardoor doelgericht, doelmatig en doeltreffend is U kunt aangeven dat het koopkrachtpakket het mogelijk

maakt voor mkb'ers om prijzen te verhogen, waardoor het de vraag is of het mkb daadwerkelijk ondersteund moet worden.
- U kunt inbrengen welke ondernemers nu precies worden geholpen met dit pakket. Niet duurzame ondernemers of ondernemers met een onvoldoende winstgevend bedrijfsmodel zijn niet de doelgroep. Het is nog maar de vraag steun in de vorm van liquiditeit bijdraagt.

C. Industriepakket
- U kunt aangeven dat de industrie er gemiddeld genomen goed voorstaat, te zien uit de stijgende omzet en de nauwelijks dalende productie in de meeste industriële sectoren.
- De voorgestelde maatregel (IKC-ETS) is kostbaar, leidt alleen tot steun voor grote elektriciteitsverbruikers en ondergraaft de benodigde duurzaamheidsprikkel.
- U kunt aangeven dat concurrentieverschillen tussen landen om meer gaat dan alleen steun, maar ook over het hele ondernemingsklimaat. De steun is tijdelijk en heeft op de lange termijn waarschijnlijk geen invloed op de concurrentiepositie van Nederland tegenover nabijgelegen landen, en daarmee geen invloed op de vestigingsbeslissing van bedrijven.

Agendapunt 4 – Wat kan er nog in 2022? (Schuif energietoeslag)

1. MAPP zal vragen om een deel van het budget voor de energietoeslag 2023 te schuiven naar 2022 (500 mln. schuif). Daarmee komt de energietoeslag in 2022 op 1800 euro (i.p.v. 1300 euro) en in 2023 op 800 euro (i.p.v. 1300 euro).

Kern en Advies
- Wij adviseren niet in te stemmen met deze schuif. Een ophoging van de energietoeslag in 2022 heeft voorgelegen tijdens de augustusbesluitvorming, maar daar is toen niet voor gekozen.
- Als er voor de energietoeslag in 2023 800 euro per huishouden overblijft, is er een reëel risico dat er een roep komt om additionele middelen vrij te maken om ook in 2023 een energietoeslag van 1800 euro uit te keren. Dit zou ruim 1 miljard euro kosten. Ook kloppen bij een schuif de koopkrachtplaatjes van het CPB en het kabinet niet meer.
- De VNG geeft aan dat niet alle gemeenten een additionele toeslag in 2022 dit jaar kunnen uitkeren, maar dat het desondanks hun voorkeur kent om een deel van de middelen naar 2022 te schuiven.

Agendapunt 5 – Koopkrachtbrief

1. Bent u akkoord met verzending van deze brief op Prinsjesdag?

Kern en Advies
De minister van SZW stuurt de Tweede Kamer een technische brief met toelichting op de manier waarop het koopkrachtpakket tot stand is gekomen en welke instrumenten hiervoor zijn gebruikt. Wij adviseren u akkoord te gaan met verzenden van deze brief.

Toelichting
De brief is als volgt opgebouwd:

- Eerst wordt ingegaan op de uitgangspunten die gehanteerd zijn bij het opstellen van het koopkrachtpakket:
    - Ondersteuning van kwetsbare groepen;
    - Perspectief voor middengroepen;
    - Werken moet lonen.
- Vervolgens wordt uitgelegd waarom het normale koopkrachtinstrumentarium niet voldeed voor het opstellen van het pakket (samenhang koopkrachtcijfers 2022 en 2023, de grote spreiding in het effect van de hoge energieprijzen op de koopkracht van huishoudens en het feit dat koopkrachtontwikkeling niet laat zien hoeveel huishoudens in betaalbaarheidsproblemen kunnen komen).
- Er wordt ingegaan op de instrumenten die zijn gebruikt:
    - Koopkrachtboxplot voor 2022 en 2023;
    - Effecten van het pakket in specifieke gevallen (microvoorbeelden);
    - Het inkomenseffect van de stijgende energierekening en de mate waarin het kabinetsbeleid hiervoor compenseert;
    - Effecten van het pakket op het aantal huishoudens met betaalbaarheidsproblemen (stresstest CPB);
    - Effecten van het pakket op (kinder)armoede.

Agendapunt 6 – Kabinetsreactie IBO Vermogensverdeling

1. In de kabinetsreactie is een aantal passages geel gemarkeerd. Deze passages vergen nog politieke weging. De vraag hierbij is in hoeverre het kabinet zich normatief wil uitlaten over de vermogensongelijkheid in Nederland. Een ander punt betreft het in deze kabinetsperiode nog terugkomen op de schenk- en erfbelasting in het algemeen.

Kern en Advies

- Het IBO Vermogensverdeling is vlak voor het reces zonder kabinetsreactie naar de Kamer gestuurd. In uw aanbiedingsbrief staat vermeld dat zo is gehandeld omdat in augustus op basis van dit IBO naar de belasting op arbeid en vermogen wordt gekeken en dat de kabinetsreactie met Prinsjesdag volgt.
- Een IBO dient altijd vergezeld te gaan van een kabinetsreactie. Geen kabinetsreactie is dus geen optie.
- We adviseren u aan te geven dat u graag ziet dat de passages die politieke weging vergen blijven staan zoals ze nu zijn opgeschreven. U kunt aangeven dat het belangrijk is dat het kabinet een duidelijk standpunt inneemt over het maatschappelijk relevante onderwerp van vermogensverdeling. In de augustusbesluitvorming zijn enkele maatregelen genomen die enkele adviezen van het IBO rapport ter harte nemen, zoals ook aangegeven in de kabinetsreactie. De toon van de passages is in lijn met het gepresenteerde kabinetsbeleid.
- De terugvaloptie is het laten vervallen van de geel gearceerde passages.
- De commissie Financiën heeft verzocht om vrijdag (vandaag) bij de embargostukken voor de Miljoenennota ook de kabinetsreactie IBO Vermogensverdeling te willen ontvangen. Dit is vanwege het tijdstip van de MR (van vandaag) niet meer mogelijk wanneer er in deze politieke vierhoek nog wijzigingen worden aangebracht. Wij adviseren u de vierhoek om toestemming vragen om de kabinetsreactie maandag (19 september) als vertrouwelijke brief te delen ter inzage. Ambtelijk adviseren wij deze optie positief.
- Mocht het zo zijn dat er in deze politieke vierhoek niet wordt besloten tekst aan te passen, kan de kabinetsreactie na vaststelling in de MR onder embargo worden meegestuurd. In dat geval adviseren we u de vierhoek om toestemming vragen dit te doen.

Toelichting
Het betreft volgende drie passages uit de kabinetsreactie:

- Het kabinet ziet de zorgen in de samenleving over toenemende ongelijkheid. Er zijn groeiende zorgen over de hoge kosten van levensonderhoud, het vinden van een woning en het volgen van een studie.[1] De grootte van iemands vermogen is meer bepalend geworden in het wel of niet mee kunnen doen in de samenleving. De fiscale onevenwichtigheden spelen daarbij een belangrijke rol. Het kabinet is van mening dat hiermee de vermogensverschillen tussen groepen huishoudens te groot is geworden.
- Het kabinet onderschrijft het inzicht vanuit het IBO dat een scheve vermogensverdeling een dominant negatief effect heeft op kansengelijkheid. In een maatschappij met kansengelijkheid als belangrijk uitgangspunt is het moeilijk te verantwoorden dat een scheve vermogensverdeling leidt tot verschillen in mogelijkheden tussen groepen huishoudens in het volgen van onderwijs en verder studeren, het starten van een onderneming, het vinden van een woning en het opbouwen van een oudedagsvoorziening.
- Het kabinet komt volgend jaar ook terug op de andere geschetste beleidsrichtingen uit het IBO waaronder die met betrekking tot de schenk- en erfbelasting.

Agendapunt 7 – Vooruitblik gesprek sociale partners

Buiten reikwijdte

[1] Het SCP (2022) "Burgerperspectieven bericht 1 2022" gaat hier nader op in.

Buiten reikwijdte

Agendapunt 8 – Pillar II

Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing

1. Gerichte compensatie via de energierekening

A. Prijsplafond

Aanleiding

- De energieprijzen zijn sterk toegenomen waardoor er veel onzekerheid is over de koopkrachteffecten hiervan op kwetsbare huishoudens. Daarom is er een koopkrachtpakket voor 2023 van 15 miljard euro om de energiekosten zoveel mogelijk te compenseren. Dit pakket richt zich op reguliere koopkrachtmaatregelen zoals verhoging van de huur- en zorgtoeslag alsmede verlenging van de energietoeslag. De wens is daarnaast om ook nog te kijken of huishoudens in de lage- en middenklasse met een hoge energierekening of slecht geïsoleerd huis gericht gecompenseerd kunnen worden. De reguliere maatregelen zijn namelijk niet geschikt om op fluctuerende energieprijzen te reageren.
- Politiek is afgesproken dat wordt verkend of een gerichte tegemoetkoming binnen de energierekening voor kwetsbare huishoudens uitvoerbaar is vanaf januari 2023. Hiervoor is budget gereserveerd (€700 mln) en hierbij is afgesproken dat er geen taboes bestaan en de opdracht te kijken wat er wel kan, waarbij expliciet is afgesproken dat er in elk geval naar een bijzonder tariefplafond wordt gekeken.[1]
- Op Europees niveau worden ook verschillende maatregelen uitgewerkt. Zo wordt mogelijk de Europese wet- en regelgeving over prijsregulering versoepeld waardoor wellicht meer ruimte komt voor een generiek prijsplafond zolang de besparingsprikkel blijft. Ook wordt een inframarginale heffing en een solidariteitsheffing verkend. Dit levert mogelijk extra inkomsten op dat uitgegeven kan worden aan compensatie via de energierekening, maar is zeer onzeker.
- Parallel wordt onderzocht welke mogelijkheden er bestaan om afsluitingen komende winter (1 oktober 2022 – 31 maart 2023) te voorkomen, vooruitlopend op het in werking treden van de koopkrachtmaatregelen en gerichte compensatie via de energierekening.
- In de notitie worden de verschillende opties nader toegelicht. Hierbij is uitgewerkt wat wanneer uitvoerbaar is en wat de verschillende voor- en nadelen van de varianten zijn.
- Indien er niet wordt gekozen voor een van deze opties is de terugvalopties een verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting. De doelmatigheid en doeltreffendheid van de verschillende varianten moet dus in de eerste plaats worden afgezet tegen dit alternatief, maar ook tegen de uitlegbaarheid van de gemaakte keuzes.

1. *Vindt de vierhoek een prijsplafond wenselijk? Zo ja, welke van onderstaande varianten?*
2. *Per wanneer kan deze variant worden ingevoerd (uitvoerbaarheid)?*
3. *Indien wenselijk en uitvoerbaar, komt een prijsplafond naast of gedeeltelijk in plaats van het augustuspakket? Zo ja, alleen de maatregelen in de EB of ook de overige maatregelen?*
4. *Indien niet wenselijk of uitvoerbaar, is de terugvaloptie voor de reservering (700 mln. euro) een verhoging van de belastingvermindering in de energiebelasting. Eventuele andere opties voor de reservering en eventuele extra opbrengsten uit de solidariteitsheffing en inframarginal cap zijn.*

[1] In augustusbrief: *Een deel van het budget (ruim 700 miljoen euro) wordt gereserveerd voor gerichte steun via de energierekening. Er wordt op dit moment onder andere een tariefplafond verkend waarbij de steun via de energierekening wordt gericht op huishoudens die door het regulier instrumentarium te weinig worden bereikt.*

a. *Vaste belastingvermindering energiebelasting verhogen*
b. *Variabele energiebelasting verlagen*
c. *BTW op energie verlagen*
d. *Andere koopkrachtinstrumenten*

	aantal huishoudens (x mln)	gas verbruik gecompenseerd	elektriciteitsverbruik gecompenseerd	prijsplafond	Ruwe inschatting relatieve kosten*	Percentage 40% laagste inkomens bereikt
1. Generiek prijsplafond huishoudens en bedrijven	Alle huishoudens + bedrijfsleven (excl. grootverbruikers)	Alles	Alles	PM	€31 mld	100%
2. Generiek prijsplafond huishoudens: voorstel PvdA\GL	Alle huishoudens	tot 1500 m3	tot 3300 kwh	niveau jan 2022	€11,1 mld	100%
3. Prijsplafond huishoudens maximum verbruik	Alle huishoudens	tot 700 m3	tot 1650 kwh	PM	€7,6 mld	100%
4 Prijsplafond WOZ-waarde <355.000 (NHG)	4,8	Alles	Nee	PM	€4,9 mld	81%
5 *Gericht prijsplafond:* WOZ-waarde < 300.000 i.c.m. energielabel GFE	0,8	Alles	Nee	PM	€0,8 mld	71%

*NB: Bovenstaande tabel geeft een grove inschatting van de kosten van een tariefplafond. Om tot een stabiele prijs voor huishoudens te komen varieert de omvang van de subsidie met de gasprijs op de markt. Hier is gerekend met een verschil tussen plafond en marktprijs van €1 compensatie per m3 gas en €0,2 compensatie per KWh. **Bovenstaande tabel is dus nog geen feitelijke raming van de kosten van verschillende varianten van het tariefplafond maar geeft wel goed het relatieve verschil in budgettaire omvang aan. Bij een tariefplafond zijn de budgettaire kosten afhankelijk van de hoogte van het tarief en de daadwerkelijke prijsontwikkeling. Deze inschatting en het bepalen van het niveau van het prijsplafond zal bij nadere uitwerking moeten worden gemaakt.**

De afbakening maakt sterk uit voor de omvang van compensatie, van het aantal huishoudens, de budgettaire kosten en de uitvoerbaarheid. In de eerste variant worden ook bedrijven meegenomen, wat de kosten aanzienlijk verhoogt. In de eerste twee varianten is geen sprake van een afbakening binnen de groep huishoudens. Er is nog geen goede inschatting waarmee valt te zeggen of dit bedrag afdoende is, gelet op de onzekerheid in de ontwikkeling van de gas en elektriciteitsprijzen de komende maanden.

- Bij een tariefplafond zijn de kosten dus afhankelijk van de ontwikkeling van de energieprijzen, het aantal huishoudens en hun verbruik. Gegeven het beschikbare budget is dus sowieso een scherpe afbakening nodig. Bij verdere uitwerking zal een gedetailleerdere inschatting moeten worden gemaakt van de kosten en de risico's hierbij. Ook is in bovenstaande berekening geen onderscheid gemaakt tussen huishoudens met een vast en variabel contract, ook hier zal bij verdere uitwerking naar moeten worden gekeken.

- NB: Energieleveranciers geven aan dat zij per 1-1-2023 een vaste vergoeding (kWh/m3) aan huishoudens kunnen uitkeren indien deze groep vooraf is afgebakend door een derde partij, maar dat een tariefplafond per 1 januari 2023 onuitvoerbaar is. Om met zekerheid te kunnen of en wanneer een tariefplafond ingevoerd kan worden, is nog verdere verkenning door leveranciers nodig. Het is onduidelijk of dit afgedwongen zou kunnen worden door de prijzen(nood)wet.
- Verschillende afbakeningen hebben juridische en uitvoeringsrisico's, zoals hieronder geschetst. Deze zullen moeten worden meegenomen in de politieke weging en zullen bij verdere uitwerking van een of meerdere afbakeningen, nader in beeld worden gebracht, ook wat betreft de haalbaarheid van invoering per 1-1-2023.

Kern

1. Hoe wordt het tariefplafond afgebakend

- Belangrijk onderdeel is de gerichtheid van de maatregel en de politieke keuze waarop de groep 'kwetsbare huishoudens' wordt afgebakend; op basis van gebruik, draagkracht of energetische waarde van de woning. In **tabel 2** staat een overzicht van alle onderzochte opties waar uiteindelijk bovenstaande vijf varianten vanuit gekozen zijn. Hieronder wordt een korte appreciatie van die varianten gegeven.

(1) De meest brede variant van een tariefplafond zou inhouden dat alle huishoudens én bedrijven met een contract bij de energieleverancier gecompenseerd worden d.m.v. een tariefplafond voor al het energieverbruik. Bedrijven die direct op de groothandelsmarkt handelen vallen hiermee buiten het plafond. Deze variant is zeer ongericht, aangezien het ook huishoudens en ondernemers helpt die de hogere energierekening kunnen dragen. Hierdoor zullen de budgettaire kosten toenemen. Daarnaast vermindert dit de noodzakelijke besparingsprikkel voor bedrijven en huishoudens, afhankelijk van hoe hoog het prijsplafond wordt gesteld. Ter illustratie: bedrijven meenemen (naast huishoudens) is 20 miljard euro per 1 euro subsidie voor m3 gas en 0,2 euro per kWh elektriciteit en dus zeer kostbaar. Daar staat tegenover dat de Nederlandse concurrentiepositie mogelijk afneemt als andere landen wel een generiek prijsplafond instellen voor huishoudens én bedrijfsleven. Daarnaast kan dit de roep om specifieke steunmaatregelen voor het bedrijfsleven verminderen.

(2) Een generiek tariefplafond zoals het voorstel van GroenLinks/PvdA, voor een groot deel van het energieverbruik van de huishoudens is minder breed dan variant 1 maar ook ongericht. Hoewel het voordeel is dat dit alle huishoudens helpt, betekent dit ook dat huishoudens die de hoge energieprijzen wel kunnen dragen (omdat deze een hoog inkomen/vermogen hebben of in een energiezuinig huis wonen) steun ontvangen, waardoor de maatregel afhankelijk van de hoogte van het tariefplafond en de energieprijzen al snel tientallen miljarden euro's kan kosten. Daarnaast is het prijsplafond in deze variant relatief laag gelegd (prijzen januari 2022), waardoor de prijsprikkel om energie te besparen wordt beperkt (maar nog altijd boven het niveau van voor de prijsstijging komt te liggen) en de budgettaire kosten hoog kunnen zijn.

(3) Een scherper maximum verbruik voor het tariefplafond is doelmatiger dan optie 1 en 2. Het heeft als voordeel dat het zich richt op een beperktere hoeveel gas wat vergoed wordt, waardoor er voor de meeste huishoudens nog steeds een hele sterke besparingsprikkel is over het overige deel van het verbruik. Omdat het nog steeds alle huishoudens betreft die de eerste 700 m3 gas en 1650 kWh elektriciteit voor een lagere prijs (tariefplafond) krijgen, is deze maatregel ongericht wat betreft draagkracht en energiezuinigheid van de woning. Met deze hoeveelheden gas en elektra wordt wel gerichter gestuurd op de basisbehoefte van het energieverbruik.

(4) Compensatie o.b.v. WOZ-waarde. Voor het afbakenen van huishoudens naar **draagkracht** lijkt een afbakening op **basis van inkomen** een voor de hand liggende keuze. Deze optie is echter op korte termijn **niet uitvoerbaar.** De Belastingdienst kan door het ontbreken van een systeem geen vertaling maken van de inkomensgegevens op basis van BSN-nummer naar een huishoudinkomen op adresniveau voor in ieder geval de jaren 2023 en 2024. Onduidelijk is nog wanneer dit wel kan. Een **alternatief op korte termijn is om draagkracht af te bakenen door middel van de hoogte van de WOZ-waarde van de woning. Door het hanteren van de WOZ-waarde compenseer je een gerichtere groep dan bij een generiek tariefplafond.** Er zijn echter ook verschillende nadelen van deze afbakening, bijv. dat WOZ-waarden locatie specifiek zijn en kamerverhuur binnen een groot pand buiten de afbakening valt. Deze WOZ-waarde is te raadplegen via het Kadaster (voor in ieder geval t-2). Er kan worden gekozen om aan te sluiten bij een bestaande objectieve grens, zoals de NHG-grens van 355.000. Wanneer de NHG-grens wordt gehanteerd betekent dit dat meer dan 80% van de huishoudens in de onderste twee inkomenskwintielen onder de regeling vallen.

(5) Compensatie o.b.v. WOZ-waarde én slechte energielabels (draagkracht én energetische kwaliteit woning). Daarnaast is het nog gerichter om de maatregel te richten op huishoudens die wonen in een woning met een slecht energielabel, aanvullend op de afbakening o.b.v. draagkracht. In de tabel is uitgegaan van energielabel G, F en E, maar ook label D zou hier eventueel onder kunnen vallen. Hoe gerichter de afbakening hoe groter het bedrag dat per huishouden beschikbaar is. Echter, dit kan mogelijk ook leiden tot meer juridische en uitvoeringsriscio's. **Het energielabel geeft aan wat de energetische kwaliteit is van de woning op het moment dat het label wordt afgegeven en laat daarmee zien hoe energiezuinig of onzuinig een woning is.** Er wordt hiermee geen rekening gehouden met kenmerken van het huishouden en gebruik (bv. grootte en samenstelling van het huishouden en stookgedrag), terwijl deze kenmerken ook een belangrijke impact hebben op het energieverbruik en daarmee de hoogte van de energierekening. Het is echter een (politieke) vraag op welke groep huishoudens de maatregel gericht moet zijn: de groep huishoudens met een hoge energierekening of de groep huishoudens die wonen in een woning van slechte energetische kwaliteit. Voor de eerste groep is het energielabel een minder gerichte indicator, voor de tweede groep kan het energielabel wel geschikt zijn. Daarbij zal in veel gevallen het label geen goede weergave zijn van de huidige situatie, aangezien het label 10 jaar geldig is en het goed kan zijn dat een woning sinds het labelen verduurzaamd is. Er spelen bovendien uitvoeringsvragen, zoals het feit hoe op korte termijn huizen waarvoor geen energielabel is afgegeven wel een energielabel beschikbaar komt: voor veel koopwoningen (54%) en private huurwoningen (34%) is nog geen energielabel bekend In de afbakening. Ook is er nog geen uitvoerder gevonden voor deze regeling.

Tabel 2 schetst hieronder andere opties die ook onderzocht zijn maar niet voorliggen omdat de afbakeningsgegevens niet gebruikt kunnen worden of alleen maar nadelen kent. Deze worden in de bijlage verder toegelicht.

Tabel 2: afbakening en mogelijkheden gebruik gegevens

Voorstel nummer	Afbakening	Gegevens voor gebruik energieleveranciers	Op welke groep gericht	Wie?	Gerichtheid	Andere overwegingen
I.	**Voorgelegde varianten**					
1	Algeheel prijsplafond	Ja	Alle huishoudens én bedrijven	Leveranciers	Heel ongericht (niet op draagkracht en slecht geïsoleerd), slechte besparingsprikkel	.
2	**Generiek prijsplafond: Voorstel GL/PvdA**	Ja	Alle huishoudens, gebruik tot 1500 m3 en 3300 kWh, tarieven januari 2022	Leveranciers	Ongericht (niet op draagkracht en slecht geïsoleerd), weinig besparingprikkels	
3	**Gedeeltelijk prijsplafond: maximum verbruik**	Ja	Alle huishoudens, gebruik tot 700 m3 en 1600 kWh	Leveranciers	Ongericht w.b. draagkracht en isolatie, gerichter gestuurd op noodzakelijkverbruik. Hierdoor grotere besparingsprikkel.	
4	**Gedeeltelijk prijsplafond: WOZ-waarde <355.000 euro**	Ja	Alle huishoudens met een WOZ tot bepaald maximum	Kadaster	Matig verband met inkomen en vermogen (bij koopwoningen)	Mogelijk wet WOZ aanpassen om gegevens te hebben
5	**Gericht prijsplafond WOZ-waarde <300.000 i.c.m. energielabel GFE**	Ja	Alle huishoudens met een WOZ tot bepaald maximum én alle huishoudens in woningen met een slechte energetische waarde	Kadaster	Matig verband met inkomen en vemogen, gericht wat betreft energetische waarde. Slechte indicator wat betreft verbruik. (Bij totaal verbruik zijn ook o.a. grootte huishouden, gedrag en m2 huis belangrijk)	In korte tijd veel energielabels aanvragen. Kwaliteit oude labels minder dan nieuwe.
Alternatieven voor afbakening draagkracht						
X	Inkomen direct	**Nee (ook niet op 1-1-2024)**	Huishoudens met laag inkomen	Belastingdienst	Kan heel gericht op lage inkomens. Geen vermogen	Op korte termijn niet uitvoerbaar
X	Alle sociale huur + WOZ <200.000	**Nee. WOZ-waarde beschikbaar, maar niet alle sociale huurwoningen bekend**	Alle huishoudens in een sociale huurwoning + overige huishoudens tot €200.000	Kadaster PM	Meer gericht dan alleen op WOZ-waarde	Rechtsgrondslag, niet alle private huurders bekend
X	Zorgtoeslag	**Nee (ook niet op 1-1-2024)**	Alle zorgtoeslagontvangers	Toeslagen	Niet uitvoerbaar. Gegevens per definitie onvolledig.	

2. Hoe zou de maatregel worden uitgevoerd en wanneer kan deze worden ingevoerd?

De maatregel werkt als volgt voor **uitvoerder**s en **energieleveranciers**:

- Een uitvoerder beheert de dataset o.b.v. huishoudens worden afgebakend als kwetsbaar (niet nodig bij opties 1, 2 en 3)
- Leveranciers ramen de voorschotten die zij nodig hebben o.b.v. gegevens van die huishoudens
- Uitvoerder maakt een voorschot voor de subsidie voor leveranciers over per kwartaal/halfjaar en doet de terugvordering
- Leveranciers berekenen het tariefplafond door aan de kwetsbare groep huishoudens of aan alle huishoudens met een contractprijs onder het tariefplafond, afhankelijk van de gekozen variant
- Uitvoerder doet een wettelijke controle van de ca. 60 individuele subsidiebesluiten.
- Uitvoerder doet de bezwaar- en beroepsmogelijkheden van leveranciers en/of voor huishoudens (voor huishoudens niet nodig bij opties 1, 2 en 3)

- Er is een **'proof of concept' applicatie** waarmee aangetoond is dat het uitvoerbaar is om een dataset te ontwikkelen en te beheren die de gegevens, indicatoren en adressen, koppelt. Deze kent zowel de mogelijkheid om handmatig adressen op te vragen, als de optie om adressen

geautomatiseerd te checken. Wel moet juridisch geregeld worden dat de benodigde gegevens daadwerkelijk gedeeld/gebruikt kunnen worden.

- Het **individuele subsidiebesluit** ligt op niveau van de leveranciers en niet op die van individuele huishoudens, omdat de subsidie ook door de leveranciers ontvangen wordt. De subsidietoekenning (het besluit) is dan gebaseerd op 'het verlies' dat leveranciers hebben geleden door het verlenen van een tariefplafond. Het besluit richt zicht dus niet op huishoudens en bevat ook geen afweging m.b.t. welke huishoudens voor een korting in aanmerking komen. De controle van het subsidiegebruik evenals de klantrelatie vindt daarmee ook alleen plaats bij de ca. 60 leveranciers. Ambtelijk wordt nog betwist of deze systematiek voldoet aan het Tijdelijke Steunkader Oekraïne van de Europese Commissie. Hiervoor kan mogelijk de **Landsadvocaat gevraagd worden voor verder juridisch advies** of meegenomen worden met de Nederlandse input op Europees niveau. Ook wordt ambtelijk betwist dat het uit elkaar knippen van de subsidieketen de aanspreekbaarheid op de kwaliteit van de gebruikte data en de toepassing in het subsidiebesluit betekenisvol van elkaar zou scheiden.
- Het **beheren van de database** zou juridisch los moeten worden gezien **van het verstrekken van subsidies** aan energieleveranciers voor het splitsen van onderstaande uitvoeringstaken (1 vs. 2 t/m 4). Het beheren van de database waarvan wordt vastgesteld welke huishoudens een tariefplafond krijgen kan dan gedaan worden door een andere uitvoerder dan de uitvoerder die de subsidies aan de energieleveranciers verleent. **Bij opties 1,2 en 3 is het losknippen minder relevant omdat dan taak 1 vervalt.** Ambtelijk wordt op dit moment nog betwist of deze uitvoeringstaak daadwerkelijk los kan worden gezien van andere uitvoeringstaken omdat de verstrekking van de subsidies enigszins correleert met de output van de database. Aan de andere kant dienen de subsidies als een tegemoetkoming van het 'verlies' wat leveranciers zouden maken en staat dit los van de afbakening van de huishoudens die een korting krijgen. Bij dit laatste punt is het dan weer de vraag of deze systematiek voldoet aan het Tijdelijke Steunkader Oekraïne van de Europese Commissie (zie punt hierboven). Volgens RVO is de gangbare lezing van de ABW is dat het bestuursorgaan die het besluit effectueert, ook integraal verantwoordelijk is en aanspreekbaar op de kwaliteit en inhoud van de gebruikte data.
  Het grootste **knelpunt** in de uitvoering vormt op dit moment de klachten van huishoudens die geen tariefplafond krijgen maar er wel recht op menen te hebben. Idealiter wordt hiervoor een speciaal loket opgericht. Hier. Aandachtspunt hierbij is nog geen uitvoerder voor in zicht. dat degenen die bezwaarprocedures kunnen starten zijn louter de energieleveranciers gegeven dat zij de subsidie ontvangen. Ook problematisch is dat de voorgestelde datasets niet overlappen met de subsidie doelgroep (bijvoorbeeld VVE's of huizen die niet in de WOZ database voorkomen of geen energielabel hebben). De energiemaatschappij zou daar dan geen korting mee kunnen verrekenen en een traceerbaar spoor voor de bepaling van de subsidie zou ontbreken. Dat is niet oplosbaar in deze variant.

Uitvoeringsstap/uitvoerder	Belastingdienst	RVO	UWV
1. **Beheer en ontwikkelen dataset (alleen nodig bij opties 4 en 5)**	Nee, nu te onduidelijk wat database behelst. Tevens gebrek aan capaciteit.	Niet mogelijk indien RVO verantwoordelijk wordt voor gebruik en beheer dataset	Onduidelijk
2. **Overmaken subsidie naar leveranciers**	Nee, minimaal 2 jaar nodig voor nieuwe toeslag/belasting	**Alleen bij opties 4-5**: Niet mogelijk indien RVO verantwoordelijk wordt voor gebruik en beheer dataset	Alleen indien expertise op energiedomein beschikbaar wordt gesteld, bijv. door RVO

3.	**Wettelijke controle van de ca. 60 individuele subsidiebesluiten**	Geen fiscale taak.	**Alleen bij opties 4-5:** Niet mogelijk indien RVO verantwoordelijk wordt voor gebruik en beheer dataset	Alleen indien expertise op energiedomein beschikbaar wordt gesteld, bijv. door RVO
4.	**Uitvoeren van de bezwaar- en beroepsmogelijkheden**	Nee, geen capaciteit	**Alleen bij opties 4-5:** Niet mogelijk indien RVO verantwoordelijk wordt voor gebruik en beheer dataset	Wel van energieleveranciers. Niet van huishoudens. En mits aanvullende capaciteit of prioriteitstelling. Geen expertise op energiedomein in huis.

B. Dekking, waaronder solidariteitsheffing en inframarginal cap

5. Wil de vierhoek het principe vaststellen aanvullende maatregelen te dekken uit de nog onzekere opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap? Indien aanvullende maatregelen worden aangekondigd voordat de opbrengst van de solidariteitsheffing en inframarginal cap voldoende zeker is, is een placeholder nodig om de dekking te verzekeren. 6. Wil de vierhoek nog alternatieven dekkingsopties in kaart brengen voor aanvullende maatregelen?

Conform de begrotingsregels moeten evt. nieuwe maatregelen gedekt worden. Daarvoor zijn een aantal mogelijkheden:

1. Herschikking binnen het bestaande koopkrachtpakket. Indien gekozen wordt voor een andere vormgeving van maatregelen om hogere energiekosten te compenseren, ligt het in de reden om elementen uit het bestaande pakket te halen om overcompensatie te voorkomen. Dat gaat direct op de energierekening gericht om 4,7mld en de reservering van 700mln. In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de budgettaire opbrengst wanneer de in augustus afgesproken verlaging van de energiebelasting en brandstofaccijnzen voor 2023 wordt teruggedraaid. Zie daarnaast bijlage 1 voor het laatste overzicht van de maatregelen uit het augustuspakket zoals gaat worden gepubliceerd in de Miljoenennota 2023.

2. De EC komt met de verordening dat er een solidariteitsheffing op fossiele bedrijven en een inframarginal cap op energieproducenten met overwinsten. Deze middelen dienen te worden ingezet om huishoudens te compenseren. Het pakket aan maatregelen dat door de EC is gepubliceerd brengt naar verwachting extra inkomsten voor lidstaten met zich mee, die als 'placeholder' in de dekkingsplaat kunnen worden opgenomen. Het voorstel bestaat uit twee elementen:

    - *Een verplichte solidariteitsheffing:* De Europese Commissie stelt een verplichte solidariteitsheffing op basis van de winst van olie- en gasbedrijven voor. Het huidige voorstel laat naar verwachting voldoende ruimte om een dergelijke verplichte heffing naast de verhoging van de Nederlandse Mijnbouwheffingen te laten bestaan. De budgettaire opbrengst bedraagt naar verwachting enkele honderden miljoenen. Deze inschatting is met veel onzekerheden omgeven, omdat de fiscale winst van 2021 (relevant voor de vergelijking) en die van 2022 (hoogte van overwinst) nog niet bekend zijn. Daarbij hebben mogelijk belastingplichtigen handelingsperspectief om het effect van de heffing gedeeltelijk te mitigeren.
    - *Een cap op infra-marginale energieprijzen:* Het voorstel verplicht lidstaten om de marktopbrengsten (=inkomsten) voor producenten van elektriciteit geproduceerd door middel van inframarginale technologiën te maximeren met een prijs op 180 euro/MWH. Elektriciteitsproducenten die kolen en gas gebruiken zijn uitgezonderd. De omvang van de budgettaire opbrengst is zeer onzeker en hangt sterk af van de ontwikkeling van de p en de q. Daarnaast is veel elektriciteit verkocht in lange termijn contracten, die een veel lagere prijs kennen dan de huidige spotprijs. NB. deze maatregel is vooralsnog niet uitvoerbaar voor Nederland.

3. In aanvulling op de verhoging van het cijnstarief in de Mijnbouwwet die is afgesproken in augustus (ingeboekte budgettaire opbrengst is € 2,8 miljard voor de jaren 2023 en 2024), kan een verdere verhoging van het tarief extra inkomsten opleveren (orde grootte € 0,5mld.). De juridische haalbaarheid van hogere tarieven vergt nadere toetsing bij de Landsadvocaat.

4. Er bestaat op dit moment onzekerheid over deze extra inkomsten vanuit de verordening. Daarnaast is de som van 1 en 2 mogelijk onvoldoende om de extra maatregelen te dekken. Het resterende dekkingstekort kan dan 50/50 wordt opgehaald uit hogere aof-premies en een hoger vpb-tarief. Er kan ook worden gekozen voor verkorten van de schijfgrenzen in de vpb. Ter indicatie: een verdere verhoging van het tarief 1e vpb-schijf van 19% naar 20% geeft een budgettaire opbrengst van 403 mln. in 2023 en een verhoging naar 21% een budgettaire opbrengst van 806 mln. Zie ook tabel 1. Verhoging van de Vpb kan ook tijdelijk.

Tabel 1 – Budgettaire opbrengst terugdraaien fiscale maatregelen energiepakket augustus en verhogen vpb-tarief (in € mln. + = saldo verbeterend/lastenverzwarend)						
Maatregelen	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**Struc**
Tarief eerste schijf VPB naar 20%	403	403	403	403	403	403
Tarief eerste schijf VPB naar 21%	806	806	806	806	806	806
Tarief hoogste schijf VPB naar 26.8%	884	884	884	884	884	884
Verlaging brandstofaccijns 2023 terugdraaien	1204	0	0	0	0	0
Verlaging energiebelasting (EB) terugdraaien, exclusief reservering compensatie energierekening	4772	0	0	0	0	0

Bijlage A. Prijsplafond

1. Afbakening tariefplafond
a. Algemene uitgangspunten tariefplafond
b. Generiek tariefplafond?
c. Afbakening draagkracht
d. Afbakening (noodzakelijk) energieverbruik
e. Wie voert afbakening uit?
f. Budgettaire aspecten hoogte tarief en afbakening

2. Uitvoering energieleveranciers, subsidies en per wanneer?
a. Welke uitvoeringstaken zijn er?
b. Wat kunnen energieleveranciers per wanneer?
c. Wat (kunnen) uitvoerders subsidie per wanneer?

3. Alternatieve vormgeving
a. Tariefsubsidie (per m3/KWh of vaste subsidie)
b. Inkomensafhankelijke compensatie EB

1. Afbakening tariefplafond

a. Algemene uitgangspunten tariefplafond

- De gedachte achter een prijsplafond op gas is om zowel direct de kosten van gasverbruik voor huishoudens te verminderen als ook zekerheid te bieden. Een plafond, in tegenstelling tot een subsidie of belastingvermindering, betekent namelijk dat huishoudens in elk geval weten wat de bovengrens is van de prijs die zij betalen.
- Gegeven dat er minder gastoevoer vanuit Rusland is en je (ook vanuit klimaatoverwegingen) wilt dat huishoudens gas besparen, is een randvoorwaarde dat een eventueel tariefplafond niet te laag wordt gesteld en idealiter ook dat de maatregel gericht is op de groepen die ondersteuning nodig hebben.
- Daarnaast is het van belang dat maatregelen de prikkel om je huis te isoleren niet wegneemt. Daarom wordt de maatregel idealiter tijdelijk vormgegeven en wordt er flankerend gestimuleerd om de woning te verduurzamen.

b. Generiek tariefplafond of bijzonder tariefplafond

- Een tariefplafond betekent dat wettelijk wordt geregeld dat er voor een afgebakende groep een prijsplafond voor de gasprijzen wordt gehanteerd waarmee voor deze huishoudens zekerheid ontstaat over de prijs die nu ontbreekt.
- EU regelgeving staat normaliter generieke prijsregulering toe als deze:
    - 1) gericht is op een afgebakende groep energiearme en/of kwetsbare huishoudelijke afnemers en/of als deze
    - 2) tijdelijk is, er geen volledige mededinging bestaat op de energiemarkt en het prijsplafond gericht is op huishoudelijke afnemers en micro-ondernemingen die niet profiteren van eventuele prijsregulering gericht op energiearme en/of kwetsbare huishoudelijke eindafnemers.
- Momenteel wordt over deze regelgeving op Europees niveau gesprekken over gevoerd. Zo wordt mogelijk de Europese wet- en regelgeving over prijsregulering versoepeld waardoor wellicht meer ruimte komt voor een generiek prijsplafond zolang de besparingsprikkel blijft.
- Kijkend naar de huidige regelgeving dient Nederland zich te houden aan criterium 1 en een afbakening van 'kwetsbare/energiearme huishoudens' wat betreft energieprijzen vorm te geven. Nederland heeft namelijk geen fysieke tekorten van elektriciteit en/of gas en met circa 60 marktpartijen is er wel sprake van mededinging op de energiemarkt.
- Het is aan lidstaten zelf om de criteria voor "kwetsbare afnemers" vast te stellen. Een richtlijn hierbij is dat het concept "kwetsbare afnemers" kan bestaan uit inkomensniveaus, het percentage dat energie-uitgaven vormen van het besteedbare inkomen, de energie-efficiëntie van huizen, kritieke afhankelijkheid van elektrische apparatuur om gezondheidsredenen, vanwege leeftijd of andere criteria.

- Vanuit zekerheid voor huishoudens en gerichtheid voor kwetsbare groepen is een tariefplafond de voorkeursoptie. Het voorkomt dat er continu nieuwe koopkrachtmaatregelen moeten worden bedacht om de verhoogde gasprijzen te compenseren.
- Tegelijkertijd zijn er ook belangrijke aandachtspunten. Het plafond moet gericht zijn en het moet uitvoerbaar zijn. Daarnaast moet het plafond zeker niet te laag zijn omdat er voldoende prikkel moet blijven voor energiebesparing. Ten slotte is dit een maatregel waarmee sterk ingegrepen wordt in de marktordening. Indien leveranciers energie onder de kostprijs moeten verkopen dan zullen zij gecompenseerd moeten worden om de financiële risico's en de kans op faillissementen te verminderen. Dit is geen wettelijk vereiste.

c. Afbakening draagkracht

- Voor huishoudens die kwetsbaar zijn en dus onder de regeling zouden vallen is er nog geen afgebakende definitie (zoals in België het geval is). Hieronder verschillende mogelijkheden om draagkracht af te bakenen.

i. Direct op inkomen

- Een logische proxy voor draagkracht is het inkomen van bewoners van een adres. Indicaties van inkomen kunnen aangeleverd worden door de Belastingdienst, Toeslagen of het UWV.
- Op welke groep gericht?
    - De Belastingdienst stelt inkomens definitief vast na afloop van het belastingjaar. Om onzekerheid (zoals bij toeslagenstelsel) te voorkomen zal dus aangesloten moeten worden op een zogenaamde t-2-systematiek. Dit betekent dat wordt toegekend op basis van het inkomen van twee jaar geleden. Dit is ook onderzocht voor een verbetering van het toeslagenstelsel, met de conclusie dat hierbij 345 duizend huishoudens een extra vangnet nodig zou hebben om betalingsproblemen te voorkomen.
    - Het UWV kent de inkomens van personen uit loon en verzekeringen. Inkomen uit vermogen en ondernemerschap zijn niet bekend. Dit maakt het moeilijk om een goed beeld te krijgen van het inkomen. Daarnaast is er geen koppeling met huishoudens in de gegevens van het UWV, in tegenstelling tot Toeslagen. Wel kan gekozen worden voor een doelgroep op basis van kenmerken (ontvangers van bijstand of WW o.i.d.). Het is echter zeer de vraag in hoeverre dit de beoogde doelgroep is. Daarnaast kan dit de armoedeval doen vergroten.
    - [PM uitwerking variant Eneco]

ii. WOZ-waarde alle woningen

- Als een proxy voor draagkracht kan indien inkomen direct niet lukt ook middels een WOZ waarde afbakening zorgen dat de maatregel zich meer richt op lagere inkomens (en vermogens)
- Op welke groep gericht?
    - Een andere manier om naar de gerichtheid te kijken is door te kijken hoeveel procent per inkomensdeciel zou worden geholpen. Onderstaande tabel laat zien dat bij een afbakening van €300.000 ongeveer de helft van de huishoudens hieronder zou vallen, waarvan 75% van de laagste kwintiel, twee derde van tweede kwintiel en 15% dan hoogste kwintiel.

Aantal huishoudens per inkomstenkwintiel

	WOZ<=200k	200k<WOZ<=250k	250k<WOZ<=300	300k<WOZ<=350k	WOZ>350k	Totaal
1ste	570	360	240	130	240	1550
2de	400	340	290	190	330	1550
3de	230	280	300	240	490	1550
4de	110	180	260	270	740	1550
5de	30	70	130	180	1140	1550
Totaal	1340	1230	1220	1010	2930	7730

- Zijn de gegevens beschikbaar?
    - De WOZ-gegevens kunnen beschikbaar worden gesteld voor deze maatregel door een aanpassing van het Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet waardering onroerende zaken bij het Eindejaarsbesluit (EJB) 2022. Dit vergt op korte termijn een besluit om nog mee te kunnen lopen in het EJB 2022.
    - Het is ook mogelijk om de WOZ-waarden te benutten die in 2022 naar de belanghebbenden zijn gestuurd in plaats van 2023. Het voordeel hiervan is dat de bezwaartermijn al is verstreken. De verwachting is dat er anders een toename zal zijn aan bezwaarschriften rondom de te bepalen woz-grens.

iii. Sociale huur + (WOZ waarde) Mogelijk wordt enkel een proxy als WOZ waarde gezien als te ongericht. Alternatief hierbij zou zijn om in elk geval alle sociale huurder (huur tot liberalisatiegrens) onder de regeling te laten vallen plus nog alle andere woningen met een WOZ waarde tot (bijv.) € 200.000.

- Op welke groep gericht?
- De reikwijdte van de regeling is alle woningen met een woz-waarde beneden een nader te bepalen grens en ieder huishouden met een huur onder de liberalisatiegrens (€ 763,47). Bij woningcorporaties gaat het om 95% van circa 2,4 miljoen huurwoningen. Het is niet mogelijk om de resterende 5% met een huur boven de liberalisatiegrens uit te zonderen. Er zijn circa 300.000 huurwoningen onder de liberalisatiegrens bij particuliere verhuurders (exacte cijfer vergt nog een check).
- Indien huurders geen onderdeel zijn van de initiële afbakening, kunnen ze door een huurcontract in te dienen alsnog onder de regeling vallen. De vormgeving hiervan moet nog nader uitgewerkt worden.
    - Onderstaande figuur laat zien dat je door je te richten op de sociale huur gerichter richt op de laagste inkomens dan enkel op WOZ. Met enkel de sociale huur heb je ca 80% van laagste kwintiel en meer dan de helft van tweede kwintiel, terwijl de hoogste twee kwintielen erg beperkt zijn.
    - Door alle woningen met een WOZ tot €200.000 er aan toe te voegen voeg je nog een groep van 350.000 huishoudens toe, waarvan 150.000 tot de laagste twee inkomenskwintielen behoren.

Aantal huishoudens per inkomstenkwintiel

	Soc. huur	WOZ<=200k excl. soc. huur	Totaal
1ste	1.230	40	1550
2de	800	110	1550
3de	400	110	1550
4de	200	60	1550
5de	70	20	1550
Totaal	2.690	350	7730

Zijn de gegevens beschikbaar?

- De adressen van sociale huurwoningen bij particuliere verhuurders zijn niet bekend, omdat er geen inzicht is in de huurcontracten. De huidige inschatting is dat dit de regeling dusdanig kan compliceren dat er beter enkel op WOZ waarde voor draagkracht kan worden afgebakend.
- Het Kadaster levert de adressen van alle woningen onder de woz-grens. Het is daarnaast mogelijk om al het bezit van woningcorporaties ook aan te leveren. Het mogen delen van deze gegevens vergt nog juridische toetsing. Het Kadaster heeft in een recent onderzoek naar grondposities alle adressen van woningen in corporatiebezit geïdentificeerd op basis van de rechtspersonen van de corporaties.
- Op basis van de verantwoordingsgegevens van corporaties is bekend dat 95% hiervan sociale huurwoningen zijn en 5% vrije sector huurwoningen. Het is binnen de gegevens van het

Kadaster niet mogelijk om dit onderscheid te maken. De vrijesectorwoningen vallen daarmee binnen de regeling wanneer ze een hogere woz-waarde hebben dan de te bepalen grens.

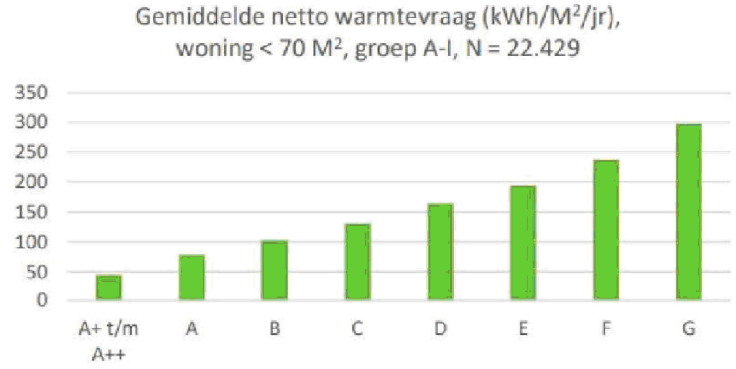
d. Afbakening noodzakelijk energieverbruik

- Naast inkomen is ook het uitgangspunt dat het sociaal tarief zich richt op de groep die door slechte energetische kwaliteit van de woning toch een relatief hoog energiebruik heeft.
- Door deze afbakening samen te nemen met een afbakening voor draagkracht ontstaat er idealiter een gerichte groep.

i. Energielabel

- Het energielabel geeft aan wat de energetische kwaliteit is van de woning op het moment dat het label wordt afgegeven en laat daarmee zien hoe energiezuinig of onzuinig een woning is.
- In het energielabel zit onder andere de volgende informatie verwerkt: woningkwaliteit, bouwjaar, en woningtype. Op het energielabel staat vanaf 1 januari 2021 (700.000 van de 4,7 miljoen woningen hebben een dergelijk label) ook de indicator van de warmtevraag weer in kWh/m2.jaar; de labelletter is gekoppeld aan een andere indicator namelijk het primair fossiel energiegebruik. Over het algemeen geldt hoe beter de labelletter, hoe lager de warmtevraag per m2.

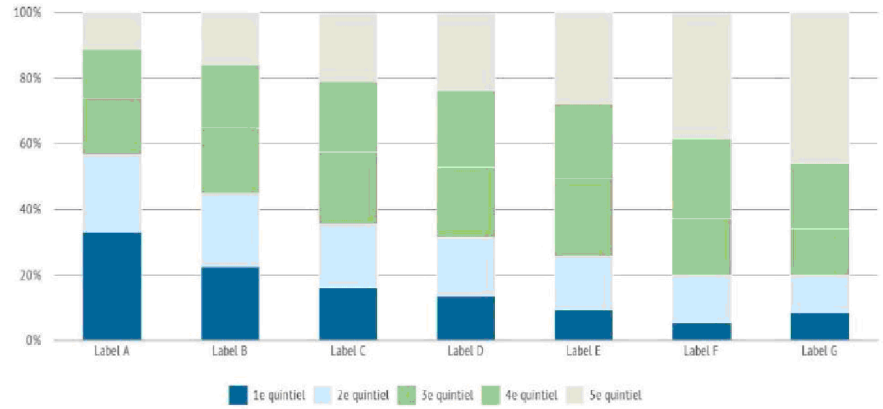
Figuur 4.1: Gemiddelde Netto Warmtevraag per labelklasse, woningen tot 70 M² gebruiksoppervlak, onderzoeksgroep A-I

Bron: SHAERE, RVO, CBS microdata, bewerking Companen.

- Wanneer het label vertaald zou moeten worden naar daadwerkelijk energiegebruik zijn ook de andere parameters van belang: oppervlak van de woning, de gezinsgrootte en -samenstelling, (stook)gedrag en niet gebouw gebonden energiegebruik. De spreiding in het energiegebruik van energielabels is dus ook gebaseerd op de verschillen in deze parameters. Onderstaande figuur laat zien dat hoewel er een duidelijk verband is tussen gasverbruik en energielabel (bijv.: energielabel A zit vaak in 1e quintiel gasverbruik, energielabel G relatief vaak in 5e kwintiel) er tegelijkertijd ook veel spreiding is van gasverbruik binnen energielabels.

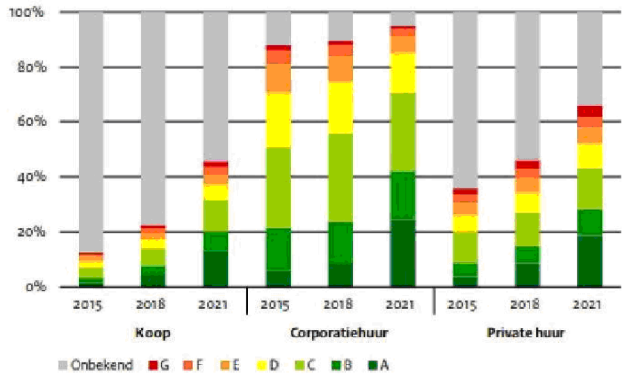
Gasverbruik van huishoudens naar energielabels

Zijn de gegevens beschikbaar?

- Ongeveer 40% van de woningen (3,2 miljoen woningen) heeft geen geregistreerd energielabel. Daarvan heeft naar verwachting (inschatting op basis van woningen met energielabel) 15-20% energielabel E of lager, wat neerkomt op 480.000-640.000 woningen. Echter, als de afbakening wordt gecombineerd met een afbakening voor inkomen zal deze groep significant kleiner zijn, zeker als de nadruk wordt gelegd op sociale huurwoningen (van de woco's heeft 95% een energielabel zie ook onderstaande figuur)).
- Per 25 augustus heeft Nederland 2.096 vakbekwame energieadviseurs die gebouwen van een geldig energielabel kunnen voorzien. De afgelopen maanden zijn er gemiddeld 35.000 nieuwe energielabels per maand voor bestaande woningen afgegeven.
- Hoe haalbaar het is om iedereen die recht zou hebben een energielabel er een te laten krijgen hangt dus vanaf hoe de groep op inkomen wordt afgebakend. Aandachtspunt is hoe private verhuurders verplicht zouden kunnen worden een label aan te vragen voor hun huurders.
- Een energielabel kost zo'n 270 euro voor een bestaande eengezinswoning (exl. btw). Degene die de energieadviseur de opdracht geeft de woning te laten labelen betaalt het label. Deze kosten hangen samen met de verbeterde kwaliteit van het energielabel.
- In het geval van huur, moet in principe een woningeigenaar/verhuurder een label aanvragen (of kunnen laten zien als deze er al is) op moment van verhuur.
- Blijkt er geen label te zijn bij het transactiemoment van verhuur, dan kan de huurder de verhuurder vragen alsnog een label aan te vragen. De verhuurder kan kiezen om te labelen. Doet de verhuurder dat niet dan kan de huurder een handhavingsverzoek doen bij de ILT. De verhuurder krijgt dan een boete opgelegd of kan alsnog een label registreren. maar kan ook een boete betalen. Per 1 november 2021 is het boetebedrag verhoogd, daardoor kan de situatie zich voordoen dat in de periode van 1 januari 2021 tot 1 november 2021 een boete voor de verhuurder interessanter is dan de kosten van een nieuw label.
- Als de verhuurder niet wil laten labelen, kan een huurder een energieadviseur opdracht geven. Vaak valt het energielabel dan slechter uit, omdat de huurder niet alle benodigde info kan aanleveren (bijv. bouwtekeningen en facturen). Er wordt dan gerekend met forfaitaire waardes of bouwjaar. Inschattingen zijn hierdoor altijd conservatief.
- Wanneer het energielabel ten tijde van de verhuur is verlopen, omdat het label ouder is dan 10 jaar, dan kan de huurder de verhuurder niet aanspreken voor het beschikbaar stellen van een label. Op het moment van start van de verhuur was er immers een label.

Figuur 6.2 Verdeling van geregistreerde energielabels naar type eigendom; 2015 t/m 2021

ii. Bouwjaar.

- Een mogelijk eenvoudiger alternatief is om niet naar energielabel te kijken naar woningen vanaf een bepaald bouwjaar uit te sluiten. Er zou bijvoorbeeld kunnen worden besloten om enkel woningen met een recent bouwjaar in aanmerking te laten komen voor de regeling. Cijfers van het CBS laten zien dat huizen met bouwjaar vanaf 1992 bijvoorbeeld gemiddeld significant minder energieverbruiken dan het gemiddelde verbruik van de huizen ervoor, maar op welk jaar de grens wordt gelegd is moeilijk te bepalen.

Op welke groep gericht?

- Onderstaande tabel laat het gemiddeld gasverbruik zien per bouwjaar van de woning in 2021 (bron: CBS). Duidelijk is dat het energiegebruik van woningen in een recenter bouwjaar aanzienlijk minder gas gebruiken. Ook als gecorrigeerd voor huishoudsamenstelling blijft het verband grofweg even groot.
- Wel weten we dat er een relatief grote groep is met een ouder bouwjaar die wel in een relatief goed geïsoleerd huis woont. Er is ook een significante spreiding tussen groepen binnen eenzelfde bouwjaar. Het bouwjaar is dan ook in elk geval een minder goede inschatting dan het energielabel.

Bouwjaar	gem verbruik per jaar totaal (m3)	gem verbruik per jaar 1 persoonshuishouden met 75-100m2 (m3)
Totaal	1190	850
1000 tot 1946	1500	1110
1946 tot 1965	1300	1060
1965 tot 1975	1280	900
1975 tot 1992	1130	820
1992 tot 2006	1010	620
2006 tot 2013	830	530
2013 tot heden	700	470

Zijn de gegevens beschikbaar?

- Deze optie lijkt veruit het makkelijkst qua gegevensverzameling. Van elke woning is het bouwjaar beschikbaar.
- Grotere uitdaging is de argumentatie en juridische houdbaarheid van de afbakening. Waarom vallen goed geisoleerde huizen met een eerder bouwjaar wel onder de regeling bijv.? Er zijn ook veel woningen met een ouder bouwjaar met een goed energielabel.

e. Populatie toeslagen

- Als proxy voor draagkracht kan aangesloten worden bij bestaande definities. Bijvoorbeeld de huishoudens die huurtoeslag, zorgtoeslag of kindgebonden budget ontvangen.
- Het voordeel van deze optie is dat geen aparte check op inkomen uitgevoerd hoeft te worden en dat een bestaande definitie voor huishouden gehanteerd kan worden.
- Een groot nadeel is dat er niet real-time gegevens uitgewisseld kunnen worden met de toeslagpopulatie. Dus er moet een peildatum gekozen worden wat hele grote bezwaren met zich meebrengt omdat er geen manier is om mensen weer toe te voegen of geld terug te halen. Bij de tegemoetkoming kinderopvang (TTKO) leidde dit tot rechtszaken.
- Een derde nadeel van deze optie is dat huishoudens die hun toeslagen moeten terugbetalen als gevolg van wisselend inkomen dan ook hun recht op de energiekorting verliezen. Hierdoor zullen terugbetalingen, die in de huidige toeslagensystematiek al voor problemen zorgen, groter worden. Als wordt gekozen voor niet terugvorderen levert dit een financiële prikkel om onterecht toeslag aan te vragen. Deze moet weliswaar terugbetaald worden, maar het voordeel van de verlaagde energierekening blijft behouden. Dit levert veel extra druk op de organisatie Toeslagen.
- De definitie van huishouden die binnen de zorgtoeslag wordt gehanteerd verschilt van de andere toeslagen. Zo ontvangen ook meerderjarige kinderen die bij hun ouders wonen zorgtoeslag. Het ligt daarom niet voor de hand om aan te sluiten bij de zorgtoeslag.

f. Hoe ziet de uitvoering van de afbakening eruit?

- Om de kwetsbare groep die in aanmerking komt voor het tariefplafond af te bakenen op basis van de gekozen indicatoren (e.g. WOZ-waarden, energielabels), moet er een database opgesteld en beheerd worden waarbij de huishoudens in deze groep gelinkt worden aan postcode en huisnummer.
- Er is een 'proof of concept' applicatie waarmee aangetoond is dat het uitvoerbaar is om deze gegevens, indicatoren en adressen, te koppelen. Deze kent zowel de mogelijkheid om handmatig adressen op te vragen, als de optie om adressen geautomatiseerd te checken.
- In de 'proof of concept' applicatie kost het 0.001 seconden om een adres geautomatiseerd op te vragen. De afbakening kan dus voor 400.000 huishoudens per uur worden opgevraagd door energieleveranciers. De geautomatiseerde adrescheck vereist de volgende gegevens als parameters van een GET-request:
    - Postcode
    - Huisnummer
    - Toevoeging
- Dit levert een respons op met daarin enkel de informatie of dit adres binnen de afbakening valt. Het is AVG-compliant omdat er geen persoonsgegevens uitgewisseld worden, alleen publieke adressen en of deze in aanmerking komen voor een tariefplafond.
- De 'proof of concept' applicatie is een simpele Flask webapplicatie van ongeveer 100 regels geschreven in Python met een PostgreSQL database met daarin de energielabels en WOZ waarden.
- Indien publieke data wordt gebruikt, wordt de database automatisch geactualiseerd door andere organisaties die de data verzamelen en updaten.
- De afweging welke huishoudens in aanmerking komen voor de korting, vindt op een eerder moment (en mogelijk door een andere instantie plaats) en staat (juridisch) los van de subsidie. Ook het beheren van de database moet los gezien worden van het verstrekken van subsidie aan de energieleveranciers. (Een vergelijking met de TVL gaat niet op, omdat bij die regeling juist de subsidieaanvrager zelf aan bepaalde criteria dient te voldoen om in aanmerking te komen voor de subsidie, waardoor de beslissing of aan die criteria wordt voldaan daar wel bij de subsidieverstrekker ligt.)
- Die subsidietoekenning (het besluit) is dus dan gebaseerd op 'het verlies' die het aanvragende energiebedrijf stelt te hebben geleden door het geven van de korting aan die bepaalde huishoudens. Het subsidiebesluit richt zich dus niet alleen niet tot de huishoudens, maar het bevat ook geen afweging met betrekking tot welke huishoudens voor korting in aanmerking komen.

II. Uitvoering energieleveranciers, subsidies en per wanneer?

Er zijn verschillende uitvoeringstaken die nodig zouden zijn bij de uitvoering van een sociaal tariefplafond. Daarom zijn er gesprekken geweest met verschillende instanties: de Belastingdienst, het UWV en RVO. Hieronder de verschillende uitvoeringstaken

- Door het op zich nemen van de subsidieverlening aan de energieleveranciers komt de verantwoordelijkheid voor die subsidieverlening bij de uitvoerder te liggen, maar dat brengt niet met zich mee dat de verantwoordelijkheid voor de afweging welke huishoudens in aanmerking komen voor korting en de data die daarvoor worden gebruikt ook bij dezelfde uitvoerder moet liggen. Dit punt wordt nog ambtelijk betwist en dient nader te worden uitgezocht worden door de Landsadvocaat.
- Het ontwikkelen en beheren van een dataset (vraag 1e) kan dus mogelijk door een andere instantie/uitvoerder worden gedaan dan de andere onderstaande taken voor uitvoerders (2, 4 en 5). Dit resulteert in de resterende onderstaande taken voor uitvoerders en leveranciers.

Uitvoeringstaak 1: energieleveranciers maken een raming van de benodigde voorschotten

- Per kwartaal bereken leveranciers het voorschot en geven dat door aan de uitvoeringsorganisatie.

Uitvoeringstaak 2: een uitvoerder maakt de subsidie over aan de ca. 60 energieleveranciers per kwartaal/half jaar en doet de afrekening;

Indien voorschot ontoereikend blijkt te zijn, wordt een nabetaling uitgekeerd door de uitvoerder. Indien het voorschot te veel is, wordt dat weer opgehaald.

Belastingdienst:

- Het verlenen van subsidies is geen primaire taak van hen. Daarnaast kunnen de systemen niet zomaar geld uitkeren in plaats van innen. Dit komt in feite neer op een soort van nieuwe toeslag/belasting/heffing. Hiervoor is altijd minimaal 2 jaar nodig.

UWV:

- Geeft aan dat ze de expertise niet hebben om een subsidieregeling o.b.v. energieprijzen uit te voeren. Als deze expertise beschikbaar wordt gesteld (bijvoorbeeld door RVO) is het mogelijk om uitbetalingen te doen.

RVO:

- Niet uitvoerbaar indien RVO verantwoordelijk is voor de brondata, zoals eventueel bij opties 4 en 5. De te nemen subsidiebesluiten zijn afhankelijk van de brondata eerder in de keten. Het bestuursorgaan blijft aanspreekbaar voor de gevolgtrekkingen die ze maakt op basis van die data.

Uitvoeringstaak 3: energieleveranciers bereken tariefplafond door aan afgebakende groep;

- Energieleveranciers geven aan dat zij per 1 januari 2023 een afgebakende groep klanten een vaste korting kunnen geven. Hierbij hebben zij aangegeven ook een "eenvoudige" filtering aan te kunnen brengen. Dit kan bijvoorbeeld zijn dat alleen huishoudens met een variabel contract deze korting krijgen.
- Het is op korte termijn niet mogelijk een dynamische korting te geven zoals een prijsmaximum (die afhangt van verbruik en tarief). Op dit moment wordt onderzocht op welke termijn dit wel mogelijk is.

Uitvoeringstaak 4: er vindt een wettelijke controle plaats van de doorsluis van de subsidies van energieleverancier aan huishoudens;

- Het individuele subsidiebesluit ligt op niveau van de leveranciers en niet op die van individuele huishoudens. De controle van het subsidiegebruik vindt daarmee ook plaats bij de ca. 60 leveranciers.

- Accountantscontrole: parallel met de NOW en TVL zou er ook een accountscontrole bij energieleveranciers gevraagd kunnen worden.

Belastingdienst:

- Moet worden uitgezocht.

UWV:

- Geeft aan dat ze de expertise niet hebben om een subsidieregeling o.b.v. energieprijzen uit te voeren. Omdat het om slechts een kleine aantal klantrelaties gaat is het waarschijnlijk wel mogelijk om dit uit voeren als deze expertise beschikbaar wordt gesteld (bijvoorbeeld door RVO).

RVO:

- Niet uitvoerbaar indien RVO verantwoord De te nemen subsidiebesluiten zijn afhankelijk van de brondata eerder in de keten. Het bestuursorgaan blijft aanspreekbaar voor de gevolgtrekkingen die ze maakt op basis van die data. Omdat de brondata niet goed aansluit (vel huishoudens hebben geen energielabel), vervuild is (kadaster en woz data is vervuild en vertraagd o.a. door verkoop, verhuur, etc.) en niet match met de doelgroep huishoudens (zoals bij VVEs) is dit een niet te nemen verantwoordelijkheid. Deze keten kan niet worden opgeknipt en dit model op basis van proxy databases is volstrekt onuitvoerbaar voor RVO.

<u>Uitvoeringstaak 5</u>: een uitvoerder voert de bezwaar- en beroepsmogelijkheden uit evenals de communicatie.

- De bezwaarmogelijkheden gelden alleen voor leveranciers aangezien zij de subsidie ontvangen.
- Wenselijk is wel een telefoonlijn of iets soortgelijks waar huishoudens terecht kunnen als ze denken onterecht geen tariefplafond te ontvangen.

Belastingdienst:

- Heeft op korte termijn ook geen capaciteit voor het verwerken van bezwaar- en beroepsmogelijkheden van energieleveranciers of klachten van huishoudens.

UWV:

- Geeft aan op dit moment geen capaciteit beschikbaar te hebben om grote aantallen beroepen en bezwaren te behandelen (o.a. door afhandeling NOW-regeling). Mogelijk kan het dus alleen bezwaren van energieleveranciers verwerken, maar geen klachten of vragen van huishoudens.

RVO:

- Niet uitvoerbaar indien RVO verantwoordelijk is voor gehele uitvoeringsketen.

Int
ern
ge
bru
ik

Oplegger Vangnet/voorkomen betalingsproblemen

Bespreekpunt:

1. Stemt de vierhoek in met het verder uitwerken van het verbod op afsluiten ('nee tenzij') in combinatie met een vangnet? Zie onderdeel 1-4.
2. Stemt de vierhoek in met het voorstel om het pakket van vroegsignalering en schuldhulpverlening bij betalingsproblemen te versterken? Zie onderdeel 5.
3. Wat wordt de woordvoeringslijn richting de APB en wilt u dit voorafgaand aan de APB per brief melden aan de Tweede Kamer en opnemen in de Troonrede?

Onderdelen:

1. Samenhang inzet voorkomen afsluitingen van energie
2. Noodfonds
3. Aanpassing Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas
4. Overbruggingsfaciliteit
5. Versterken traject preventie tot aan schuldhulpverlening

Int
ern
ge
bru
ik

1. Samenhang inzet voorkomen afsluitingen van energie (SZW, FIN en EZK)

- Ondanks het uitzonderlijke koopkrachtpakket en eventuele gerichte compensatie binnen de energierekening, zullen er alsnog huishoudens zijn waarvoor dit onvoldoende zal zijn om de energierekening te kunnen blijven betalen. Hiermee bestaat het risico dat het energiecontract wordt opgezegd en dat deze huishoudens worden afgesloten.
- Het kabinet heeft met energieleveranciers de intentie besproken dat er deze winter geen energieafsluitingen zullen zijn als gevolg van financiële problemen. Dit vraagt uiteraard een gezamenlijke verantwoordelijkheid en inzet vanuit huishoudens, energieleveranciers en de overheid.
- Om deze situatie te voorkomen, is het allereerst belangrijk dat ingezet wordt op energiebesparing. Dit vraagt om een gedragsaanpassing (denk aan de verwarming, gebruik van apparatuur) en, waar mogelijk, ook besparende maatregelen zoals isolatie bij koophuizen. Huishoudens hebben hierbij dus tot op zekere hoogte zelf een verantwoordelijkheid.
- De overheid kan afsluitingen bij wanbetaling uitsluiten via een wettelijke route of via een convenant (onderdeel 3). Leveranciers kunnen echter niet zomaar worden gedwongen iets te leveren waarvoor niet wordt betaald. Naast een afsluitverbod is daarom een vangnet nodig, bestaande uit een overbruggingsfaciliteit voor leveranciers en een noodfonds voor huishoudens waarvoor een coulante betalingsregeling geen oplossing is.
- Voorstel is om indien een huishouden zijn energierekening niet kan betalen de volgende route te bewandelen:
    - Stap 1: energieleverancier neemt persoonlijk contact op met het betreffende huishouden en biedt actief een coulante betalingsregeling (meer voor de hand ligt "een betalingsregeling van niet minder dan 6 maanden, waarbij geldt dat de energieleverancier zijn klant een redelijke termijn geeft, die past bij deze bijzondere omstandigheden, om aan zijn financiële verplichtingen te voldoen) aan. Mocht hier niet op gereageerd worden dan treft de energieleverancier een huisbezoek. Ook geeft de energieleverancier een vroegsignalering door aan de gemeente. Kortom, energieleverancier doet uiterste inspanning om de klant te bereiken en tot een coulante betalingsregeling te komen.
        - Als energieleveranciers op grotere schaal coulante betalingsregelingen bieden, kan dit voor leveranciers een liquiditeitsprobleem vormen. Daarom wordt een overbruggingsfaciliteit uitgewerkt waarbij de overheid leveranciers van liquiditeit voorziet (onderdeel 4)
        - PM kunnen energieleveranciers ook hulp aanbieden rondom bespaarcoach, wijzen op regelingen etc.
    - Stap 2: Mocht dit geen soelaas bieden, staat een beroep op het noodfonds open (onderdeel 2). Zowel een huishouden kan aanvraag doen als doorgeleiding via energieleverancier of hulpinstanties.
        - PM toets vooraf
            - Toets op 1) inkomen (<150% sociaal minimum) en 2) relatie inkomen met energiekosten (>20%).
            - Toets op inzet energieleverancier
            - Compensatie kan wel met terugwerkende kracht plaatsvinden. Er is hier tijd voor, gelet op dat traject afsluiting langdurig is
            - PM vormgeving en uitvoerder
        - PM Is contact met mensen nodig of kan dit ook buiten mensen om
    - Stap 3: er zijn 3 situaties waarin noodfonds geen soelaas biedt. Ongeacht situatie blijft doorlevering van toepassing. Enkel in situatie van fraude kan er worden afgesloten
        - Als huishouden niet voldoet aan voorwaarden: energieleveranciers blijven doorleveren, maar huishoudens bouwen schulden op (onderdeel 3)
        - Als energieleverancier niet meewerkt: wel toewijzing noodfonds, maar kosten op basis van energieleverancier OF door blijven leveren maar geen compensatie energieleverancier
            - PM prikkel inbouwen voor energieleveranciers om maximale te doen
        - Als noodfonds niet voldoende is: schuldhulpverlening = doorleveren reeds op basis van huidige afsluitregeling
            - Onderdeel 5 Versterken traject preventie tot aan schuldhulpverlening

Int
ern
ge
bru
ik

2. Noodfonds (FIN en SZW)

Aanleiding

- Als gevolg van de hoge energieprijzen komen huishoudens in betalingsproblemen. Uiteindelijk kan dit ertoe leiden dat zij worden afgesloten van gas/elektra.
- Afgelopen maanden is er overleg geweest tussen de energieleveranciers, FIN, SZW en EZK. Hierbij is onder andere gekeken naar het oprichten van een noodfonds.
- Deze week hebben de energieleveranciers een voorstel gedaan voor een noodfonds voor een brede groep (tot 2,6 mln. huishoudens).
- In reactie is door SZW, EZK en FIN een ambtelijke variant uitgewerkt van een noodfonds dat gericht is op een gerichtere groep huishoudens die al in de problemen zit. Dit doet beter recht aan het brede pakket koopkrachtmaatregelen dat ook in werking treedt, waarvan de reservering voor het noodfonds een klein onderdeel is (moet echt als vangnet fungeren). Dit vraagt nadere uitwerking.
- Over beide voorstellen vindt vrijdagochtend een bestuurlijk overleg plaats.

Kern

- De energieleveranciers hebben een voorstel uitgewerkt om twee groepen huishoudens toegang te geven tot het noodfonds:
    1. huishoudens die risico lopen op afsluiting door betaalbaarheidsproblemen. De huidige schatting gaat uit van maximaal 2,6 mln. huishoudens maar het voorstel is niet begrensd (spoor 1);
    2. huishoudens die (direct) dreigen afgesloten te worden vanwege niet betalen 20.000-100.000 huishoudens (spoor 2).
- Het voorstel van de energieleveranciers gaat zeer ver (budgettair beslag geschat tussen 0,5 en 6 miljard euro). Er is geen heldere toegangspoort en er is voor huishoudens vooraf niet duidelijk of zij achteraf zullen kwalificeren. De regeling leidt tot ongecontroleerde voorschotten aan grote groepen mensen zonder dat er een idee is hoe dit gecontroleerd zou moeten worden. In het voorstel van de energieleveranciers wordt er niets teruggevorderd. Op deze manier wordt een geheel nieuwe toeslag ingericht zonder dat er zicht is op een uitvoerder.
- Ambtelijk (SZW, EZK, FIN) zijn randvoorwaarden geformuleerd waaraan een eventueel noodfonds moet voldoen. Op basis hiervan wordt het voorstel voor een noodfonds verder uitgewerkt.
- Deze randvoorwaarden zijn:
    1. De energieleverancier heeft alle mogelijkheden uitgeput en er is medewerking vanuit het de client (er is een coulante betalingsregeling aangeboden, er is een melding gemaakt bij de gemeente t.b.v. vroegsignalering, er is gepoogd de burger thuis te bereiken).
    2. Het huishouden wordt voor uitkering uit het fonds getoetst op draagkracht: hierbij wordt gekeken naar inkomen en energiekosten. Bijvoorbeeld inkomen <150% sociaal minimum en energiekosten > 20% van het huishoudbudget.
    3. Energieleveranciers dragen een (substantieel) deel van de kosten van huishoudens die worden aangemeld bij het noodfonds.
    4. Het voorstel moet beheersbaar zijn en (budgettair) passend in de bredere context van een omvangrijk koopkrachtpakket, waarvan dit een laatste vangnet is. Voor een noodfonds is 50 mln. gereserveerd bij de augustusbesluitvorming.
- Een noodfonds dat voldoet aan de bovenstaande randvoorwaarden richt zich op de groep die al echt in de knel zit. Een dergelijke invulling past bij het bredere instrumentarium van SZW (zie agendapunt 2) waarmee wordt voorkomen dat huishoudens worden afgesloten.
- Voordat een dergelijk meer gericht fonds met toets op toegang aan de voorkant aangekondigd kan worden moeten nog een aantal knelpunten worden uitgewerkt. Het belangrijkste knelpunt is welke partij in vroeg stadium de toets voor uitkering uit het fonds kan uitvoeren.

Toelichting

Voorstel energieleveranciers

- De energieleveranciers stellen voor om twee groepen huishoudens toegang te geven tot het noodfonds: 1) huishoudens die risico lopen op afsluiting en 2) huishoudens die (direct) dreigen afgesloten te worden vanwege niet betalen.
- Huishoudens uit de eerste groep melden zich vrijwillig bij het noodfonds en geven op een kort formulier aan wat het verschil is tussen hun oude (lage) en nieuwe (hoge) termijnbedrag. Vanaf het moment van opgeven betalen zij het oude termijnbedrag. Energiebedrijven ontvangen via het noodfonds direct compensatie voor het niet ontvangen termijnbedrag en het huishouden wordt niet afgesloten. De aanvraag wordt na 5 weken gecontroleerd door het noodfonds. Indien het inkomen boven de beslagvrije voet ligt, wordt de steun stopgezet. Het onterechte uitgekeerde bedrag wordt niet teruggevorderd.

- De tweede groep huishoudens wordt door de energieleveranciers aangemeld bij het noodfonds. Deze keert de energierekening voor een half jaar uit aan de energieleveranciers en deze huishoudens worden niet afgesloten. De aanvraag wordt na 5 weken gecontroleerd door het noodfonds. Indien het inkomen boven de beslagvrije voet ligt, wordt de steun stopgezet. Het onterechte uitgekeerde bedrag wordt niet teruggevorderd
- Het voorstel van de energieleveranciers vinden wij zeer risicovol/onwenselijk. Wij voorzien in ieder geval de volgende knelpunten:
  - Gerichtheid. Er is sprake van een instrument waarbij huishoudens door niet te betalen of door een formulier in te vullen tegemoet worden gekomen. Het is onduidelijk of je hiermee de juiste huishoudens bereikt. Het is bovendien voor huishoudens niet goed in te schatten of zij kwalificeren aangezien heldere criteria op dit moment ontbreken.
  - Uitvoerbaarheid. Er is op dit moment geen (bestaande) uitvoeringsorganisatie aangewezen om controles uit te voeren. Het nieuw op te richten noodfonds heeft niet de capaciteit om voor ca. 600 duizend huishoudens controles uit te voeren. Ook is er onvoldoende capaciteit voor de afhandeling van beroep en bezwaar.
  - Aanzuigende werking. Omdat er niet wordt teruggevorderd, is er kans op grote aanzuigende werking.
  - Budgettaire beheersbaarheid. Het fonds heeft geen budgettair plafond (open-einde karakter). De energiebedrijven verwachten ca. 1 miljard aan uitgaven uit het noodfonds. We hebben geen onderbouwing ontvangen van deze raming en hebben deze niet kunnen toetsen. Er is incidenteel 50 miljoen gereserveerd voor dit doel bij de augustusbesluitvorming.
  - Juridische houdbaarheid. Het is onduidelijk in hoeverre de vormgeving van het fonds voldoet aan wet- en regelgeving, bijv. staatssteunregels en privacywetgeving.

Ambtelijke uitwerking randvoorwaarden

Gegeven de samenhang met andere stappen is het noodfonds voor huishoudens waarvoor acute afsluiting dreigt. Dit leidt tot onderstaande uitwerking op hoofdlijnen. Deze zal, indien gewenst, komende week verder worden uitgewerkt.

- Voor burgers betekent dit:
  - Je wordt aangemeld bij het noodfonds door de energieleverancier (i.p.v. dat daadwerkelijk tot afsluiting wordt overgegaan).
  - Na aanmelding vindt z.s.m. (binnen 1 maand?) een toets plaats of je daadwerkelijk in aanmerking komt voor het noodfonds. Hierbij wordt getoetst of:
    - De energiekosten meer dan 20% van je besteedbaar inkomen bedragen.
    - Het inkomen lager is dan de vastgestelde inkomensgrens (bijv. 150% sociaal minimum).
    - Indien het huishouden door de gestegen energierekening een inkomen overhoudt lager dan de beslagvrije voet dan wordt het huishouden geaccepteerd (ook als de energierekening minder dan 20% van het inkomen betreft). Dit maakt het uitvoeringstechnisch wel complexer.
  - Geen toets achteraf. Voordeel: Geen terugvordering nodig.
- Voor energieleveranciers betekent dit dat zij compensatie krijgen voor de kosten die doorlopen door het niet afsluiten (uitkering uit noodfonds), indien zij aan de voorwaarden voldoen:
  - Stevige inspanningsverplichting aan de voorkant:
    - betalingsregeling aanbieden,
    - nadrukkelijk contact leggen (tot huisbezoeken aan toe),
    - vroegsignalering naar gemeenten.
  - De energieleveranciers leveren een vastgestelde bijdrage aan het noodfonds (25% tot 50%). Hierdoor wordt het risico gedeeld en is er een prikkel om niet alle huishoudens aan te melden voor het noodfonds.
- Voor de Rijksoverheid betekent dit dat een financiële bijdrage aan het fonds geleverd wordt.
  - De raming van de kosten is nog niet beschikbaar. Deze zal moeten worden uitgewerkt voordat een besluit kan worden genomen.
  - Bij de augustusbesluitvorming is 50 miljoen euro gereserveerd voor een bijdrage aan dit fonds. De doelgroep moet streng afgebakend worden om binnen dit budget te blijven.
  - Gezien gewenste voorwaarden is een open-einde karakter voor het fonds bijna onvermijdelijk. Hiervoor dient voor inrichting van het fonds te worden vastgelegd welke departementen aan de lat staan bij dreigende overschrijding.

Int
ern
ge
bru
ik

Openstaande vragen
Op dit moment staan o.a. onderstaande vragen nog open. Deze worden komende week verder uitgewerkt.

- Wie kan toegang tot noodfonds voor huishoudens toetsen? (gemeenten, UWV, RVO, Belastindienst, Geldfit). De precieze vormgeving van het fonds zal in samenspraak met de desbetreffende uitvoerder uitgewerkt moeten worden.
- Welke mogelijkheid wordt er geboden tot beroep en bezwaar? Hoe zorgen we ervoor dat het Noodfonds voldoende capaciteit heeft om dit af te handelen?
- Wat gebeurt er met huishoudens waarvoor op dit moment ene betalingsregeling is getroffen?
- Is het Noodfonds ook toegankelijk voor huishoudens die hun jaarafrekening ontvangen en een hoge naheffing krijgen?
- Wat gebeurt er met huishoudens waar geen contact mee kan worden gevonden?

Int
ern
ge
bru
ik

3. Aanpassing Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit, gas en warmte (EZK)

Mogelijkheden binnen het afsluitverbod
NB: Onderstaande mogelijkheden binnen het afsluitverbod staan los van de te maken keuzes en omvang van het noodfonds. Noodfonds is wel nodig aan de achterkant als aanvulling op de overbruggingsfaciliteit.

Huidige situatie
- De Elektriciteitswet 1998, de Gaswet en de Warmtewet bevatten grondslagen voor het stellen van regels betreffende het afsluiten van kleinverbruikers.
- Deze regels zijn neergelegd in de Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas en in de Warmteregeling. Beide regelingen bevatten een bijzonder regime met extra voorwaarden voor het afsluiten van kleinverbruikers gedurende de winterperiode: de periode van 1 oktober tot 1 april.
- Het bijzonder regime schrijft nu voor dat:
  - *Doelgroep* – de energieleverancier mag een kwetsbare consument (gezondheidsrisico's) en/of een consument die heeft verzocht om schuldhulpverlening niet afsluiten;
  - *Inspanningsverplichting* - Energieleveranciers zijn verplicht tot het versturen van een herinnering, het wijzen op de mogelijkheid van schuldhulpverlening en de verplichting voor de leverancier of netbeheerder om zich in te spannen tot het leggen van contact met de kleinverbruiker.
- Het bestaande regime kan tijdelijk aangepast worden op twee manieren:
  1. Via de wettelijke route door een tijdelijke verbreding van het afsluitverbod;
  2. In parallel in de praktijk gebracht via een convenant op basis van vrijwilligheid van de energieleveranciers.

1. Wettelijke route: tijdelijke verbreding afsluitverbod
Voorstel
- Het is mogelijk om op korte termijn de regelingen rondom het afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas aan te passen voor de periode 1 oktober 2022 – 1 april 2023. Deze aanvulling behelst:
  - *Vergroting doelgroep* - De situatie van wanbetaling voorkomt ook dat afsluiting van een kleinverbruiker[1] (in alle gevallen uitgesloten wordt;
  - *Aanvullende inspanningsverplichting* – Aan de bovengenoemde inspanningsverplichting wordt toegevoegd de verplichting voor de leverancier om bij het versturen van een herinnering tevens aan de kleinverbruiker een aanbod te doen tot het treffen van een betalingsregeling voor een periode van 6 maanden.
  - Om nadeelcompensatie te voorkomen, vereist een dergelijke aanpassing een *overbruggingsfaciliteit voor energieleveranciers* (zie onderdeel 4).

Voor- en nadelen
+ Voor een tijdelijke aanpassing die van toepassing is op het stookseizoen (1 oktober 2022 – 1 april 2023) is geen lang wetstraject vereist.
+ De regeling kan worden gehandhaafd door ACM, hiermee zijn alle energieleveranciers verplicht om zich aan de aanvullende eisen te houden.
+ De regeling waarborgt een gelijk speelveld voor energieleveranciers, doordat zij gebonden zijn aan dezelfde regels.
- Kan tot verslechterde relatie met en/of negatief beeld van de energieleveranciers leiden.
- De afnemer bouwt als gevolg van deze maatregel een schuld op gedurende de periode van wanbetaling, waar deze schuld niet weggewerkt kan worden door middel van een langere betalingsregeling is aanvullend beleid nodig vanuit het sociale domein.

Resterende acties en uitzoekpunten
- *[EZK] - Gesprekken met stakeholders* - de wet schrijft voor dat ACM, Netbeheerders en Consumentenorganisaties geconsulteerd dienen te worden. Deze gesprekken dienen nog gepland te worden. Bij besluit om een dergelijke maatregel uit te werken zal dit op korte termijn georganiseerd worden.

[1] een afnemer als bedoeld in artikel 95a, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 of artikel 43, eerste lid, van de Gaswet; Kleinverbruiker omvat alle afnemers met een aansluiting op een elektriciteitsnet met een totale doorlaatwaarde van ten hoogste 3x80A, een aansluiting op een gasnet met een totale maximale capaciteit van ten hoogste 40 m3(n) per uur of een aansluiting op een warmtenet van ten hoogste PM

Int
ern
ge
bru
ik

- *[EZK] – Risico-inschatting nadeelcompensatie energieleveranciers*

2. Convenant: vrijwillige afspraken met energieleveranciers

- In plaats van een wettelijke verplichting, kan (eventueel tot deze geïmplementeerd is) gekozen worden om een convenant tussen energieleveranciers en het Rijk te sluiten waarin prestatieafspraken in lijn met bovenstaande wettelijke route gemaakt worden met de leverancier.

Voor- en nadelen

\+ Beeldvorming voor het Rijk én energieleveranciers is positief: ze zijn er samen uitgekomen;

\- Convenant kan niet door ACM worden gehandhaafd;
Politiek afbreukrisico: er kan niet gegarandeerd worden dat alle energieleveranciers (welke niet allemaal bij ENL zijn aangesloten en variëren in capaciteit/handelingsperspectief inspanningsverplichting) aan het convenant deelnemen en op eenzelfde manier invulling aan de afspraken kunnen/zullen geven. Hierdoor kunnen schrijnende gevallen ontstaan en mensen alsnog worden afgesloten.

Int
ern
ge
bru
ik

4. Overbruggingsfaciliteit (EZK)

Aanleiding

- Het kabinet wil enerzijds voorkomen dat klanten van energiebedrijven die hun rekening tijdelijk niet kunnen betalen, worden afgesloten van energievoorziening. Anderzijds wil men voorkomen dat door de wanbetalingen energiebedrijven omvallen door een liquiditeitstekort.
- Voorgesteld wordt om gedurende het stookseizoen (1 oktober 2022 – 1 april 2023) een kredietfaciliteit in te richten voor energiebedrijven die zonder een dergelijke maatregel door wanbetaling van hun afnemers die onder de wettelijke categorie 'kleinverbruikers'[2] vallen als gevolge van het verankeren van het afsluitverbod in liquiditeitsproblemen komen.

Voorgesteld instrument

- Als de leverancier door het afsluitverbod inkomsten mist doordat zij energie door moeten leveren en klanten hun rekeningen tijdelijk niet kunnen betalen, zorgt de overbruggingsfaciliteit ervoor dat er gedurende deze periode geen liquiditeitsprobleem bij de leverancier ontstaat. De faciliteit wordt vormgegeven in de vorm van een gesubsidieerde lening. Terugbetaling van de kredietfaciliteit gebeurt in maximaal 6 jaar.
- In ruil voor de kredietfaciliteit eist de overheid dat klanten die hun rekening niet kunnen betalen, niet zullen worden afgesloten van de energievoorziening en dat de leverancier hun contract niet gedurende deze periode opzegt (zie *Aanpassing Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit, gas en warmte*).
- Hierdoor bouwt de energieleverancier een vordering op, op de klant. Doordat de leningsfaciliteit een ruime aflostermijn kent (max. 6 jaar), kan de leverancier ook coulant optreden in aanbieden van een betalingsregeling met een langere looptijd. Hierbij zouden voorwaarden kunnen worden verbonden aan de maximale hoogte van de betaling door de consument.
- Op basis van de Elektriciteitswet is het mogelijk om de doelgroep waaraan doorgeleverd moet worden te verbreden van 'particulieren' naar 'particulieren en ondernemers (alle kleinverbruikers in het handelsregister)'. Binnen de groep 'ondernemers' is onderscheid mogelijk naar de omvang van mkb'ers (micro, klein, middelgrote) op basis van jaaromzet en balansomvang. Zie dienen echter nog wel een kleinverbruiker te zijn.
- NB: Deze faciliteit is *geen fonds* en kan *niet voor herkapitalisatie van de leverancier* worden gebruikt. Het ziet alleen op de liquiditeitsbehoefte van de energieleverancier en het voorkomen van afsluiting van kleinverbruikers (huishoudens, zzp'ers, en zeer kleine, energiearme mkb'ers).

Leningsvoorwaarden en budgettair beslag

- De gesubsidieerde lening wordt toegekend aan de energieleverancier tegen een verlaagd rentepercentage [PM][3] met looptijd van maximaal 6 jaar.
- Het totale kredietbedrag per begunstigde mag niet meer bedragen dan:
  - (i) 15 % van de gemiddelde totale jaaromzet in Nederland van de begunstigde over de laatste drie afgesloten boekhoudkundige perioden;
  - of (ii) 50 % van de energiekosten over de twaalf maanden vóór de maand waarin de steunaanvraag is ingediend;
- De subsidie in de vorm van een lening zal uitstuitend worden gebruikt om overbruggingsleningen, in overeenstemming met paragraaf 2.3 (liquiditeitssteun in de vorm van gesubsidieerde leningen) van het Tijdelijke crisiskader voor staatssteunmaatregelen ter ondersteuning van de economie na de Russische agressie tegen Oekraïne, te verstrekken aan energieleveranciers. Hiermee is naar verwachting de regeling in reactie op de huidige crisis als op grond van artikel 107, lid 3, punt b), VWEU verenigbaar met de interne markt te beschouwen.

Uitvoering door RVO

De kredietfaciliteit

- De structuur van de faciliteit volgt die van de RVO bekende financieringsinstrumenten; de wettelijke vormgeving van de kredietfaciliteit met daarbij een modelovereenkomst.

[2] Een afnemer als bedoeld in artikel 95a, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 of artikel 43, eerste lid, van de Gaswet; Kleinverbruiker omvat alle afnemers met een aansluiting op een elektriciteitsnet met een totale doorlaatwaarde van ten hoogste 3x80A, een aansluiting op een gasnet met een totale maximale capaciteit van ten hoogste 40 m3(n) per uur of een aansluiting op een warmtenet van ten hoogste.

[3] Het verlaagde rentepercentage dient ten minste gelijk te zijn aan het basispercentage (eenjaars IBOR of gelijkwaardig) dat beschikbaar is hetzij op 1 februari 2022, hetzij op het moment van de aanmelding, vermeerderd met de kredietrisico-opslagen zoals genoemd in TCF artikel 50, b). Zie: CL2022X0324NL0010010.0001 cp 1..1 (europa.eu)

Int
ern
ge
bru
ik

- Afspraak met EZK is dat RVO (vooral bij de modelovereenkomst) aan tafel zit. In die modelovereenkomst zitten de concrete elementen die het mogelijk maken zorgvuldig en efficiënt uit te kunnen voeren.

Beoordeling

- De basis voor de kredietomvang wordt bepaald door de post oninbare vorderingen van een leverancier. De accountant van de leverancier controleert die (standaard al) bij goedkeurende verklaring. De RVO kan een extra verklaring vragen m.b.t. het compliant zijn aan de wettelijke regeling.

Voor- en nadelen, en bijkomende risico's De regeling is op korte termijn uitvoerbaar;

\+ De regeling creëert financiële rust bij energieleveranciers.
\+ Doordat de regeling als overbrugging geldt, is het mogelijk om een duurzame oplossing via de energierekening voor winter 2023 te komen.
\- Er is flankerend beleid nodig om onhoudbare stapeling van schulden bij huishoudens te voorkomen (Zie *Noodfonds* en *Versterken traject preventie tot aan schuldhulpverlening*).
\- Deze kredietfaciliteit kan nooit (i.v.m. staatsteunregels) gebruikt worden voor herkapitalisatie van energieleveranciers.
\- Met name kleinere intermediair partijen in de energiemarkt zullen vanwege een meer riskante bedrijfsvoering en bedrijfsmodel naar verwachting onder hoge tijdsdruk een aanvraag doen bij deze kredietfaciliteit. Fouten in de aanvraag kunnen tot te late uitbetaling leiden, waar ook mogelijk faillissement van het gevolg kan zijn met maatschappelijke onrust tot gevolg.

Resterende acties en uitzoekpunten

- *[EZK ism FIN] – Budgettair beslag* – er dient een raming gemaakt te worden van het budgettaire beslag en een rentepercentage gehanteerd te worden.
- *[EZK] – Staatssteun* – Regeling dient genotificeerd te worden bij de Europese Commissie. PVEU staat klaar om de regeling snel door te geleiden.
- *[RVO] – ICT-systemen* – er dient verkend te worden wat de benodigde termijnen zijn om ICT-ondersteuning bij RVO gereed te krijgen.

Int
ern
ge
bru
ik

5. Versterken traject preventie tot aan schuldhulpverlening (SZW)
Binnen spoor 2 is lijn 3 de route die zich richt op de preventie van schulden tot de schuldhulpverlening. Daartoe komen lijn 1 (afsluitbeleid) en lijn 2 (noodfonds) qua volgordelijkheid eerst in beeld voor een huishouden. In de communicatie is het benoemen van de energietoeslag en de energiecompensatie (spoor 1) ook belangrijk.

Voor elk deel van de 'route' van preventie naar schulden worden voorstellen gedaan die kansrijk zijn op korte termijn. Met andere woorden: schulden moeten echt het sluitstuk worden. Er liggen diverse kansen binnen deze lijn. Er wordt onderscheid gemaakt tussen:

- Preventie: het voorkomen van schulden door bewustwording, (energie)toeslagen en energiebesparende maatregelen.
- Vroegsignalering: het tijdig in contact komen en het op het netvlies hebben van huishoudens die dreigen in de problemen te komen. Deze worden zo vroeg mogelijk ondersteund. Energieleveranciers geven aan dat zij zelf meer kunnen doen als 'vroegsignaleringspartner' als er meer perspectief is bij gemeenten qua hulpaanbod is dan nu. Gemeenten geven aan dat ze onvoldoende in staat zijn om het hulpaanbod te verbeteren als gevolg van beperkte middelen. Er liggen diverse concrete kansen.
- Doorverwijzing naar hulp: het beschikbaar hebben van voldoende capaciteit om bereikbaar te zijn voor hulpvragen van mensen.
- Ondersteuning niet-professionele hulp: het beschikbaar maken van actueel opleidingsmateriaal voor vrijwilligers om goede ondersteuning te bieden aan mensen met een hulpvraag.
- Gemeentelijke schuldhulpverlening: effectievere inzet van de gemeentelijke schuldhulpverlening om te voorkomen dat mensen perspectief verliezen.

Financiering van onderstaande maatregelen komt voort uit onderuitputting in 2022 en eerder gereserveerde bestaande middelen voor armoede en schuldhulpverlening.

1. Preventie		
Wat gaan we doen?	**Benodigd**	**Dekking**
1.1 De Nederlandse Schuldhulp Route (NSR) zorgt, samen met SchuldenlabNL dat deze winter huishoudens meer inzicht krijgen in hun financiële positie. Dit doen zij samen met een coalitie van diverse partners zoals de Alliantie van Vrijwilligers, werkgevers, banken, wsnp-bewindvoerders, gerechtsdeurwaarders, schuldeiserscoalitie, etc	350.000 (2022)	350.000 (2022) Budget PDV/SZW *PM mogelijk nog extra subsidie (volgt donderdag)*
1.2 Samen met medeoverheden zetten we in op meer besparing en verduurzaming. Daartoe zijn er al vele publieke en private initiatieven én Rijksmiddelen. Deze zijn ook in de tweede helft van 2022 inzetbaar. Gemeenten zijn door de minister voor VRO opgeroepen om in te zetten op de laagdrempelige energiebesparende maatregelen die nog voor de aankomende winter uitgevoerd kunnen worden.	Nvt (bestaande processen)	
1.3 De landelijke campagne "Zet ook de knop om" gaat niet alleen over besparen en verduurzamen, maar meldt waar huishoudens terecht kunnen bij vragen over betalingsproblemen.	Nvt (bestaande processen)	

2. Vroegsignalering		
Wat gaan we doen?	**Benodigd**	**Dekking**
2.1 Nieuwere en betere signalen delen door energieleveranciers (en andere vaste lasten partijen) aan gemeenten: betere kwaliteit, maandelijks melden, toevoegen spoedmelding	Nvt	
2.2 Gemeenten krijgen meer middelen om vroegsignaleringssignalen beter op te pakken: er vindt meer persoonlijk contact plaats en huishoudens worden beter begeleid.	15/20 miljoen (2022) 25 miljoen (2023)	15/20 miljoen (2022) (Flankerend beleid 2022) 25 miljoen (2023) Flankerend beleid + envelop coalitieakkoord

Int
ern
ge
bru
ik

		2023 augustusbesluitvorming *PM1: donderdagochtend volgt nog overleg met VNG.* *PM: beschikbare dekking vroegsignalering en bijzondere bijstand afhankelijk van uitkomst energietoeslag studenten.*

3. Doorverwijzing naar hulp		
Wat gaan we doen?	**Benodigd**	**Dekking**
3.1 We zorgen ervoor dat de hulplijn, voor mensen met geldzorgen die 0800-115 bellen, altijd wordt opgenomen (opschalen telefoonlijn NSR/Geldfit)	1,8 miljoen (2022/2023)	1,8 miljoen (2022/2023) Budget PDV/SZW
3.2 We zorgen ervoor dat voldoende (lokale) vrijwilligers beschikbaar komen voor mensen die hulp nodig hebben. Losse initiatieven worden gekoppeld aan de NSR. We zorgen ervoor dat zo veel mogelijk partijen meedoen.	Nvt (onderdeel van het hierboven genoemde subsidiebedrag)	
3.3 We zorgen dat er voldoende voorzieningen in natura zijn voor kinderen met een extra impuls op bestaande regelingen.	1 miljoen (2022)	1 miljoen (2022) Budget PDV/SZW

4.Ondersteuning niet-professionele hulp		
Wat gaan we doen?	**Benodigd**	**Dekking**
4.1 We zorgen ervoor dat vrijwilligers (e.a.) voldoende toegerust zijn om mensen te ondersteunen bij het begeleiden bij betalingsproblemen, maar ook bij verduurzaming en besparing. Dit vraagt om een digitaal opleidingpakket/toolbox. Dit wordt in samenwerking met het Nibud gedaan.	200.000 (2022)	200.000 (2022) Budget PDV/SZW

5. Gemeentelijke schuldhulpverlening		
Wat gaan we doen?	**Benodigd**	**Dekking**
5.1 Als andere, lichtere hulp niet toereikend is, zorgen we ervoor dat mensen met problematische schulden altijd terecht kunnen bij de gemeentelijke schuldverlening. De hulp aan mensen die al in de schuldhulpverlening zitten, mag niet worden beëindigd. Dat betekent: - Bestaande schuld- en betalingsregelingen worden niet beëindigd voor mensen die in de problemen komen door de energierekening. - Nieuwe schuld- en betalingsregelingen moeten mogelijk blijven voor mensen die in de problemen komen door de energierekening Het risico dat mensen niet (langer) afbetalen, wordt gedekt uit het Waarborgfonds. Dit zal breder zijn dan nu het geval is. Het gaat dan om: - De groep mensen aan wie saneringskredieten wordt verstrekt neemt toe (méér mensen met problematische schulden); - Het afdekken van betalingsrisico's van andere	15/20 miljoen (bijzondere bijstand) (2022) 10 miljoen (ophogen waarborgfonds) (2023)	15/20 miljoen Flankerend beleid 2022 10 mln. flankerend beleid 2023 augustusbesluitvorming *PM: beschikbare dekking vroegsignalering en bijzondere bijstand afhankelijk van uitkomst energietoeslag studenten.*

Int
ern
ge
bru
ik

instrumenten, zoals sociale leningen en herfinanciering van betalingsregelingen. Deze instrumenten zijn gericht op het oplossen van problematische schulden. Aanvullende middelen zijn nodig voor maatwerk. Dit kan afhankelijk van de individuele omstandigheden worden geregeld, zoals via bijzondere bijstand of een sociaal krediet. Gemeenten moeten hiervoor voldoende middelen hebben (anders kan de begroting van mensen niet sluiten worden gemaakt).		
5.2 Rijk, gemeenten en schuldhulpverlening sluiten convenant/intentieverklaring. Strekking: we zeggen géén enkele schuldregeling op als mensen door energiekosten niet langer een sluitende begroting hebben. Manifestpartijen doen daaraan ook mee.	Nvt	

Van: Persoonsgegevens
Aan:
Cc:

Onderwerp: Vragen antwoorde fractievoorzitters
Datum: zaterdag 17 september 2022 16:24:42
Bijlagen: 2 Vormgeving Variant.docx
2 [achtergrond intern] Variant tariefplafond voor EZK.docx
3b Vraag bedrijven - huishoudens.docx
4 Concept dekkingsopties.docx
6 Vragen fractievoorzitters energie-intensief mkb .docx
7 Vraag energiecompensatie maatschappelijke sectoren.docx
Vragen 16-09.docx

Hoi Sigrid,

Hieronder de vragen die we hebben uitgezet en bijgevoegd met dank aan al onze snelle collega's de eerste antwoorden.
Niet alles is binnen en hier en daar ook in concept.
We lopen je straks even door eea heen.

Tot straks,

Persoonsgegevens

1. Wanneer kunnen de energieleveranciers een plafond (vaste prijs, fluctuerende subsidie, vast volume) uitvoeren?
2. Hoe ziet de variant van het energieplafond eruit?
   a. Inventarisatie orde grootte parameters
   b. Vergelijk variant PvdA GL
   c. In kaart brengen aantallen HHs geraak/volledig gebruik gedekt
   d. Hoe concreet kunnen we worden op maandag/dinsdag?
3. Doorrekening effecten tariefplafond tov EB in augustus pakket
   a. Vergelijking ink effecten varianten 2, 3 en tussenvariant
   b. Verdeling bedrijven huishoudens
   c. Worden zelfde aansluitingen geraakt door EB maatregelen als door plafond? Is dat kleinverbruik?
4. Overzicht dekking van tariefplafond, obv eerder concept notitie incl tabel koopkracht maatregelen die meest inwisselbaar zijn
5. Laatste inzichten EU pakket. Wat is laatste stand op gebied beide heffingen en verordening op terugsluis aan huishoudens via bijv tariefplafond?
6. Energie intensief MKB wat is er mogelijk? Korte schets wat speelt, welke opties zijn er en generieke tekst zoals aangekondigd kan worden dinsdag.
7. Maatschappelijke voorzieningen, zwembaden, scholen, buurthuizen et c.
   a. Wat speelt er? Wat zou kunnen?
8. Accijnzen, deel reservering van 900 voor ingezet nu 700. Eerdere stukje over tabelcorrectie etc nog even delen want was nog niet bekend

Beschrijving variant tariefplafond

Algemeen

- Er komt een tijdelijk tariefplafond voor de duur van 12 (of 6?) maanden (bij start 1 november);
- We werken met een variant met een vaste prijs voor electra/kWh en gas/m3 voor huishoudens tot een bepaald maximumverbruik.
- Dit prijsplafond moet op substantieel niveau worden vastgesteld zodat bij dalende prijzen plafond buiten werking treedt. Dit helpt ook tijdelijkheid;
- Voor huishoudens met vaste contracten onder het prijsplafond blijven oude contracten gelden. Hiervoor mogen geen kosten in rekening worden gebracht door leveranciers bij de subsidieregeling voor het tariefplafond;
- Daartoe wordt een variabel subsidiebedrag, afhankelijk van de marktprijzen, verstrekt aan leveranciers om te compenseren;
- Dit subsidiebedrag wordt berekend over het eerste verbruik tot X m3 en Y KW per huishouden. Voor het meer verbruik wordt de vrije prijs van de leverancier toegepast;
- Varianten nu ter tafel zijn; 700m3 gas en 1650 KWh, 1000 m3 gas en 1800 kWh, 1500 m3 gas en 3300 kWh;
- Belangrijk is dat het volume zo gesteld wordt tov gemiddelde gebruik zodat er besparingsprikkels blijven. Hier zit ook een relatie met niveau plafond;
- RVO voert een subsidierelatie uit met de ca. 60 energieleveranciers om de meerkosten aan te zuiveren;
- Leveranciers verwerken het tariefplafond direct bij de start van de regeling in de lagere termijnbedragen. Waarbij het prijsplafond naar rato van het verwachte verbruik wordt toegepast;

Compensatie leveranciers

- De omvang van de compensatie wordt op maandbasis (of is dag/week/kwartaal logischer?) bepaald door een forward prijs te nemen en het verschil te bepalen ten opzichte van een gemiddelde kostenbasis van de leveranciers. Zodat er een prikkel blijft om kosten te drukken voor leveranciers;
- Hoe krijgen we de kostenbasis voor ons allen inzichtelijk? Kan dat anoniem en gewogen via RVO bijv.?
- Leveranciers mogen geen a priori groter of kleiner voordeel behalen vanwege de onderling verschillende inkoopstrategieën;
- Hiertoe wordt een gemiddelde inkoopstrategie gehanteerd. Dat wil zeggen er wordt naar een forward marktprijs gekeken van X maanden voor gas en een forward marktprijs van Y voor electra (X en Y obv industriegemiddelden);
- RVO verstrekt op basis van de forward prijzen een maandelijks voorschot voor het geraamde verbruik onder het tariefplafond;
- In de jaarafrekening wordt het berekende volume onder prijsplafond vastgesteld voor huishoudens;
- Achteraf wordt de toepassing van het plafond door leveranciers door accountants nagegaan. Is de controle op de subsidiebesluiten daarmee voldoende?;
- Met deze varianten worden 100% van de huishoudens geraakt in hun energierekening;
- Met deze varianten worden rekening houdend met recente besparingen van 15% t.o.v. 2020 zou dit respectievelijk minimaal 80%, 40-50% en 30% zijn.respectievelijk 68%, minimaal 30-40%, minimaal 20% van de huishoudens voor hun volledige gebruik geraakt op basis van 2020 CBS-cijfers.

Budgettaire uitgaven

- Er is in de budgettaire sommen nu gerekend met een subsidiebedrag van 1 euro/m3 en 0,20euro/KWh. Dit is iets meer dan het verschil tussen een tariefplafond o.b.v. prijzen 01-01-2022 en de prijzen voor 01-01-2023 gebaseerd op de raming van prijzen vanuit EZK [PM actualiseren];
- Er wordt in de budgettaire sommen prudent geraamd aangezien schommelingen het budget sterk raken. Dat wil zeggen met de een marge t.o.v. de verwachte marktprijzen over de 12 maanden volgend op datum inwerkingtreding;

- Het budget van de regeling moet nog worden uitgewerkt. Maar eerste inschatting orde grootte van bovenstaande voorstellen, minimaal 15% energieverbruik besparingen t.o.v. 2020 en een tariefplafond gebaseerd op 01-01-2022 komen we in een eerste grove inschatting met grote onzekerheden op het volgende uit:
    - PvdA/GL voorstel: 11,1 miljard euro
    - 1000m3/1800 kWh: 9,1 miljard euro
    - 700m3/1500 kWh: 7 miljard euro

1. *Hoe ziet de variant van het energieplafond eruit?*
    - *Inventarisatie orde grootte parameters -> opzet EZK/AFEP*
    - *Vergelijk variant PvdA GL -> AFEP*
    - *In kaart brengen aantallen HHs geraak/volledig gebruik gedekt -> AFEP*
    - *Hoe concreet kunnen we worden op maandag/dinsdag? Proeftekstje -> AFEP*

1a) Inventarisatie orde grootte parameters

- Een maximumtarief voor elektriciteit en/of gas tot een bepaald verbruik per huishouden heeft als grote voordeel dat het huishoudens financiële compensatie én zekerheid biedt betreft hun energierekening. Het grijpt het probleem direct bij de kern aan doordat de overheid het risico van schommelende energieprijzen overneemt. Hierdoor weten huishoudens beter hoe hun energierekening eruit gaat zien. Daarnaast wordt energiebesparing op het verbruik van boven de maximumgrens nog steeds gestimuleerd en, bij een hoog genoeg tariefplafond, wordt ook de besparingsprikkel bij het verbruik daaronder behouden.
- Deze eis, behoud van een energiebesparingsprikkel, stelt de Europese Commissie ook aan een generiek prijsplafond. De recente voorstellen van de Europese Commissie bieden nu meer mogelijkheden dan voorheen om in te grijpen in de energiemarkt en daardoor de stijging van de energieprijs te dempen, bijvoorbeeld door middel van een tariefplafond voor huishoudens tot een maximumverbruik.
- Er zijn verschillende parameters waarover besloten moet worden:
    - Het tariefplafond
    - Het maximumverbruik voor gas en elektra
- Des te hoger het tariefplafond, des te groter de prikkel is om te besparen voor huishoudens. Tegelijkertijd moet in acht worden genomen dat een deel van de huishoudens, die al veel energie hebben bespaard, nog steeds hun noodzakelijk energieverbruik niet meer kunnen betalen (zie ook antwoord 1b).
- Hoe hoger de grens voor maximumverbruik voor gas en elektra, des te minder de prikkel voor huishoudens om energie te besparen (ook afhankelijk uiteraard van het tariefplafond). Het maximumverbruik is in grote mate bepalend voor hoe het profijt van het tariefplafond neerslaat bij verschillende inkomensgroepen (zie ook antwoord 1c).
- Het aantal bedrijfsaansluitingen bij leveranciers is op dit moment 518.500, waarbij het vooral zal gaan om de midden- en kleinbedrijven die inkopen bij leveranciers. Grootverbruikers van energie kunnen onder voorwaarden ook direct bij energieproducenten inkopen.

1b) Hoe ziet PvdA/GL variant eruit?

- De partijen willen tot een gebruik van 1500 kuub gas en 3300 kWh elektra de prijs voor huishoudens vastleggen op het niveau van januari 2022. Het gemiddelde variabele leveringstarief voor leveranciers aan consumenten was op 1 januari 2022 1,1956 per m3 gas en 0,3169 per kWh.
- Een tarief van 01-01-2022 is aanzienlijk hoger dan de gemiddelde tarieven in 2021. Maar tegelijkertijd aanzienlijk lager dan huidige variabele leveringstarieven; in augustus 2022 was het variabele leveringstarief voor gas 2,11 per kuub en voor elektra 0,50 per kWh (tabel 1).
    - U kunt er daarom bijvoorbeeld voor kiezen om het tariefplafond op die van mei 2022 te zetten (1,42 per kuub en 0,44 per kWh) in plaats van op die van 1 januari 2022.
- Met dit voorstel wordt 100% van de huishoudens geraakt en 68% wordt volledig geraakt naar eigen zeggen. Het PvdA/GL plan richt zich alleen op huishoudens en niet op bedrijven.

Tabel 1: ontwikkeling variabele gas- en elektriciteitsprijzen voor consumenten

Datum	**Gem. 2021**	**jan-22**	**feb-22**	**mrt-22**	**apr-22**	**mei-22**	**jun-22**	**jul-22**	**aug-22**
Gas per m3	0,42	1,20	1,12	1,85	1,68	1,42	1,22	1,59	2,11
Elektriciteit per kWh	0,11	0,32	0,30	0,48	0,44	0,36	0,33	0,42	0,50

1c) Hoeveel huishoudens worden geraakt/volledig gedekt bij welke parameters?

- Bij een tariefplafond voor gas en elektra per huishoudens wordt 100% van de huishoudens met een elektriciteits- en/of gasaansluiting bereikt. Het is afhankelijk van de gestelde parameters hoeveel procent van de huishoudens volledig voordeel hebben van het tariefplafond, zie hiervoor tabel 2. Dat alle huishoudens bereikt worden betekent dat deze huishoudens geen marktprijzen meer betalen voor enig elektriciteit- als gasverbruik als de prijs in hun energiecontract boven het plafond lag, maar alleen nog het verlaagde tarief. In alle inkomensgroepen kunnen nog steeds vaste energiecontracten voorkomen met een prijs onder het tariefplafond.
- Bij een maximum verbruiksgrens van 700 m3 gas en 1650 kWh per huishouden valt naar verwachting het energieverbruik van minimaal 20% van de huishoudens volledig onder het tariefplafond (voor hun volledige gebruik profiteren zij van het verlaagd tarief). Bij een verwachting energiebesparing van 15% is dat 30% en uitgaande van een besparing van 20% ligt dat nog hoger.
- Een voorwaarde van de Europese Commissie is dat er bij een tariefplafond met een maximumverbruiksgrens nog steeds een besparingsprikkel blijft voor huishoudens. Daarom zou een verbruiksgrens 20% onder het gemiddelde verbruik een optie kunnen zijn.

Tabel 2: Aardgas- en elektriciteitsverbruik per verbruiksdeciel

	VERBRUIK 2020		**INCL. 15% BESPARING[1]**		**INCL. 20% BESPARING**	
	aardgas	elektra	aardgas	elektra	aardgas	elektra
(temp gecorrigeerd) (gemiddeld m3)	*1190*	*2760*	*1012*	*2346*	*952*	*2208*
Verbruik 1e deciel	340	1150	289	978	272	920
Verbruik 2e deciel	630	1480	536	1258	504	1184
verbruik 3e deciel	790	1770	672	1505	632	1416
verbruik 4e deciel	950	2090	808	1777	760	1672
verbruik 5e deciel	1100	2440	935	2074	880	1952
verbruik 6e deciel	1260	2820	1071	2397	1008	2256
verbruik 7e deciel	1450	3280	1233	2788	1160	2624
verbruik 8e deciel	1710	3870	1454	3290	1368	3096
verbruik 9e deciel	2130	4810	1811	4089	1704	3848

- Ook op basis van inkomensgegevens kunnen de parameters voor het maximum vergoedverbruik worden gekozen, zie hiervoor tabel 3.
- Een reden om naar deze gegevens te kijken is dat het eerste inkomenskwintiel de enige groep is die in aanmerking komt voor de energietoelage, het tweede inkomenskwintiel niet. Tegelijkertijd ervaart die laatste groep ook (grote) betalingsproblemen.
- Bij een afbakening op het gemiddelde van het tweede kwintiel inclusief een verwachte/verplichte energiebesparing van 20% zou een afbakening van 1000 m3 gas en 1800 kWh elektra per huishouden een logisch maximum zijn.
    - Bij deze optie raakt u ca. 60% van de gasverbruikende huishoudens en minimaal 40% van de elektriciteit verbruikende huishoudens, mits ze 20% besparen (tabel 2).

	GEMIDDELDE VERBRUIKSDATA		15% BESPARINGEN		20% BESPARINGEN	
Inkomenscategorieën	Gas	Elektriciteit	Gas	Elektriciteit	Gas	Elektriciteit
1e (<=117% WML)	1137	2048	967	1741	910	1638
2e (117-187% WML)	**1197**	**2261**	**1018**	**1922**	**958**	**1809**
3e (187-286% WML)	1288	2701	1095	2296	1031	2161
4e (286-423% WML)	1398	3149	1189	2677	1119	2519
5e (>423% WML)	1740	3918	1479	3330	1392	3134

Tabel 3: verbruik per inkomenscategorie excl. en incl. energiebesparingen

1d) Hoe concreet kunnen we worden maandag/dinsdag?

- Er kan worden aangekondigd dat er een tariefplafond met maximumverbruik aankomt.
- Per wanneer het tariefplafond kan worden ingevoerd, is nog afhankelijk van wanneer de leveranciers denken dit aan te kunnen. De instelling richting hen is in ieder geval zo snel mogelijk. Een aantal grote leveranciers denkt al per 1 november dit te kunnen. Naar verwachting kan dinsdag worden gecommuniceerd dat dat in ieder geval per 1 januari 2023 zal zijn, maar hier moet maandag nog commitment op komen vanuit energieleveranciers en EZK (RVO).
- Indien u een keuze maakt over het maximumverbruik dat onder het tariefplafond zal vallen, kan dat ook naar buiten worden gecommuniceerd maandag/dinsdag.
- Voor de exact hoogte van het tariefplafond kan dit nog niet, omdat daar eerst ook voor moet worden vastgesteld welk deel van het verschil met de marktprijs wordt gesubsidieerd voor energieleveranciers en hoe dat verschil bepaald wordt.

[1] CBS schat in dat het gemiddelde huishouden het eerste halfjaar van 2022 minimaal 16% minder gas hebben verbruikt dan in het eerste halfjaar van 2021 (Gasverbruik 25 procent lager in eerste halfjaar 2022 (cbs.nl)

3b Wat is de verdeling tussen bedrijven & huishoudens bij de voorgenomen verlaging energiebelasting en bij het tariefplafond?

Effect voorgenomen pakket EB augustusbesluitvorming

2023	BLO	Bedrijven	Burgers
Reservering voor gerichte compensatie energierekening, exclusief 50 mln op AP	-646	-39	-607
Verlaging EB pakket - gasverlaging 1e schijf	-728	-197	-531
Verlaging EB pakket - elektriciteitsverlaging 1e schijf	-1689	-385	-1304
Verlaging EB pakket - belastingvermindering	-2342	-148	-2195
Totaal	**-5405**	**-769**	**-4637**

Hierbij is er vanuit gegaan dat het jaar uitstel van de schuif van EB tarief elektriciteit naar EB tarief gas blijft staan.

Effect tariefplafond
De huidige inschatting is dat er ruim 500 duizend (~518.500) bedrijven zijn met een gas- en elektriciteitsaansluiting in 2023 met recht op belastingvermindering. Als deze groep ook recht heeft op het tariefplafond dan zijn net als bij de huishoudens de kosten (en het voordeel) van het toevoegen van deze bedrijven aan het tariefplafond afhankelijk van de parameters. Bij een maximumverbruik van 1000 m3 gas en 1800 kWh elektriciteit, €1 per kuub en 20 cent per kWh compensatie en met de aanname dat deze bedrijven allemaal meer dan de grens gebruiken, zou het voordeel dan op ongeveer € 705 miljoen komen. In de andere varianten is het voordeel voor bedrijven dus groter.

4 Concept dekkingsopties pakket

- Het koopkrachtpakket waartoe in augustus is besloten is erop gericht bepaalde groepen een vaste tegemoetkoming te geven om de hoge energiekosten en algemeen hogere inflatie te compenseren, en geeft daarnaast een korting op de brandstofaccijns en EB. De optelsom van maatregelen leidt tot een flinke ondersteuning van de koopkracht, maar neemt de onzekerheid over potentiële verdere tegenvallers in de energierekening niet weg.
- Een cap op de energierekening voor huishoudens (tot een bepaald verbruik) richt zich er juist op deze onzekerheid weg te nemen. De overheid neemt deze onzekerheid over. De kosten van dit pakket zijn op voorhand met veel onzekerheid omgeven (want afhankelijk van de ontwikkeling van de energieprijs).
- Afhankelijk van de vormgeving van het tariefplafond ligt het in de reden om flinke delen van het augustuspakket te heroverwegen. Bij een tariefplafond dat al een deel van de hogere energieprijs wegneemt, is er minder koopkrachtondersteuning nodig via andere instrumenten. Het terugdraaien van deze maatregelen kan dan dienen als dekking van de cap op de energierekening.. Zo kan tevens (een deel van) de dekking voor deze alternatieve route gevonden worden (geel gemarkeerd = meest logisch te heroverwegen).
- Welke maatregelen het beste uit het pakket kunnen worden teruggedraaid om uiteindelijk op dezelfde verdeling van koopkracht te komen zoals overeengekomen bij de Miljoenennota, hangt af van de vormgeving van het tariefplafond. Bij een tariefplafond met een relatief laag maximaal gebruik profiteren alle inkomensgroepen in absolute termen in dezelfde mate, want elke inkomensgroep kan dan gemiddeld het voordeel verzilveren. Dat levert relatief meer koopkrachtwinst op bij de lage inkomensgroepen. Bij een hoger tariefplafond groeit het profijt bij hogere inkomensgroepen omdat deze gemiddeld genomen meer energie gebruiken, en dan voor een groter deel van hun gebruik voordeel hebben van het plafond.
- De voorgenomen maatregelen in de energiebelasting liggen het meest voor de hand om in te zetten als dekking. Deze waren bedoeld als directe verlichting van de energierekening voor huishoudens. Daar is minder noodzaak toe als er een plafond geldt. Onderliggend geldt dan wel dat huishoudens die nog een vast energiecontract hebben hun voordeel van de verlaagde energiebelasting verliezen, en geen profijt hebben van het prijsplafond. Bij de uiteindelijke vormgeving van het plafond moet ook worden bezien of bedrijven die voordeel hadden van de EB verlaging in dezelfde mate profiteren van het tariefplafond.

Bijlage I: Overzicht Augustusbesluitvorming

in miljoenen euro, + is saldobelastend	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Incidenteel pakket koopkracht	**50**	**10.173**	**227**	**37**	**93**	**113**	**0**
Verlaging Energiebelasting	0	5.422	0	0	0	0	0
Reservering fonds betalingsachterstanden	0	50	0	0	0	0	0
Uitstel schuif energiebelasting naar 2024	0	-246	0	0	0	0	0
Energietoeslag (€ 1300)	0	1.400	0	0	0	0	0
Eenmalig verhogen zorgtoeslag met € 412	0	2.117	0	0	0	0	0
Enveloppe armoede & schulden	50	75	75	0	0	0	0
Inkomensafhankelijke huurverlaging 1/7	0	0	0	0	0	0	0
Verhogen beurs uitwonende studenten	0	12	18	37	93	113	0
Intensivering nationaal isolatieprogramma	0	150	150	0	0	0	0
Maatregel brandstofaccijns	0	1.193	-16	0	0	0	0
Structureel pakket	**111**	**5.346**	**4.449**	**3.220**	**3.098**	**3.087**	**3.174**
Verhoging WML	22	3.208	2.073	863	833	811	532
IOAOW verlagen 2023, afschaffen 2025	0	-496	-151	0	0	0	0
Verhoging huurtoeslag met 203 euro	25	187	325	325	325	325	325
Kindgebonden budget	65	732	485	248	134	133	100
Kinderopvangtoeslag naar 96%	0	0	6	80	102	113	113
Arbeidskorting	0	500	500	500	500	500	500
Verlaging tarief eerste schijf IB	0	700	700	700	700	700	1.000
Investering MKB	0	500	500	500	500	500	600
w.v. tarief box 2	*0*	*70*	*-1*	*-1*	*-1*	*-1*	*-1*
w.v. verhogen EIA/MIA/VAMIL	*0*	*150*	*150*	*150*	*150*	*150*	*150*
w.v. verhogen WKR	*0*	*50*	*50*	*50*	*50*	*50*	*50*
w.v. Aof-premie kleine werkgevers	*0*	*230*	*301*	*301*	*301*	*301*	*401*

Caribisch NL	0	16	12	4	4	4	4

- Daarnaast heeft de Europese Commissie voorstellen gedaan voor een inframarginale heffing en een solidariteitsheffing. De aangekondigde mijnbouwheffing sluit aan bij solidariteitsheffing en is al ingezet voor het koopkrachtpakket. Bij de inframarginale heffing is het zeer onzeker of deze extra middelen zal opleveren en op welke manier de heffing wordt uitgewerkt.

6 Vragen fractievoorzitters energie-intensief mkb

Vraag: waar zit het probleem van het energie-intensieve MKB?

- Op macroniveau presteert het Nederlandse bedrijfsleven goed: hoge winstgevendheid, lage faillissementen, weinig werkloosheid. De reden dat inflatie zich verbreedt (en er dus bredere prijsstijgingen zijn dan energie) is dat hogere energieprijzen grotendeels worden doorberekend in hogere afzetprijzen.
- Er zijn wel bepaalde sectoren in het energie-intensieve mkb waar het voor een deel van de bedrijven moeilijker gaat (bijv: bakkers, slagers, sauna's). Het probleem is dus specifiek.
- Anders dan de sluiting van bedrijfssectoren ten tijde van corona zijn de hogere energieprijzen immers niet direct veroorzaakt door maatregelen van de overheid. De gevolgen hiervan zijn dus in belangrijke mate ondernemersrisico. Bedrijven die dit risico hebben afgedekt door langlopende energiecontracten af te sluiten hebben moeten niet hun hele voordeel zien verdwijnen.
- De situatie vraagt dus om een specifieke en afgebakende oplossing voor het energie-intensieve mkb die ruimte laat voor ondernemersrisico (niet de hele 'pijn' wegneemt) en verduurzamingsprikkels zo goed mogelijk in stand houdt.
- Het richten van steun door het afbakenen van sectoren obv SBI-codes, zoals ten tijde van corona gebeurde, ligt nu minder voor de hand omdat SBI-codes maar beperkt onderscheidend zijn voor energieverbruik van ondernemingen. Daarmee wordt het ook de vraag of onderscheid obv SBI-code juridisch houdbaar zal zijn.
- Voor dekking van eventuele additionele maatregelen kan o.a. overwogen worden elementen van de envelop bedrijfsleveninvesteringen uit augustus van 500mln (oplopend tot 600mln struc; m.n. verlaging aof-premie en verhoging EIA/MIA/VAMIL) te heralloceren.

Vraag: welke typen maatregelen zijn mogelijk om het energie-intensieve mkb te ondersteunen (ondersteaande obv eerdere inventarisatie van EZK):

1. Maatregelen energiebesparing: intensivering van bestaande (fiscale) subsidies voor verduurzaming om onrendabele top te verkleinen en ondersteuning/advies voor het mkb, o.a.:
    a. VEKI uitbreiden (tot 80mln)
    b. Fixteams klein MKB (ondersteuning/advies) (20mln)
    c. DEI+ uitbreiden (tot 50mln)
    d. Subsidieregeling verduurzaming MKB uitbreiden (10-20mln)

    Overwegingen:

    - Grijpt aan bij de bron van het probleem (hoog energieverbruik)
    - Gericht op energie-intensieve bedrijven
    - Maatregelen zijn tijdelijk
    - Veel mkb-ers ('bakker om de hoek') hebben maar beperkte mogelijkheden om te verduurzamen te verlagen dus wordt hier weinig mee geholpen.
    - Waarschijnlijk weinig tot geen lastenverlichting op de korte termijn
    - Directe effecten op verduurzaming onzeker: naar verwachting is de onrendabele top bij energiebesparing momenteel door hoge energieprijzen al klein (dus verduurzamingspotentie wordt ook zonder subsidie gerealiseerd).
    - Bij VEKI momenteel 33% van huidig 2022 budget ongebruikt

2. Generieke maatregelen gericht op het mkb: deze maatregelen zijn niet gericht op energie-intensieve bedrijven maar dergelijke bedrijven profiteren wel het meest, o.a:
    a. Verlagen EB gas 1e schijf (121mln per eurocent tot max 5mld/jr)
    b. Aanpassing bestaande garantiefaciliteiten (BMKB, GO)
    c. Compensatie energiekosten mkb via energieleveranciers, effect gelijkend op prijsplafond (kosten onbekend)

    Overwegingen:

- Maatregelen niet gericht: fors deel van steun komt terecht bij bedrijven die het niet nodig hebben.
- Lagere EB gas zorgt voor direct lagere lasten; effect evenwel klein gezien zeer forse autonome prijsstijging
- Verlaging EB gas staat haaks op klimaatbeleid en is moeilijk terug te draaien; risico dat het structureel wordt
- Garantieregelingen leiden tot liquiditeitssteun; niet helder dat daar een probleem zit.
- Zeer onzeker of compensatieregeling energiekosten uitvoerbaar is door energieleveranciers.
- Om gerichtheid te verbeteren zou in verdere uitwerking van deze maatregel uitgezocht moeten worden of criteria toegevoegd kunnen worden dat i) bedrijven een bepaald minimum energieverbruik relatief tot omzet hebben en ii) steun terugbetaald moet worden indien bedrijf winst maakt.

7 compensatie energierekening zwembaden, ijsbanen, buurthuizen, etc
U vraagt of er compensatie mogelijk is voor de energierekening van maatschappelijke voorzieningen, zwembaden, scholen, buurthuizen, etc.

Antwoord:

- Wij adviseren om geen compensatie te leveren voor maatschappelijke voorzieningen voor stijgende energieprijzen. Een eerste zeer grove inventarisatie levert circa 1,8 miljard aan mogelijke verzoeken tot compensatie op (zie bijlage 1). Voor zwembaden en ijsbanen is dit bijvoorbeeld circa 280 miljoen, voor buurthuizen circa 8 miljoen, musea circa 37 miljoen en bibliotheken 18 miljoen. Op dit moment zijn er bij ons nog geen claims ontvangen van departementen en sectoren; in de media vragen energie intensieve sectoren wel om steun. Wat illustratieve voorbeelden zijn opgenomen in bijlage 2.
- Compensatie bij een deel van de organisaties leidt in onze ogen tot de roep om compensatie in de gehele collectieve sector voor de energierekening. Ervaring bij de covid-steun leert dat compensatie lastig valt af te bakenen. Daarnaast is de situatie heel anders dan bij Covid, toen de overheid sectoren sloot. Ook staat compensatie energiebesparing en energietransitie in de weg.
- Eenmaal per jaar worden de begrotingen van de departementen geïndexeerd voor de loon- en prijsontwikkeling. Dit gebeurt bij Voorjaarsnota op basis van de CEP-raming van het CPB. De prijsbijstelling is een structurele tranche en bedroeg voor 2022 ruim 2 miljard voor de Rijksbegroting. Voor de prijsbijstelling tranche 2023 staat reeds cumulatief 15,1 miljard gereserveerd, waarvan 2,9 miljard in 2023. In bijlage 3 vindt u de verdeling hiervan per begroting.
- Indien toch wordt besloten over te gaan tot compensatie voor (een deel van) de genoemde sectoren/ begrotingen zal dit moeten worden ingepast onder het uitgavenplafond. Voor beleidsmatige verhogingen van de prijscompensatie wordt het uitgavenplafond niet gecorrigeerd.

Bijlage 1: eerste inventarisatie meerkosten stijgende energieprijzen per begroting

Departement / onderwerp (miljoenen euro)	2023
VWS	
Amateursport	100
Zwembaden en ijsbanen	280
Zorgaanbieders in Zvw en Wlz	300
OCW	
Universiteiten	148
Hogescholen	46
MBO	94
Funderend onderwijs (PO, VO, speciaal onderwijs)	291
Musea	37
Bibliotheken	18
Overige culturele instellingen	PM
Theaters	23
Bioscopen	11
GF/PF + waterschappen	
Compensatie Gazprom-gemeenten Q4 2022	17
Wijkcentra/buurthuizen	9
SW-bedrijven	10
Uitvoeringskosten	PM
Zuiveringsinstallaties (waterschappen)	42
Ambtelijke huisvesting	30-50
Straatverlichting (gemeente + provinciaal)	60
BZK	
Rijksvastgoed	31
JenV	
Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI)	34
Rechtspraak	6
Politie	59
Asiel (COA)	10
LNV	
Visserij	10
Borgstelling Glastuinbouw	30
Defensie	
Vastgoed	60
Brandstof	75
Buitenlandse Zaken	
Vastgoed	15

*Dit overzicht is een eerste inventarisatie van de meerkosten waarbij is uitgegaan van een stijging van de energieprijzen van 151% (Bron: CBS). Er zijn tot op heden geen claims ontvangen van departementen. Dit overzicht geeft een inschatting van de extra energiekosten op basis van de stijging van de energieprijzen. Er zijn geen gedragseffecten meegenomen in deze cijfers.

Bijlage 2: illustratieve voorbeelden
Om illustratief een beeld te krijgen van de mogelijke gevolgen van de stijgende energieprijzen staat hieronder voor een paar sectoren een nadere toelichting inclusief mogelijke oplossingen:

- Amateursportverenigingen: Naar schatting is voor sportverenigingen (excl. zwembaden) circa 16% van de totale kosten besteed aan energiekosten (energieverbruik per m2 is naar schatting circa een factor drie lager dan bij zwembaden/ ijsbanen; zie hieronder). Dit is relatief hoog. De reserves zijn relatief beperkt, maar contributies kunnen verhoogd worden (veel verenigingen plannen dit ook te doen). Ook kan de temperatuur in de kantine worden aangepast. Daarnaast hebben veel verenigingen relaties met gemeenten (al dan niet via huur), en is dat een logisch eerste loket om aan te kloppen bij financiële problemen. Compensatie zou nu ca. 100 mln kosten.
- Zwembaden en ijsbanen: relatief hoog energieverbruik. Na afloop van het energiecontract kunnen de energielasten stijgen van 15-20% naar 50% van de exploitatie. Reserves zijn vaak beperkt, ook is het verhogen van de toegangsprijzen niet (direct) mogelijk door gemeentelijke afspraken. Een alternatief is dat zwem- en ijsbanen het gesprek aangaan met gemeenten over het toch ophogen van de prijzen, of om financiële steun van de gemeenten te vragen. Bij covid zijn gemeenten gecompenseerd voor zwem- en ijsbanen. BZK is aan het inventariseren wat er eventueel gedaan kan worden voor gemeenten. Compensatie voor energie zou nu circa 280 miljoen kosten.
- De Dienst Justitiële Instellingen (DJI): energiekosten (ca. 1% omvang begroting) vanwege de exploitatie van een groot aantal gebouwen, inclusief gevangenissen. Er is echter geen directe noodzaak voor compensatie, aangezien DJI een agentschap is. Een negatief resultaat als gevolg van hogere energiekosten kan daardoor in het eigen vermogen lopen, waarbij vervolgens de keuze gemaakt kan worden om een negatief eigen vermogen bij voorjaarsbesluitvorming aan te zuiveren. Eigen vermogen is juist voor risico's. Ditzelfde geldt voor andere JenV-uitvoeringsorganisaties.
- Zorgaanbieder: nog geen concrete signalen van zorgaanbieders die door energieprijzen in de problemen komen. In 2022 kunnen incidentele tegenvallers ontstaan door de energieprijzen, mede omdat de tarieven niet tijdens het jaar worden geïndexeerd. Voor 2023 wordt in principe geen probleem voorzien als indexatie van tarieven kan plaatsvinden op basis van MEV (in lijn met het beschikbare budget). Het profiel van energieverbruik verschilt sterk per categorie zorgaanbieder. Twee voorbeelden:
  - Ziekenhuizen kennen relatief tot andere zorg energie-intensieve processen. In het Erasmus MC zijn energie en onderhoud samen 1,5% van de lasten in 2021.
  - Verpleeghuizen kennen energie-extensieve processen, maar de verouderde behuizing (gemiddeld energielabel C) en permanente aanwezigheid van bewoners vraagt relatief veel verwarming. In verpleeghuis Waardenburg (willekeurig gekozen) is energie 1,5% van de lasten in 2020.
- Onderwijs en cultuur: grote diversiteit tussen instellingen. Stijgende kosten zijn afhankelijk van o.a. looptijd van het energiecontract en de duurzaamheid van het pand. Enkele voorbeelden van prijsstijgingen:
  - *Funderend onderwijs:* energiekosten zijn in 2021 ca. 1% van de totale omvang. Een totaalbeeld van de stijgingen ontbreekt. De PO-raad krijgt signalen van prijsstijgingen tussen de 110% en 800%. In enkele gevallen gaat het om zeer grote bedragen. Bijv. bij scholenkoepel OMO steeg de energierekening van 1,2 mln. naar 15 mln. Bij scholen waar de energiecontracten langer doorlopen, is de stijging veel beperkter.
  - *Hoger onderwijs:* energiekosten zijn in 2021 bij universiteiten ca 1,9% van de omvang, bij hogescholen 0,8% en bij mbo instellingen 1,1%. Er worden stijgingen verwacht. Bijv. bij de Hogeschool Rotterdam is in 2022 sprake van een stijging van 50% ten opzichte van 2021. De Universiteit Utrecht houdt rekening met een verdrievoudiging van de kosten van ca. 16 mln. in 2021 naar 48 mln. in 2023.
  - *Cultuur:* bij bijv. musea zijn de energiekosten in 2021 ca. 2,4% van de totale omvang. Vanuit musea komen er signalen van stijgende energiekosten. De Museumfabriek heeft een verdrievoudiging van de energiekosten van 2021 naar 2023. Museum Thorn sluit in de winter een aantal maanden de deuren, vanwege de energiekosten.

- Een deel van de onderwijsinstellingen heeft bovenmatige reserves waardoor compensatie niet per se in de rede ligt.

Bijlage 3: Reservering prijsbijstelling 2023 per begroting

In miljoenen euro	2023	2024	2025	2026	2027
Totale reservering prijsbijstelling H80	**2.945**	**4.297**	**5.669**	**6.817**	**7.792**
Waarvan Tranche 2023:	**2.945**	**3.034**	**3.095**	**3.072**	**2.983**
De Koning	1	1	1	1	1
Staten-Generaal	4	4	4	4	4
HCVS	2	2	2	2	2
Algemene Zaken	2	2	2	2	2
Koninkrijksrelaties	3	3	3	3	4
Veiligheid en Justitie	175	173	171	171	173
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	82	74	73	71	70
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	1.012	1.012	1.016	1.018	1.018
Nationale Schuld	1	1	1	1	1
Financiën	67	62	61	60	60
Defensie	82	80	80	80	81
Infrastructuur & Milieu	72	71	68	62	60
Economische Zaken	56	54	49	48	47
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	43	39	41	36	34
Sociale Zaken en Werkgelegenheid*	45	45	48	48	46
Volksgezondheid, Welzijn en Sport*	68	63	61	61	62
Wonen en Rijksdienst	0	0	0	0	0
Nationaal Groeifonds	62	83	84	65	41
Gemeentefonds	10	10	10	10	10
Infrastructuurfonds	340	304	321	323	289
BES-fonds	0	0	0	0	0
Delta Fonds	78	66	59	60	64
Defensiematerieelbegrotingsfonds	275	270	268	257	254
Aanvullende Post**	467	616	673	688	659

*Voor SZW en VWS geldt naast de reguliere loon- en prijsbijstelling separaat een systematiek voor de premiegefinancierde uitgaven. Deze bedragen zijn niet opgenomen in deze tabel.

**De overhevelingen vanaf de Aanvullende Post naar de begrotingen worden dit najaar verwerkt in de grondslagen van de begrotingen, waardoor er een licht vertekend beeld is per begroting.

Vragen 16-09

1. Wanneer kunnen de energieleveranciers een plafond (vaste prijs, fluctuerende subsidie, vast volume) uitvoeren? -> Uitgezet bij leveranciers ism EZK

2. Hoe ziet de variant van het energieplafond eruit?
    - Inventarisatie orde grootte parameters -> opzet EZK/AFEP
    - Vergelijk variant PvdA GL -> AFEP
    - In kaart brengen aantallen HHs geraak/volledig gebruik gedekt -> AFEP
    - Hoe concreet kunnen we worden op maandag/dinsdag? Proeftekstje -> AFEP

3. Doorrekening effecten tariefplafond tov EB in augustus pakket
    - Vergelijking ink effecten varianten 2, 3 en tussenvariant -> uitgezet SZW
    - Verdeling bedrijven huishoudens -> AFEP/FZ
    - Worden zelfde aansluitingen geraakt door EB maatregelen als door plafond? Is dat kleinverbruik? -> Check EZK

4. Overzicht dekking van tariefplafond, obv eerder concept notitie incl tabel koopkracht maatregelen die meest inwisselbaar zijn -> AFEP/IRF

5. Laatste inzichten EU pakket. Wat is laatste stand op gebied beide heffingen en verordening op terugsluis aan huishoudens via bijv tariefplafond? -> BFB/FZ

6. Energie intensief MKB wat is er mogelijk? Korte schets wat speelt, welke opties zijn er en generieke tekst zoals aangekondigd kan worden dinsdag. -> IRF

7. Maatschappelijke voorzieningen, zwembaden, scholen, buurthuizen et c.
    - Wat speelt er? Wat zou kunnen? -> IRF

8. Accijnzen, deel reservering van 900 voor ingezet nu 700. Eerdere stukje over tabelcorrectie etc nog even delen want was nog niet bekend ->FZ

Van:
Aan:
Cc:

Persoonsgegevens

Onderwerp: RE: Vragen antwoorde fractievoorzitters
Datum: zondag 18 september 2022 13:42:53
Bijlagen:
5 stand van zaken Commissievoorstel energiemarkt.docx
3 vraag indicatieve inkomenseffecten tariefplafond.docx
2 Vormgeving Variant 18-09.docx
8 accijns achtergrond.docx
4 Concept dekkingsopties 18-09.docx
speaking notes 18-09.docx
6 Vragen fractievoorzitters energie-intensief mkb 18-9.docx
0 Vragen 16-09.docx
3b Vraag bedrijven - huishoudens 18-09.docx
7 Vraag energiecompensatie maatschappelijke sectoren (aangepast).docx

---

Ha Sigrid en Marnix,

Bijgevoegd treffen jullie de concept antwoorden aan voor het gesprek zo dadelijk.
Met veel dank aan velen voor het hele snelle werk weer.
Komen zo ook geprint.

Tot zo,

Persoonsgegevens

Van: Persoonsgegevens
Verzonden: zaterdag 17 september 2022 16:25
Aan:

Persoonsgegevens

Onderwerp: Vragen antwoorde fractievoorzitters

Hoi Sigrid,

Hieronder de vragen die we hebben uitgezet en bijgevoegd met dank aan al onze snelle collega's de eerste antwoorden.
Niet alles is binnen en hier en daar ook in concept.
We lopen je straks even door eea heen.

Tot straks,

Persoonsgegevens

1. Wanneer kunnen de energieleveranciers een plafond (vaste prijs, fluctuerende subsidie, vast volume) uitvoeren?

2. Hoe ziet de variant van het energieplafond eruit?
   a. Inventarisatie orde grootte parameters
   b. Vergelijk variant PvdA GL
   c. In kaart brengen aantallen HHs geraak/volledig gebruik gedekt
   d. Hoe concreet kunnen we worden op maandag/dinsdag?

3. Doorrekening effecten tariefplafond tov EB in augustus pakket
   a. Vergelijking ink effecten varianten 2, 3 en tussenvariant
   b. Verdeling bedrijven huishoudens
   c. Worden zelfde aansluitingen geraakt door EB maatregelen als door plafond? Is dat kleinverbruik?

4. Overzicht dekking van tariefplafond, obv eerder concept notitie incl tabel koopkracht maatregelen die meest inwisselbaar zijn

5. Laatste inzichten EU pakket. Wat is laatste stand op gebied beide heffingen en verordening op terugsluis aan huishoudens via bijv tariefplafond?

6. Energie intensief MKB wat is er mogelijk? Korte schets wat speelt, welke opties zijn er en generieke tekst zoals aangekondigd kan worden dinsdag.

7. Maatschappelijke voorzieningen, zwembaden, scholen, buurthuizen et c.
   a. Wat speelt er? Wat zou kunnen?

8. Accijnzen, deel reservering van 900 voor ingezet nu 700. Eerdere stukje over tabelcorrectie etc nog even delen want was nog niet bekend

Vragen 16-09

1. Wanneer kunnen de energieleveranciers een plafond (vaste prijs, fluctuerende subsidie, vast volume) uitvoeren?

2. Hoe ziet de variant van het energieplafond eruit?
    a) Inventarisatie orde grootte parameters
    b) Vergelijk variant PvdA GL
    c) In kaart brengen aantallen HHs geraak/volledig gebruik gedekt
    d) Hoe concreet kunnen we worden op maandag/dinsdag?

3. Doorrekening effecten tariefplafond tov EB in augustus pakket
    a) Vergelijking ink effecten varianten 2, 3 en tussenvariant
    b) Verdeling bedrijven huishoudens? Worden zelfde aansluitingen geraakt door EB maatregelen als door plafond?

4. Overzicht dekking van tariefplafond, obv eerder concept notitie incl tabel koopkracht maatregelen die meest inwisselbaar zijn

5. Laatste inzichten EU pakket. Wat is laatste stand op gebied beide heffingen en verordening op terugsluis aan huishoudens via bijv tariefplafond?

6. Energie intensief MKB wat is er mogelijk? Korte schets wat speelt, welke opties zijn er en generieke tekst zoals aangekondigd kan worden dinsdag.

7. Maatschappelijke voorzieningen, zwembaden, scholen, buurthuizen et c.
    a) Wat speelt er? Wat zou kunnen?

8. Accijnzen, deel reservering van 900 voor ingezet nu 700. Eerdere stukje over tabelcorrectie etc nog even delen want was nog niet bekend.

5. Commissievoorstel energiemarkt

Belangrijkste elementen:

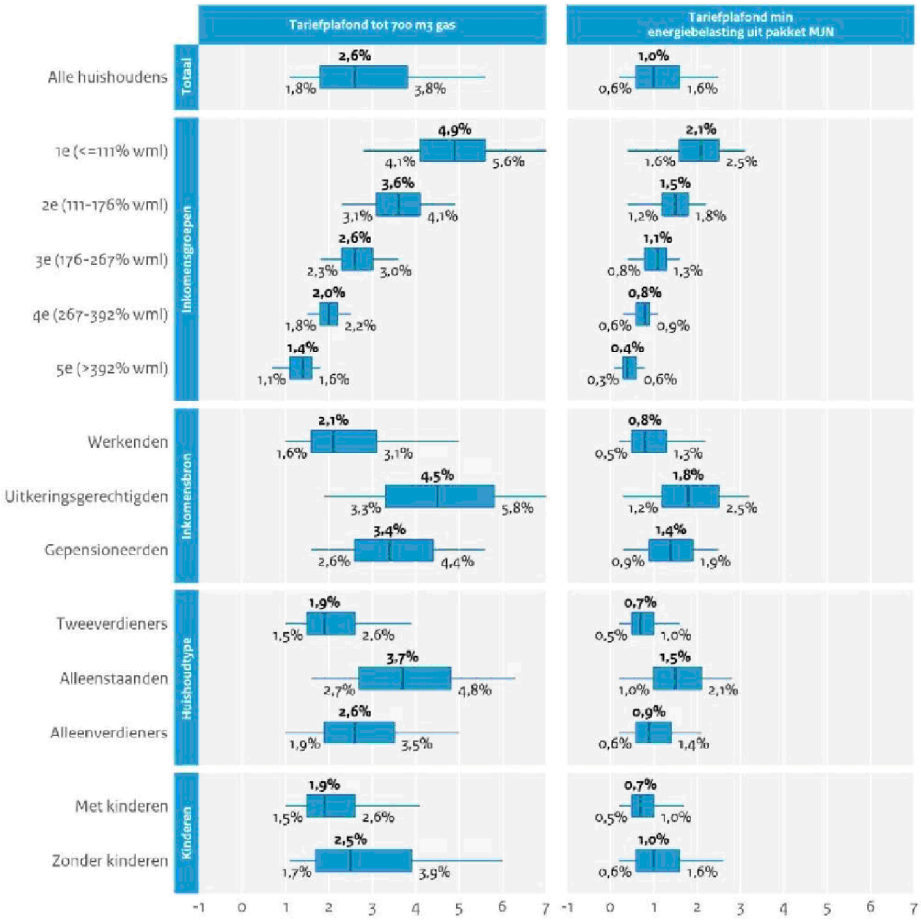
- Vermindering elektriciteitsconsumptie in de maanden november tot en met maart;
  - Een inspanningsverplichting om maatregelen te nemen om het maandelijks elektriciteitsverbruik met 10% te reduceren t.o.v. het gemiddelde verbruik van de afgelopen 5 jaar;
  - Resultaatverplichting om per lidstaat het aantal piekuren, waarin elektriciteit het duurst is, met 5% te reduceren
  - Het kabinet steunt reductie elektriciteitsconsumptie. Deze laat ook ruimte voor nationale aanpak. Kabinet bestudeert voorstel t.a.v. reduceren piekuren maar hecht belang aan mogelijkheid tot passende nationale aanpak en praktische uitvoerbaarheid.
- Cap inkomsten inframarginale technologieën
  - Voorstel verplicht lidstaten om de marktopbrengsten (=omzet) voor producenten van elektriciteit geproduceerd door middel van inframarginale technologiën te maximeren op 180 euro/MWH. Doordat de elektriciteitsprijs hier door de hoge gasprijs regelmatig boven ligt, komt hierdoor budget beschikbaar dat moet worden gebruikt om huishoudens te ontlasten. De cap is op een niveau gezet dat ervoor moet zorgen dat het aantrekkelijk blijft in infra-marginale technologieën te investeren.
  - Het kabinet staat positief tegenover het voorstel van de Commissie om de infra-marginale opbrengsten af te romen die ontstaan doordat de inkomsten van bepaalde elektriciteitsproducenten sterk gestegen zijn door de hoge elektriciteitsprijzen, terwijl daar voor hen geen hogere productiekosten tegenover staan. Kabinet bestudeert de wijze waarop nationale uitvoering aan de doelen van het voorstel kan worden gegeven, ook door te kijken naar alternatieve maatregelen die hetzelfde doel dienen.
- Ontlasting consumenten / prijsregulering retailmarkt
  - LS krijgen meer ruimte om prijsregulering in de retailmarkt toe te passen, ook voor kleine-en middelgrote bedrijven.
  - Het kabinet steunt het uitgangspunt van de maatregel om consumenten zo spoedig mogelijk tegemoet te komen en zal nationale ruimte bepleiten wat betreft de in implementatie van deze maatregel.
- Tijdelijke solidariteitsheffing voor fossiele energiebedrijven
  - Het voorstel voor bedrijven actief in de olie-, gas-, kolen- en raffinage-branche. Deze tijdelijke solidariteitsheffing betreft met terugwerkende kracht de fiscale winst van deze bedrijven over uitsluitend het boekjaar 2022.
  - Het kabinet steunt het doel van het belasten van fossiele energiebedrijven die nu hoge winsten maken met het doel koopkrachtondersteuning van huishoudens mogelijk te maken. In dat kader beraadt het kabinet zich op een mogelijke solidariteitsheffing via een verhoging van de mijnbouwheffingen voor olie- en gasproducenten in Nederland. Het is voor het kabinet van belang dat er voldoende ruimte bestaat om op nationaal niveau alternatieve maatregelen te treffen die hetzelfde doel nastreven als de tijdelijke solidariteitsheffing die de Commissie voorstelt in plaats van het voorstel van de Commissie, dan wel in aanvulling daarop.

Proces:

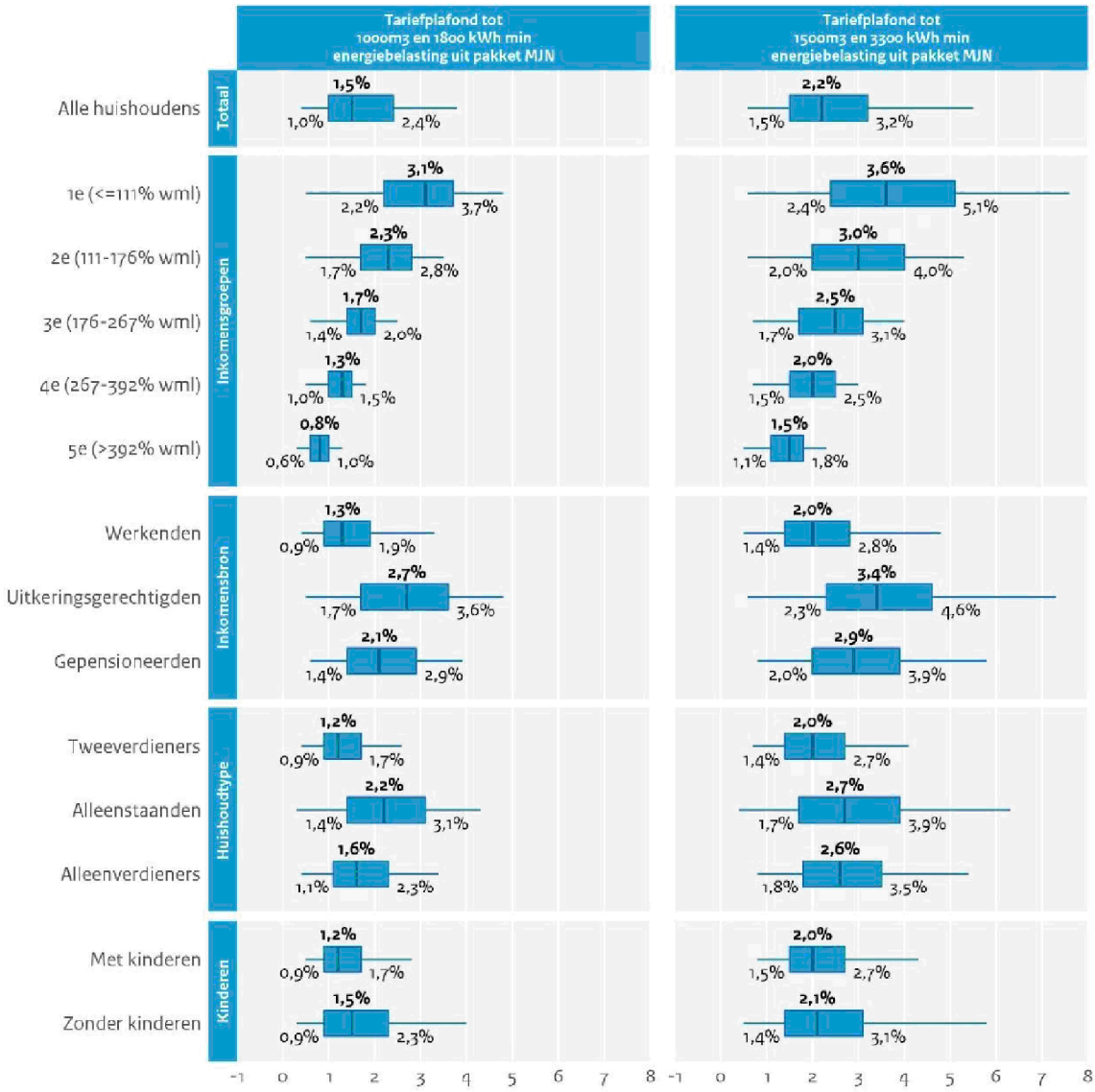
- Besluitvorming in Raad voorzien voor 30 september a.s. Bij goedkeuring per direct van kracht zodat lidstaten aan uitvoering kunnen beginnen.

3 Vraag: wat zijn de indicatieve effecten van een prijsplafond ten opzichte van de voorgenomen verlaging energiebelasting?

- Onderstaand vindt u twee figuren waarbij indicatief de effecten worden getoond van kortingen op het leveringstarief voor gas met € 1,21 per m3 en €0,242 per kWh (beiden incl. BTW) in plaats van het voorgenomen pakket voor verlagen energiebelasting. De indicatieve effecten van deze schuif zijn weergegeven voor een korting tot een maximum verbruik van a) 700 m3 gas en 1.650 kWh elektriciteit; b) 1.000 m3 gas en 1.800 kWh elektriciteit (adviseren we nu naar 2100 te stellen); en c) 1.500 m3 gas en 3.300 kWh elektriciteit. In deze berekening wordt het daadwerkelijk verbruik (gecorrigeerd voor gemiddeld verbruik 2022) van alle huishoudens meegenomen.
- Deze figuren laten niet het werkelijke effect van een tariefplafond zien. Het maakt alleen inzichtelijk wat de koopkrachtverbetering zou zijn als alle huishoudens per eenheid gebruik een vaste korting zouden krijgen. Dit houdt geen rekening met de werkelijke ontwikkeling van de energieprijs en geen rekening met het aandeel vaste contracten. Het leveringstarief is voor alle huishoudens gelijk in deze berekening. In de werkelijkheid is de spreiding van effecten groter bij een tariefplafond: Huishoudens met een laag vast tarief ervaren geen effect, terwijl huishoudens met een hoog instaptarief sterkere effecten ervaren.
- In de standaard koopkrachtplaatjes (bij SZW & het CPB) zal een prijsplafond alleen zichtbaar worden in de inflatie (net als bij de EB verlaging). Dan valt het effect dus gelijk uit over alle inkomensgroepen, ondanks het in absolute termen hogere gebruik van energie bij de hogere inkomensgroepen en ondanks het grotere aandeel van de energieprijzen ten opzichte van het besteedbaar inkomen in de lagere inkomensgroepen. Het veranderde koopkrachteffect ten opzichte van de voorgenomen verlaging van de energiebelasting ziet dan alleen op het extra budget wat met het plafond gepaard gaat, en of het aandeel van bedrijven in het budgettaire beslag wijzigt (wat bij een plafond tot 1000 kuub en 1800 kWh niet significant lijkt te verschillen). Onderliggend komt het voordeel wel terecht bij de huishoudens die het meest getroffen zijn door de hogere energieprijzen (die hebben immers het grootste voordeel van het prijsplafond).
- In het algemeen geldt dat bij een tariefplafond met een relatief laag maximaal gebruik alle inkomensgroepen in absolute termen in dezelfde mate profiteren, want elke inkomensgroep kan dan gemiddeld het voordeel verzilveren. Dat levert relatief meer koopkrachtwinst op bij de lage inkomensgroepen. Bij een hoger tariefplafond groeit het profijt bij hogere inkomensgroepen omdat deze gemiddeld genomen meer energie gebruiken, en dan voor een groter deel van hun gebruik voordeel hebben van het plafond.
- Dit kan worden geïllustreerd met de twee opties in figuur twee. In de tweede optie uit figuur twee (plafond tot 1.500 m3 gas en 3.300 kWh elektriciteit) ligt het plafond hoger dan het gemiddelde verbruik (ca. 1.200 m3 gas en 2.400 kWh elektriciteit), waardoor veel huishoudens niet volledig gebruik maken van het tariefplafond. Deze maatregel is hierdoor minder nivellerend dat de eerste optie in figuur twee (plafond tot 1.000 m3 gas en 1.800 kWh elektriciteit). Hoeveel huishoudens volledig gebruik kunnen maken van het tariefplafond hangt wel af van hoeveel besparing in gebruik komend jaar zal worden gerealiseerd.
- In de figuren is nog niet de voorgenomen schuif van (een deel van) de energietoeslag meegenomen. Dit zal voor 2023 een minder goede koopkrachtontwikkeling betekenen voor het laagste kwintiel en de groep uitkeringsgerechtigden.
- De voorgenomen maatregelen in de energiebelasting liggen het meest voor de hand om in te zetten als dekking. Deze waren bedoeld als directe verlichting van de energierekening voor huishoudens. Daar is minder noodzaak toe als er een plafond geldt. Onderliggend geldt dan wel dat huishoudens die nog een vast energiecontract hebben hun voordeel van de verlaagde energiebelasting verliezen, en geen profijt hebben van het prijsplafond.

Figuur 1: Inkomenseffecten tariefplafond 700 m3 gas en 1.650 kWh elektriciteit en inkomenseffecten van dat tariefplafond minus EB uit augustuspakket

Figuur 2: Inkomenseffecten tariefplafond tot 1.000 m3 gas en 1.800 kWh elektriciteit en inkomenseffecten tariefplafond tot 1.500 m3 gas en 3.300 kWh elektriciteit, beiden met het EB augustuspakket teruggedraaid.

2. Vormgeving variant

2. a) Inventarisatie orde grootte parameters

- U wordt geadviseerd het maximumverbruik op 1000 m3 gas en 2100 kWh te zetten.
    - Met 1000m3 gas en 2100 kWh bereikt u bijna 60% van de huishoudens *volledig* indien ze 20% besparen t.o.v. 2020 en 50% indien huishoudens 15% besparen. Behoud van een besparings- en verduurzamingsprikkel voor huishoudens is belangrijk voor de energieleveringszekerheid én een Europese voorwaarde voor het invoeren van een generiek tariefplafond. Het is daarom raadzaam om een maximumverbruik te kiezen beneden het gemiddelde verbruik in normale tijden (1200 m3 gas en 2800 kWh elektra). Hierdoor betaalt een groep huishoudens over het gedeelte boven het maximumverbruik nog steeds de hoge marktprijzen waardoor het prijseffect om te besparen en verduurzamen in stand blijft.
    - Een maximumverbruik van 1000 m3 gas komt overeen komt met het gemiddelde gasverbruik van de huishoudens in het tweede en derde inkomenskwintiel gecorrigeerd voor de benodigde 20% besparing. De gasrekening bepaalt het overgrote deel van de totale energierekening. Het tweede en derde inkomenskwintiel kan, in tegenstelling tot een deel van het eerste inkomenskwintiel, geen gebruik maken van de energietoelage maar komt ook in steeds grotere betalingsproblemen vanwege de hoge energierekening.
- Een maximumtarief voor elektriciteit en/of gas tot een bepaald verbruik per huishouden heeft als grote voordeel dat het huishoudens financiële compensatie én zekerheid biedt betreft hun energierekening. Het grijpt het probleem direct bij de kern aan doordat de overheid het risico van schommelende energieprijzen overneemt. Hierdoor weten huishoudens beter hoe hun energierekening eruit gaat zien. Daarnaast wordt energiebesparing op het verbruik van boven de maximumgrens nog steeds gestimuleerd en, bij een hoog genoeg tariefplafond, wordt ook de besparingsprikkel bij het verbruik daaronder behouden.
- Deze eis, behoud van een energiebesparingsprikkel, stelt de Europese Commissie ook aan een tariefplafond voor alle huishoudens. De recente voorstellen van de Europese Commissie bieden nu meer mogelijkheden dan voorheen om in te grijpen in de energiemarkt en daardoor de stijging van de energieprijs te dempen, bijvoorbeeld door middel van een tariefplafond voor huishoudens tot een maximumverbruik.
- Er zijn verschillende parameters waarover besloten moet worden:
    - Het tariefplafond
    - Het maximumverbruik voor gas en elektra
- Des te hoger het tariefplafond, des te groter de prikkel is om te besparen voor huishoudens. Tegelijkertijd moet in acht worden genomen dat een deel van de huishoudens, die al veel energie hebben bespaard, nog steeds hun noodzakelijk energieverbruik niet meer kunnen betalen (zie ook antwoord 2b).
- Hoe hoger de grens voor maximumverbruik voor gas en elektra, des te minder de prikkel voor huishoudens om energie te besparen (ook afhankelijk uiteraard van het tariefplafond). Het maximumverbruik is in grote mate bepalend voor hoe het profijt van het tariefplafond neerslaat bij verschillende inkomensgroepen (zie ook antwoord 2c).
- Het aantal bedrijfsaansluitingen bij leveranciers is op dit moment 518.500, waarbij het vooral zal gaan om de midden- en kleinbedrijven die inkopen bij leveranciers. Grootverbruikers van energie kunnen onder voorwaarden ook direct bij energieproducenten inkopen.

2b) Hoe ziet PvdA/GL variant eruit?

- De partijen willen tot een gebruik van 1500 kuub gas en 3300 kWh elektra de prijs voor huishoudens vastleggen op het niveau van januari 2022. Het gemiddelde variabele leveringstarief voor leveranciers aan consumenten was op 1 januari 2022 1,20 per m3 gas en 0,32 per kWh elektriciteit.
- Een tarief van 01-01-2022 is aanzienlijk hoger dan de gemiddelde tarieven in 2021. Het gemiddelde tarief van 2022 is tot en met augustus 1,52 euro per m3 gas en 0,40 euro per kWh elektriciteit (tabel 1).
- Met het PvdA/GL-voorstel wordt eveneens 100% van de huishoudens geraakt en 68% wordt volledig geraakt naar eigen zeggen. Hun voorstel richt zich alleen op huishoudens en niet op bedrijven. Wij wachten de doorrekening af voor precieze details.

Tabel 1: ontwikkeling variabele gas- en elektriciteitsprijzen voor consumenten

Datum	Gem. 2021	Gem. 2022[1]	jan-22	feb-22	mrt-22	apr-22	mei-22	jun-22	jul-22	aug-22
Gas per m3	0,42	1,52	1,20	1,12	1,85	1,68	1,42	1,22	1,59	2,11
Elektriciteit per kWh	0,11	0,40	0,32	0,30	0,48	0,44	0,36	0,33	0,42	0,50

2c) Hoeveel huishoudens worden geraakt/volledig gedekt bij welke parameters?

- Bij een tariefplafond voor gas en elektra per huishouden wordt 100% van de huishoudens met een elektriciteits- en/of gasaansluiting bereikt. Het is afhankelijk van de gestelde parameters hoeveel procent van de huishoudens volledig voordeel hebben van het tariefplafond, zie hiervoor tabel 2. Dat alle huishoudens bereikt worden betekent dat deze huishoudens geen marktprijzen meer betalen voor enig elektriciteit- als gasverbruik als de prijs in hun energiecontract boven het plafond lag, maar alleen nog het verlaagde tarief. In alle inkomensgroepen kunnen nog steeds vaste energiecontracten voorkomen met een prijs onder het tariefplafond.
- Een voorwaarde van de Europese Commissie is dat er bij een tariefplafond met een maximumverbruiksgrens nog steeds een besparings- en verduurzamingsprikkel blijft voor huishoudens. Het is dus belangrijk om te richten op het noodzakelijke energieverbruik van huishoudens om die prikkel in stand houden. Mochten huishoudens dan meer energie willen gebruiken vanwege het gebruik van luxegoederen, betalen zij daarvoor een (hogere) marktprijs. Een optie daarom zou kunnen zijn om te richten op een besparingsprikkel van 20% ten opzichte van het gemiddelde verbruik in 2020 (1200 m3 gas en 2800 kWh elektra).
- Bij een maximumverbruiksgrens van 1000m3 gas en 2100 kWh per huishouden valt naar verwachting het energieverbruik van bijna 60% van de huishoudens volledig onder het tariefplafond (voor hun volledige gebruik profiteren zij van het verlaagd tarief) indien de huishoudens 20% besparen ten opzichte van 2020. Indien huishoudens 15% besparen bereikt u hiermee minimaal 50% van de huishoudens volledig en indien huishoudens helemaal niet besparen minimaal 40%.
- Bij een aanzienlijk lagere maximumverbruiksgrens, wordt het risico groter dat er huishoudens zijn die al bespaard hebben en nog steeds een redelijk deel van het verbruik o.b.v. marktprijzen moeten betalen wat hen in mogelijke betalingsproblemen brengt.

Tabel 2: Aardgas- en elektriciteitsverbruik per verbruiksdeciel

	VERBRUIK 2020		INCL. 15% BESPARING[2]		INCL. 20% BESPARING	
	aardgas	elektra	aardgas	elektra	aardgas	elektra
(temp gecorrigeerd) (gemiddeld m3)	1190	2760	1012	2346	952	2208
Verbruik 1e deciel	340	1150	289	978	272	920
Verbruik 2e deciel	630	1480	536	1258	504	1184
verbruik 3e deciel	790	1770	672	1505	632	1416
verbruik 4e deciel	**950**	**2090**	808	1777	760	1672
verbruik 5e deciel	1100	2440	**935**	**2074**	880	1952
verbruik 6e deciel	1260	2820	1071	2397	**1008**	**2256**
verbruik 7e deciel	1450	3280	1233	2788	1160	2624
verbruik 8e deciel	1710	3870	1454	3290	1368	3096
verbruik 9e deciel	2130	4810	1811	4089	1704	3848

[1] Gebaseerd op de eerste 8 maanden van 2022

[2] CBS schat in dat het gemiddelde huishouden het eerste halfjaar van 2022 minimaal 16% minder gas hebben verbruikt dan in het eerste halfjaar van 2021 (Gasverbruik 25 procent lager in eerste halfjaar 2022 (cbs.nl)

- Ook op basis van inkomensgegevens kunnen de parameters voor het maximum vergoedverbruik worden gekozen, zie hiervoor tabel 3.
- Een reden om naar deze gegevens te kijken is dat het eerste inkomenskwintiel de enige groep is die in aanmerking komt voor de energietoelage, het tweede inkomenskwintiel niet. Tegelijkertijd ervaart die laatste groep ook (grote) betalingsproblemen.
- Bij een afbakening op het gemiddelde van het tweede en derde kwintiel inclusief een verwachte/verplichte energiebesparing van 20% zou een afbakening van 1000 m3 gas een logisch maximum zijn.
    - Aangezien de inkomenscategorieën boven dit kwintiel aanzienlijk meer elektra gebruiken, is het raadzaam om de grens daarvoor te leggen op 2100 kWh.
    - Zodoende raakt u met deze optie u ca. 60% van de gas- én elektriciteitsverbruikende huishoudens indien ze 20% besparen (tabel 2).

Tabel 3: verbruik per inkomenscategorie excl. en incl. energiebesparingen

	GEMIDDELDE VERBRUIKSDATA		15% BESPARINGEN		20% BESPARINGEN	
Inkomenscategorieën	Gas	Elektriciteit	Gas	Elektriciteit	Gas	Elektriciteit
1e (<=117% WML)	1137	2048	967	1741	910	1638
2e (117-187% WML)	1197	2261	1018	1922	**958**	1809
3e (187-286% WML)	1288	2701	1095	2296	**1031**	**2161**
4e (286-423% WML)	1398	3149	1189	2677	1119	2519
5e (>423% WML)	1740	3918	1479	3330	1392	3134

2d) Hoe concreet kunnen we worden maandag/dinsdag?

- Er kan worden aangekondigd dat er een tariefplafond met maximumverbruik aankomt.
- Per wanneer het tariefplafond kan worden ingevoerd, is nog afhankelijk van wanneer de leveranciers denken dit aan te kunnen. De instelling richting hen is in ieder geval zo snel mogelijk. Een aantal grote leveranciers denkt al per 1 november dit te kunnen. Naar verwachting kan dinsdag worden gecommuniceerd dat dat in ieder geval per 1 januari 2023 zal zijn, maar hier moet maandag nog commitment op komen vanuit energieleveranciers en EZK (RVO).
- Indien u een keuze maakt over het maximumverbruik dat onder het tariefplafond zal vallen, kan dat ook naar buiten worden gecommuniceerd maandag/dinsdag.
- Voor de exact hoogte van het tariefplafond kan dit nog niet, omdat daar eerst ook voor moet worden vastgesteld welk deel van het verschil met de marktprijs wordt gesubsidieerd voor energieleveranciers en hoe dat verschil bepaald wordt.

8. Accijns, aanpassing inclusief tabelcorrectiefactor

- Bij de gesprekken op 30/31 augustus is in eerste instantie voor januari 2023 gerekend met een eenzelfde accijnsverlaging als in 2022 (opnieuw resp. 17,2 11,1 en 16,6 cent). Echter, door de wettelijke indexatie per 1 januari en eerder vastgelegd beleid uit het Klimaatakkoord leidt dit tot hogere tarieven dan in de 2e helft 2022.
- Dit is rechtgezet zodat in januari 2023 de accijns gelijk is aan de 2e helft van 2022. Dit leidt tot een iets grotere verlaging en hogere kosten (ca € 200 mln). Zie ook onderstaande tabel.

Brandstof	Tarieven per 1-1-2022	Tarieven per 1-4-2022	Tarieven per 1-1 bij gelijke verlaging	Tarieven per 1-1-2023 (zoals opgenomen in BP)	Tarieven per 1-7-2023 (zoals opgenomen in BP)
Benzine	82,4	65,1 (incl. verlaging van 17,3)	70,3 (incl. verlaging van 17,3)	65,1 (incl. verlaging van 22,46)	78,91 (incl. verlaging van 8,65)
Diesel	52,8	41,7 (incl. verlaging van 11,1 cent/liter	46,1 (incl. verlaging van 11,1 cent/liter	41,7 (incl. verlaging van 15,48)	51,63 (incl. verlaging van 5,55)
LPG	19,43	15,35 (incl. verlaging van 4,1 cent/liter)	16,6 (incl. verlaging van 4,1 cent/liter)	15,35 (incl verlaging van 5,31)	18,62 (incl. verlaging van 2,04)

4 Concept dekkingsopties pakket

- Het koopkrachtpakket waartoe in augustus is besloten is erop gericht bepaalde groepen een vaste tegemoetkoming te geven om de hoge energiekosten en algemeen hogere inflatie te compenseren, en geeft daarnaast een korting op de brandstofaccijns en EB. De optelsom van maatregelen leidt tot een flinke ondersteuning van de koopkracht, maar neemt de onzekerheid over potentiële verdere tegenvallers in de energierekening niet weg.
- Een cap op de energierekening voor huishoudens (tot een bepaald verbruik) richt zich er juist op deze onzekerheid weg te nemen. De overheid neemt deze onzekerheid over. De kosten van dit pakket zijn op voorhand met veel onzekerheid omgeven (want afhankelijk van de ontwikkeling van de energieprijs).
- Afhankelijk van de vormgeving van het tariefplafond ligt het in de reden om delen van het augustuspakket te heroverwegen. Bij een tariefplafond dat al een deel van de hogere energieprijs wegneemt, is er minder koopkrachtondersteuning nodig via andere instrumenten. Het terugdraaien van deze maatregelen kan dan dienen als dekking van de cap op de energierekening. Zo kan tevens (een deel van) de dekking voor deze alternatieve route gevonden worden..
- Bij een tariefplafond met een relatief laag maximaal gebruik profiteren alle inkomensgroepen in absolute termen in dezelfde mate, want elke inkomensgroep kan dan gemiddeld het voordeel verzilveren. Dat levert relatief meer koopkrachtwinst op bij de lage inkomensgroepen. Bij een hoger tariefplafond groeit het profijt bij hogere inkomensgroepen omdat deze gemiddeld genomen meer energie gebruiken, en dan voor een groter deel van hun gebruik voordeel hebben van het plafond.
- De voorgenomen maatregelen in de energiebelasting dubbelen direct met het tariefplafond. Deze liggen voor de hand om in te zetten als dekking. Deze waren bedoeld als directe verlichting van de energierekening voor huishoudens. Daar is minder noodzaak toe als er een plafond geldt. Onderliggend geldt dan wel dat huishoudens die nog een vast energiecontract hebben (per 1 januari 2023 nog 10%) hun voordeel van de verlaagde energiebelasting verliezen, en geen profijt hebben van het prijsplafond. Deze huishoudens hebben echter door hun contract ook beperkt last van de prijsontwikkeling.
- Bij de uiteindelijke vormgeving van het plafond moet ook worden bezien of bedrijven die voordeel hadden van de EB verlaging in dezelfde mate profiteren van het tariefplafond (zie 3b).
- Daarnaast heeft de Europese Commissie voorstellen gedaan voor een inframarginale heffing en een solidariteitsheffing. De aangekondigde mijnbouwheffing sluit aan bij solidariteitsheffing en is al ingezet voor het koopkrachtpakket. Bij de inframarginale heffing is het zeer onzeker of deze extra middelen zal opleveren en op welke manier de heffing wordt uitgewerkt.
- Tot slot kunnen ook andere onderdelen van het pakket heroverwogen worden. Onderdelen die eveneens raken aan de overall koopkracht en mogelijk cumuleren met een tariefplafond zijn hieronder aangegeeld, Om dit te kunnen beoordelen zijn onder andere inzichten vanuit de stresstest van CPB nodig.

Bijlage I: Overzicht Augustusbesluitvorming

in miljoenen euro, + is saldobelastend	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Incidenteel pakket koopkracht	**50**	**10.173**	**227**	**37**	**93**	**113**	**0**
Verlaging Energiebelasting	0	5.422	0	0	0	0	0
Reservering fonds betalingsachterstanden	0	50	0	0	0	0	0
Uitstel schuif energiebelasting naar 2024	0	-246	0	0	0	0	0
Energietoeslag (€ 1300)	0	1.400	0	0	0	0	0
Eenmalig verhogen zorgtoeslag met €412	0	2.117	0	0	0	0	0
Enveloppe armoede & schulden	50	75	75	0	0	0	0
Inkomensafhankelijke huurverlaging 1/7	0	0	0	0	0	0	0
Verhogen beurs uitwonende studenten	0	12	18	37	93	113	0
Intensivering nationaal isolatieprogramma	0	150	150	0	0	0	0
Maatregel brandstofaccijns	0	1.193	-16	0	0	0	0
Structureel pakket	**111**	**5.346**	**4.449**	**3.220**	**3.098**	**3.087**	**3.174**
Verhoging WML	22	3.208	2.073	863	833	811	532
IOAOW verlagen 2023, afschaffen 2025	0	-496	-151	0	0	0	0
Verhoging huurtoeslag met 203 euro	25	187	325	325	325	325	325
Kindgebonden budget	65	732	485	248	134	133	100
Kinderopvangtoeslag naar 96%	0	0	6	80	102	113	113
Arbeidskorting	0	500	500	500	500	500	500
Verlaging tarief eerste schijf IB	0	700	700	700	700	700	1.000
Investering MKB	0	500	500	500	500	500	600
w.v. tarief box 2	*0*	*70*	*-1*	*-1*	*-1*	*-1*	*-1*
w.v. verhogen EIA/MIA/VAMIL	*0*	*150*	*150*	*150*	*150*	*150*	*150*
w.v. verhogen WKR	*0*	*50*	*50*	*50*	*50*	*50*	*50*
w.v. Aof-premie kleine werkgevers	*0*	*230*	*301*	*301*	*301*	*301*	*401*
Caribisch NL	0	16	12	4	4	4	4

*de inkomensafhankelijke huurverlaging en het verhogen van de huurtoeslag zijn aan elkaar verbonden, de eerste is niet mogelijk zonder de laatste.

Speaking notes zondag

Wat is er veranderd sinds augustus?

- Door de schommelingen op de energiemarkt weten huishoudens niet goed waar zij aan toe zijn. We wilden altijd al zekerheid bieden aan huishoudens en om die reden is er in het augustuspakket reeds een bedrag van 700mln gereserveerd voor de uitwerking van een tariefplafond
- In de afgelopen weken heeft het kabinet onderzocht of het mogelijk is om voor een afgebakende groep huishoudens een tariefplafond in te voeren
- Deze zoektocht begon binnen de kaders van de Europese beperkingen voor ingrijpen in de markt waar in prijsregulering alleen is toegestaan wanneer deze gericht is op kwetsbare huishoudens. Een dergelijke afbakening is moeilijk, kost tijd en stuit ook altijd op afbakeningsproblemen.
- De recente voorstellen van de Europese Commissie bieden meer mogelijkheden om in te grijpen in de energiemarkt. Dit biedt veel meer ruimte om een breder tariefplafond op energie te introduceren.
- Het voorgestelde maximumtarief voor elektriciteit en/of gas geldt tot een bepaald verbruik. De compensatie beweegt voor dat deel van het gebruik dus automatisch mee met de schommelingen in de prijs. Boven deze grens blijft de marktprijs van toepassing, waardoor de prikkel tot energiebesparing boven de grens intact blijft. Deze eis stelt de Europese Commissie ook aan een breder prijsplafond.
- De urgentie is groot en snelheid is noodzakelijk. De gewenste snelheid legt beperkingen op aan de mate van gerichtheid en complexiteit die uitvoerbaar is. Dat betekent dat er onherroepelijk situaties zullen voorkomen van over of ondercompensatie. Dat risico moeten we in deze situatie bereid zijn te nemen. Dit omdat we hiermee zekerheid aan mensen kunnen geven over hun tarieven.

Prijsplafond

- Het kabinet heeft een regulier koopkrachtpakket afgesproken in augustus om de effecten van de inflatie in brede zin en ook de hoge energierekeningen te dempen. Er is daarbij een reservering getroffen van 700 mln. euro om een tariefplafond uit te werken waarmee huishoudens weer zekerheid kunnen gaan ervaren.
- De volatiele energieprijzen geven veel onzekerheid bij huishoudens of ze de energierekening dit en volgend jaar kunnen betalen. De enorme schommelingen zorgen voor toenemende onzekerheid bij huishoudens of ze de touwtjes wel aan elkaar geknoopt krijgen.
- De overheid is beter in staat om deze onzekerheid maand op maand te dragen dan huishoudens en daarmee voorkomen we ook elkaar in rap tempo opvolgende steunpakketten.
- Op Europees niveau en in onze buurlanden wordt ook naar tariefplafonds gekeken als effectieve maatregel om de prijseffecten voor burgers te beperken.
- Daarom willen we zo snel mogelijk tot een werkend prijsplafond komen, we vragen de energiebedrijven of zij dit per 1 november kunnen realiseren zoals Vattenfal en Eneco eerder aan de Kamer hebben laten weten. Zo snel mogelijk maar uiterlijk 1 januari. Energieleveranciers hebben aangegeven dit zo snel mogelijk te willen doen maar komen morgen na een gesprek met hun leden met een datum..
- We stellen een tijdelijk plafond voor waarmee alle huishoudens worden geholpen in hun basisbehoefte. Daarbij zijn variaties denkbaar in de hoogte van het tarief waarop het plafond wordt vastgesteld, en tot welk energieverbruik het prijsplafond zal gelden en hoe je op verantwoorde wijze energieleveranciers compenseert zodat het goed uit te voeren is maar we niet overcompenseren.
- De precieze parameters moeten nog worden bepaald. Om te zorgen voor een prikkel tot besparing en breed huishoudens te helpen met hubn basisbehoefte denken wij aan een volumegrens in de bandbreedte van 700-1500m3 Gas en 1650-3300KWh electra. Voor de Algemene Financiële Beschouwingen wil het kabinet met een nadere precisering van de aanvullende energiemaatregelen komen.

- Het prijsplafond is tijdelijk. Als deze energieprijzen lange tijd aanhouden zal er nog sneller naar andere manieren moeten worden gekeken om energieverbruik te verminderen en minder afhankelijk te worden van gas.

Dekking

- De hoge energieprijzen betekenen dat we collectief armer zijn geworden. Deze versteviging van het pakket met een prijsplafond neemt niet weg dat we niet alles kunnen compenseren. Iedereen zal de effecten voelen. We proberen slechts de onzekerheid zo goed als gaat weg te nemen zodat gezinnen beter weten waar zij aan toe zijn en daar naar kunnen handelen.
- Een tariefplafond kost geld om uit te voeren, dat moet gedekt. De elementen uit het augustus pakket die precies op de energierekening aangrijpen wil ik herschikken. Het gaat dan in ieder geval om de belastingvermindering en/of tarieven, samen €5,4 mld (inclusief de eerdere reservering voor een plafond).
- Naast budgettaire redenen ook vanwege het risico op overcompensatie als we de prijzen al bevriezen met die prijsplafond. Het afgesproken augustuspakket liet voor sommige inkomensgroepen, met alle spreiding die daaronder ligt, een grote plus zien. Dit prijsplafond is nodig voor veel huishoudens om niet in de betalingsproblemen te komen, maar lang niet voor alle huishoudens.
- De overcompensatie die bij een deel van de huishoudens terecht komt zorgt daarnaast volgend jaar voor een klif en grotere achteruitgang in koopkracht naar 2024 als die maatregelen niet worden doorgezet.
- De ontwikkelingen in Europa bieden aanknopingspunten voor dekking, de verordening stelt dat er een solidariteitsheffing op fossiele bedrijven en een inframarginal cap op energieproducenten met overwinsten moet komen, deze zou ik willen inzetten voor dekking. Over de heffingen is nog grote onzekerheid rond vormgeving en wat zij zullen opbrengen.
- Als het bedrag dat met de heffingen in Europa niet afdoende blijkt dan moeten we in het voorjaar aanvullende dekking zoeken.

Vangnet, verbod op afsluiting, en noodfonds

- Door het prijsplafond is de druk op een vangnet minder. Door het probleem bij de rekening op te lossen is de noodzaak om schulden te verhelpen minder. De samenhang van het pakket is key. Het noodfonds is daarbij de laatste stap van het geheel alleen als achtervanger.
- Door MINAPP worden maatregelen voorbereid op vroegsignalering, schuldhulpverlening en doorverwijzing naar hulp. Er wordt ook gewerkt aan een verbod op afsluiten. In dit alles kan een gericht noodfonds ondersteunen. Concreet betekent dit voor huishoudens dat zij eerst een coulante betalingsregeling aangeboden krijgen door de energieleverancier, vervolgens worden aangemeld bij de gemeente en eventueel bij het Noodfonds uitkomen. Huishoudens waarvoor dit niet voldoet worden doorverwezen naar bestaande schuldhulproutes.
- Het is voor alle partijen van belang dat dit noodfonds niet interfereert met de reguliere aanpak vanuit leveranciers, dat er sprake is van gereguleerde toestroom en gedegen toetsing. Zodat niet alle risico's overgaan naar het fonds en zodat er voor allen zekerheid bestaat.
- Dit wordt vanuit de overheid gedekt uit de reserveringen vanuit augustus. En in het noodfonds dragen ook energieleveranciers substantieel financieel bij.

Steunmaatregelen energie intensief mkb

- Op macroniveau presteert het Nederlandse bedrijfsleven heel goed: hoge winstgevendheid, lage faillissementen, weinig werkloosheid.
- Er zijn wel bepaalde sectoren waar het voor een deel van de bedrijven moeilijker gaat. IN het bijzonder de energie intensieve MKB. Het probleem is daar specifiek. Dat vraagt om een specifieke en strak afgebakende oplossing, die bovendien ruimte laat voor ondernemersrisico (niet de hele 'pijn' wegneemt) en verduurzamingsprikkels zo goed mogelijk in stand houdt.
- De beste oplossing voor het bedrijfsleven is het stutten van de koopkracht waardoor de consumptie op peil kan blijven.
- Daarom in de vierhoek besloten om uit te werken wat er mogelijk is om specifieke en strak afgebakende steun vorm te geven voor het energie intensieve MKB. Hierbij zijn

uitvoerbaarheid en juridische houdbaarheid belangrijke randvoorwaarden. Het moet wel kunnen. We moeten voorkomen dat ook hier de dynamiek ontstaat zoals rond Corona, dat er elke week een nieuwe sector in beeld komt en er teveel discussie mogelijk is over afbakening.

- We zullen aankondigen dat we naar gerichte regelingen zoeken.

- **NB** Een ongerichte variant is verstorend maar bovendien zeer kostbaar. Indien we die kant op gaan – zeer ruimhartige compensatie van het bedrijfsleven – vind ik het logisch dat we de dekking ook ophalen bij het bedrijfsleven. Dan betalen bedrijven die het relatief goed doen en winst maken (en dus in de hoge vpb-schijf vallen) mee aan solidariteit met bedrijven waar het minder goed gaat.

6 Vragen fractievoorzitters energie-intensief mkb

Vraag: waar zit het probleem van het energie-intensieve MKB?

- Op macroniveau presteert het Nederlandse bedrijfsleven goed: hoge winstgevendheid, lage faillissementen, weinig werkloosheid. De reden dat inflatie zich verbreedt (en er dus bredere prijsstijgingen zijn dan energie) is dat hogere energieprijzen grotendeels worden doorberekend in hogere afzetprijzen.
- Er zijn wel bepaalde sectoren in het energie-intensieve mkb waar het voor een deel van de bedrijven moeilijker gaat (bijv: bakkers, slagers, sauna's). Het probleem is dus specifiek.
- Anders dan de sluiting van bedrijfssectoren ten tijde van corona zijn de hogere energieprijzen niet direct veroorzaakt door maatregelen van de overheid. De gevolgen hiervan zijn in belangrijke mate onderdeel van het ondernemersrisico. Bedrijven die dit risico hebben afgedekt door langlopende energiecontracten af te sluiten, moeten niet hun hele voordeel zien verdwijnen.
- De situatie vraagt dus om een specifieke en afgebakende oplossing voor het energie-intensieve mkb die ruimte laat voor ondernemersrisico (niet de hele 'pijn' wegneemt) en verduurzamingsprikkels zo goed mogelijk in stand houdt.
- Het kabinet onderzoekt de mogelijkheden voor de introductie van een specifieke regeling voor de compensatie van energiekosten voor het energie-intensief MKB. Dergelijke regelingen zijn zeer uitdagend in de uitvoering. Zowel voor afbakening als voor wart betreft juridische houdbaarheid. Op de uitwerking wordt de komende tijd ingezet.
- Voor dekking van eventuele additionele maatregelen kan o.a. overwogen worden elementen van de envelop bedrijfsleveninvesteringen uit augustus van 500mln (oplopend tot 600mln struc; m.n. verlaging aof-premie en verhoging EIA/MIA/VAMIL) te heralloceren.

3b Wat is de verdeling tussen bedrijven & huishoudens bij de voorgenomen verlaging energiebelasting en bij het tariefplafond?

Effect voorgenomen pakket EB augustusbesluitvorming

2023	BLO	Bedrijven	Burgers
Reservering voor gerichte compensatie energierekening, exclusief 50 mln op AP	-646	-39	-607
Verlaging EB pakket - gasverlaging 1e schijf	-728	-197	-531
Verlaging EB pakket - elektriciteitsverlaging 1e schijf	-1689	-385	-1304
Verlaging EB pakket - belastingvermindering	-2342	-148	-2195
Totaal	**-5405**	**-769**	**-4637**

Hierbij is er vanuit gegaan dat het jaar uitstel van de schuif van EB tarief elektriciteit naar EB tarief gas blijft staan.

Effect tariefplafond

- De huidige inschatting is dat er ruim 500 duizend (~518.500) bedrijven zijn met een gas- en elektriciteitsaansluiting in 2023 met recht op belastingvermindering. Er kan voor gekozen worden om deze groep ook recht te geven op het tariefplafond.
- De kosten (en het voordeel) van het toevoegen van deze bedrijven aan het tariefplafond hangen af van de parameters.
- Bij een maximumverbruik van 1000 m3 gas en 2100 kWh elektriciteit, €1 per kuub en 20 cent per kWh compensatie en met de aanname dat deze bedrijven allemaal meer dan de grens gebruiken, zou het voordeel dan op ongeveer € 736 miljoen komen.
- Met schommelingen in energieprijzen zou dit beeld schuiven.

7. compensatie energierekening zwembaden, ijsbanen, buurthuizen, etc
U vraagt of er compensatie mogelijk is voor de energierekening van maatschappelijke voorzieningen, zwembaden, scholen, buurthuizen, etc.

Antwoord:

- Wij adviseren om geen compensatie te leveren voor maatschappelijke voorzieningen voor stijgende energieprijzen. Een eerste grove inventarisatie levert circa 1,8 miljard aan mogelijke verzoeken tot compensatie voor de collectieve sector op. Voor zwembaden en ijsbanen is dit bijvoorbeeld circa 280 miljoen, voor buurthuizen circa 8 miljoen, musea circa 37 miljoen en bibliotheken circa 18 miljoen. Voor de zwembaden ligt de verantwoordelijkheid bij gemeenten. Indien nodig ligt het in de reden dat als de prijzen langer hoog blijven hier eerst tussen gemeenten en rijk over wordt gesproken. Op dit moment zijn er bij ons nog geen claims ontvangen van departementen en sectoren; in de media vragen energie intensieve sectoren wel om steun. Wij stellen voor om eerst de realisaties van 2022 af te wachten en dit verder in het voorjaar te bezien.
- Compensatie bij een deel van de organisaties leidt in onze ogen tot de roep om compensatie in de gehele collectieve sector voor de energierekening. Ervaring bij de covid-steun leert dat compensatie lastig valt af te bakenen. Het compenseren van de energierekening kan ook leiden tot de roep om compensatie van hogere brandstof- of grondstofprijzen (denk bijvoorbeeld aan visserij, defensie en infraprojecten). Daarnaast is de situatie heel anders dan bij Covid, toen de overheid sectoren sloot. Ook staat compensatie energiebesparing en energietransitie in de weg. Bovendien heeft een deel van de maatschappelijke organisaties (bovenmatige) reserves waardoor compensatie niet per se in de rede ligt.
- Eenmaal per jaar worden de begrotingen van de departementen geïndexeerd voor de loon- en prijsontwikkeling. Dit gebeurt bij Voorjaarsnota op basis van de CEP-raming van het CPB. De prijsbijstelling is een structurele tranche en bedroeg voor 2022 ruim 2 miljard voor de Rijksbegroting. Voor de prijsbijstelling tranche 2023 staat reeds cumulatief 15,1 miljard gereserveerd, waarvan 2,9 miljard in 2023.

Van: Persoonsgegevens
Aan:
Cc:

Onderwerp: Brief energierekening en annotatie BO energieleveranciers
Datum: maandag 19 september 2022 16:47:45
Bijlagen: Nota brief TK prijsplafond energierekening.docx
Kamerbrief aanvullende maatregelen energierekening.docx
Agenda bestuurlijk overleg energiearmoede 19 september 2022 inclusief beslispunten.pdf
Notitie aan EZK en FIN Reactie op verzoek omtrent realisatietermijn prijsplafond.pdf
Annotatie BO 19-09_16.30.docx

Hoi Sigrid,

Zie bijgevoegd 2 dingen:

1. Annotatie voor Bestuurlijk overleg zometeen met energieleveranciers. Excuses voor de zeer late aanlevering. De agenda werd zojuist zelfs nog aangepast door SZW.
2. De laatste stand van de Kamerbrief en oplegnota. Graag je akkoord. De geel gemarkeerde onderdelen worden nog verwerkt na o.a. BO zometeen.

Dank!
Persoonsgegevens

Ministerie van Financiën

TERSTOND
TER BESLISSING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

Brief TK prijsplafond energierekening

Datum
19 september 2022

Notanummer
2022-0000232330

Bijlagen
1. Concept kamerbrief

Aanleiding

Hierbij ontvangt u de laatste stand van de kamerbrief over het besluit om een prijsplafond in te stellen. Deze versie is ook met de andere departementen gedeeld.

Beslispunten

- Wij vragen u akkoord te gaan met deze versie van de brief (waarbij de uitkomsten van het BO van maandagavond nog zullen moeten worden verwerkt).
- Wij adviseren u te overwegen een tabel op te nemen waarbij helder wordt gemaakt welke genoemde maatregelen al in de Miljoenennota zijn opgenomen, en welke aanvullend zijn.

Kernpunten

- In bijgaande brief is nog een aantal passages geel gemarkeerd (startdatum prijsplafond, inschatting deel ondernemers dat onder het plafond zal vallen; uitkomsten gesprekken PvdA & GroenLinks en verkenning liquiditeitssteun energieleverancier. Na het BO van vanavond zullen wij deze passages aanpassen. Zoals mondeling met u besproken zal de brief morgenochtend toegevoegd worden aan de stukken in het koffertje.
- Wij adviseren u een tabel in de brief op te nemen zoals is weergegeven in de toelichting van deze nota. Daaruit blijkt dat ook het risico dat wordt gelopen als het prijsplafond rond de 11 miljard euro uit zou komen, maar er onvoldoende dekkingsmaatregelen zijn en het risico als uiteindelijk niet wordt besloten tot terugdraaien van de energiebelasting (5,4 miljard euro). Hierin zijn ook verschillende maatregelen toegelicht (naast het prijsplafond) die door de formulering in de brief mogelijk op termijn tot hogere kosten kan leiden. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het eerste voorstel van EZK is een subsidieregeling (eerste ruwe kostenraming bedraagt circa 1,8 miljard). Wij werken hiervoor met EZK varianten uit. Hierover zal nog politieke besluitvorming moeten plaatsvinden. U wordt hier later over geïnformeerd.
- Als u besluit om de tabel op te nemen, komen we morgenochtend vroeg met een nieuwe versie, waarin ook alle lastenmaatregelen zijn opgenomen en toegelicht, en die wat opmaak betreft meer geschikt is voor een kamerbrief.

Toelichting

Voorstel voor tabel

Tabel 1. Nieuwe maatregelen Prinsjesdagbrief

(in mln., + is saldobelastend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Tijdelijk tariefplafond en dekking						
Tijdelijk tariefplafond		PM				
Dekking uit energiebelasting miljoenennotapakket		-5.422				
Dekking uit nieuwe inframarginale heffing		PM	PM			
MKB -EZK						
Te onderzoeken subsidie energie-intensief MKB	PM	PM				
Flankerendbeleid SZW						
Diverse subsidies o.a. schuldhulpverlening en jeugd	5					
Dekking SZW	-5					
Bijzonder bijstand studenten						
Bijzonder bijstand studenten	35					
Dekking bijzondere bijstand studenten	-35					
Energietoelage						
Energietoelage in 2022	500	-500				
Totaal extra Prinsjesdagbrief	**500+PM**	**PM-5.922**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel 2. Maatregelen uit Miljoennota die in de brief worden genoemd

(in mln., + is saldobelastend)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Noodfonds						
Noodfonds		50				
MKB -EZK						
Investering MKB - verhoging EIA/MIA/VAMIL (augustuspakket)	0	150	150	150	150	150
BMKB-Groen (garantieplafond; reeds besloten)	50	100	0			
Flankerendbeleid SZW						
Vroegsignalering en bijzondere bijstand	35					
Dienstverlening gemeenten uit CA middelen armoede schulden		40	40	40	40	40
Reservering flankerendbeleid		75	75			
Nationaal isolatieprogramma						
Nationaal isolatieprogramma		150	150			
Caribisch Nederland						
Caribisch Nederland MJN		16	12	4	4	4

Tijdelijk tariefplafond en dekking

- Het kabinet wil een tijdelijk tariefplafond introduceren voor huishoudens met een maximumtarief voor elektriciteit en/of gas dat geldt tot een bepaald verbruik. De kosten zijn nog zeer onzeker, omdat deze afhankelijk zijn van de nadere uitwerking en operationaliseren. Een inschatting van de kosten bij het

voorstel van PvdA/GL bedraagt 11,1 miljard. Mogelijk zijn de kosten lager (circa 6 miljard) als wordt aangesloten bij de inkoopprijs.
- De kosten van aanvullende maatregelen, zoals het tijdelijke prijsplafond, zullen worden gedekt. Hierbij is 5,4 miljard beschikbaar uit de middelen die gereserveerd zijn voor de verlaging energiebelasting in 2023 uit de Miljoenennota.
- Voor eventuele dekking kan ook gekeken worden naar de inframarginale heffing. Het is nog zeer onzeker of dit mogelijk is en hoeveel dit dan zal opleveren.
- Indien de opbrengsten van de hierboven genoemde maatregelen onvoldoende blijken, dan zal de resterende dekkingsopgave voor de maatregelen in het voorjaar gedekt moeten worden.

Steun energie-intensief MKB
- De brief geeft aan dat het MKB een beroep kan doen op de reguliere garantieregelingen (garantieplafond 2022: BMKB 715 miljoen en GO 400 miljoen). Daarnaast is in de augustusbesluitvorming structureel 150 miljoen extra beschikbaar gesteld voor de Energie-investeringsaftrek (EIA), de willekeurige afschrijving milieu-investeringen (Vamil) en Milieu-investeringsaftrek (MIA).
- In de vierhoek is besloten om de mogelijkheden te onderzoeken voor de introductie van een specifieke subsidieregeling voor de energiekosten voor het energie-intensieve MKB en daarover ook al te communiceren. Met deze aankondiging worden mogelijk (te hoge) verwachtingen gewekt en dat is politiek en budgettair kwetsbaar.
- Samen met EZK werken we (IRF en AFEP) aan een mogelijke uitwerking van een subsidieregeling. Hierbij worden de economische rationale, voor- en nadelen, budgettaire consequenties en uitvoerbaarheid betrokken. Het eerste voorstel van EZK was een regeling van circa 1,8 miljard, maar wij zien ook de mogelijkheid dit gerichter en doelmatiger te doen. U wordt hier later over geïnformeerd.

Flankerendbeleid SZW
- Voor vroegsignalering, schuldhulpverlening en doorverwijzing naar hulp wordt 40 miljoen euro ingezet in 2022. Dit wordt gedekt uit de reservering voor bijzondere bijstand uit de augustusbesluitvorming (50 mln. in 2022) en uit beleidsondersteunende budgetten op de begroting van SZW.
- Daarnaast is als onderdeel van de Aanpak Geldzorgen, armoede en schulden structureel 40 miljoen euro vrijgemaakt voor het versterken van dienstverlening door gemeenten. Gemeenten kunnen deze middelen ook inzetten ter verbetering van vroegsignalering en schuldhulpverlening.

Bijzondere bijstand studenten
- Voor de energietoelage voor studenten is 35 miljoen voorzien in 2022. Dit bedrag moet worden gedekt uit de in augustus gereserveerde middelen voor bijzondere bijstand (15 miljoen) en 20 miljoen uit onderuitputting op de SZW begroting. Dit wordt separaat aan u voorgelegd (nota IRF 231610). Mits akkoord, worden de middelen dan per ISB en NVW overgeheveld.

Energietoelage
Zoals in de Prinsjesdagbrief wordt aangekondigd zal een deel van de geplande energietoelage (500 miljoen) al in 2022 door gemeenten worden uitgekeerd. Voor deze schuif wordt een ISB (2022) en NvW (2023) naar de Kamer gestuurd.

Noodfonds

- Voor het noodfonds is 50 miljoen in 2023 gereserveerd bij Miljoenennota. Het fonds wordt de komende tijd uitgewerkt; voor ons is van belang dat de bijdrage van het Rijk binnen deze reservering blijft. Dit bedrag zal op de Aanvullende Post blijven staan totdat het fonds is uitgewerkt, en zal vervolgens naar de relevante begroting (in beginsel SZW) worden overgeheveld.

Nationaal isolatieprogramma
In augustus is 300 miljoen extra beschikbaar gesteld voor het nationaal isolatieprogramma.

Caribisch Nederland
Als onderdeel van de augustusbesluitvorming zijn middelen beschikbaar gesteld voor de koopkracht in Caribisch Nederland.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Directie Participatie & Decentrale Voorzieningen
Afdeling Generieke Participatievoorzieningen

Persoonsgegevens

Datum
19-09-2022

Onze referentie
2022-0000194965

agenda

Omschrijving	Agenda bestuurlijk overleg energiearmoede 19 september 2022
Vergaderdatum en - tijd	19 september 2022 17:00
Vergaderplaats	Webex
Aanwezigen	*Namens het Rijk:* Minister Schouten, Minister Van Gennip, Minister Jetten, Minister Kaag, Staatssecretaris Van Rij, ambtelijke ondersteuning SZW, EZK, FIN en BZK *Namens de energieleveranciers:* Persoonsgegevens (Greenchoice), Persoonsgegevens (Engie), Persoonsgegevens (Coolblue), Persoonsgegevens en Persoonsgegevens (Energie-Nederland), Persoonsgegevens (Innovatieenergie), Persoonsgegevens (Eneco), Persoonsgegevens (Vattenfall), Persoonsgegevens (Nutsgroep), Persoonsgegevens (Essent) *Namens VNG:* Persoonsgegevens (VNG-commissie Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie) en ambtelijke ondersteuning

1. Opening en mededelingen

Vrijdag 16 september is in gezamenlijk geconstateerd dat er op een aantal punten nog nadere uitwerking noodzakelijk was (zie het bijgevoegde verslag, bijlage 1). Vanmorgen heeft er een overleg plaatsgevonden tussen VNG, energieleveranciers, FIN, EZK en SZW waarbij de maatregelen zijn doorgenomen, om een gezamenlijk eenduidig beeld te verkrijgen wat de maatregelen inhouden en in de uitvoering betekenen. In dit overleg wordt de balans opgemaakt waar we staan en wat er op Prinsjesdag gepresenteerd kan worden.

2. Stand van zaken tijdelijk prijsplafond voor basisverbruik

Het ministerie van Financiën geeft een toelichting van de stand van zaken, waarbij de uitkomsten van het gesprek vanmorgen worden meegenomen.

Directie Participatie & Decentrale Voorzieningen
Afdeling Generieke Participatievoorzieningen

Datum
19-09-2022

Onze referentie
2022-0000194965

Beslispunt 1: Is er overeenstemming voor het invoeren van een tijdelijk prijsplafond per 1-1-2023 met als indicatieve einddatum 31-12-2023?

Beslispunt 2: Is er overeenstemming om gedurende november en december, tot de invoering van een plafond, via de leverancier de huishoudens een tegemoetkoming te bieden op de energierekening?

3. Stand van zaken afsluitbeleid

Het Ministerie van EZK geeft een toelichting bij de stand van zaken van de inzet voorkomen afsluitingen van energie, de aanpassing Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas en de Warmteregeling.

Beslispunt 3: Is er overeenstemming over het invoeren van een tijdelijke verruiming van het afsluitverbod, met als uitgangspunt dat huishoudens deze winterperiode niet worden afgesloten als gevolg van financiële problemen en het daardoor niet kunnen betalen van de energierekening?

Beslispunt 4: Is er overeenstemming over het invoeren van een hieraan gekoppelde kredietlijn voor leveranciers, om te voorkomen dat zij in liquiditeitsproblemen komen door de tijdelijke verruiming van het afsluitverbod?

4. Stand van zaken noodfonds

De ministers van Financiën en van SZW / MAPP geven een toelichting van de stand van zaken, waarbij de uitkomsten van het gesprek vanmorgen worden meegenomen.

Beslispunt 5: Is er overeenstemming over het opschalen van de pilot het noodfonds en het hiervoor treffen van de reservering van 50 mio?

5. Stand van zaken preventie, vroegsignalering en schuldhulpverlening

De Minister van SZW / MAPP geeft een toelichting van de stand van zaken, waarbij de uitkomsten van het gesprek vanmorgen worden meegenomen.

Beslispunt 6: Is er overeenstemming over het voorgestelde maatregelenpakket waarvan op Prinsjesdag duidelijk wordt welke middelen hier voor beschikbaar zijn voor gemeenten?

6. TK-brief Prinsjesdag

Afronding brief na afloop van het bestuurlijk overleg.

7. Vervolg en communicatieafspraken

Gezien de gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt bezien welke afspraken op zowel inhoud (uitwerking afspraken) als communicatie nodig zijn.

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene Financiële en Economische Politiek

Persoonsgegevens

nota

BO Energiearmoede 19 september

Datum
19 september 2022

Notanummer

Bijlagen
geen

Aanleiding

Om 17.00 uur vandaag heeft u een bestuurlijk overleg energiearmoede met ministers Schouten, Van Gennip, Jetten en de VNG en de energieleveranciers. Daar wordt o.a. besproken wat er gepresenteerd kan worden op Prinsjesdag.

Agendapunten

1. Opening en mededelingen

2. Stand van zaken price-cap

Redeneerlijn (u leidt dit agendapunt in)

- De volatiele energieprijzen geven veel onzekerheid bij huishoudens of ze de energierekening dit en volgend jaar kunnen betalen. Het kabinet wil daarom een tijdelijk plafond instellen waarmee alle huishoudens worden geholpen in hun basisbehoefte en het liefst zo snel mogelijk of per 1 november, ook als dit de laatste maanden van het jaar door middel van een proxy variant is.
- Voor het tariefplafond zijn verschillende variaties denkbaar in de hoogte van het tarief waarop het plafond wordt vastgesteld, tot welk energieverbruik het prijsplafond zal gelden en hoe je op verantwoorde wijze energieleveranciers compenseert zodat het goed uit te voeren is.
- De precieze parameters moeten nog worden bepaald. Om te zorgen voor enerzijds een prikkel tot besparing en verduurzaming en anderzijds een brede groep huishoudens te helpen met hun basisbehoefte denken wij aan een volumegrens in de bandbreedte van 700-1500m3 Gas en 1650-3300KWh electra. Voor de Algemene Financiële Beschouwingen wil het kabinet met een nadere precisering van de aanvullende energiemaatregelen komen.
- Belangrijk voor het Kabinet is dat we in de bepaling van de volumegrenzen recente besparingen van huishoudens niet worden teruggedraaid. Ook de CIE eist dat er een prikkel tot besparing gehandhaafd moet blijven.
- Het prijsplafond is tijdelijk. Als deze energieprijzen lange tijd aanhouden zal er nog sneller naar andere manieren moeten worden gekeken om energieverbruik te verminderen en minder afhankelijk te worden van gas.
- Het is goed om vandaag stil te staan bij wanneer het tariefplafond kan worden ingevoerd en in hoeverre huishoudens kunnen worden afgezonderd van bedrijven voor deze regeling. Ook is het belangrijk om verdere afspraken te maken over wanneer het tariefplafond moet zijn uitgewerkt om ook zekerheid te bieden aan u leveranciers.

Beslispunt 1: Is er overeenstemming voor het invoeren van een tijdelijk prijsplafond per 1-1-2023 met als indicatieve einddatum 31-12-2023?

Beslispunt 2: Is er overeenstemming om gedurende november en december, tot de invoering van een plafond, via de leverancier de huishoudens een tegemoetkoming te bieden op de energierekening?

Advies

- U kunt op beide beslispunten akkoord geven. U kunt aangeven dat u per 1 januari het tariefplafond zou willen invoeren en per 1 november via een proxy variant zoals aangegeven door Energie Nederland. Deze proxy houdt in dat energieleveranciers een subsidie ontvangen die ze d.m.v. een vast bedrag verdelen over al hun klanten om een tariefplafond te simuleren. De klanten ervaren dus een tariefplafond, maar aan de achterkant vindt de compensatie op een andere manier plaats. In de praktijk betekent het dat de mensen die nu een laag tarief hebben, een nog lager tarief krijgen en dus overcompensatie krijgen. U kunt vragen of er toch geen onderscheid te maken is tussen huishoudens die boven of onder het tariefplafond zitten?
- U kunt aangeven dat u zich voor het tariefplafond in 2023 wil richten op de dezelfde groep verbruikers die ook in aanmerking kwamen voor de EB-vermindering. U kunt vragen aan leveranciers of het mogelijk is daarop af te bakenen? Leveranciers hebben aangegeven dat zakelijke aansluitingen niet altijd makkelijk te onderscheiden zijn van privé aansluitingen. Huishoudens zijn wel nadrukkelijk de doelgroep van het tariefplafond.

3. Stand van zaken afsluitbeleid

Beslispunt 3: Is er overeenstemming over het invoeren van een tijdelijke verruiming van het afsluitverbod, met als uitgangspunt dat huishoudens deze winterperiode niet worden afgesloten als gevolg van financiële problemen en het daardoor niet kunnen betalen van de energierekening?

Beslispunt 4: Is er overeenstemming over het invoeren van een hieraan gekoppelde kredietlijn voor leveranciers, om te voorkomen dat zij in liquiditeitsproblemen komen door de tijdelijke verruiming van het afsluitverbod?

- U kunt aangeven dat u akkoord bent op beslispunt 3. U kunt aangeven dat u *niet* akkoord bent met beslispunt 4.
- Energieleveranciers vragen om een aanvullende kredietlijn. U kunt stellen dat - in aanvulling op de compensatie voor het prijsplafond en het in te richten noodfonds – er geen liquiditeits-/overbruggingsfaciliteit nodig is vanuit het Rijk. Ook mag deze faciliteit juridisch niet gebruikt worden voor nadeelcompensatie.
    - Er wordt al een subsidie geven aan leveranciers om een prijsplafond in te stellen. Hierdoor zal het aantal niet-betalende klanten al flink minder zijn. Coulante betalingsregelingen zouden daarnaast dus 'gewone' bedrijfsvoering moeten zijn.
    - Er kan duidelijk gecommuniceerd worden dat wanbetalers waarmee geen constructieve contactrelatie is, afgesloten kunnen worden.
    - Het is belangrijk dat niet alle ondernemersrisico's bij het Rijk komen te liggen maar ook worden opgepakt door leveranciers.

- U kunt aangeven dat strenge voorwaarden en heldere communicatie belangrijk zijn bij het afsluitbeleid. Er moet voorkomen worden dat mensen opzettelijk hun rekening niet meer gaan betalen wetende dat ze niet worden afgesloten. Hier ligt een gedeeld belang.
- Door het tariefplafond zullen betalingsachterstanden vanaf 1 november sterk worden verminderd. Voor de kosten van niet afsluiten is het noodfonds onderdeel van de uitwerking.
- U kunt aangeven dat uw inziens de lijn zou moeten zijn dat mensen die de rekening niet meer kunnen betalen níet worden afgesloten indien er constructief contact is tussen leveranciers en klant. Indien leveranciers en klant er niet met een coulante betalingsregeling uitkomen, kan diegene doorgestuurd worden naar het noodfonds (agendapunt hieronder).

4. Stand van zaken noodfonds

Beslispunt 5: Is er overeenstemming over het opschalen van de pilot het noodfonds en het hiervoor treffen van de reservering van 50 mio?

Redeneerlijn (u introduceert dit agendapunt)
- Door het prijsplafond is de druk op een vangnet minder. Door het probleem bij de rekening op te lossen is de noodzaak om de schulden te verhelpen minder. De samenhang van het pakket is key. Het noodfonds is daarbij de laatste stap van het geheel en alleen als achtervang.
- Het is de bedoeling dat huishoudens, die niet betalen en wel constructief contact hebben met de leverancier, eerst een coulante betalingsregeling aangeboden krijgen door de energieleverancier. Vervolgens worden zij aangemeld bij de gemeente en komen eventueel dan uit bij het Noodfonds. De precieze voorwaarden voor deze laatste stap moeten nog ambtelijk worden uitgewerkt.
- Door MINAPP worden maatregelen voorbereid op vroegsignalering, schuldhulpverlening en doorverwijzing naar hulp. Er wordt ook gewerkt aan een verbod op afsluiten. In dit alles kan een gericht noodfonds ondersteunen. Concreet betekent dit voor huishoudens dat zij eerst een coulante betalingsregeling aangeboden krijgen door de energieleverancier, vervolgens worden aangemeld bij de gemeente en eventueel bij het Noodfonds uitkomen. Huishoudens waarvoor dit niet voldoet worden doorverwezen naar bestaande schuldhulproutes.
- Het is voor alle partijen van belang dat dit noodfonds niet interfereert met de reguliere aanpak vanuit leveranciers, dat er sprake is van gereguleerde toestroom en gedegen toetsing. Zodat niet alle risico's overgaan naar het fonds en zodat er voor allen zekerheid bestaat.
- Het fonds wordt gezamenlijk gevoed door energieleveranciers en de overheid. Dit wordt vanuit de overheid gedekt uit de gereserveerde middelen (maximaal 50 mln) vanuit augustus.

Advies
- U kunt akkoord gaan met het beslispunt.

5. Stand van zaken preventie, vroegsignalering en schuldhulpverlening

Beslispunt 6: Is er overeenstemming over het voorgestelde maatregelenpakket waarvan op Prinsjesdag duidelijk wordt welke middelen hiervoor beschikbaar zijn voor gemeenten?

- U kunt instemmen met beslispunt 6.
- U kunt de toelichting van de minister van SZW aanhoren.
- Door MINAPP zijn maatregelen voorbereid op vroegsignalering, schuldhulpverlening en doorverwijzing naar hulp. Huishoudens waarvoor het noodfond niet voldoet worden doorverwezen naar bestaande schuldhulproutes.

6. TK-brief Prinsjesdag

- U kunt aangeven dat er een Kamerbrief klaarligt die morgen met Prinsjesdag wordt verzonden naast de Miljoenennota. Daar worden bovenstaande onderwerpen in verwerkt.
- U kunt aangeven dat u daarin de startdatum van het tariefplafond van 1 november wil noemen.

7. Vervolg

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Van:
Aan:
Cc:

Persoonsgegevens

Onderwerp: RE: Vragen antwoorde fractievoorzitters
Datum: maandag 19 september 2022 20:06:46
Bijlagen: Beantwoording vragen fractievoorzitters 19 september 2022.docx
Appreciatie moties fractievoorzitters 19 september 2022.docx

Ha Sigrid en Marnix,

Bijgevoegd met dank aan velen de antwoorden op de vragen van gisteren en de moties die kort aan het slot genoemd werden.
Marita verspreid ook naar de FVers voor zo direct.

Met groeten,
Persoonsgegevens

Van: Persoonsgegevens (AFEP)
Verzonden: zondag 18 september 2022 13:43
Aan: Persoonsgegevens
Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Onderwerp: RE: Vragen antwoorde fractievoorzitters

Ha Sigrid en Marnix,

Bijgevoegd treffen jullie de concept antwoorden aan voor het gesprek zo dadelijk.
Met veel dank aan velen voor het hele snelle werk weer.
Komen zo ook geprint.

Tot zo,
Persoonsgegevens

Van: Persoonsgegevens
Verzonden: zaterdag 17 september 2022 16:25
Aan: Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Onderwerp: Vragen antwoorde fractievoorzitters

Hoi Sigrid,

Hieronder de vragen die we hebben uitgezet en bijgevoegd met dank aan al onze snelle collega's de eerste antwoorden.
Niet alles is binnen en hier en daar ook in concept.
We lopen je straks even door eea heen.

Tot straks,

Persoonsgegevens

1. Wanneer kunnen de energieleveranciers een plafond (vaste prijs, fluctuerende subsidie, vast volume) uitvoeren?

2. Hoe ziet de variant van het energieplafond eruit?
   a. Inventarisatie orde grootte parameters
   b. Vergelijk variant PvdA GL
   c. In kaart brengen aantallen HHs geraak/volledig gebruik gedekt
   d. Hoe concreet kunnen we worden op maandag/dinsdag?

3. Doorrekening effecten tariefplafond tov EB in augustus pakket
   a. Vergelijking ink effecten varianten 2, 3 en tussenvariant
   b. Verdeling bedrijven huishoudens
   c. Worden zelfde aansluitingen geraakt door EB maatregelen als door plafond? Is dat kleinverbruik?

4. Overzicht dekking van tariefplafond, obv eerder concept notitie incl tabel koopkracht maatregelen die meest inwisselbaar zijn

5. Laatste inzichten EU pakket. Wat is laatste stand op gebied beide heffingen en verordening op terugsluis aan huishoudens via bijv tariefplafond?

6. Energie intensief MKB wat is er mogelijk? Korte schets wat speelt, welke opties zijn er en generieke tekst zoals aangekondigd kan worden dinsdag.

7. Maatschappelijke voorzieningen, zwembaden, scholen, buurthuizen et c.
   a. Wat speelt er? Wat zou kunnen?

8. Accijnzen, deel reservering van 900 voor ingezet nu 700. Eerdere stukje over tabelcorrectie etc nog even delen want was nog niet bekend

Vragen fractievoorzitters 19-09

1. *Wat is de datum van invoering?*
2. *Hoe ligt de besparing op gas en op elektriciteit relatief over 2022.*
3. *Wat is nu precieze vormgeving PvdA/GL en volumes daarin?*
4. *a .Als later dan 1 januari wordt kun je dan iets met EB doen nog?*
   b. kunnen leveranciers bij een latere datum iets met terugwerkende kracht doen? ook in termen van voorschotbedragen? Wat kan er al in maandbedragen worden opgevangen als de invoeringsdatum nog niet bereikt is? vrijwillig wel al een deel laten doen?
5. *Caribisch NL loopt ook mee? Wordt dat ook uitgewerkt?*
6. *Welke organisaties zitten er in de aansluitingen die onder de EB vallen en nu onder prijsplafond; kleinverbruikers aansluiting, wie zijn dat allemaal, zijn de aansluitingen nader uit te splitsen?*
7. *Bij maatschappelijke organisaties, via gemeenten doen? Procedurele motie is het idee.*

-eerste route via departementen

-deels compenseren

8. *Noodfonds stand van zaken; wat extra detail*
9. *Hoe zit reeks studenten? Hoe tot 500mln?*
10. *Wat zit er in 2022 bij kindgebonden budget en huurtoeslag, is dat idd betaling januari in december?*

Vraag 1 en 4b) Wat is de datum van invoering? Indien 1 januari, kunnen leveranciers nog iets met terugwerkende kracht doen?

- Energie Nederland heeft aangegeven dat leveranciers een prijsplafond kunnen invoeren vanaf 1 januari 2023. Dit plafond wordt verwerkt in de maandelijkse termijnbedragen van klanten. Om de periode tussen nu en 1 januari 2023 te overbruggen, heeft Energie Nederland aangegeven een tussenvariant te kunnen uitvoeren vanaf 1 november. Hierdoor ervaart de burger nog steeds een tariefplafond, maar werkt qua uitvoering bij leveranciers net wat anders. Bij deze tussenvariant wordt er voor de maanden november en december een vast bedrag ter verlaging van de termijnbedragen verwerkt. In de praktijk betekent het dat de mensen die nu een laag tarief hebben, een nog lager tarief krijgen.

Vraag 2. Hoe ligt de besparing op gas en op elektriciteit relatief over 2022?

- In de eerste helft van 2022 is het totale gasverbruik in Nederland volgens het CBS ca. 25% lager dan de eerste helft van 2021. Wat de daadwerkelijke reductie van huishoudens is in de eerste helft van 2022 is nog niet bekend. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat ook huishoudens, gegeven de forse stijging van hun energierekening, hun verbruik hebben verminderd (waarbij verschil kan zijn tussen huishoudens). Dit is bovendien ook het doel en de oproep aan huishoudens in deze tijden van energieschaarste. Daarnaast was dit voorjaar zeer mild ten opzichte van het voorjaar 2021.
- Voor 2022 als geheel en voor 2023 zijn geen actuele ramingen van het verwachte gas en elektraverbruik beschikbaar. Los van andere factoren zoals de temperatuur lijkt bij aanhouden hogere energieprijzen een besparing voor huishoudens waarschijnlijk. Bovendien is het zo dat huizen in de loop der jaren steeds beter worden geïsoleerd (waarvoor het kabinet ook dit en volgend jaar subsidies beschikbaar voor heeft gesteld), wat het gemiddeld energieverbruik in 2023 ook kan verlagen ten opzichte van 2021.
- Tot slot heeft de Europese Commissie ook een vraagreductiedoel voorgesteld van 10% reductie van elektriciteit (t.o.v. gemiddeld verbruik afgelopen 5 jaar).

Vraag 3. Wat is nu precieze vormgeving PvdA/GL en volumes daarin?

- <u>De partijen willen tot een gebruik van 1500 kuub gas en 3300 kWh elektra de prijs voor huishoudens vastleggen op het niveau van januari 2022.</u> Het gemiddelde variabele leveringstarief voor leveranciers aan consumenten was op 1 januari 2022 1,20 per m3 gas en 0,32 per kWh elektriciteit.
- Daarnaast geven de partijen in de toelichting bij het voorstel enkele illustraties hoe de maatregel zou uitwerken voor verschillende voorbeeldhuishoudens met een bepaald verbruik. Het voorstel zelf ziet echter zoals gezegd op een tariefplafond tot een gebruik van 1500 kuub gas en 3300 kWh.
- Een tarief van 01-01-2022 is aanzienlijk hoger dan de gemiddelde tarieven in 2021. Het gemiddelde tarief van 2022 is tot en met augustus 1,52 euro per m3 gas en 0,40 euro per kWh elektriciteit
- Met het PvdA/GL-voorstel wordt eveneens 100% van de huishoudens geraakt en 68% wordt volledig geraakt naar eigen zeggen. Hun voorstel richt zich alleen op huishoudens en niet op bedrijven. Wij wachten de doorrekening af voor precieze details.

- PvdA en GroenLinks hebben zelf aangegeven dat hun voorstel €5,7 mld zou kosten.

Vraag 4 – Als invoering van prijsplafond later dan 1 januari wordt, kun je dan nog iets met de EB doen?

- Aangezien Energie Nederland heeft aangegeven dat er per 1 januari een prijsplafond kan worden ingevoerd, lijkt deze vraag inmiddels niet meer relevant.
- De systemen van de Belastingdienst zijn voor de energiebelasting momenteel ingericht op jaaraanpassingen. De tarieven kunnen per 1 januari worden aangepast en gelden vervolgens voor heel 2023. In augustus is reeds afgesproken om de tarieven in de 1e schijf gas en elektriciteit te verlagen en om de belastingvermindering verder te verhogen (opgenomen in het BP2023). Een andere maatvoering is mogelijk maar moet voor een tijdige inwerkingtreding worden geïmplementeerd via een nota van wijziging op het BP2023. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

Verhoging van de belastingvermindering

- De belastingvermindering is een korting op de energiebelasting met een vast bedrag en geldt per elektriciteitsaansluiting met verblijfsfunctie.
- Lage inkomens hebben doorgaans een lager energieverbruik dan hoge inkomens en hebben daarom relatief meer voordeel van een verhoging van de belastingvermindering. Circa 93% van het financieel voordeel slaat neer bij huishoudens en circa 7% bij bedrijven.
- Voor de Belastingdienst moet de hoogte van de verhoogde van de belastingvermindering uiterlijk op 1 december bekend zijn, om per 1 januari 2023 in werking te kunnen treden.

Verlaging tarieven energiebelasting

- Het verbruik van huishoudens zit vrijwel volledig in de 1e schijf gas en 1e schijf elektriciteit.
- De tarieven in de energiebelasting kunnen worden verlaagd tot het Europese minimum (0,95 cent 1e schijf gas en 0,1 cent 1e schijf elektriciteit).
- De budgettaire derving van de verlaging 1e schijf elektriciteit slaat voor circa 77% neer bij huishoudens. De verlaging 1e schijf gas slaat voor ca. 73% op huishoudens.
- Voor de Belastingdienst moet de hoogte van de nieuwe tarieven in de energiebelasting uiterlijk op 1 december bekend zijn, om per 1 januari 2023 in werking te kunnen treden.

Vraag 5. Loopt Caribisch NL loopt ook mee in de besluitvorming? Wordt dat ook uitgewerkt?

- Ja, voor Caribisch Nederland wordt tevens gekeken of een verruiming of herschikking van de energiemaatregelen nodig is. Voor Caribisch Nederland (CN) zijn binnen het pakket van 17,2 mld. al energiemaatregelen getroffen.
- Op Caribisch Nederland is geen gasproblematiek en zijn temperaturen zoals de Europees Nederlandse winter kent niet aan de orde. Wel zijn de elektriciteitsprijzen hoog. Mochten er aanvullende maatregelen genomen worden in Europees Nederland kan op CN gedacht worden aan een verlaging van de energietarieven met bijv. 0,1 cent per KWH. Het instellen van een energieplafond kan voor de BES niet.

Vraag 6. Welke organisaties zitten er in de aansluitingen die onder de EB vallen en nu onder prijsplafond; kleinverbruikers aansluiting, wie zijn dat allemaal, zijn de aansluitingen nader uit te splitsen?

- Het voornemen bij het prijsplafond is om aan te sluiten bij de doelgroep van de belastingvermindering. De belastingvermindering energiebelasting geldt alleen voor elektriciteitsaansluitingen met een verblijfsfunctie. Dat betekent dat de grote industriële verbruikers hier niet onder vallen, maar de 'bakker om de hoek' valt er bijv. wel onder. De sportvereniging, door de kantine en de kleedkamers, valt er ook onder.
- Ter illustratie hieronder een tabel met locaties die wel onder de definitie vermindering EB vallen en een tabel met locaties die daarvan zijn uitgesloten.

Locaties met een verblijfsfunctie (volledige vermindering energiebelasting / heffingskorting)

Algemene aanduiding	Voorbeelden
Objecten voor (permanente) bewoning	Woning, flat, bungalow, kelder, souterrain, wooncontainer, woonboot, ark, leegstaande panden
Objecten voor tijdelijke of vakantie bewoning	Caravan, camping, zomerhuis, vakantiewoning
Objecten voor het uitoefenen van een bedrijf of beroep.	Kantoor, werkplaats, fabriek, winkel, kiosk, school, crèche, gemeentehuis, zorginstellingen
Land- en tuinbouwbedrijf	Boerderij, kassen, kwekerij, tuinderij, stallen, veeteeltbedrijf
Brughokje met mogelijkheid voor bemanning	Bemanbaar brughokje
Bouwaansluitingen voor aansluiting van een object met verblijfsmogelijkheid, op het WOZ-perceel.	Bouwaansluitingen op bouwkeet, directiekeet, bemande kraan.
Objecten voor evenementen	Circus, feesttent
Ruimtes voor het houden van voorstellingen	Concertzaal, schouwburg, museum, bioscoop
Verenigingshuis, overdekte verenigingsterreinen of terreinen met accommodaties	Dorpshuizen, sportaccommodaties, gymzaal, clubhuizen, manege, overdekte ijsbaan, golfbaan
Horeca gebonden gelegenheden	Hotel, pension, café, restaurant, kantine
Religieuze gebouwen	Kerk, moskee, klooster
Aula	Aula, crematorium

Locaties zonder een verblijfsfunctie (geen vermindering energiebelasting / heffingskorting sinds 2015)

Algemene aanduiding	Voorbeelden
Algemene voorzieningen bij flats	Centrale voorzieningen, exploitatie- en portiekverlichting, trapverlichting
Bouwaansluiting zonder aangesloten object dat geschikt is voor verblijf	Huis in aanbouw (tot moment van oplevering)
Garageboxen zonder verblijfsmogelijkheid (zonder bewakingsloge, betaalkantoortje etc.)	Garageboxen, parkeergarage, parkeerterrein
Toiletgebouw (onbemand)	Onbemand toiletgebouw
Verenigingsterreinen die niet-overdekt zijn en waarop zich geen verblijfsobjecten bevinden (zonder keten, kantines, kleedkamers)	IJs-/schaatsbaan, schietbaan, kaatsveld, openluchttheaters
Beregeningsinstallatie	Beregeningsinstallatie
Volkstuin	Volkstuin
Begraafplaats	Kerkhof, kadaverhuisje
Havenverlichting installatie	Aanlegsteiger, havenverlichting, baken
Voorzieningen voor de exploitatie van Warmte-, Gas-, Elektriciteit-, CAI-, Internet- of Telefonie-netwerken.	CAI-versterker, antenneversterker, CAI kast, kabelkast, gas ontvangststation, gas afsluiter, gasdepot, GSM mast of andere zendmast (onbemand), kathode bescherming, meet- en peilstation, warmte verdeelstation

Vraag 7. Compensatie energierekening zwembaden, ijsbanen, buurthuizen, etc
U vraagt of er compensatie mogelijk is voor de energierekening van maatschappelijke voorzieningen, zwembaden, scholen, buurthuizen, etc.

Antwoord:

- Uitvoerbaarheid van een dergelijke compensatie is sterk afhankelijk van de soort regeling (via reguliere departementale begrotingen, gemeenten of aparte regeling door bijv. RVO). Een extra complexiteit daarbij zijn de te stellen voorwaarden om te komen tot een gerichte compensatie. Hierbij is er een risico dat compensatie terecht komt bij organisaties die steun niet direct nodig hebben.
- Wij adviseren om geen compensatie te leveren voor maatschappelijke voorzieningen voor stijgende energieprijzen. Een eerste grove inventarisatie levert circa 1,8 miljard aan mogelijke verzoeken tot compensatie voor de collectieve sector op. Voor zwembaden en ijsbanen is dit bijvoorbeeld circa 280 miljoen, voor buurthuizen circa 8 miljoen, musea circa 37 miljoen en bibliotheken circa 18 miljoen. Voor de zwembaden ligt de verantwoordelijkheid bij gemeenten. Indien nodig ligt het in de reden dat als de prijzen langer hoog blijven hier eerst tussen gemeenten en rijk over wordt gesproken. Op dit moment zijn er bij ons nog geen claims ontvangen van departementen en sectoren; in de media vragen energie intensieve sectoren wel om steun. Wij stellen voor om eerst de realisaties van 2022 af te wachten en dit verder in het voorjaar te bezien.
- Compensatie bij een deel van de organisaties leidt in onze ogen tot de roep om compensatie in de gehele collectieve sector voor de energierekening. Ervaring bij de covid-steun leert dat compensatie lastig valt af te bakenen. Dit geldt in dit geval ten eerste voor het afbakenen van sectoren. Het compenseren van de energierekening kan ook leiden tot de roep om compensatie van hogere brandstof- of grondstofprijzen (denk bijvoorbeeld aan visserij, defensie en infraprojecten). Daarnaast is de situatie heel anders dan bij Covid, toen de overheid sectoren sloot. Ook staat compensatie energiebesparing en energietransitie in de weg. Bovendien heeft een deel van de maatschappelijke organisaties (bovenmatige) reserves waardoor compensatie niet per se in de rede ligt.
- Eenmaal per jaar worden de begrotingen van de departementen geïndexeerd voor de loon- en prijsontwikkeling. Dit gebeurt bij Voorjaarsnota op basis van de CEP-raming van het CPB. De prijsbijstelling is een structurele tranche en bedroeg voor 2022 ruim 2 miljard voor de Rijksbegroting. Voor de prijsbijstellingtranche 2023 staat reeds cumulatief 15,1 miljard gereserveerd, waarvan 2,9 miljard in 2023.

8. Aanvullende toelichting noodfonds

- Het kabinet heeft in de Miljoenennota een bedrag van 50 miljoen euro gereserveerd voor opschaling van de bestaande pilot met een noodfonds. Dit noodfonds is een gezamenlijk initiatief van energieleveranciers en de overheid en wordt gezamenlijk gevuld.
- Opzet van het noodfonds is dat het fonds een deel van de energierekening van kwetsbare huishoudens die met afsluiting worden bedreigd voor maximaal de winterperiode uitkeert aan de energieleveranciers. Concreet betekent dit dat de energieleverancier de mogelijkheden voor maatschappelijk verantwoorde incasso heeft benut. Dit betekent dat de energieleverancier eerst een coulante betalingsregeling heeft aangeboden en gepoogd het huishouden thuiste bereiken. Als deze stappen onvoldoende soelaas bieden, kunnen huishoudens eventueel bij het noodfonds terecht. Huishoudens waarvoor dit niet voldoet, bijvoorbeeld omdat er sprake is van meervoudige schuldenproblematiek, worden doorverwezen naar bestaande schuldhulproutes bij de gemeente.
- Inzet van het kabinet is om via verschillende maatregelen te voorkomen dat huishoudens in betalingsproblemen komen en een beroep moeten doen op het noodfonds. Het beperken van het beroep op het noodfonds is primair vanuit burgerperspectief belangrijk. Een noodfonds heeft ook vanuit andere perspectieven nadelen. Zo kan het tot calculerend gedrag bij huishoudens en energieleveranciers leiden, kunnen risico's op het fonds worden afgewenteld, kan het een aanzuigend effect hebben en moet worden voorkomen dat het leidt tot terugvorderingen bij burgers. Een noodfonds kan bovendien (te) veel vragen van de uitvoering. Het kabinet werkt daarom de komende weken randvoorwaarden uit waaraan moet zijn voldaan om aanspraak te maken op het noodfonds, zodat het noodfonds enkel wordt ingezet als een laatste vangnet voor kwetsbare huishoudens voordat zij verwezen worden naar een schuldhulpverleningstraject en niet als een generieke oplossing.

9. Hoe is de reeks voor studenten van 500 mln. opgebouwd?

- Om uitwonende studenten tegemoet te komen voor hun gestegen lasten heeft het kabinet bij de augustusbesluitvorming eenmalig 500 miljoen euro uitgetrokken. Dit bedrag wordt ingezet om in het collegejaar 2023-2024 de basisbeurs te verhogen voor uitwonende mbo-, hbo- en wo-studenten. De

toevoeging van 500 miljoen euro vertaalt zich naar een verhoging van de basisbeurs voor uitwonende studenten van ongeveer 165 euro per maand.

- De extra basisbeurs wordt inderdaad – conform augustusbesluitvorming - gewoon uitgekeerd in studiejaar 2023-2024. In de augustusbrief is dit bedrag daarom gepresenteerd als 175 miljoen euro uitgaven in 2023 (sep t/m dec van studiejaar) en 325 miljoen euro in 2024 (jan t/m aug van studiejaar).
- Vanwege de systematiek van het boeken van de basisbeurs, zijn de uitgaven in de begroting op andere momenten zichtbaar. Dit komt doordat de basisbeurs in veel gevallen wordt verstrekt als een prestatiebeurs, en pas bij het behalen van een diploma wordt omgezet naar een gift. Pas bij deze omzetting is er sprake van plafondrelevante uitgaven. Daardoor vallen deze uitgaven in de begroting pas in latere jaren. In onderstaande tabel is de plafondrelevante reeks opgenomen. Deze loopt buiten de meerjarenperiode op tot totaal 500 miljoen euro.

In mln. euro, + is saldobelastend	2023	2024	2025	2026	2027	2028-2031	Struc.	Cumulatief
Verhogen beurs uitwonende studenten	12	18	37	93	113	227	0	500

10. Wat zit er in 2022 qua voorschotten bij het kindgebonden budget en de huurtoeslag, is zal de betaling van januari in december plaatsvinden?
Ja, aangezien de wet per 1 januari 2023 in gaat, zal de Belastingdienst/Toeslagen vanaf december 2022 maandelijkse termijnen van de voorschotten voor het berekeningsjaar 2023 gaan verstrekken. Dit leidt ook al in 2022 tot hogere uitgaven.

Ministerie van Financiën

TERSTOND TER BESLISSING
Aan
de minister

Inspectie der Rijksfinanciën

Persoonsgegevens

nota

Bijzondere bijstand studenten

Datum
19 september 2022

Notanummer
2022-0000231610

Bijlagen
geen

Aanleiding

MAPP wil een passage toevoegen aan de Prinsjesdagbrief waarmee 35 mln. extra voor bijzondere bijstand voor studenten in 2022 wordt uitgetrokken. SZW stelt voor om 15 mln. te dekken uit het augustuspakket en 20 mln. te dekken op de SZW-begroting.

Beslispunten

- Bent u akkoord met het inzetten van 35 miljoen euro in 2022 voor bijzondere bijstand studenten?
- Bent u akkoord met de verwerking hiervan in een ISB en NvW waarin ook de, in de Kamerbrief aan te kondigen, kasschuif voor de energietoelage (500 mln. 2023 naar 2022) wordt opgenomen? De staatssecretaris (F&B) zal apart om akkoord en ondertekening gevraagd worden. U hoeft de NvW en ISB niet zelf te ondertekenen.

Advies

Wij adviseren u akkoord te gaan onder de voorwaarden van dekking door SZW en akkoord met VNG. Studenten zijn uitgesloten van de energietoeslag, maar met deze middelen kunnen gemeenten schrijnende gevallen tegemoetkomen. Dit is in lijn met de uitspraak van de Rechtbank Gelderland.

Toelichting

- De Rechtbank Gelderland heeft in augustus een uitspraak gedaan over de energietoeslag aan studenten. Hierin geeft de rechter aan dat studenten niet als groep mogen worden uitgesloten voor de energietoeslag, maar dat er wel aanvullende voorwaarden gesteld mogen worden.
- Met de individuele bijzondere bijstand kunnen gemeenten toetsen of studenten in de knel komen door hun energierekening. Door hier additionele middelen aan toe te voegen kunnen schrijnende gevallen in 2022 geholpen worden. Vanaf 2023 geldt het koopkrachtpakket waarin maatregelen voor studenten zijn opgenomen.
- Dekking is voor ons een belangrijke voorwaarde. Ook met oog op mogelijke nieuwe verzoeken van departementen.
- Voor de bijzondere bijstand is bij het augustuspakket 50 mln. gereserveerd in 2022. SZW wil 15 mln. hiervan inzetten specifiek om studenten te ondersteunen. SZW dekt de additionele middelen van 20 mln. uit onderuitputting op beleidsondersteunende budgetten. SZW verkent nog of

OCW ook een dekkingsbijdrage kan leveren. Als er geen overeenstemming is tussen OCW en SZW dan dekt SZW de volledige 20 mln.

- SZW heeft over dit voorstel vandaag overleg met VNG. Het is de inschatting van (hoog)ambtelijk SZW dat de VNG akkoord zal gaan. Dat is wat ons betreft een voorwaarde om akkoord te gaan met het voorstel.
- MAPP heeft dit voorstel niet opgebracht in de Vierhoek van afgelopen vrijdag. Het reguliere besluitvormingsproces binnen het kabinet is dus niet netjes doorlopen.
- De relevante boekingen kunnen worden meegenomen in de ISB op het Gemeentefonds over de schuif energietoelage 2023 naar 2022 (500 mln.).
- Om de voorgenomen maatregelen budgettair te verwerken en uit te kunnen voeren dient het kabinet op korte termijn en in samenhang met de uitgewerkte voorstellen de noodzakelijke begrotingswetten in te dienen bij de Tweede Kamer voor parlementaire behandeling, te weten incidentele suppletoire begrotingswetten over het begrotingsjaar 2022 en nota's van wijziging op de ontwerpbegrotingen 2023.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Van: Persoonsgegevens
Aan:
Cc:

Onderwerp: Volumegrenzen en brief
Datum: dinsdag 20 september 2022 00:18:44
Bijlagen: Concept kamerbrief aanvullende maatregelen energierekening_wijzigingen MIN_schoon.docx
Concept kamerbrief aanvullende maatregelen energierekening_wijzigingen MIN.docx
Volumegrenzen tariefplafond nav gesprek 19-09_schoon.docx

Ha Sigrid en Marnix,

Zoals vanavond besproken bijgevoegd een paar stukken;

1. verkenning volumegrenzen obv CBS langs randvoorwaarden als besproken met fractievoorzitters
2. concept brief (schoon en met tracks) waarbij passages zijn aangegeeld. Hierin ook alvast een zinnetje over de volumegrenzen die we makkelijk kunnen aanpassen. Studenten wachten we nog op uitsluitsel.

Graag jullie reactie en akkoord.

Met groeten,
Persoonsgegevens

Van: Persoonsgegevens (AFEP)
Verzonden: maandag 19 september 2022 20:07
Aan: Persoonsgegevens
Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Onderwerp: RE: Vragen antwoorde fractievoorzitters

Ha Sigrid en Marnix,

Bijgevoegd met dank aan velen de antwoorden op de vragen van gisteren en de moties die kort aan het slot genoemd werden.
Persoonsgegevens verspreid ook naar de FVers voor zo direct.

Met groeten,
Persoonsgegevens

Van: Persoonsgegevens (AFEP)
Verzonden: zondag 18 september 2022 13:43
Aan: Persoonsgegevens
Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Onderwerp: RE: Vragen antwoorde fractievoorzitters

Ha Sigrid en Marnix,

Bijgevoegd treffen jullie de concept antwoorden aan voor het gesprek zo dadelijk.
Met veel dank aan velen voor het hele snelle werk weer.
Komen zo ook geprint.

Tot zo,

Persoonsgegevens

Van: Persoonsgegevens (AFEP)
Verzonden: zaterdag 17 september 2022 16:25
Aan: Persoonsgegevens
Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Onderwerp: Vragen antwoorde fractievoorzitters

Hoi Sigrid,

Hieronder de vragen die we hebben uitgezet en bijgevoegd met dank aan al onze snelle collega's de eerste antwoorden.
Niet alles is binnen en hier en daar ook in concept.
We lopen je straks even door eea heen.

Tot straks,

Persoonsgegevens

1. Wanneer kunnen de energieleveranciers een plafond (vaste prijs, fluctuerende subsidie, vast volume) uitvoeren?

2. Hoe ziet de variant van het energieplafond eruit?
   a. Inventarisatie orde grootte parameters
   b. Vergelijk variant PvdA GL
   c. In kaart brengen aantallen HHs geraak/volledig gebruik gedekt
   d. Hoe concreet kunnen we worden op maandag/dinsdag?

3. Doorrekening effecten tariefplafond tov EB in augustus pakket
   a. Vergelijking ink effecten varianten 2, 3 en tussenvariant
   b. Verdeling bedrijven huishoudens
   c. Worden zelfde aansluitingen geraakt door EB maatregelen als door plafond? Is dat kleinverbruik?

4. Overzicht dekking van tariefplafond, obv eerder concept notitie incl tabel koopkracht maatregelen die meest inwisselbaar zijn

5. Laatste inzichten EU pakket. Wat is laatste stand op gebied beide heffingen en verordening op terugsluis aan huishoudens via bijv tariefplafond?

6. Energie intensief MKB wat is er mogelijk? Korte schets wat speelt, welke opties zijn er en generieke tekst zoals aangekondigd kan worden dinsdag.

7. Maatschappelijke voorzieningen, zwembaden, scholen, buurthuizen et c.
   a. Wat speelt er? Wat zou kunnen?

8. Accijnzen, deel reservering van 900 voor ingezet nu 700. Eerdere stukje over tabelcorrectie etc nog even delen want was nog niet bekend

Vormgeving prijsplafond 19-09

- Eerder adviseerden we het maximumverbruik op 1000 m3 gas en 2100 kWh te zetten.
  - Met 1000m3 gas en 2100 kWh wordt het gebruik van bijna 60% van de huishoudens volledig bereikt (indien ze 20% besparen t.o.v. 2020).
- Behoud van een besparingsprikkel is belangrijk voor de energieleveringszekerheid én een Europese voorwaarde voor het invoeren van een generiek tariefplafond. Het is daarom raadzaam om een maximumverbruik te kiezen beneden het gemiddelde verbruik in normale tijden (1200 m3 gas en 2800 kWh elektra). Hierdoor betaalt een groep huishoudens, afhankelijk van hoeveel er bespaard wordt, over het gedeelte boven het maximumverbruik nog steeds de hoge marktprijzen waardoor het prijseffect om te besparen en verduurzamen in stand blijft.
- Het gebruik tussen 2019, 2020, 2021 laat minder daling zien dan de jaren daarvoor. Het vermoeden is dat door Corona en meer thuiswerken minder besparingspotentieel is behaald en verbruik minder is gedaald dan in voorgaande jaren.
- Naar aanleiding van het overleg zojuist zijn de volgende randvoorwaarden besproken:
  - Een verwachte besparing van 10%;
  - Richting de 60% van de huishoudens wordt voor hun volledige energieverbruik geraakt door het prijsplafond;
  - De verduurzamingsprikkel wordt in stand gehouden
- Een volumegrens op 1200 m3 gas en 2400 kWh valt binnen deze drie randvoorwaarden.
  - Hiermee bereikt u minimaal 60% van de gasverbruikende huishoudens uitgaande van een besparing van 10% (tabel 1).
  - 1200m3 schuurt wel met de voorwaarde van de Cie dat we onder het gemiddelde verbruik moeten zitten en om daarmee invulling gegeven aan het motief van besparing.
  - Onderstaande cijfers voor elektriciteitsverbruik geven een overschatting van de realisaties vanwege de teruglevering op het net vanuit zonne-energie die hierin niet zijn meegenomen.
  - Voor electra stellen wij daarom een volumegrens van 2400 kWh voor die boven het vijfde deciel ligt maar onder het zesde. Overigens is de gasrekening het overgrote deel van de energierekening.
  - Deze parameters dekken het gemiddelde gas- en elektriciteitsverbruik van het eerste, tweede en derde inkomenskwintiel incl. 10% besparingen (tabel 2).
  - Het gemiddelde gebruik van de meeste type woningen (en bewoners) vallen voor hun volledige gebruik onder dit plafond en worden geheel gecompenseerd met een lager tarief (tabel 3).
  - Door middel van een hoog genoeg prijsplafond kan de besparingsprikkel in stand blijven, ook indien het volledige verbruik van 60% van de huishoudens onder het prijsplafond valt.

Tabel 1: energieverbruik per verbruiksdeciel

	VERBRUIK 2021		INCL. 10% BESPARING		INCL. 15% BESPARING		INCL. 20% BESPARING	
	Aardgas	Elektra	Aardgas	Elektra	Aardgas	Elektra	Aardgas	Elektra
(temp gecorrigeerd) (gemiddeld m3)	1240	2810	1116	2529	1054	2389	992	2248
Verbruik 1e deciel	340	1170	306	1053	289	995	272	936
Verbruik 2e deciel	650	1510	585	1359	553	1284	520	1208
verbruik 3e deciel	820	1790	738	1611	697	1522	656	1432
verbruik 4e deciel	980	2110	882	1899	833	1794	784	1688
verbruik 5e deciel	1140	2460	1026	2214	969	2091	912	1968
verbruik 6e deciel	1310	2840	**1179**	**2556**	1114	2414	1048	2272
verbruik 7e deciel	1510	3310	1359	2979	1284	2814	1208	2648
verbruik 8e deciel	1780	3930	1602	3537	1513	3341	1424	3144

verbruik 9e deciel	2210	4920	1989	4428	1879	4182	1768	3936

Tabel 2: raming energieverbruik per inkomenscategorieën

	GEMIDDELDE VERBRUIKSDATA		10% BESPARINGEN		15% BESPARINGEN		20% BESPARINGEN	
Inkomenscategorieën	Gas	Elektriciteit	Gas	Elektriciteit	Gas	Elektriciteit	Gas	Elektriciteit
1e (<=117% WML)	1137	2048	1023	1843	967	1741	910	1638
2e (117-187% WML)	1197	2261	**1078**	**2035**	1018	1922	958	1809
3e (187-286% WML)	1288	2701	**1159**	**2431**	1095	2296	1031	2161
4e (286-423% WML)	1398	3149	1259	2834	1189	2677	1119	2519
5e (>423% WML)	1740	3918	1566	3526	1479	3330	1392	3134

Tabel 3: energieverbruik per type woning

2021	(m3)	(kWh)	(m3)	(kWh)	(m3)	(kWh)	(m3)	(kWh)
	Gemiddelde	Gemiddelde	10% besparing	10% besparing	15% besparing	15% besparing	20% besparing	20% besparing
Een bewoner in nieuw, klein appartement	640	1600	**576**	**1440**	544	1360	512	1280
Een bewoner in oud, klein appartement	840	1590	**756**	**1431**	714	1352	672	1272
Twee of meer bewoners in oud, klein appartement	1040	2330	**936**	**2097**	884	1981	832	1864
Een bewoner in oude, kleine rijwoning	1090	1690	**981**	**1521**	927	1437	872	1352
Een bewoner in oude, middelgrote rijwoning	1300	2000	**1170**	**1800**	1105	1700	1040	1600
Twee of meer bewoners in oude, kleine rijwoning	1260	2800	**1134**	2520	1071	2380	1008	2240
Twee of meer bewoners in nieuwe, middelgrote rijwoning	1120	3290	**1008**	2961	952	2797	896	2632
Twee of meer bewoners in oude, middelgrote rijwoning	1430	3220	1287	2898	1216	2737	1144	2576
Twee of meer bewoners in oude, grote rijwoning	2020	4000	1818	3600	1717	3400	1616	3200
Twee of meer bewoners in oude, grote vrijstaande woning	2530	4670	2277	4203	2151	3970	2024	3736

Van: Persoonsgegevens
Aan:
Onderwerp: FW: Graag akkoord op definitieve brief
Datum: dinsdag 20 september 2022 14:11:19

Met vriendelijke groet,

Persoonsgegevens

Ministerie van Financiën
Directie Algemene Financiële en Economische Politiek
Persoonsgegevens

Van: Persoonsgegevens
Datum: dinsdag 20 sep. 2022 2:05 PM
Aan: Persoonsgegevens
Persoonsgegevens
Kopie: Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Onderwerp: RE: Graag akkoord op definitieve brief

Accoord

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Persoonsgegevens
Datum: dinsdag 20 sep. 2022 1:00 PM
Aan: Minister & stas FB
Persoonsgegevens
Kopie: Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Onderwerp: Graag akkoord op definitieve brief

Hi Sigrid,

Zie hieronder nota en bijgevoegd de definitieve versie van de brief. Graag je akkoord.
Dank!
Persoonsgegevens

Aanleiding
Er is nog een laatste openstaand punt voor de brief over de energierekening en de keuzes rondom tariefplafond.

Advies

- Zoals vanochtend besproken met de MP, MK&E en u is de wens om toch een indicatieve prijs (bandbreedte) op te nemen in de brief. Wij hebben cf. de lijnen van bespreking een passage uitgewerkt. Graag uw akkoord op deze passage.

Toelichting

- N.a.v. het overleg gisteren zijn de grenzen voor het tariefplafond gesteld op 1200 m3 voor gas en 2400 KWh voor elektra. Dit is ook opgenomen in de brief.
- Cf. de bespreking vanochtend is er een passage uitgewerkt rondom de indicatieve prijs. Zie hieronder.
- Bij een lagere prijs, neemt het budgettaire risico toe. Het politieke gesprek zou dan ook op die manier gevoerd kunnen worden in de APB cf. bespreking vanochtend. Daarbij kan dan in ieder geval naar herschikking van de andere maatregelen uit het koopkrachtpakket (o.a. de zorgtoeslag) gekeken worden, naar de inframarginal cap en de solidariteitsheffing. Dit zou dan uiterlijk in het voorjaar terug moeten komen.
- We hebben nu nog geen goede budgettaire inschatting. Dit hangt af van hoe de subsidie eruit ziet (vergoeden we het verschil met inkoopprijs of consumentenprijs), maar ook van het prijsplafond. De subsidie bij gas is het meest bepalend voor de budgettaire kosten. Zeer indicatief betekent een subsidie van 1 euro per m3 gas een kost van ca. 10 mld euro. Van EZK begrijpen we dat de huidige inschatting voor de gasprijs volgend jaar 3 euro per m3 gas is. Een plafond van 1,50 euro zou dus indicatief ca. 15,5 mld kosten per jaar (dus nog exclusief november en december). Deze cijfers moeten komende weken nog veel preciezer uitgewerkt worden.
- Tot op heden was de gedachte dat de prijs nog verder uitgewerkt moest worden en de prijs nog niet gezet zou kunnen worden. Het is echter waarschijnlijk dat het politieke debat wel zal vragen om een prijs, daarom hebben we cf. bespreking vanochtend een passage met een bandbreedte uitgewerkt.

Passage
Een inschatting van de gemiddelde inkoopprijs voor gas op de groothandelsmarkt voor het jaar 2023 is 1,71 euro (19 september, kwartaalgemiddelde 2023) en voor elektriciteit is dit nu 40 cent per kWh. Daar komen de opslagen zoals de nettarieven, energiebelasting en BTW bovenop en de marge voor de energieleverancier. De markt is echter zeer volatiel. In deze inschatting zou het markttarief voor huishoudens in 2023 zonder plafond rond de 3 euro uitkomen per kuub gas uit en de prijs voor elektriciteit iets onder een euro. Dit is op dit moment de beste inschatting, maar kan snel veranderen. Huishoudens hebben pas daadwerkelijk zekerheid als het niveau van het prijsplafond is uitgewerkt. Het kabinet denkt aan een tariefplafond van maximaal 1,50 euro voor gas en 70 cent voor elektriciteit. Mocht de ontwikkeling van de prijs voor gas of elektriciteit meevallen voor vaststelling van het plafond later deze maand, kunnen de plafonds nog worden verlaagd. Het prijsplafond voor gas wordt maximaal verlaagd tot de prijs op 1,20 per kuub gas. Onder deze onzekere aannames krijgt een gemiddeld huishoudens een tegemoetkoming van 2280 euro per jaar. Maar belangrijker is dat huishoudens de zekerheid hebben over de prijs voor

dit energieverbruik.

Ministerie van Financiën

HEDEN I.V.M. CATSHUISOVERLEG SOCIALE PARTNERS 19 SEPTEMBER
TER INFORMATIE
Aan
de minister

Directoraat-Generaal van de Rijksbegroting
Inspectie der Rijksfinanciën

Persoonsgegevens

nota

Loonvorming cao-afspraken publieke sector

Datum
13 september 2022

Notanummer
2022-0000228468

Bijlagen
1.Achtergrondinformatie cao
2.Cao NS
3.

Aanleiding

Op 11 september jl hebben bonden en NS een voorlopig cao-akkoord gesloten. In deze nota informeren wij u over de gemaakte afspraken en geven wij informatie over de mogelijke doorwerking in de overheidscao's.

Kernpunten/overwegingen

- Een oproep tot loonstijging vanuit het kabinet leidt al snel tot de oproep als kabinet het goede voorbeeld te geven in de publieke sector. Op dit moment zien wij geen aanleiding af te wijken van de reguliere systematiek waarin de publieke sector de private loonvorming volgt. Idealiter is er een duidelijke route van oplossing van het koopkrachtprobleem, bijvoorbeeld hogeren lonen, koopkrachtreparatie en/of energietarieven vastzetten. Op dit moment is dit nog in discussie. De Miljoenennota gaat uit van koopkrachtreparatie.
- Ontwikkelingen in de markt, zoals recent de cao NS, werken (vertraagd) door in toekomstige loonruimte omdat er sprake is van marktvolging.
- De voorziene contractloonstijging (ca. 3,7%) in 2023 is naar verwachting hoger dan de inflatie (ca. 2,6%). In 2022 is echter sprake van het omgekeerde. De volgens het referentiemodel beschikbaar gestelde loonstijging voor de kabinetssectoren is ca. 3,0% en de inflatie bedraagt ca. 9,9%. Dit is een uitzonderlijk groot verschil. Conform bestaande systematiek wordt de loonruimte in de publieke sector "vastgezet" voor het lopende jaar op basis van CEP (februari) en wordt deze uitkering niet meer bijgesteld in het lopende jaar (bijv. op basis van MEV).
- De cao NS kent een hogere loonstijging en is structureel ca. 2,5% duurder dan de ruimte binnen de collectieve sector. Ter illustratie: de hele kabinetssector (Rijk, politie, defensie, rechterlijke macht) een cao geïnspireerd door de NS verschaffen zou indicatief ca. 580 mln. structureel en 350 mln. aan eenmalige uitkeringen extra kosten.
- Mocht het kabinet een extra loonmaatregel willen treffen in de publieke sector, dan valt te overwegen dit, gelet op de bijzondere omstandigheden, te doen in de vorm van een incidentele extra uitkering voor de lagere schalen in het loongebouw. Incidenteel 1.000 euro cf. de NS kost in de publieke sector indicatief ca. 1,1 mld. extra (zie blauw gemarkeerd in de tabellen op de volgende pagina).
  N.B. In een normale situatie zouden wij niet adviseren om alleen aan de onderkant iets te doen bij de overheid, omdat de publieke sector over het algemeen aan de onderkant van het loongebouw beter betaalt dan de markt (en aan de bovenkant minder).

Toelichting

Indicatieve kosten sector Rijk, politie, defensie, rechterlijke macht (Rijk is cao-partner)

	Variant incidenteel € 1000	Variant incidenteel € 500
Alle werknemers	318 mln.	159 mln.
Lagere schalen[1]	182 mln.	91 mln.

Indicatieve kosten sector onderwijs, zorg (Rijk is geen cao-partner)

	Variant incidenteel € 1000	Variant incidenteel € 500
Alle werknemers	1647 mln.	824 mln.
Lagere schalen[2]	955 mln.	477 mln.

- Wij raden het verstrekken van een eenmalige uitkering voor kabinetssectoren, onderwijs en zorg af. Recent zijn verschillende cao-afspraken in de publieke sector gesloten, waarbij veelal nivellerende maatregelen t.b.v. de lagere schalen zijn genomen. Deze maatregelen i.c.m. het koopkrachtpakket repareren naar verwachting de koopkracht voldoende in 2023 t.o.v. de verwachte inflatie. Daarom ligt het o.i. in de reden de effecten van de koopkrachtmaatregelen af te wachten. De verwachte inflatie en loonsverhogingen in verschillende cao-afspraken in de publieke sector zijn ter illustratie weergegeven in de tabel hieronder.

Inflatieontwikkelingen, loonstijging in de markt en cao-afspraken bij publieke sectoren

Sector	Looptijd	2022	2023	2024
Inflatie[3]	-	9,91%	2,64%	-
Markt	-	2,88%	3,67%	-
Rijk	2,25 jaar	4,36%	3,00%	1,50%
Politie	2,5 jaar	4,50%	3,00%	2,00%
Defensie	3 jaar	2,95%	3,65%	-

Hoewel een extra uitkering leidt tot een verbetering van de koopkrachtpositie van werknemers in (semi-)overheidssectoren en uitbetalen mogelijk nog in 2022 kan, zijn de nadelen fors en de overheid heeft als marktvolger ook niet eerder een positief[4] leidende rol in de loonontwikkeling op zich genomen:

- Het ophogen van loonruimte leidt tot het voeren van inkomenspolitiek via cao-afspraken en heeft precedentwerking; vakbonden zullen verwachten dat beleidsmatige koopkrachtreparatie door loonvorming ook in andere situaties mogelijk is. Dit verzwakt de positie van het Rijk in toekomstige cao-onderhandelingen. Daarnaast zorgt het ervoor dat er eerder naar het Rijk wordt gekeken voor een extra bijdrage in sectoren waar we niet aan de cao-tafel zitten (zoals de zorg en het onderwijs).
- Uniforme percentuele loonstijgingen komen in absolute bedragen primair terecht bij hogere inkomens en leiden tot structurele meerkosten. Mocht er toch iets gedaan moeten worden voor koopkrachtreparatie t.b.v. kwetsbaren, dan is een incidenteel absoluut bedrag voor lagere loonschalen daarom

[1] Dit betreft nadrukkelijk een schatting op basis van de verhouding tussen totale FTE en FTE in schalen 1-10 voor CAO Rijk. Deze verhouding is toegepast op de andere sectoren, hetgeen tot afwijkingen met de daadwerkelijke situatie kan leiden. Herberekening op basis van geactualiseerde salaristabellen is vereist voordat de definitieve kosten in beeld gebracht kunnen worden.

[2] Zie voetnoot 1.

[3] O.b.v. raming MEV 2023 (onder embargo). Geschatte effecten van het koopkrachtpakket zijn hierin verwerkt.

4 In het verleden heeft de overheid wel de lonen en uitkeringen ontkoppeld van de ontwikkeling in de markt.

doelmatiger. Het koopkrachtpakket van augustus richt zich echter ook al op deze groep (onder andere door de verhoging van het wettelijk minimumloon met ruim 10%).
  - Een absoluut bedrag werkt nivellerend in het loongebouw. Daarbij is het mogelijk om dit bedrag te beperken tot de lagere inkomensschalen.
  - Met het incidenteel beschikbaar stellen van middelen wordt de referentiesystematiek niet aangetast en kan in 2023 e.v. bezien worden wat de uitwerking van de bestaande koopkrachtpakketten is.
- Het verstrekken van een incidentele uitkering of loonsverhoging kan enkel bruto worden uitgekeerd. Na belastingafdrachten is het netto beschikbare bedrag voor koopkrachtverbetering lager. Verhoogde inkomsten kunnen daarbij een negatief effect hebben op aanspraak op toeslagen.

Hieronder zijn de indicatieve berekeningen opgenomen.

Budgettaire consequenties incidentele uitkering voor alle werknemers

Sector	Aantal FTE	Kosten incidenteel €1000 (in mln.)	Kosten incidenteel €500 (in mln.)
Rijk	131.132	167	83
Politie	53.795	68	34
Defensie[5]	61.671	78	39
Rechterlijke Macht	3.464	4	2
Onderwijs en onderzoek	358.361	455	228
Zorg	938.500	1192	596
Totaal (afgerond)	**1.546.923**	**1.965**	**982**

Budgettaire consequenties incidentele uitkering lagere schalen

Sector	Aantal FTE[6]	Kosten incidenteel €1000 (in mln.)	Kosten incidenteel €500 (in mln.)
Rijk	76.025	97	48
Politie	31.188	40	20
Defensie[7]	35.754	45	23
Rechterlijke Macht	0	0	0
Onderwijs en onderzoek	207.764	264	132
Zorg[8]	544.105	691	346
Totaal (afgerond)	**894.837**	**1.137**	**569**

Er zijn ter achtergrond 3 bijlages opgenomen:
1) Factsheet 1. Achtergrondinformatie cao's
2) Factsheet 2. Achtergrondinformatie cao NS
3) Bijlage 3. Brief aan AZ/MP van Centrales voor overheidspersoneel

Communicatie
Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context
Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

[5] Exclusief reservisten.
[6] Dit betreft nadrukkelijk een schatting op basis van de verhouding tussen totale FTE en FTE in schalen 1-10 voor CAO Rijk. Deze verhouding is toegepast op de andere sectoren, hetgeen tot afwijkingen met de daadwerkelijke situatie kan leiden. Herberekening op basis van geactualiseerde salaristabellen is vereist voordat de definitieve kosten in beeld gebracht kunnen worden.
[7] Exclusief reservisten.
[8] Aantallen voor sector Zorg geschat op basis van CBS-data.

Ministerie van Financiën

HEDEN
TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Inspectie der Rijksfinanciën

Persoonsgegevens

nota

Energiecompensatie semi-publieke sector

Datum
15 september 2022
Notanummer
2022-0000230047

Bijlagen
1. Overzicht inventarisatie per begroting
2. Prijsbijstelling per Begroting
3. IRF 227848

Aanleiding

U (stas) heeft aandacht gevraagd voor sportverenigingen in verband met de stijgende energieprijzen.

Adviezen

- Wij adviseren om geen compensatie te leveren aan sportverenigingen voor stijgende energieprijzen. Voor reguliere sportverenigingen is het aandeel energiekosten 16% (zwembaden en ijsbanen uitgezonderd). Dit lijkt in eerste instantie opgevangen te kunnen worden door besparingen en/of hogere contributie.
- Daarnaast geldt dat de energierekening bij zeer veel organisaties zal stijgen. Compensatie bij sportvereniging leidt in onze ogen tot de roep om compensatie in de gehele collectieve sector voor de energierekening. Ervaring bij de covid-steun leert dat compensatie lastig valt af te bakenen. Daarnaast is de situatie heel anders dan bij Covid, toen de overheid sectoren sloot. Ook staat compensatie energiebesparing en energietransitie in de weg.
- Een eerste inventarisatie levert ca. 1,8 miljard aan mogelijke verzoeken tot compensatie op. Op dit moment zijn er bij ons nog geen claims ontvangen van departementen en sectoren; in de media vragen energie intensieve sectoren wel om steun.

Toelichting

- In bijlage 1 is een eerste inventarisatie gegeven van stijgende energieprijzen in 2022 t.o.v. 2021 wat kan oplopen tot ruim 1,8 miljard. Dit is een zeer grove schatting. Daadwerkelijke kosten zijn afhankelijk van de hoogte en reikwijdte van mogelijke compensatie en kunnen hoger uitvallen. Hierbij zouden ook nog uitvoeringskosten komen. In dit overzicht is het MKB niet meegenomen; hier bent u (minister, zie bijlage 3) separaat over geïnformeerd.
- Het compenseren van de energierekening kan ook leiden tot de roep om compensatie van hogere brandstof- of grondstofprijzen (denk bijvoorbeeld aan visserij, defensie en infraprojecten).

Reguliere prijsbijstelling

- Eenmaal per jaar worden de begrotingen van de departementen geïndexeerd voor de loon- en prijsontwikkeling. Dit gebeurt bij Voorjaarsnota op basis van

de CEP-raming van het CPB. De prijsbijstelling is een structurele tranche en bedroeg voor 2022 ruim 2 miljard voor de Rijksbegroting.

- Vraag is of de reguliere prijsbijstelling onvoldoende is. De inflatie (CPI) die het CPB voor dit jaar raamt in de cMEV is +4,7%-punt hoger dan bij CEP (stijging van 5,3% naar 9,9%). De prijsbijstelling voor departementen is conform bestaande systematiek vastgesteld op basis van CEP en niet verhoogd bij MEV (*for better or worse*).
- De collectieve sector heeft dit jaar door het vastzetten van de prijzen bij CEP een fors nadeel. Een additionele prijscompensatie voor 2022 op basis van MEV zou de Rijksbegroting structureel circa 1,5 miljard kosten (exclusief de zorg). De mate waarin deze prijsstijging na CEP daadwerkelijk gevoeld wordt, zal verschillen per organisatie. Voor 2022 verwachten we veelal onderuitputting op de Rijksbegroting.
- N.B. Voor de prijsbijstelling tranche 2023 staat reeds cumulatief 15,1 miljard gereserveerd, waarvan 2,9 miljard in 2023. In bijlage 2 vindt u de verdeling hiervan per begroting.

Illustratieve voorbeelden

Om illustratief een beeld te krijgen van de mogelijke gevolgen van de stijgende energieprijzen staat hieronder voor een paar sectoren een nadere toelichting inclusief mogelijke oplossingen:

- Amateursportverenigingen: Naar schatting is voor sportverenigingen (excl. zwembaden) circa 16% van de totale kosten besteed aan energiekosten (energieverbruik per m2 is naar schatting circa een factor drie lager dan bij zwembaden/ ijsbanen; zie hieronder). Dit is relatief hoog. De reserves zijn relatief beperkt, maar contributies kunnen verhoogd worden (veel verenigingen plannen dit ook te doen). Ook kan de temperatuur in de kantine worden aangepast. Daarnaast hebben veel verenigingen relaties met gemeenten (al dan niet via huur), en is dat een logisch eerste loket om aan te kloppen bij financiële problemen. Compensatie zou nu ca. 100 mln kosten.
- Zwembaden en ijsbanen: relatief hoog energieverbruik. Na afloop van het energiecontract kunnen de energielasten stijgen van 15-20% naar 50% van de exploitatie. Reserves zijn vaak beperkt, ook is het verhogen van de toegangsprijzen niet (direct) mogelijk door gemeentelijke afspraken. Een alternatief is dat zwem- en ijsbanen het gesprek aangaan met gemeenten over het toch ophogen van de prijzen, of om financiële steun van de gemeenten te vragen. Bij covid zijn gemeenten gecompenseerd voor zwem- en ijsbanen. BZK is aan het inventariseren wat er eventueel gedaan kan worden voor gemeenten. Compensatie voor energie zou nu circa 280 miljoen kosten.
- De Dienst Justitiële Instellingen (DJI): energiekosten (ca. 1% omvang begroting) vanwege de exploitatie van een groot aantal gebouwen, inclusief gevangenissen. Er is echter geen directe noodzaak voor compensatie, aangezien DJI een agentschap is. Een negatief resultaat als gevolg van hogere energiekosten kan daardoor in het eigen vermogen lopen, waarbij vervolgens de keuze gemaakt kan worden om een negatief eigen vermogen bij voorjaarsbesluitvorming aan te zuiveren. Eigen vermogen is juist voor risico's. Ditzelfde geldt voor andere JenV-uitvoeringsorganisaties.
- Zorgaanbieder: nog geen concrete signalen van zorgaanbieders die door energieprijzen in de problemen komen. In 2022 kunnen incidentele tegenvallers ontstaan door de energieprijzen, mede omdat de tarieven niet tijdens het jaar worden geïndexeerd. Voor 2023 wordt in principe geen probleem voorzien als indexatie van tarieven kan plaatsvinden op basis van

MEV (in lijn met het beschikbare budget). Het profiel van energieverbruik verschilt sterk per categorie zorgaanbieder. Twee voorbeelden:
  - Ziekenhuizen kennen relatief tot andere zorg energie-intensieve processen. In het Erasmus MC zijn energie en onderhoud samen 1,5% van de lasten in 2021.
  - Verpleeghuizen kennen energie-extensieve processen, maar de verouderde behuizing (gemiddeld energielabel C) en permanente aanwezigheid van bewoners vraagt relatief veel verwarming. In verpleeghuis Waardenburg (willekeurig gekozen) is energie 1,5% van de lasten in 2020.
- Onderwijs en cultuur: grote diversiteit tussen instellingen. Stijgende kosten zijn afhankelijk van o.a. looptijd van het energiecontract en de duurzaamheid van het pand. Enkele voorbeelden van prijsstijgingen:
  - *Funderend onderwijs:* energiekosten zijn in 2021 ca. 1% van de totale omvang. Een totaalbeeld van de stijgingen ontbreekt. De PO-raad krijgt signalen van prijsstijgingen tussen de 110% en 800%. In enkele gevallen gaat het om zeer grote bedragen. Bijv. bij scholenkoepel OMO steeg de energierekening van 1,2 mln. naar 15 mln. Bij scholen waar de energiecontracten langer doorlopen, is de stijging veel beperkter.
  - *Hoger onderwijs:* energiekosten zijn in 2021 bij universiteiten ca 1,9% van de omvang, bij hogescholen 0,8% en bij mbo instellingen 1,1%. Er worden stijgingen verwacht. Bijv. bij de Hogeschool Rotterdam is in 2022 sprake van een stijging van 50% ten opzichte van 2021. De Universiteit Utrecht houdt rekening met een verdrievoudiging van de kosten van ca. 16 mln. in 2021 naar 48 mln. in 2023.
  - *Cultuur:* bij bijv. musea zijn de energiekosten in 2021 ca. 2,4% van de totale omvang. Vanuit musea komen er signalen van stijgende energiekosten. De Museumfabriek heeft een verdrievoudiging van de energiekosten van 2021 naar 2023. Museum Thorn sluit in de winter een aantal maanden de deuren, vanwege de energiekosten.
- Een deel van de onderwijsinstellingen heeft bovenmatige reserves waardoor compensatie niet per se in de rede ligt. Of er een bovenmatige reserve is en hoe hoog die is, verschilt flink tussen instellingen. In tabel 1 staan de bovenmatige reserves in 2021 weergegeven (en het aantal besturen bij wie dit speelt in 2020, cijfers 2021 volgen nog). Daarnaast heeft de verlaging van de energiebelasting een dempend effect op de kosten.

Tabel 1. Reserves onderwijsinstellingen

Sector	**Bovenmatige reserve 2021 (mln.)**	**% besturen met bovenmatige reserve 2021**
Primair Onderwijs	958	63%
Samenwerkingsverbanden	131	82%
Voortgezet onderwijs	414	57%
Mbo	71	9%
Hbo	4,8	9%
Wo	0,5	6%
Totaal	**1.579**	

Communicatie

Niet van toepassing

Politiek/bestuurlijke context
Niet van toepassing

Niet van toepassing Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Bijlagen

1. Overzicht eerste inventarisatie meerkosten stijgende energieprijzen per begroting

Dit overzicht is een eerste inventarisatie van de meerkosten waarbij is uitgegaan van een stijging van de energieprijzen van 151% (Bron: CBS). Er zijn tot op heden geen claims ontvangen van departementen. Onderstaand beeld geeft een inschatting van de extra energiekosten op basis van de stijging van de energieprijzen. Er zijn geen gedragseffecten meegenomen in deze cijfers.

Departement / onderwerp	2023
VWS	
Amateursport	100
Zwembaden en ijsbanen	280
Zorgaanbieders in Zvw en Wlz	300
OCW	
Universiteiten	148
Hogescholen	46
MBO	94
Funderend onderwijs (PO, VO, speciaal onderwijs)	291
Musea	37
Bibliotheken	18
Overige culturele instellingen	PM
Theaters	23
Bioscopen	11
GF/PF + waterschappen	
Compensatie Gazprom-gemeenten Q4 2022	17
Wijkcentra/buurthuizen	9
SW-bedrijven	10
Uitvoeringskosten	PM
Zuiveringsinstallaties (waterschappen)	42
Ambtelijke huisvesting	30-50
Straatverlichting (gemeente + provinciaal)	60
BZK	
Rijksvastgoed	31
JenV	
Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI)	34
Rechtspraak	6
Politie	59
Asiel (COA)	10
LNV	
Visserij	10
Borgstelling Glastuinbouw	30
Defensie	
Vastgoed	60
Brandstof	75
Buitenlandse Zaken	
Vastgoed	15

2. Reservering prijsbijstelling 2023 per begroting

in miljoenen euro	2023	2024	2025	2026	2027
Totale reservering prijsbijstelling H80	2.945	4.297	5.669	6.817	7.792
Waarvan Tranche 2023:	**2.945**	**3.034**	**3.095**	**3.072**	**2.983**
De Koning	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*
Staten-Generaal	*4*	*4*	*4*	*4*	*4*
HCVS	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
Algemene Zaken	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
Koninkrijksrelaties	*3*	*3*	*3*	*3*	*4*
Veiligheid en Justitie	*175*	*173*	*171*	*171*	*173*
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	*82*	*74*	*73*	*71*	*70*
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	*1.012*	*1.012*	*1.016*	*1.018*	*1.018*
Nationale Schuld	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*
Financiën	*67*	*62*	*61*	*60*	*60*
Defensie	*82*	*80*	*80*	*80*	*81*
Infrastructuur & Milieu	*72*	*71*	*68*	*62*	*60*
Economische Zaken	*56*	*54*	*49*	*48*	*47*
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	*43*	*39*	*41*	*36*	*34*
*Sociale Zaken en Werkgelegenheid**	*45*	*45*	*48*	*48*	*46*
*Volksgezondheid, Welzijn en Sport**	*68*	*63*	*61*	*61*	*62*
Wonen en Rijksdienst	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
Nationaal Groeifonds	*62*	*83*	*84*	*65*	*41*
Gemeentefonds	*10*	*10*	*10*	*10*	*10*
Infrastructuurfonds	*340*	*304*	*321*	*323*	*289*
BES-fonds	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
Delta Fonds	*78*	*66*	*59*	*60*	*64*
Defensiematerieelbegrotingsfonds	*275*	*270*	*268*	*257*	*254*
*Aanvullende Post***	*467*	*616*	*673*	*688*	*659*

*Voor SZW en VWS geldt naast de reguliere loon- en prijsbijstelling separaat een systematiek voor de premiegefinancierde uitgaven. Deze bedragen zijn niet opgenomen in deze tabel.

**De overhevelingen vanaf de Aanvullende Post naar de begrotingen worden dit najaar verwerkt in de grondslagen van de begrotingen, waardoor er een licht vertekend beeld is per begroting.

Ministerie van Financiën

HEDEN
TER ADVISERING
Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Inspectie der Rijksfinanciën

Persoonsgegevens

nota

Energiecompensatie semi-publieke sector

Datum
15 september 2022
Notanummer
2022-0000230047

Bijlagen
1. Overzicht inventarisatie per begroting
2. Prijsbijstelling per Begroting
3. IRF 227848

17.09.22
Dak

Aanleiding
U (stas) heeft aandacht gevraagd voor sportverenigingen in verband met de stijgende energieprijzen.

Adviezen
- Wij adviseren om geen compensatie te leveren aan sportverenigingen voor stijgende energieprijzen. Voor reguliere sportverenigingen is het aandeel energiekosten 16% (zwembaden en ijsbanen uitgezonderd). Dit lijkt in eerste instantie opgevangen te kunnen worden door besparingen en/of hogere contributie.
- Daarnaast geldt dat de energierekening bij zeer veel organisaties zal stijgen. Compensatie bij sportvereniging leidt in onze ogen tot de roep om compensatie in de gehele collectieve sector voor de energierekening. Ervaring bij de covid-steun leert dat compensatie lastig valt af te bakenen. Daarnaast is de situatie heel anders dan bij Covid, toen de overheid sectoren sloot. Ook staat compensatie energiebesparing en energietransitie in de weg.
- Een eerste inventarisatie levert ca. 1,8 miljard aan mogelijke verzoeken tot compensatie op. Op dit moment zijn er bij ons nog geen claims ontvangen van departementen en sectoren; in de media vragen energie intensieve sectoren wel om steun.

Toelichting
- In bijlage 1 is een eerste inventarisatie gegeven van stijgende energieprijzen in 2022 t.o.v. 2021 wat kan oplopen tot ruim 1,8 miljard. Dit is een zeer grove schatting. Daadwerkelijke kosten zijn afhankelijk van de hoogte en reikwijdte van mogelijke compensatie en kunnen hoger uitvallen. Hierbij zouden ook nog uitvoeringskosten komen. In dit overzicht is het MKB niet meegenomen; hier bent u (minister, zie bijlage 3) separaat over geïnformeerd.
- Het compenseren van de energierekening kan ook leiden tot de roep om compensatie van hogere brandstof- of grondstofprijzen (denk bijvoorbeeld aan visserij, defensie en infraprojecten).

Reguliere prijsbijstelling
- Eenmaal per jaar worden de begrotingen van de departementen geïndexeerd voor de loon- en prijsontwikkeling. Dit gebeurt bij Voorjaarsnota op basis van

de CEP-raming van het CPB. De prijsbijstelling is een structurele tranche en bedroeg voor 2022 ruim 2 miljard voor de Rijksbegroting.

- Vraag is of de reguliere prijsbijstelling onvoldoende is. De inflatie (CPI) die het CPB voor dit jaar raamt in de cMEV is +4,7%-punt hoger dan bij CEP (stijging van 5,3% naar 9,9%). De prijsbijstelling voor departementen is conform bestaande systematiek vastgesteld op basis van CEP en niet verhoogd bij MEV (*for better or worse*).
- De collectieve sector heeft dit jaar door het vastzetten van de prijzen bij CEP een fors nadeel. Een additionele prijscompensatie voor 2022 op basis van MEV zou de Rijksbegroting structureel circa 1,5 miljard kosten (exclusief de zorg). De mate waarin deze prijsstijging na CEP daadwerkelijk gevoeld wordt, zal verschillen per organisatie. Voor 2022 verwachten we veelal onderuitputting op de Rijksbegroting.
- N.B. Voor de prijsbijstelling tranche 2023 staat reeds cumulatief 15,1 miljard gereserveerd, waarvan 2,9 miljard in 2023. In bijlage 2 vindt u de verdeling hiervan per begroting.

Illustratieve voorbeelden

Om illustratief een beeld te krijgen van de mogelijke gevolgen van de stijgende energieprijzen staat hieronder voor een paar sectoren een nadere toelichting inclusief mogelijke oplossingen:

- Amateursportverenigingen: Naar schatting is voor sportverenigingen (excl. zwembaden) circa 16% van de totale kosten besteed aan energiekosten (energieverbruik per m2 is naar schatting circa een factor drie lager dan bij zwembaden/ ijsbanen; zie hieronder). Dit is relatief hoog. De reserves zijn relatief beperkt, maar contributies kunnen verhoogd worden (veel verenigingen plannen dit ook te doen). Ook kan de temperatuur in de kantine worden aangepast. Daarnaast hebben veel verenigingen relaties met gemeenten (al dan niet via huur), en is dat een logisch eerste loket om aan te kloppen bij financiële problemen. Compensatie zou nu ca. 100 mln kosten.
- Zwembaden en ijsbanen: relatief hoog energieverbruik. Na afloop van het energiecontract kunnen de energielasten stijgen van 15-20% naar 50% van de exploitatie. Reserves zijn vaak beperkt, ook is het verhogen van de toegangsprijzen niet (direct) mogelijk door gemeentelijke afspraken. Een alternatief is dat zwem- en ijsbanen het gesprek aangaan met gemeenten over het toch ophogen van de prijzen, of om financiële steun van de gemeenten te vragen. Bij covid zijn gemeenten gecompenseerd voor zwem- en ijsbanen. BZK is aan het inventariseren wat er eventueel gedaan kan worden voor gemeenten. Compensatie voor energie zou nu circa 280 miljoen kosten.
- De Dienst Justitiële Instellingen (DJI): energiekosten (ca. 1% omvang begroting) vanwege de exploitatie van een groot aantal gebouwen, inclusief gevangenissen. Er is echter geen directe noodzaak voor compensatie, aangezien DJI een agentschap is. Een negatief resultaat als gevolg van hogere energiekosten kan daardoor in het eigen vermogen lopen, waarbij vervolgens de keuze gemaakt kan worden om een negatief eigen vermogen bij voorjaarsbesluitvorming aan te zuiveren. Eigen vermogen is juist voor risico's. Ditzelfde geldt voor andere JenV-uitvoeringsorganisaties.
- Zorgaanbieder: nog geen concrete signalen van zorgaanbieders die door energieprijzen in de problemen komen. In 2022 kunnen incidentele tegenvallers ontstaan door de energieprijzen, mede omdat de tarieven niet tijdens het jaar worden geïndexeerd. Voor 2023 wordt in principe geen probleem voorzien als indexatie van tarieven kan plaatsvinden op basis van

MEV (in lijn met het beschikbare budget). Het profiel van energieverbruik verschilt sterk per categorie zorgaanbieder. Twee voorbeelden:

- Ziekenhuizen kennen relatief tot andere zorg energie-intensieve processen. In het Erasmus MC zijn energie en onderhoud samen 1,5% van de lasten in 2021.
- Verpleeghuizen kennen energie-extensieve processen, maar de verouderde behuizing (gemiddeld energielabel C) en permanente aanwezigheid van bewoners vraagt relatief veel verwarming. In verpleeghuis Waardenburg (willekeurig gekozen) is energie 1,5% van de lasten in 2020.

- Onderwijs en cultuur: grote diversiteit tussen instellingen. Stijgende kosten zijn afhankelijk van o.a. looptijd van het energiecontract en de duurzaamheid van het pand. Enkele voorbeelden van prijsstijgingen:
  - *Funderend onderwijs:* energiekosten zijn in 2021 ca. 1% van de totale omvang. Een totaalbeeld van de stijgingen ontbreekt. De PO-raad krijgt signalen van prijsstijgingen tussen de 110% en 800%. In enkele gevallen gaat het om zeer grote bedragen. Bijv. bij scholenkoepel OMO steeg de energierekening van 1,2 mln. naar 15 mln. Bij scholen waar de energiecontracten langer doorlopen, is de stijging veel beperkter.
  - *Hoger onderwijs:* energiekosten zijn in 2021 bij universiteiten ca 1,9% van de omvang, bij hogescholen 0,8% en bij mbo instellingen 1,1%. Er worden stijgingen verwacht. Bijv. bij de Hogeschool Rotterdam is in 2022 sprake van een stijging van 50% ten opzichte van 2021. De Universiteit Utrecht houdt rekening met een verdrievoudiging van de kosten van ca. 16 mln. in 2021 naar 48 mln. in 2023.
  - *Cultuur:* bij bijv. musea zijn de energiekosten in 2021 ca. 2,4% van de totale omvang. Vanuit musea komen er signalen van stijgende energiekosten. De Museumfabriek heeft een verdrievoudiging van de energiekosten van 2021 naar 2023. Museum Thorn sluit in de winter een aantal maanden de deuren, vanwege de energiekosten.
- Een deel van de onderwijsinstellingen heeft bovenmatige reserves waardoor compensatie niet per se in de rede ligt. Of er een bovenmatige reserve is en hoe hoog die is, verschilt flink tussen instellingen. In tabel 1 staan de bovenmatige reserves in 2021 weergegeven (en het aantal besturen bij wie dit speelt in 2020, cijfers 2021 volgen nog). Daarnaast heeft de verlaging van de energiebelasting een dempend effect op de kosten.

Tabel 1. Reserves onderwijsinstellingen

Sector	**Bovenmatige reserve 2021 (mln.)**	**% besturen met bovenmatige reserve 2021**
Primair Onderwijs	958	63%
Samenwerkingsverbanden	131	82%
Voortgezet onderwijs	414	57%
Mbo	71	9%
Hbo	4,8	9%
Wo	0,5	6%
Totaal	**1.579**	

Communicatie

Niet van toepassing

Politiek/bestuurlijke context
Niet van toepassing

Niet van toepassing Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Bijlagen

1. Overzicht eerste inventarisatie meerkosten stijgende energieprijzen per begroting

Dit overzicht is een eerste inventarisatie van de meerkosten waarbij is uitgegaan van een stijging van de energieprijzen van 151% (Bron: CBS). Er zijn tot op heden geen claims ontvangen van departementen. Onderstaand beeld geeft een inschatting van de extra energiekosten op basis van de stijging van de energieprijzen. Er zijn geen gedragseffecten meegenomen in deze cijfers.

Departement / onderwerp	2023
VWS	
Amateursport	100
Zwembaden en ijsbanen	280
Zorgaanbieders in Zvw en Wlz	300
OCW	
Universiteiten	148
Hogescholen	46
MBO	94
Funderend onderwijs (PO, VO, speciaal onderwijs)	291
Musea	37
Bibliotheken	18
Overige culturele instellingen	PM
Theaters	23
Bioscopen	11
GF/PF + waterschappen	
Compensatie Gazprom-gemeenten Q4 2022	17
Wijkcentra/buurthuizen	9
SW-bedrijven	10
Uitvoeringskosten	PM
Zuiveringsinstallaties (waterschappen)	42
Ambtelijke huisvesting	30-50
Straatverlichting (gemeente + provinciaal)	60
BZK	
Rijksvastgoed	31
JenV	
Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI)	34
Rechtspraak	6
Politie	59
Asiel (COA)	10
LNV	
Visserij	10
Borgstelling Glastuinbouw	30
Defensie	
Vastgoed	60
Brandstof	75
Buitenlandse Zaken	
Vastgoed	15

2. Reservering prijsbijstelling 2023 per begroting

in miljoenen euro	2023	2024	2025	2026	2027
Totale reservering prijsbijstelling H80	2.945	4.297	5.669	6.817	7.792
Waarvan Tranche 2023:	**2.945**	**3.034**	**3.095**	**3.072**	**2.983**
De Koning	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*
Staten-Generaal	*4*	*4*	*4*	*4*	*4*
HCVS	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
Algemene Zaken	*2*	*2*	*2*	*2*	*2*
Koninkrijksrelaties	*3*	*3*	*3*	*3*	*4*
Veiligheid en Justitie	*175*	*173*	*171*	*171*	*173*
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	*82*	*74*	*73*	*71*	*70*
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	*1.012*	*1.012*	*1.016*	*1.018*	*1.018*
Nationale Schuld	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*
Financiën	*67*	*62*	*61*	*60*	*60*
Defensie	*82*	*80*	*80*	*80*	*81*
Infrastructuur & Milieu	*72*	*71*	*68*	*62*	*60*
Economische Zaken	*56*	*54*	*49*	*48*	*47*
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	*43*	*39*	*41*	*36*	*34*
*Sociale Zaken en Werkgelegenheid**	*45*	*45*	*48*	*48*	*46*
*Volksgezondheid, Welzijn en Sport**	*68*	*63*	*61*	*61*	*62*
Wonen en Rijksdienst	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
Nationaal Groeifonds	*62*	*83*	*84*	*65*	*41*
Gemeentefonds	*10*	*10*	*10*	*10*	*10*
Infrastructuurfonds	*340*	*304*	*321*	*323*	*289*
BES-fonds	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
Delta Fonds	*78*	*66*	*59*	*60*	*64*
Defensiematerieelbegrotingsfonds	*275*	*270*	*268*	*257*	*254*
*Aanvullende Post***	*467*	*616*	*673*	*688*	*659*

*Voor SZW en VWS geldt naast de reguliere loon- en prijsbijstelling separaat een systematiek voor de premiegefinancierde uitgaven. Deze bedragen zijn niet opgenomen in deze tabel.

**De overhevelingen vanaf de Aanvullende Post naar de begrotingen worden dit najaar verwerkt in de grondslagen van de begrotingen, waardoor er een licht vertekend beeld is per begroting.